

АВТОРСЬКИЙ КУРС

З РОЗВИТКУ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ,
ЗАСНОВАНИЙ НА МЕТОДИЦІ

ОЛЬГИ ЗБАРСЬКОЇ

УДК 371.13:37.014:37.015.3:37.02

*Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
протокол від «26» червня 2025 року № 6.*

Рецензенти:

Княжева І. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Державного закладу Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Фурман А. А., доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка».

Укладачі:

Черненко Н. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Папач О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її навчання Державного закладу Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Авторський курс з розвитку критичного мислення, заснований на методиці Ольги Збарської : навчальний посібник / укладачі Н. М. Черненко, О. І. Папач. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2025. – 374 с.

ISBN 978-966-397-569-6

DOI 10.36059/978-966-397-569-6

Навчальний посібник розроблено відповідно до Положення про наукові, навчальні та методичні видання у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та містить: вступ; інформацію про автора методики; мету, опис та програму міжнародного підвищення кваліфікації, включаючи стислу характеристику тем занять; презентації науково-методичних матеріалів автора методики та запрошених фахівців, анкети для самоперевірки до кожної теми; список використаних джерел.

Цифровий дизайн обкладинки: І. В. Папач.

УДК 371.13:37.014:37.015.3:37.02

ЗМІСТ

Вступ	6
Інформація про автора методики	8
Інформація про запрошених фахівців	13
Мета та цілі міжнародного підвищення кваліфікації	23
Програма міжнародного підвищення кваліфікації та стислий опис лекцій	27
<u>Презентація до лекції на тему 1.</u> <i>Система освіти в Америці: від дошкільного виховання до докторантури.</i> Анкета самоперевірки до теми 1.	33
<u>Презентація до лекції на тему 2.</u> <i>Креативність: мистецтво мислення.</i> <i>Глобальна освіта та знання.</i> Анкета самоперевірки до теми 2.	65
<u>Презентація до лекції на тему 3.</u> <i>Формування культури саморегуляції та самовизначення у дітей через творчість.</i> <i>Юридичний аспект самовизначення в Америці.</i> Анкета самоперевірки до теми 3.	95
<u>Презентація до лекції на тему 4.</u> <i>Охорона здоров'я та безпека в дитячих садках і школах.</i> <i>Модель «Піраміда»: сприяння соціально-емоційній компетентності у немовлят та дітей раннього віку.</i> <i>Підтримка працівників раннього дитинства та шкільного віку через систему професійного розвитку.</i> Анкета самоперевірки до теми 4.	128

<p><u>Презентація до лекції на тему 5.</u></p> <p><i>Роль креативності у вищій освіті: сприяння інноваціям та критичному мисленню.</i></p> <p><i>Творче мислення та вища освіта.</i></p> <p><i>Планування життя для успіху: стратегії та кроки для досягнення ваших цілей</i></p> <p>Анкета самоперевірки до теми 5.</p>	163
<p><u>Презентація до лекції на тему 6.</u></p> <p><i>Сучасні аспекти формування успішної особистості.</i></p> <p><i>Прийняття точки зору: міркування щодо професійного розвитку.</i></p> <p>Анкета самоперевірки до теми 6.</p>	196
<p><u>Презентація до лекції на тему 7.</u></p> <p><i>Академічна свобода та етична складова вчених у Сполучених Штатах Америки.</i></p> <p><i>Основні віхи становлення та розвитку академічної свободи в США.</i></p> <p><i>Академічна свобода як історичне явище.</i></p> <p>Анкета самоперевірки до теми 7.</p>	217
<p><u>Презентація до лекції на тему 8.</u></p> <p><i>Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах.</i></p> <p><i>Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах: голоси з класу англійської мови для учнів-носіїв інших мов.</i></p> <p><i>Кризи та креативність в охороні здоров'я.</i></p> <p>Анкета самоперевірки до теми 8.</p>	258
<p><u>Презентація до лекції на тему 9.</u></p> <p><i>Вплив когнітивних стилів на ухвалення рішень: підвищення впевненості. Генератор ідей: використання ментальних карт як техніки для розвитку ідей.</i></p>	299

<i>Підтримка працівників дошкільної освіти та шкільного віку через системи професійного розвитку.</i> Анкета самоперевірки до теми 9.	
<u>Презентація до практикуму з креативності</u>	343
Правильні відповіді на запитання до анкет самоперевірки до тем	365
Список використаних джерел	366

Презентації до лекцій, підготовлені Інститутом Креативного Мислення «OZCREDO», засновані на методиці розвитку креативного мислення доктора наук у галузі освіти Ольги Збарської. Усі теми і зміст лекцій схвалено і ліцензовано інститутом Aspire New York Works for Children штату Нью-Йорк, США.

ВСТУП

У навчальному посібнику містяться навчально-методичні матеріали міжнародного підвищення кваліфікації, присвяченого проблемам розвитку креативності. Тематика курсів підвищення кваліфікації представлена двома концептуальними темами: **«Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти»** та **«Креативне мислення як інструмент розвитку успішної особистості під час навчання у ЗВО»**. Зміст курсів був орієнтований на ознайомлення українських освітян з основами креативності, формами і методами її формування та розвитку, різними аспектами її використання в особистому та професійному житті. Фундаментом зазначених програм є авторська методика доктора Ольги Збарської, знаного фахівця у сфері креативного мислення та президента Інституту Креативного Мислення «OZCREDO». До реалізації програми були залучені висококваліфіковані фахівці, визнані науковці та практики з різних галузей, включаючи освіту, медицину та право. Запрошені фахівці продемонстрували нагальну потребу в розвитку креативності як критично важливої компетенції в освіті та вихованні громадян будь-якої держави. Окрема увага була приділена аналізу викликів та проблем, з якими стикаються індивіди, що не володіють сформованими засадами креативного мислення, особливо в умовах сучасних суспільних трансформацій.

Презентований курс міжнародного підвищення кваліфікації був сфокусований на ознайомленні українських освітян з теоретичними основами креативності, її ключовими формами і методами формування та розвитку. Учасники мали змогу поглибити розуміння різноманітних аспектів застосування креативності як в особистому, так і в професійному контексті, що є запорукою ефективної діяльності та успішної адаптації особистості до викликів сьогодення.

Інститут креативної місії: "G3 KREAD", США.
Підприємствий центр професійного розвитку
методичні та виховні освітні проекти
Університету Ушинського

Міжнародне підвищення кваліфікації (стажування)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

МУЗИЧЕНКО ГАННА

доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Університету Ушинського, гарант ОНП 052 Політологія

ЗБАРСКАЯ ОЛЬГА

доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «G3KREAD», автор книг та підручників

КОЙЧЕВА ТЕТЯНА

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського, гарант ОНП 011 Освіта, педагогічні науки

ЧЕРНЕНКО НАТАЛІЯ

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Університету Ушинського

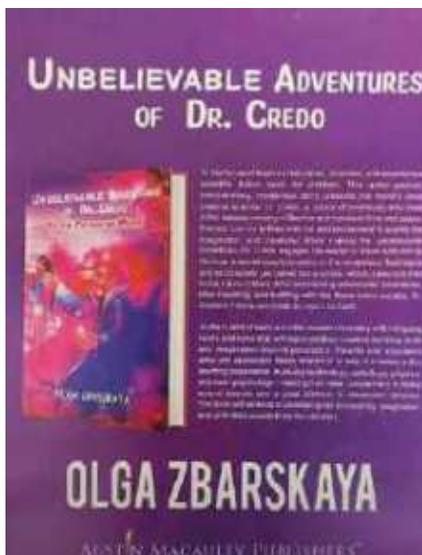
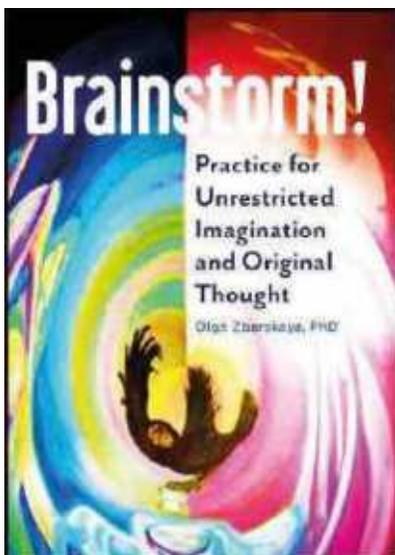

ПАПАЧ ОЛЬГА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики і методики її навчання Університету Ушинського

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА МЕТОДИКИ

Ольга Збарська – доктор наук у галузі Human Services, член Академії сертифікованих соціальних працівників (ACSW), президент Інституту Креативного Мислення «OZCREDO» у Нью-Йорку, який спеціалізується на оптимізації творчого потенціалу. Ольга є членом Академії клінічної соціальної роботи, її науковий доробок включає понад сто публікацій та монографій. Видання «Brainstorm! Practice for Unrestricted Imagination and Original Thought» є першим університетським підручником з творчого мислення у Сполучених Штатах Америки та багатьох інших країнах. Створена серія книг для дітей - «Неймовірні пригоди доктора Кредо», що сприяє розвитку креативного мислення, формуванню соціально-емоційних навичок, опануванню алгоритму прийняття рішень та вирішення проблем.

Освіта та досвід: Науковиця здобула вищу освіту в Одеському державному педагогічному інституті імені К. Д. Ушинського за спеціальністю «Психологія та образотворче мистецтво». Після завершення навчання отримала пропозицію розпочати викладацьку діяльність на художньо-графічному факультеті, де розробила та викладала курс «Основи психології в дизайні і композиції». Згодом успішно завершила аспірантуру з відзнакою, підготувавши

дисертаційне дослідження на тему «Саморегуляція та самовизначення особистості».

З 1996 року її професійна діяльність зосереджена в Нью-Йорку. Вона є провідним дослідником у сфері креативного потенціалу людини.

Академічна та експертна діяльність: Ольга Збарська є рецензентом Національної Організації Human Services (NOHS) в Америці, а також почесним членом Американської Асоціації Академічних Книг (The Textbook & Academic Authors Association). Вона багаторазово входила до складу журі та рецензентів академічних і літературних конкурсів, зокрема як член журі з відбору найбільш перспективних академічних підручників для закладів вищої освіти США.

Авторка методики креативного розвитку активно виступає з лекціями для корпоративних адміністраторів та на міжнародних конференціях.

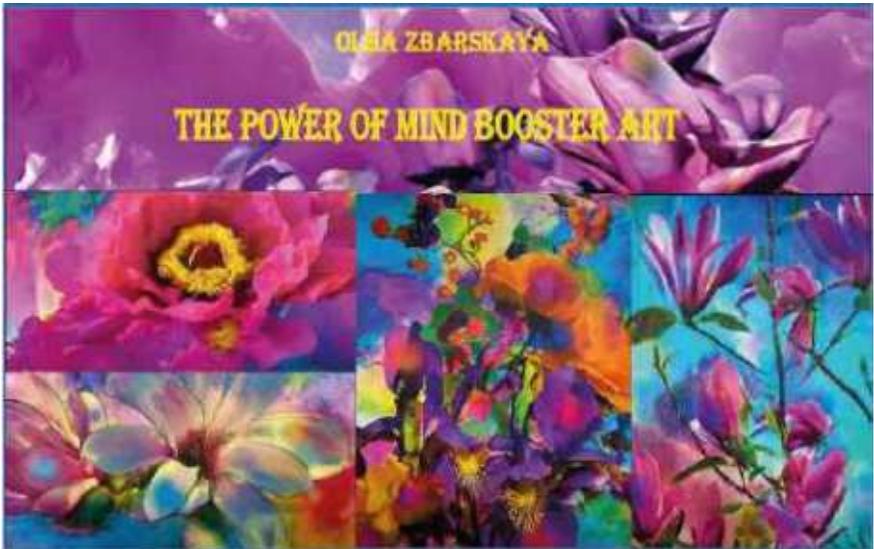

Внесок у теорію та мистецтво:

Ольга Збарська є автором однієї з теорій творчого мислення та засновницею художнього напрямку «Mind Booster Art». Її картини, створені у цьому напрямку, сприяють розвитку творчого мислення та здобули визнання у сферах образотворчого мистецтва, психології та медицини.

Ольга проводить авторські семінари та презентації, присвячені творчому мисленню та мистецтву, що розвиває креативний потенціал. Її регулярно запрошують для участі у теле- та радіопрограмах як експерта, що надає рекомендації фахівцям та керівникам. Її

роботи були представлені на численних виставках та конференціях у таких поважних установах, як Організація Об'єднаних Націй, провідні університети, музеї, культурні центри та галереї.

Літературна діяльність:
Ольга Збарська також є відомим поетом, автором багатьох збірок поезії. Вона є членом міжнародних літературних товариств та відзначена численними нагородами у галузі науки та літератури, зокрема: «The best poems and poets», «Top Ranked U.S. Executive», «A Woman Who sets the Standard», «Editor's Choice Award», багаторазово

удостоювалася почесного звання «Посол поезії США».

Наразі Ольга Збарська, за підтримки провідних фахівців з різних галузей, працює над створенням міжнародного інституту творчого мислення, метою якого є сприяння людям в ухваленні оптимальних рішень, підвищенні продуктивності та особистого щастя.

Friday, June 13, 2025

DIGITAL EDITIONS

Oz Credo recognizes its most recent graduates

Posted January 14, 2025

The Oz Credo Institute of Creative Thinking celebrated the graduation of 38 individuals from its Child Development Associate program on Dec. 22, highlighting its mission to empower educators with skills in creativity, ethics, and early childhood education. COURTESY OZ CREDO.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАПРОШЕНИХ ФАХІВЦІВ

УЧЕННА А. ЕКВО

Доктор Екво – фахівець із публічної політики та масових комунікацій, який має освіту, здобуту в Нігерії та США (докторський ступінь з державної політики та управління; магістерські ступені з масових комунікацій та державного управління).

За 18 років журналістської діяльності він працював у таких медіа, як Radio Nigeria, Daily Star та Africa Independent Television, очолював Спільку журналістів Нігерії і був ведучим програми Medialine.

Наразі доктор Екво працює на дослідницькому факультеті Департаменту масових комунікацій коледжу Медгара Еверса Міського університету Нью-Йорка та викладає в Університеті Ратгерса. Його наукові інтереси включають конвергенцію медіа, порівняльні медіасистеми та політичну економію Африки.

Доктор Екво є автором чотирьох книг: «Роль журналістів у сучасній Нігерії»; «ЗМІ та маркетингові комунікації: принципи, практика та перспективи»; «Повідомлення про конфлікти – практичний посібник для журналістів»; та «Стратегії медіа та діаспори: проблеми сучасного глобального врядування та демократичної участі». Він є членом Асоціації освіти журналістики та масових комунікацій та Американського товариства державного управління.

ДЖОН КАПАЛЬДИ

Есквайр, адвокат із докторським ступенем права та 30-річним досвідом роботи. В різні часи працював в якості журналіста, інструктора клубу «Boys & Girls Clubs of America», помічника міського юриста Філадельфії, судового адвоката першої та апеляційної інстанцій, інспектора Міністерства фінансів США.

Власник юридичної контори. Займається викладацькою діяльністю – є професором Темпльського університету. Джон Капальді виступає на захист молоді, яка перебуває в групі ризику, жертв жорстокого поводження та осіб, які постраждали від торгівлі людьми, зневаги та бездоглядності, підтримує малозабезпечених дорослих та сім'ї у доступі до юридичних та соціальних послуг для вирішення проблем психічного здоров'я, кримінального минулого та домашнього насильства, має значний досвід роботи з державними службами та службами психічного здоров'я.

ТІННІКУА ВІЛЬЯМС

Менеджер з контролю якості професійного розвитку New York Works for Children» та Aspire Registry, тренер з професійного розвитку, фасилітатор та коуч, сертифікований NYS T-Тар спеціаліст з професійного розвитку шкільного віку, консультант та експерт SAC.

Тіннікуа Вільямс має досвід роботи в Homes for the Homeless, Samuel Field Y та Harlem Children's Zone.

Зосереджена на підтримці потреб у професійному розвитку працівників раннього дитинства та шкільного віку, зокрема директорів програм, їхнього персоналу, тренерів та інших постачальників послуг професійного розвитку.

Викладач державного університету Нью-Йорка.

РОБ КОРСО

Доктор філософії, експерт з оцінювання проєктів професійного розвитку для програм, які обслуговують дітей раннього віку, старший науковий співробітник Університету Вандербільта, виконавчий директор Консорціуму моделі Піраміда.

Реалізація моделі Піраміда спрямована на формування та розвиток соціально-емоційної компетентності немовлят та дітей раннього віку. Модель Піраміда впроваджена в більш ніж 45 країнах світу.

Має досвід роботи як учасник команда керівників Національного центру якісного навчання та викладання (NCQTL); координатор проєкту Центру соціального та емоційного розвитку в ранньому дитинстві (CSEFEL); адміністратор програм Head Start, догляду за дітьми та програм раннього втручання.

СИРИЛ ДЖЕЙКОБС

Професор державного університету Нью-Йорка, викладач Школи соціальної роботи Сілбермана та Школи міського громадського здоров'я (Хантер-коледж).

Досвідчений адміністратор, запрошений оратор, педагог, соціальний працівник, організатор та ліцензований фахівець.

Має досвід роботи як президент Ради випускників Школи соціальної роботи Хантер-коледжу; керівник програм з питань прийомних сімей, домашнього насильства та житла в Нью-Йорку.

Співпрацює з OZCREDO у сфері розвитку творчого мислення, прийняття рішень та вирішення проблем у нових спеціалістів.

ДЕБОРА ФІЦДЖЕРАЛЬД

Ліцензований фахівець у галузі вищої освіти, професійного розвитку та безперервної освіти. Тренер та коуч з професійного розвитку штату Нью-Йорк, Нью-Йоркської асоціації освіти дітей молодшого віку. Обіймала посаду виконавчого директора цієї організації, виконує функції координатора впровадження NYS.

Забезпечує навчання та підтримку загальнодержавної мережі спеціалістів з професійного розвитку та коучів, які працюють здійснюють допомогу вихователям, дітям та сім'ям. Виконує функції речника, представника, наставника, керівника та фасилітатора.

Має досвід у здійсненні внутрішнього управління та написання грантових заявок, є адміністратором з професійного розвитку в Університеті штату Нью-Йорк.

НЕЛЛІ КРАЙМЕР

Доктор наук в галузі медицини, автор численних наукових статей, магістр у галузі медичного права та політики, юридичної школи Гофстра, Нью-Йорк, магістр наук в галузі управління охороною здоров'я Університету Бельв'ю.

Досвідчений медичний працівник, сертифікований лайф-коуч, судовий медсестринський консультант.

Почесний член Американської асоціації медсестер з планування догляду за життям (AANLCP), Міжнародної асоціації фахівців з реабілітації (IARP), Американської асоціації судових медсестринських консультантів (AALNC) та Американської асоціації медичних сестер-адвокатів (TAANA), член редакційної колегії Журналу Американської асоціації медичних сестер з планування догляду за життям (AANLCP).

Сфера професійних інтересів – планування догляду за життям для осіб з катастрофічними травмами та захворюваннями.

ДЖОЗЕФ Е. ДЕ РІТІС

Провідний американський адвокат Джозеф Де Рітіс, закінчив школу права Дікінсона, юридичну школу Темпл та Університет Вілланова.

Джозеф Де Рітіс виступає на захист дорослих та дітей, які стикаються зі справами щодо неповнолітніх, і завжди досягає найкращого можливого вирішення завдяки критичному та креативному мисленню.

Юридична компанія Джозефа Е. Де Рітіса добре відома своєю командою, яка бореться, а не сперечається. Він є членом Верховного суду штату Пенсильванія. Має багаторічний досвід юридичної практики та захищає клієнтів у кримінальних справах та справах неповнолітніх.

КЕЙТИ БЕЛЬТРЕ

Ліцензований педагог, професор літератури, яка має кваліфікацію та наукові ступені в галузі освіти та TESOL (викладання англійської мови носіям інших мов).

Має значний досвід викладання для багатомовних учнів у Нью-Йорку. Прагне використовувати креативність, щоб розширити можливості голосів студентів, особливо в часи кризи.

Впевнена, що вивчення мови є потужним інструментом для вираження, зцілення та зв'язку.

Надихається стійкістю та історіями своїх студентів, прагне створити для них простір, де розквітають ідентичність та уява.

ДМИТРО МОРОЗОВ

Сертифікований медичний фахівець штату Нью-Йорк та Червоного Хреста Нью-Йорка, який має освіту у сфері охорони здоров'я та дієтології.

Працює в хірургічному відділенні лікарні Маймонідес, надаючи життєво важливу допомогу пацієнтам під час фізичних та психічних криз.

Контролює життєво важливі показники, проводить медичні процедури, надає післяопераційний догляд та допомагає людям справлятися зі своїм станом.

Є викладачем OZCREDO та консультантом з питань охорони здоров'я, що проводить сертифікацію фахівців з реагування на кризові ситуації, технік СЛР, серцевої недостатності, непередбачуваних ситуацій, базової підтримки життєдіяльності та анафілактичного шоку в Нью-Йорку.

**Міжнародне підвищення кваліфікації (стажування)
«РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ»**

та

**«КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ
ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО»**

Міжнародні курси підвищення кваліфікації (стажування) було розроблено та організовано для цільової аудиторії, що включає педагогічних працівників закладів загальної та професійної освіти, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, наукових співробітників дослідницьких установ, а також докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, які виявляють науковий інтерес до проблематики розвитку креативності як ключового ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Міжнародний курс підвищення кваліфікації був спрямований на систематизацію та поглиблення знань щодо розвитку креативного (творчого) мислення, ментальної стійкості, ефективного вирішення проблем та прийняття рішень. Програма курсу передбачала вивчення інноваційних стратегій, придатних для подальшого застосування в різних освітніх галузях, зважаючи на значущість здатності до генерації нових ідей як ключової когнітивної компетенції.

Курс був розроблений для того, щоб надати слухачам фундаментальні знання та практичні навички у сфері креативного мислення, ефективного вирішення проблем та прийняття рішень. Протягом навчання слухачі мали можливість:

- досягнути ключову роль креативного мислення та стратегій вирішення проблем у контексті викликів сучасного суспільства;

- дослідити евалюацію та міжкультурні аспекти вивчення креативності через призму академічних досліджень;

- оволодіти практичними інструментами та методиками для генерації та оцінювання ідей, такими як мозковий штурм, метод «шести капелюхів мислення», метафоричне мислення та інші;

- зрозуміти нейрофізіологічні основи креативного мислення та дієві підходи до розвитку особистісних характеристик креативності;

- розвинути здатність генерувати множинні варіанти рішень для досягнення оптимальних результатів у процесі творчого розв'язання проблем;

- опанувати техніки балансування інтуїтивних та раціональних підходів до прийняття рішень, включаючи аналіз альтернативних сценаріїв та їхніх потенційних наслідків;

- проаналізувати вплив сучасних технологій на формування та трансформацію креативного мислення в суспільстві;

- визначити роль креативності в різних культурних контекстах та дослідити її взаємозв'язок із соціальними трансформаціями та адаптаційними процесами;

- навчитися аналізувати креативні практики в умовах складної, динамічної реальності, формуючи цілісний погляд на творче мислення та його причинно-наслідкові зв'язки;

- охарактеризувати когнітивні механізми сприйняття, відтворення, патернів мислення та генерації ідей;

- набути компетенцій для оцінки впливу колективних значень, конфліктів та суперечностей у сучасному суспільстві, а також застосування креативності для їх ефективного вирішення;

- використовувати креативне мислення для реконцептуалізації існуючих стереотипів та генерації інноваційних ідей;
- забезпечувати оптимальний баланс між конвергентним (традиційним) та дивергентним (оригінальним) мисленням;
- сформувати цілісне (холістичне) світосприйняття як основу для комплексного аналізу;
- ідентифікувати та проаналізувати ключові фактори, що впливають на прийняття рішень, включаючи самовизначення, рівень експертності, контроль, мотиваційні аспекти, ціннісні орієнтири та установки;
- застосовувати ефективні техніки прийняття рішень та сприяти розвитку самовизначення й особистісної впевненості;
- формулювати та аргументовано презентувати власні погляди з обговорюваних питань;
- аналізувати та інтерпретувати системні взаємозв'язки між різними компонентами та середовищами;
- ефективно комунікувати (як усно, так і письмово) щодо концепцій креативного мислення, вирішення проблем та прийняття рішень;
- активно співпрацювати та взаємодіяти з колегами в обговоренні проблемних питань та підготовці презентацій, спрямованих на розробку рішень та врегулювання викликів, пов'язаних з креативним мисленням у глобальному контексті.

До навчальної програми було інтегровано методики, спрямовані на подолання когнітивних бар'єрів у творчій діяльності та стимулювання розвитку інноваційних моделей мислення з метою підвищення продуктивності. За результатами проходження міжнародного курсу підвищення кваліфікації слухачі продемонстрували наступні результати та сформовані компетентності:

- осягнення концепції креативності як мультикомпонентного феномену, зокрема усвідомлення п'яти етапів посилення креативності: ідентифікація проблеми, аналіз реальних контекстів, візуалізація нових концепцій, оцінка та оптимізація, а також імплементація інновацій;

- ефективну групову взаємодію з метою розробки стратегій творчої діяльності та поведінкових патернів для досягнення оптимізованих результатів;

- оволодіння навичками ідентифікації, аналізу та синтезу наукових досліджень у сфері креативності;

- розуміння ключових принципів креативності як механізму адаптації до динамічного освітнього середовища та їх впливу на академічну успішність;

- оволодіння методологією аналізу провідних теорій креативності, включаючи теорію потоку М. Чіксентмігаї та теорію творчого мислення Е. Торренса;

- демонстрація здатності до ефективного використання навчально-методичних матеріалів курсу та спільнотних ресурсів для імплементації навичок креативного мислення;

- формування компетентностей щодо структурованої та лаконічної презентації ідей та інформації (як у письмовій, так і в усній формі);

- реалізація низки креативних проєктів, що засвідчили оригінальність ідей та інноваційний потенціал слухачів.

Програма міжнародних курсів підвищення кваліфікації (стажування) та стислий опис лекцій

**Тема 1. Освітня система США: структурно-функціональний аналіз від
раннього дитинства до вищої освіти**

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук в галузі освіти

Опис: дана тема присвячена комплексному аналізу американської освітньої системи, акцентуючи увагу на її історичному розвитку, зокрема в галузі дошкільної освіти. Було досліджено методологічні підходи до стимулювання розвитку креативного мислення на різних освітніх рівнях. Розглянуто цілі та типологію закладів догляду за дітьми, а також функціональну роль ключових інституцій, таких як Національна асоціація з освіти дітей молодшого віку (NAEYC), Департамент охорони здоров'я та Департамент освіти. Особливу увагу приділено впливу програм батьківської освіти, медичних інтервенцій для матерів і дітей, ініціатив взаємодії "дитина-дитині", а також специфіці реалізації освітніх програм в домашніх умовах та в центрах (наприклад, дитячі садки та дошкільні заклади). Здійснено аналіз актуальних досліджень та вікових етапів розвитку з метою оптимізації процесів формування творчого мислення у дітей різного віку.

**Тема 2. Креативність як когнітивний конструкт: теоретичні основи та
прикладні аспекти**

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук в галузі освіти.

Глобальна освіта та знання

Запрошений фахівець: Ученна А. Екво,

доктор наук з державної політики та управління.

Опис: зміст теми орієнтований на поглиблення розуміння феномену креативності, розвиток лідерських та менторських навичок, а також стимулювання рефлексивних практик. Креативність розглядається як критично важлива компетенція для успішної адаптації в умовах динамічного середовища. Учасникам була надана спеціалізована інформація щодо нейрокогнітивних механізмів креативності, процесів

ухвалення рішень та вирішення проблем, починаючи з раннього дитинства. Програма включала аналіз провідних теорій креативності через призму сучасних наукових перспектив та академічних дискусій. Окрему увагу приділено впливу на творче мислення таких чинників, як прогнозування поведінки, схильність до ризику, рівень тривожності, часові обмеження, невизначеність.

Тема 3. Розвиток саморегуляції та самовизначення у дітей засобами творчої діяльності

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук в галузі освіти.

Юридичний аспект самовизначення в Америці

Запрошений фахівець: Джон Капальді,

доктор наук в галузі права.

Опис: тема сфокусована на формуванні практичних навичок, поглибленні теоретичного розуміння та забезпеченні методологічної підтримки для розробки поведінкових стратегій, спрямованих на стимулювання креативності у дитячій практиці. В рамках теми було розглянуто актуальні наукові дослідження та їхні результати стосовно впливу творчості на розвиток самооцінки, самовизначення та почуття власної гідності у дітей.

Тема 4. Управління ризиками здоров'я та безпеки в освітніх закладах для дітей дошкільного та шкільного віку

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук в галузі освіти.

Модель «Піраміда»: сприяння соціально-емоційній компетентності у немовлят та дітей раннього віку

Запрошений фахівець: Роб Корсо, доктор філософії.

Підтримка працівників раннього дитинства та шкільного віку через систему професійного розвитку

Запрошений фахівець: Тіннікуа Вільямс,

менеджер з контролю якості професійного розвитку

«New York Works for Children».

Опис: тема присвячена детальному вивченню нормативних вимог до фахівців, що надають послуги з догляду за дітьми, охоплюючи стандарти педіатричної невідкладної допомоги, серцево-легеневої реанімації (СЛР) та профілактичних заходів. Представлено результати сучасних досліджень та розроблено практичні рекомендації щодо формування культури безпеки та збереження здоров'я в освітньому середовищі. Здійснено аналіз процедур адміністрування медичних препаратів, ведення медичної документації, розробки планів дій у надзвичайних ситуаціях, планів охорони здоров'я, забезпечення готовності до кризових ситуацій та протоколів щоденних медичних оглядів. Метою є забезпечення оптимального добробуту вихованців та персоналу, а також ефективне запобігання небезпечним умовам.

Тема 5. Роль креативності у вищій освіті: сприяння інноваціям та критичному мисленню

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук у галузі освіти.

Творче мислення та вища освіта

Запрошений фахівець: Сирил Джейкобс, доктор наук у галузі освіти.

Планування життя для успіху: стратегії та кроки для досягнення ваших цілей

Запрошений фахівець: Неллі Краймер, доктор наук у галузі медицини.

Опис: у межах теми було проведено системний аналіз ролі креативності в освітньому процесі, обґрунтовано необхідність її інтеграції в освітні програми. Ідентифіковано основні бар'єри, що перешкоджають розвитку креативності, та розглянуто релевантні кейс-стаді, що стосуються наставництва та лідерства в контексті стимулювання творчих здібностей. Учасники здійснили критичний аналіз трансформацій освітніх парадигм, визначили об'єктивну необхідність застосування творчого мислення та оволоділи методами підтримки емоційно-когнітивного розвитку дітей, спрямованими на підвищення креативності.

Тема 6. Життєвий цикл розвитку особистісного потенціалу: психологічні та когнітивні детермінанти успішної самореалізації

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук у галузі освіти.

Прийняття точки зору: міркування щодо професійного розвитку

Запрошений фахівець: Дебора Фіцджеральд, ліцензований фахівець у галузі вищої освіти, професійного розвитку та безперервної освіти.

Опис: у межах теми було розглянуто ключові аспекти розвитку особистісного потенціалу, що сприяють ефективній самореалізації протягом життєвого циклу. Особливу увагу приділено вдосконаленню лідерських та коучингових компетенцій, необхідних для розвитку когнітивної гнучкості та аналітичного мислення. Зміст теми сприяв формуванню ціннісних орієнтирів, спрямованих на розвиток уяви та оригінальності, мультиперспективний професійний підхід, адаптивність, візуалізацію та ефективну командну взаємодію.

Тема 7. Академічна свобода та етична складова вчених у Сполучених Штатах Америки

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук у галузі освіти.

Основні віхи становлення та розвитку академічної свободи в США

Запрошений фахівець: Джозеф Е. Де Рітіс, доктор наук в галузі права.

Академічна свобода як історичне явище

Запрошений фахівець: Джон Капальді, доктор наук в галузі права.

Опис: у межах теми було висвітлено історичне підґрунтя академічної свободи, її правову, інституційну базу та виклики, вплив на дослідницьку та викладацьку діяльність. Учасники отримують уявлення про загрози академічній свободі, вплив внутрішньої політики та самоцензури в академічному середовищі, обговорювалася

концепція свободи обирати різноманітні теми досліджень та розбудовувати інтелектуальні спільноти в Америці та в усьому світі.

Були проаналізовані ключові документи (Декларація принципів 1915 року, Заява про принципи академічної свободи та стажування 1940 року). Пояснюються різні інтерпретації цих прав та необхідність відстоювання балансу між правами викладачів та студентів. Обговорюються ширші суспільні дебати щодо природи освіти та відповідальності академічних інституцій.

Тема 8. Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук у галузі освіти.

Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах: голоси з класу англійської мови для учнів-носіїв інших мов

Запрошений фахівець: Кейті Бельтре, доктор наук у галузі англійської мови.

Кризи та креативність в охороні здоров'я

Запрошений фахівець: Дмитро Морозов, сертифікований медичний фахівець штату Нью-Йорк та Червоного Хреста Нью-Йорка у сфері охорони здоров'я та дієтології.

Опис: у межах теми було визначено, яку роль відіграє креативність в кризових ситуаціях, стратегій її розвитку, проаналізовані кейси застосування креативності під час кризи, навчання та розбудови стійкості. Презентувалися психологічні аспекти креативності під тиском, техніки мозкового штурму, генерації ідей, метод SCAMPER, принципи дивергентного мислення та значення необхідності як каталізатора інновацій. Обговорювалися способи опору кризам за допомогою креативних стратегій, соціальні та культурні аспекти, зміни у сприйнятті кризи та зв'язок між креативністю та кризою. Визначено вплив креативності на пластичність мозку, адаптацію внутрішніх стимулів, посттравматичні стресова розлади, когнітивний прогрес, зменшення деструктивних імпульсів.

Тема 9. Вплив когнітивних стилів на ухвалення рішень: підвищення впевненості. Генератор ідей: використання ментальних карт як техніки для розвитку ідей.

Спікер: Ольга ЗБАРСКАЯ, доктор наук в галузі освіти.

Підтримка працівників дошкільної освіти та шкільного віку через системи професійного розвитку

Запрошений фахівець: Тіннікуа Вільямс, менеджер з контролю якості професійного розвитку «New York Works for Children».

Опис: у межах теми було проаналізовано типи мислення, визначено їх переваги та недоліки; мисленеві процеси, залучені в аналітичне та інтуїтивне прийняття рішень, креативні стратегії для збалансування обох типів мислення, подолання креативних блоків, використання ментальних карт для генерації ідей та інтеграцію ментальних карт з іншими інструментами для підвищення продуктивності.

Під час інтерактивного обговорення було з'ясовано, що складні проблеми з численними цілями та невизначеністю, вимагають систематичного розбиття на більш прості задачі зі створенням покрокового плану дій. Увага зверталась на необхідність усвідомлення бар'єрів на шляху до ухвалення рішення та розпізнавання неусвідомлених упереджень і фіксацій для уникнення хибних рішень. Визначалась роль емоційної залученості, яка може як зосередженню на реальній проблемі, так призвести до хибних суджень.

Презентація до лекції 1.
**Система освіти в Америці:
від дошкільного виховання
до докторантури**

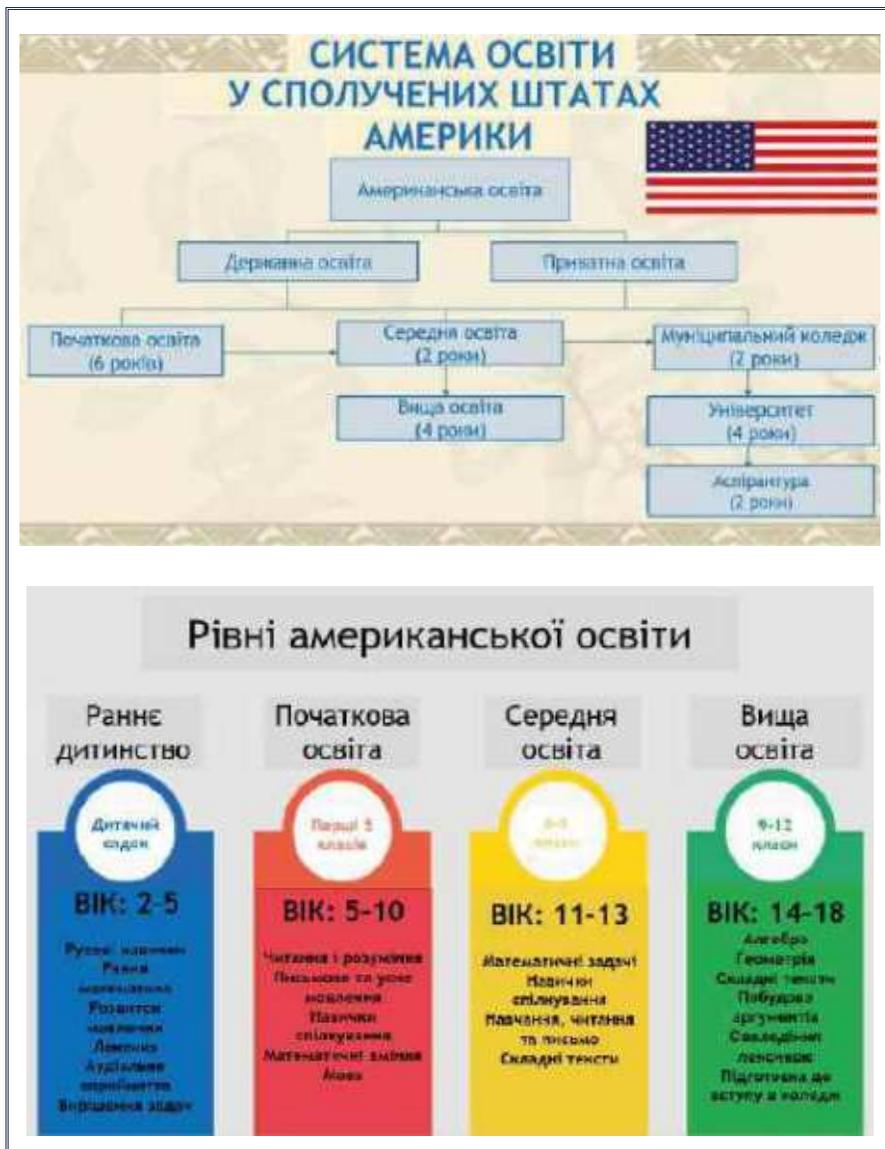

OZCREDO – інститут, який фокусується на розвитку творчого мислення.

Наша спільнота об'єднує ліцензованих педагогів, вчителів, медичних працівників, вихователів, адміністраторів та всіх тих, хто прагне розвивати креативне та ефективне мислення.

OZCREDO пропонує практичні воркшопи з креативності, арт-курси, програми професійного розвитку та сертифікацію в різних сферах. Інститут сприяє безперервному навчання, сертифікації та підвищенню кваліфікації. Створює унікальні арт-об'єкти, які збагачують ваше середовище, роблячи його радісним, привабливим та інтелектуально насиченим.

Наші партнери – це дитячі садки, школи, лікарні, офіси, навчальні заклади та багато інших організацій. <https://www.youtube.com/watch?v=B0BLC-LY-oA>

Слайди 3, 4.

Раннє дитинство

- Раннє дитинство включає в себе догляд за дитиною та дошкільну освіту. Навчання в період раннього дитинства відбувається до початку відвідування дитиною дитячого садка не є обов'язковим за законом.
- Вік, з якого дитина може відвідувати заклад дошкільної освіти, може відрізнятись в залежності від обраного вами закладу. Догляд за дитиною може розпочатися через кілька місяців після народження дитини. Дошкільна освіта може розпочатися вже у віці 2 років.
- Зазвичай за догляд за дитиною та дошкільну освіту потрібно платити. Однак, існують безкоштовні програми дошкільної освіти для сімей з низьким доходом (наприклад програма Head Start).
- У дошкільному закладі діти навчаються взаємодіяти з іншими дітьми та готуються до школи.

Слайди 5, 6.

Види догляду

Дитячий садочок (або ясла-садок)

Сімейний дитячий садок

Груповий сімейний догляд

Програма догляду за школярами

Раннє дитинство як професійна сфера освіти почало розвиватися в Сполучених Штатах Америки на початку 20-го століття. У 1926 році була заснована Національна асоціація освіти молодих дітей (NAYEC), яка продовжує свою діяльність і донині. Приблизно в цей час також почали розроблятися стандарти розвитку дітей та програми підготовки вихователів.

Слайди 7, 8.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Заняття творчістю часто змушують нас У 1930-х та 1940-х роках спостерігається посилення державного втручання: впровадження "Нового курсу" (New Deal) та Закону Ленхема (Lanham Act) призвело до фінансових інвестицій у програми раннього дитинства.
- ▶ Саме в цей період також було впроваджено програму Head Start, яка зосереджена на забезпеченні дітей з малозабезпечених сімей послугами раннього дитинства.

Під час Другої світової війни та промислової революції у Сполучених Штатах була створена всеосяжна та добре фінансована система догляду за дітьми, щоб дозволити матерям вступати на ринок праці на підтримку військових зусиль.

Система обслуговувала сім'ї всіх рівнів доходу, причому уряд покривав близько двох третин витрат, а батьки доплачували решту (приблизно 9-10 доларів США на день за сьогоднішніми цінами).

Послуги догляду за дітьми надавалися в різних місцях, включаючи фабрики, церкви та приватні будинки.

Ініціативи набули значної популярності, і дослідження показують, що дорослі, які мали доступ до цих послуг у дитинстві, мали вищий рівень зайнятості, заробляли більше і рідше покладались на фінансову допомогу порівняно зі своїми однолітками, які не користувались цими послугами.

Слайди 9, 10.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Діти з малозабезпечених сімей відчували ці позитивні ефекти участі у більшій мірі, ніж їхні більш заможні однолітки.
- ▶ Більше того, у 1926 році була заснована Національна асоціація освіти молодих дітей (NAEYC) з основною метою підвищення добробуту всіх дітей у світі, зосереджуючись на якості освіти та послуг розвитку для дітей у всьому світі. Створення цієї національної асоціації також сприяло розвитку руху раннього дитинства в Сполучених Штатах.
- ▶ Крім того, у 1965 році Департамент охорони здоров'я та соціальних служб США започаткував програму Head Start для підготовки дітей з малозабезпечених сімей до дитячого садка протягом літніх місяців.
- ▶ З часом програма перетворилася на високоповажну ініціативу дошкільної освіти в багатьох громадах, обслуговуючи дітей з різним походженням та різними здібностями.

Слайди 11, 12.

- ▶ Починаючи з 2010 року, на державному та федеральному рівнях спостерігається активна робота з визнання раннього дитинства як суттєвого елемента державної освіти.
- ▶ На федеральному рівні адміністрація у 2013 році підкреслила важливість «Гонки до вершини: Виклик раннього навчання» (Race to the Top Early Learning Challenge) як фундаментального аспекту своєї програми реформи освіти, виділивши 500 мільйонів доларів штатам, які розробили масштабні стратегії раннього дитинства.
- ▶ Як зазначено в Міністерстві освіти США, ця ініціатива спрямована на «поліпшення програм раннього навчання та розвитку для маленьких дітей шляхом підтримки штатів у їхніх зусиллях з метою:
  - збільшення кількості та відсотка дітей з малозабезпечених та соціально незахищених сімей усіх вікових груп – немовлят, малюків та дошкільнят - у високоякісних програмах раннього навчання;
  - створення та реалізації узгодженої системи високоякісних програм та послуг раннього навчання;
  - забезпечення узгодження будь-яких використовуваних оцінок з рекомендаціями звітів Національної дослідницької ради щодо раннього дитинства, ініціатива відома як програма «Дошкільна освіта для всіх».
- ▶ Група демократів у 2013 році представила законопроект «Сильний старт для дітей Америки» (Strong Start for America's Children Act), який має на меті забезпечити безкоштовну дошкільну освіту для сімей з низьким доходом.
- ▶ Законопроект спеціально прагне мотивувати та допомагати штатам розширювати ранню дошкільну освіту (РДО); виділяти фінансування через формульні гранти та ресурси розділів II (Партнерства якості навчання), III (Догляд за дітьми) та IV (Материнство, дитинство та домашні візити); та забезпечувати дотримання штатами, що беруть участь, стандартів раннього навчання програми Head Start.

Початкова школа

Діти зазвичай починають навчання в початковій школі з підготовчого класу (Kindergarten або клас «0») приблизно у віці 5 років.

Наступного року вони переходять до 1-го класу і продовжують навчання послідовно до 5-го класу, завершуючи початкову школу приблизно у 10 років.

У початковій школі діти зазвичай вивчають різні предмети з одним учителем в одному класі.

Вони зосереджуються на розвитку навичок письма та математики, а також читання, критичного мислення та розв'язання проблем.

► Гранти Head Start надаються безпосередньо некомерційним організаціям, незалежно від того, є вони державними чи приватними, що може включати громадські та релігійні групи, а також комерційні організації, які бажають конкурувати за фінансування.

► Такі ж типи організацій можуть подавати заявки на участь у програмі **Early Head Start**; проте, заявники не обов'язково повинні бути частиною громади, якій вони планують надавати послуги.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Чимало штатів створили нові агентства, присвячені ранньому дитинству. Массачусетс став піонером у створенні єдиного департаменту, який зосереджується на ранньому навчанні та догляді.

► У Міннесоті уряд ініціював видачу стипендій на програми раннього навчання, які дозволяють сім'ям з маленькими дітьми отримувати безкоштовний або пільговий обід.

► У Каліфорнії сенатор Даррел Стейнберг очолив коаліцію, яка успішно прийняла Закон про готовність до дитячого садка (Kindergarten Readiness Act), який розробляє державну систему раннього дитинства для підтримки дітей віком від народження до п'яти років та забезпечує доступ до РДНЗ для всіх чотирирічних дітей у штаті.

► Крім того, було створено Управління раннього дитинства, відповідальне за розробку навчальної програми РДНЗ, яка узгоджується з освітньою рамкою K-12.

► Раннє дитинство: догляд та освіта (РДНЗ) фокусується на всебічному розвитку кожної дитини, задовольняючи її соціальні, емоційні, пізнавальні та фізичні потреби для створення міцної та широкої основи для навчання протягом усього життя та загального благополуччя.

► «Догляд» охоплює здоров'я, харчування та гігієну в підтримувальному, безпечному та турботливому середовищі, тоді як «освіта» передбачає стимуляцію, соціальну взаємодію, наставництво, залучення, навчання та діяльність, спрямовані на розвиток дитини.

► Багато програм РДНЗ надають пріоритет навчанню через гру.

Слайди 17, 18, 19.

► Раннє дитинство: догляд та освіта (РДНЗ) починається з народження дитини і може здійснюватися різними способами, включаючи освіту батьків, медичні заходи для матерів і дітей, заклади догляду, ініціативи «дитина-дитині» та програми, що реалізуються вдома або в центрах, такі як дитячі садки та дошкільні заклади.

► Основна мета програм РДНЗ – підготувати дітей до школи, причому багато експертів стверджують, що ця підготовка починається з самого раннього дитинства і триває до початку формального навчання.

► Різні країни, організації та зацікавлені сторони використовують різні терміни для позначення РДНЗ, включаючи ранній розвиток дитини (РРД), раннє дитинство: освіта та догляд (РДНЗ), раннє дитинство: догляд та розвиток (РДД), причому «Раннє дитинство: догляд та освіта» є найбільш поширеною термінологією.

► Середня школа (часто також називають молодшою середньою школою).

► Зазвичай учні середньої школи мають вік від 11 до 13 років, починаючи з 6-го класу і продовжуючи навчання до 8-го класу. Під час навчання в середній школі учні зазвичай переміщуються між різними класними кімнатами і можуть мати кількох вчителів протягом одного навчального дня.

► Навчальна програма середньої школи включає:

- Англійську мову: (що охоплює граматику, правопис, розуміння прочитаного та структуру речень)

- Математику: (включаючи дробі, десяткові дробі, відсотки та розв'язування рівнянь)

- Природознавство: (зосереджуючись на науках про Землю, вступній біології та основних поняттях хімії)

- Суспільствознавство: (що охоплює такі теми, як громадянство, уряд та фундаментальні основи економіки)

► У деяких регіонах діти можуть залишатися в тій самій початковій школі, коли вони переходять до середньої школи, замість переходу до іншої установи.

Профільна школа (середня спеціальна освіта)

► Учні середньої школи зазвичай мають вік від 14 до 18 років, починаючи з 9-го класу і закінчується 12-м класом. Уроки організовані за предметами, і протягом дня учні зазвичай мають кількох викладачів. У середній школі учні вивчають:

- Англійську мову: (включаючи класичну літературу, написання есе та критичний аналіз)
- Математику: (включаючи алгебру, геометрію та числення)
- Природознавство: (включаючи біологію, хімію та фізику)
- Суспільствознавство: (включаючи історію США, всесвітню історію та громадянство)

► Деякі учні можуть обирати поглиблені курси, щоб підготуватися до коледжу або кар'єри. Середні школи також пропонують гуртки, спортивні секції, програми роботи та різноманітні позакласні заходи.

Учні називаються за рівнем навчання:

- 9-й клас: першокурсник (freshman)
- 10-й клас: другокурсник (sophomore)
- 11-й клас: третьокурсник (junior)
- 12-й клас: випускник (senior)

► Середня школа є альтернативою традиційній старшій школі і охоплює 9-12 класи. Вона надає можливості для технічної та професійної освіти, включаючи такі курси, як столярство та автомобільна техніка.

Освіта після закінчення середньої школи

► Після отримання диплома про закінчення середньої школи студенти можуть продовжити навчання у коледжі або університеті. Важливо, щоб студенти дослідили коледжі або університети та зрозуміли їхні критерії вступу.

► Потрібно буде подати заявку та сплатити плату за навчання. Для тих, хто потребує фінансової допомоги для навчання в коледжі, існують стипендії для іммігрантів та біженців.

Державні коледжі

- ▶ Державні коледжі, часто звані міськими чи державними, отримують фінансування від місцевої та державної влади. Вони пропонують нижчі рівні оплати навчання для мешканців міста чи штату, де розташований заклад.

Приватні коледжі

- ▶ Приватні коледжі стягують плату за навчання і не покладаються на державне фінансування; замість цього вони підтримуються за рахунок пожертвувань. Багато приватних коледжів пропонують різноманітні програми фінансової допомоги студентам. Зазвичай приватні коледжі мають меншу кількість студентів.

Коледжі спільноти

- ▶ Навчання в коледжі спільноти дозволяє завершити навчання за 2 роки, після чого ви можете перевестися до університету. Багато коледжів спільноти пропонують доступні ціни на навчання. Студенти можуть отримати або сертифікат, або ступінь асоційованого спеціаліста.
- ▶ Деякі професійно-технічні училища також працюють як 2-річні навчальні заклади.

Університети

- ▶ Університети пропонують широкий спектр професійних напрямків; студенти отримують ступінь бакалавра після 4 років навчання.
- ▶ Університети складаються з різних факультетів, деякі з яких пропонують професійні ступені в таких областях, як право та медицина. Такі ступені вимагають ліцензування та додаткового навчання.
- ▶ Ті, хто бажає продовжити навчання, можуть отримати ступінь магістра або доктора наук.

Розміщення учнів у класах може визначатися такими факторами:

- ▶ Рівнем володіння учнем англійською мовою або його результатами на тестах
- ▶ Рекомендаціями батьків або опікунів
- ▶ Результатами стандартизованих тестів
- ▶ Готовністю братися за складні завдання
- ▶ Рівнем інтересу або мотивації учня
- ▶ Рекомендаціями вчителів або консультантів
- ▶ Прикладами робіт учня
- ▶ Назви класів часто вказують на рівень складності, і ці назви можуть відрізнитися в різних школах.
- ▶ Більш легкі класи або класи, які використовують спрощений рівень англійської мови, можуть називатися: інклюзивні, базові навички

Класи, що відповідають типовому рівню класу, можуть бути позначені як:

- ▶ Регулярні
- ▶ Не профілюючі

Класи, які визначені як більш високі або просунуті, можуть називатися:

- ▶ Профільні
- ▶ ГТЕ (Обдаровані та талановиті учні)
- ▶ AP (Advanced Placement - Розширений рівень)
- ▶ IB (International Baccalaureate - Міжнародний бакалавріат)

Державні школи

► Державні школи в основному фінансуються та управляються за рахунок податків, сплачуваних громадянами, що дозволяє їм надавати безкоштовну освіту учням. Однак батьки все одно несуть відповідальність за витрати, пов'язані з транспортом, навчальними матеріалами, канцелярськими товарами та формою.

► На відміну від державних, приватні школи вимагають значних плати за навчання.

► У Сполучених Штатах тривалість початкової та середньої освіти становить 12 років, перш ніж студенти продовжать навчання у закладах вищої освіти. Послідовність зазвичай включає початкову, середню та старшу школи.

Різні етапи шкільної системи в США:

► Рівень 0: Діти віком від 3 до 5 років можуть відвідувати дитячий садок. Хоча цей етап є необов'язковим, він слугує підготовкою дітей до майбутнього шкільного життя.

► Рівень 1: Початкова освіта в Америці починається у віці 6 років і триває близько 5 років. Після цього учні переходять до середньої та старшої школи. У деяких штатах початкова освіта надається безкоштовно.

► Рівень 2: Охоплює наступні 5 років, який включає середню школу та молодшу середню школу. Після завершення цього етапу учні переходять до середньої освіти. Залежно від освітньої політики штату, середня школа також може бути безкоштовною.

► Рівень 3: Остаточним етапом американської системи освіти є середня школа. На цьому етапі учні отримують свої дипломи та закінчують школу.

Вища освіта у США: Системний та диверсифікаційний підходи

Інститути вищої освіти у США

- 01 > Державний університет або коледж
- 02 > Приватний університет або коледж
- 03 > Муніципальний коледж
- 04 > Навчальні заклади технологічного профілю

Вища освіта

1. Державні коледжі та університети

► Кожен штат в Сполучених Штатах має принаймні один високоякісний університет, де студенти можуть отримати освіту за прийнятною вартістю. Зазначені установи підтримуються державним фінансуванням та відповідними департаментами, що робить їх чудовим вибором завдяки низькій платі за навчання.

2. Приватні коледжі та університети

► Приватні коледжі та університети фінансуються за рахунок власних ресурсів, тому вони, як правило, мають значно вищі рівні оплати навчання. В американській системі освіти будь-яка приватна установа вважається однією з найдорожчих.

3. Коледжі спільноти

► Коледжі спільноти спрямовані на підтримку місцевого населення шляхом надання вищої освіти за допомогою традиційних методів навчання. Вони зазвичай пропонують курси з основних предметів, таких як історія, математика та інші.

► Установи призначені для підготовки студентів до подальшого навчання в університетах. Незалежно від того, шукаєте ви роботу чи прагнете підвищити свої навички, коледжі спільноти є чудовим вибором! Вони діють як фундаментальні установи, які готують студентів до кращого майбутнього.

4. Технічні заклади освіти

► Технічні коледжі в США пропонують чотирирічні програми навчання, що робить їх ідеальними для підвищення вашої технічної кваліфікації та створення умов для успішної кар'єри.

5. Вища освіта

► У Сполучених Штатах вища освіта є необов'язковим етапом формальної освіти, який слідує за середньою школою. Зазначений етап загальновідомий як післядипломна освіта, третій етап, третій рівень або третинна освіта. Він відповідає рівням 5-8 за міжнародною класифікацією ISCED 2011.

► Вищу освіту забезпечують 3931 установа, що надають ступені за Титулом IV, які включають коледжі та університети. Установи можуть бути державними або приватними університетами, дослідницькими університетами, коледжами ліберальних мистецтв, коледжами спільноти або прибутковими коледжами. Регулювання вищої освіти в США є відносно вільним, включаючи державний нагляд та різні сторонні організації.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ На початку 20-го століття відвідування вищих навчальних закладів (коледжів та університетів) було досить незвичним явищем.
- ▶ Однак, у роки після Другої світової війни здобуття вищої освіти стало розглядатися як «обряд посвяти», тісно пов'язаний з «Американською мрією».
- ▶ Незважаючи на це, у США зростає скептицизм щодо цінності вищої освіти для споживачів.
- ▶ Крім того, вища освіта в США піддається критиці за сприяння фінансовому упередженню на користь найпрестижніших шкіл (наприклад, університетів Ліги плюща) на шкоду менш вибірковим варіантам (наприклад, коледжам спільноти).
- ▶ У 2022 році приблизно 16 мільйонів студентів, серед яких 9,6 мільйона жінок та 6,6 мільйона чоловіків, вступили до коледжів та університетів США, що надають академічні ступені.
- ▶ Серед цих студентів 45,8% обрали державний чотирирічний заклад, 27,8% – приватний чотирирічний заклад та 26,4% – державний дворічний заклад (чотири роки зазвичай є періодом, необхідним для отримання ступеня бакалавра, тоді як два роки відповідають ступеню асоційованого спеціаліста).
- ▶ Навчання в коледжі досягло свого піку в 2010–2011 навчальному році та, як очікується, або знизиться, або залишиться стабільним протягом наступних двадцяти років.

Слайди 34, 35.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Збудована у 1695 році, будівля Врена в Коледжі Вільяма і Мері є найстарішою академічною спорудою в Сполучених Штатах.

Протягом 170 років цей заклад був домівкою для африканських рабів та їхніх нащадків.

Перші коледжі були засновані релігійними деномінаціями з метою освіти білих чоловіків-священиків.

З 1636 по 1776 роки в колоніальній Америці було засновано дев'ять коледжів; сьогодні їх називають колоніальними коледжами.

У 19 столітті було засновано численні невеликі деномінаційні коледжі як протестантами, так і католиками.

До 1899 року ці заклади складали 46 відсотків усіх студентів бакалаврату в Сполучених Штатах. Хоча багато з них згодом закрилися або об'єдналися, у 1905 році все ще діяло понад 500 таких коледжів.

На початку 20 століття католики заснували кілька коледжів спеціально для жінок. Ці школи, як правило, були невеликими та пропонували обмежену програму навчання бакалаврату, зосереджену на гуманітарних науках.

Студенти займалися ретельним вивченням таких предметів, як грецька, латина, геометрія, історія Стародавнього світу, логіка, етика та риторика, з мінімальними дискусіями та без лабораторних занять.

Слайди 36, 37.

Оригінальність та креативність не цінувалися, тоді як точне відтворення отримувало нагороди.

Керівництво коледжів зазвичай застосовувало суворі правила, а старшокурсники отримували задоволення від цькування новачків.

Значна кількість студентів була молодше 17 років, і більшість коледжів також мали підготовчу школу.

Не було організованих спортивних змагань чи грецьких літерних братств, але літературні товариства були активними.

Плата за навчання була низькою, а можливостей для отримання стипендій було обмежено.

Багато студентів були синами священиків, і більшість з них планували будувати кар'єру священиків, юристів або педагогів.

На початку 20 століття в Сполучених Штатах було менше 1000 коледжів, які обслуговували приблизно 160 000 студентів. Протягом початку та середини 20 століття кількість коледжів значно зросла хвилями.

Державні університети перетворилися з невеликих закладів з менше ніж 1000 студентів на великі кампуси, що приймають понад 40 000 студентів, створюючи широкі мережі регіональних кампусів по всьому штату.

Для задоволення потреб швидкого розширення освіти K–12 кожен штат створив систему педагогічних коледжів, починаючи з Массачусетсу в 1830-х роках.

Після 1950 року ці установи еволюціонували в державні коледжі, а потім у державні університети, пропонуючи ширший спектр програм.

21 століття

- ▶ Ройс-хол в Університеті Каліфорнії в Лос-Анджелесі. У 2021 році UCLA отримала найбільшу кількість заявок серед коледжів та університетів США, загалом 168 000.
- ▶ Ландшафт вищої освіти в Сполучених Штатах зазнав значних трансформацій у 21 столітті завдяки прогресу технологій, злиттям установ, закриттям та політичному впливу.
- ▶ Ступінь бакалавра або вище за рівнем за округами з 2008 по 2012 рік.
- ▶ Особи віком від 25 років, які здобули науковий ступінь, класифіковані за штатами.
- ▶ У 2020 році пандемія COVID-19 порушила традиційну роботу кампусів, що призвело до переходу на онлайн-навчання для студентів вдома. Це спонукало понад 100 коледжів, як державних, так і приватних, до судових позовів щодо повернення плати за навчання, що в кінцевому підсумку призвело до відновлення роботи багатьох з них.
- ▶ У США вища освіта функціонує як інституція знань, але також виконує кілька вторинних ролей. Маркус Форд виділяє чотири ключові етапи в її первинній функції протягом американської історії: охорона християнської цивілізації, сприяння національним інтересам, проведення досліджень та сприяння зростанню глобальної економіки.
- ▶ Крім того, вища освіта виступала засобом отримання професійних кваліфікацій, сприяння соціальній мобільності та слугувала механізмом соціальної стратифікації.
- ▶ Коледжі слугують «індикатором статусу», «відображаючи приналежність до освіченого класу та надаючи можливість зустріти потенційних подружжя з подібним статусом».
- ▶ Для багатьох студентів, які переїжджають від своїх сімей, щоб навчатися в чотирирічних резидентних коледжах, поїздка на навчання в коледж розглядається як обряд посвяти, який формує їх як молодих людей, незалежно від отриманих академічних знань.

► Відсутність цих можливостей для практичного навчання призвела до кількох судових позовів після закриття більшості кампусів через пандемію COVID-19. Це прагнення до таких вражень також сприяло тиску на школи щодо відновлення життя в кампусі восени 2020 року.

► Освіта та підготовка, що пропонуються в університеті, коледжі чи інституті технологій, зазвичай включають значні теоретичні та абстрактні компоненти, поряд з практичними елементами (хоча обмежені можливості для стажувань або програм SURF спрямовані на надання практичного досвіду).

► Навпаки, професійно-технічна освіта та підготовка у професійно-технічних університетах та школах зосереджується перш за все на практичному застосуванні, з мінімальним теоретичним змістом.

► У США професійні школи права, медицини, стоматології та ветеринарної медицини вважаються аспірантурами, в які студенти вступають після закінчення бакалаврату.

► Хоча ці програми навчають навичкам, необхідним для певної професії, і часто завершуються ліцензійним іспитом, вони, як правило, не класифікуються як професійно-технічні школи.

► Наступ на вступ до професійних шкіл зазвичай дуже високий і вимагає високих балів на стандартизованих тестах.

На початку 20 століття в Сполучених Штатах було менше 1000 коледжів, які обслуговували приблизно 160 000 студентів. Протягом початку та середини 20 століття кількість коледжів значно зросла хвилями.

Державні університети перетворилися з невеликих закладів з менше ніж 1000 студентів на великі кампуси, що приймають понад 40 000 студентів, створюючи широкі мережі регіональних кампусів по всьому штату.

Для задоволення потреб швидкого розширення освіти K–12 кожен штат створив систему педагогічних коледжів, починаючи з Массачусетсу в 1830-х роках.

Після 1950 року ці установи еволюціонували в державні коледжі, а потім у державні університети, пропонуючи ширший спектр програм. Кілька штатів США забезпечують вищу освіту через дворічні «коледжі», раніше відомі як «коледжі спільноти», цей перехід потребував співпраці між коледжами спільнотами та місцевими університетами.

Чотирирічні коледжі, як правило, пропонують ступінь бакалавра, найпоширенішими з яких є ступінь бакалавра мистецтв (B.A.) або ступінь бакалавра наук (B.S.). Установи зазвичай є або виключно університетами для бакалаврів (наприклад, коледжі ліберальних мистецтв), або виконують функцію підрозділу бакалаврату університету (наприклад, Гарвард-коледж, Єль-коледж, Колумбія-коледж).

Розвиток вищої освіти призвів до створення акредитаційних організацій, які діють незалежно від уряду для забезпечення якості освіти. Ці добровільні асоціації встановлюють і підтримують стандарти для закладів, які в них беруть участь.

Акредитаційні органи піддаються критиці за можливі конфлікти інтересів, які можуть призвести до упереджених результатів.

Хоча неакредитовані установи існують, їхні студенти не мають права на отримання федеральних кредитів.

Університети

Центр Кларка, розташований в Університеті Стенфорда в Стенфорді, штат Каліфорнія.

Університети є навчальними закладами, які пропонують як програми бакалаврату, так і програми аспірантури. З різних історичних чи культурних причин деякі установи віддають перевагу використанню терміна «коледж» у своїх назвах, а не "університет".

Аспірантура пропонує широкий спектр ступенів магістра (таких як магістр мистецтв (M.A.), магістр наук (M.S.), магістр ділового адміністрування (M.B.A.) та магістр образотворчих мистецтв (M.F.A.)), а також докторські ступені, такі як Ph.D.

Класифікація Карнегі установ вищої освіти класифікує ці установи на основі типів ступенів, які вони надають, зазначаючи, що присудження ступенів магістра є важливим, хоча і не єдиною достатньою умовою для класифікації як університету.

Деякі університети мають професійні школи. Прикладами можуть бути школи журналістики, бізнес-школи, медичні школи, фармацевтичні школи (Pharm.D.) та стоматологічні школи.

Різні факультети в університетах часто називають коледжами або школами.

Загалом американські університети мають тенденцію до децентралізації. Державні університети підпорядковуються своїм відповідним штатам та територіям, як правило, як частина державної університетської системи.

За винятком військових академій та штабних коледжів США, федеральний уряд не здійснює прямого нагляду за університетами.

Тим не менш, він може надавати федеральні гранти, і будь-яка установа, яка отримує такі кошти, повинна підтвердити, що вона розробила та підтримує програму профілактики наркоманії відповідно до федеральних правил.

Коледжі спільноти часто є дворічними коледжами. Вони мають відкритий прийом, зазвичай зі зниженою платою за навчання порівняно з іншими державними чи приватними школами. [потрібне цитування] Випускники отримують ступінь асоційованого спеціаліста, такі як Асоційований мистецтв (AA).

Останнім часом у деяких коледжах спільноти пропонуються ступені за програмою підмастерства.

За даними Національного центру обліку студентів, кількість студентів коледжів спільноти скоротилася на 2,2 мільйона осіб з пікового року 2010–2011.

У 2017 році 88% опитаних коледжів спільноти зазнали скорочення кількості студентів.

У звіті New York Times у 2017 році зазначалося, що з 18 мільйонів студентів бакалаврату в країні 40% відвідували коледж спільноти; з цих студентів 62% відвідували коледж спільноти повний робочий день, 40% з них працювали не менше 30 годин на тиждень або більше, і більше половини жили вдома, щоб заощадити гроші.

Коледжі ліберальних мистецтв

Коледжі ліберальних мистецтв – це чотирирічні заклади освіти, які зосереджуються на гуманітарних науках.

Коледжі, як правило, пропонують резидентне середовище навчання та мають меншу кількість студентів, що призводить до нижчого співвідношення студентів до викладачів порівняно з університетами.

Хоча більшість з них є приватними, існують також державні коледжі ліберальних мистецтв, деякі з яких пропонують інноваційні навчальні програми.

Академічні дисципліни, що охоплюються гуманітарними науками, включають великі твори, історію, різні мови, такі як англійська, лінгвістика, літературу, математику, музику, філософію, політологію, психологію, релігієзнавство, науку, екологію, соціологію та театр.

Комерційні коледжі

Комерційна вища освіта, також відома як комерційний коледж або власницька освіта, складається з навчальних закладів, що управляються приватними компаніями з метою отримання прибутку.

Студентів приваблювали ці програми завдяки простим процедурам зарахування та допомозі в отриманні фінансової допомоги, але багато хто відчував розчарування через низьку якість освіти.

Професійно-технічна освіта

Вища професійно-технічна освіта здійснюється на не університетському рівні третинної освіти, яка поєднує навчання практичних навичок з теоретичними знаннями. Відрізняється від інших форм післядипломної освіти, таких як ті, що надаються професійно-технічними навчальними закладами, які зазвичай називають професійно-технічними училищами.

Вища професійно-технічна освіта може бути протиставлена освіті в більш широкій **науковій дисципліні**, яка може більше зосереджуватися на теорії та абстрактних концептуальних знаннях.

Фінансування університетів та коледжів

У 2017 році федеральний уряд надав 40 мільярдів доларів, причому лише 100 установ з понад 4000 отримали 80% цієї суми.

Джерела фінансування

У Сполучених Штатах коледжі та університети отримують фінансування з різних джерел, включаючи плату за навчання, федеральні кошти Титулу IV, асигнування державного уряду та доходи від ендаментів.

Державне фінансування

Пряма державна підтримка є основним джерелом фінансування державних вищих навчальних закладів. Зазвичай розмір фінансування від держави відповідає розміру її населення. Наприклад, Каліфорнія, де проживає майже 40 мільйонів людей, інвестує понад 15 мільярдів доларів у вищу освіту, тоді як Вайомінг, де проживає 570 000 осіб, виділяє 384 мільйони доларів.

Студенти можуть отримати стипендії, студентські кредити або гранти, щоб допомогти покрити свої витрати.

Деякі штати надають стипендії, які дозволяють студентам навчатися без плати за навчання або зі знижкою, такі як стипендія NOPE в Джорджії та стипендіальна програма Bright Futures у Флориді.

Деякі приватні коледжі та університети пропонують всебічну фінансову допомогу на основі потреби, гарантуючи, що прийняті студенти платять лише те, що їхні сім'ї можуть собі дозволити, виходячи з оцінки їхнього доходу закладом.

Зазвичай вимоги до вступу для студентів, які шукають фінансову допомогу, є більш суворими, ця політика відома як прийом на основі потреби.

Установи з особливо великими дотаціями можуть поєднувати фінансову допомогу на основі потреби з прийомом без урахування потреби, дозволяючи студентам, які потребують фінансової допомоги, мати такі ж можливості, як і ті, хто не потребує.

Фінансова допомога

► Фінансова допомога в основному надається у двох формах: грантів та кредитів.

► Гранти - це грошові нагороди, що надаються студентам на освіту, які не потрібно повертати, тоді як кредити - це суми, які студенти позичають на освітні витрати та які потрібно повернути.

► Програми грантів та кредитів пропонують, як державні заклади вищої освіти, які отримують фінансування від державної підтримки, так і приватні заклади вищої освіти, які повністю залежать від плати за навчання та приватних пожертвувань.

Фінансування державних шкіл

► Фінансування державних шкіл здійснюється за рахунок федерального та державного урядів, а також самих шкіл, тоді як фінансування приватних шкіл, як правило, здійснюється самою установою.

► Крім того, різні незалежні організації, такі як благодійні фонди та компанії, надають гранти, які можуть використовуватися як для державних, так і для приватних закладів вищої освіти.

Вплив іноземних фінансових внесків

► У доповідному документі 2019 року Європейський парламент зазначив, що авторитарні уряди використовують пожертви для впливу на академічні установи, прагнучи «підірвати демократію» та зменшити академічну автономію, підриваючи довіру до наукових досліджень.

► У звіті дослідницького інституту «Національний інститут контагіозних захворювань», проізраїльської аналітичної організації, опублікованому в 2023 році, стверджується, що американські університети належним чином не розкрили інформацію про 13 мільярдів доларів США іноземних пожертвувань, причому деякі з цих коштів, за повідомленнями, пов'язані з авторитарними режимами.

► Законодавці США висловили стурбованість тим, що китайський уряд пов'язує цілі, що іноді включають політичні цілі, зі своїми фінансовими внесками.

► Установи, які отримують таке фінансування, можуть відчувати себе зобов'язаними адаптуватися до очікувань іноземних донорів, що викликає побоювання щодо потенційного впливу. Зазначена ситуація призвела до посилення контролю за американськими університетами з боку федеральних законодавців.

Докторський ступінь

► Докторський ступінь (від латинського «doctor», що означає «вчитель») - це післядипломний академічний ступінь, що присуджується університетами та певними закладами освіти, що перекладається з давньоримського терміна «licentia docendi» як «ліцензія на викладання».

► Отримання наукового ступеня дає можливість викладати в університеті за відповідною спеціальністю або займатися певною професією. Найпоширенішим типом є доктор філософії (PhD), це звання присуджується в різних галузях знань.

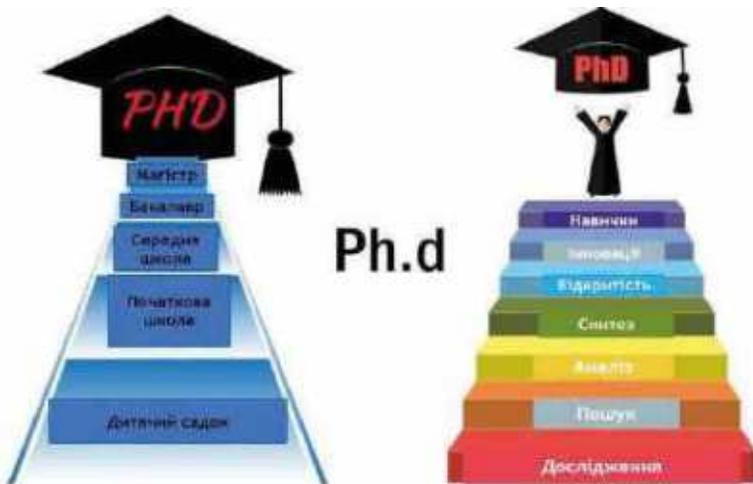
► Присуджують також почесні докторські ступені особам за видатні досягнення у наукових дослідженнях або значущих внесках в університет чи суспільство.

Докторські ступені в Сполучених Штатах. Історичний контекст

► Першим дослідницьким докторським ступенем був доктор філософії, який виник у Німеччині та зазвичай скорочується як Ph.D. У міру розвитку академічного ландшафту в США з'явилася різноманітна низка інших докторських ступенів та програм. Деякі з них, такі як доктор мистецтв, наголошували на викладанні, тоді як інші, такі як доктор технічних наук та доктор педагогічних наук, пропонували більш спеціалізовану навчальну програму, яка може відповідати вимогам Ph.D. щодо вимог, тривалості, курсової роботи та досліджень.

► Крім того, існує кілька професійних докторських ступенів, які представляють нижчий рівень академічних досягнень, включаючи доктора медицини та юриста, які не вимагають дисертації як частини свого дослідницького компонента.

► На відміну від багатьох інших країн, докторська програма в США зазвичай вимагає завершення академічної програми курсової роботи разом з додатковими вимогами для всіх типів докторських ступенів.

Категорії докторських ступенів

► У 2008 році Департамент освіти США опублікував звіт «Структура освіти США», в якому було викладено відмінності між ступенями асоційованого спеціаліста, ступенями бакалавра, першими професійними ступенями, ступенями магістра, проміжними кваліфікаціями аспірантури та дослідницькими докторськими ступенями.

► Зазначена класифікація охоплює докторські ступені в категоріях перший професійний ступінь, проміжна кваліфікація аспірантури та дослідницький докторський ступінь.

► Для Інтегрованої системи даних післядипломної освіти (IPEDS), Національний центр статистики освіти Департаменту освіти США поділяє докторські ступені США на три категорії.

► Докторський ступінь - дослідження/наукова діяльність: Ph.D. або інший докторський ступінь, який вимагає поглибленого навчання після рівня магістра, включаючи створення та захист дисертації на основі оригінального дослідження або розробку та виконання оригінального проекту, що демонструє значну художню чи наукову роботу.

► **Докторський ступінь - професійна практика** присуджується після завершення програми, яка надає особам необхідні знання та навички для професійного визнання, атестації або ліцензування. Департамент освіти США класифікує його як професійний ступінь, який повинні отримати юристи та лікарі для роботи у своїй галузі.

► Для отримання цього ступеня студенти повинні навчатися протягом часу, необхідного для здобуття допрофесійної, професійної підготовки, і становив не менше шести повних академічних років.

► **Докторський ступінь в інших галузях** характеризується як "докторський ступінь, який не відповідає визначенню докторського ступеня - дослідження/наукова діяльність або докторського ступеня - професійна практика".

► Класифікація ступенів для IPEDS визначається установами, які їх присуджують.

Професійні докторські ступені

► В США пропонують різноманітні професійні ступені, які раніше називалися першими професійними ступенями, вони призначаються як «докторські ступені - професійна практика».

► Дослідницькі докторські ступені вимагають «поглибленого навчання, підготовку та захист дисертації або розробку та виконання оригінального проекту», а професійні докторські ступені вимагають мінімум шести років загального навчання (включаючи попередню освіту бакалавра) та забезпечують студентів «знаннями та навичками, необхідними для визнання, атестації або ліцензії, необхідної для професійної практики».

Вищі докторські та постдокторські ступені

► «Постдокторський ступінь» перенаправляє сюди. Не плутати з постдокторським дослідником.

► Вищий рівень дослідницьких докторських ступенів присуджується на основі офіційно поданого портфоліо опублікованих досліджень винятково високого рівня. Прикладами є доктор наук (DSc або ScD), доктор богослов'я (DD), доктор літератури (DLitt або Litt.D.), доктор права (LLD) та доктор цивільного права (DCL) ступені (Великобританія, Ірландія та деякі країни Співдружності) та традиційні докторські ступені в Скандинавії, такі як доктор медицини (Dr. Med.).

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 1.

1. Чого саме стосувалась програма посилення державного втручання на рівні раннього дитинства в США?
  - А – забезпечення дітей мігрантів
  - Б – забезпечення дітей з малозабезпечених сімей
  - В – забезпечення всіх дітей
2. У якому віці починається навчання в початковій школі в США?
  - А – підготовчого класу у віці 5 років
  - Б – підготовчого класу у віці 6 років
  - В – підготовчого класу у віці 7 років
3. Скільки років триває початкова та середня освіта в США?
  - А – 10 років
  - Б – 11 років
  - В – 12 років
4. Яку кількість університетів повинен мати кожен штат в США для підготовки фахівців?
  - А – дві університети з державним фінансуванням
  - Б – приватні університети, а університети з державним фінансуванням не обов'язково
  - В – один університет з державним фінансуванням
5. Після чого передбачається надання докторського ступеня?
  - А – поглибленого навчання після рівня магістра
  - Б – поглибленого навчання після рівня магістра, створення та захисту дисертації
  - В – періоду активної наукової або художньої діяльності

Презентація до лекції 2. Креативність: мистецтво мислення

OZCREDO Institute of Creative Thinking

- ▶ Надає інструменти, навчання, воркшопи та коучинг щодо творчого прийняття рішень та вирішення проблем.
- ▶ Пропонує методи для виявлення здатності творчо мислити, ставати продуктивнішим та досягати успіху!
- ▶ Допомагає людям запобігати або долати стрес, тривогу, депресію, гальмування продуктивності, нещастя, професійні невдачі та багато іншого.
- ▶ Сприяє ефективному подоланню складних ситуацій та комунікації для покращення загального процесу прийняття рішень та багато іншого.

<https://youtu.be/GHUCWJz61Dg>

Креативність: різні перспективи

- ▶ Творчі особистості протягом історії висловлювали унікальні думки про креативність.
- ▶ Іспанський поет Гарсія Лорка стверджував, що творчі особистості є анархістами в найкращому сенсі цього слова.
- ▶ Австрійський композитор Моцарт називав креативність потоком яernih ідей, які не можна примусити.
- ▶ Американський письменник Джек Лондон писав, що замість чекати на натхнення, потрібно йти йому назустріч.
- ▶ Ірландський драматург Бернард Шоу вважав, що творення починається з уяви.
- ▶ Французький письменник Вольтер підкреслював, що оригінальність – це «розумне наслідування».
- ▶ Іспанський художник і скульптор Пабло Пікассо визначав креативність запитанням: «Чому б ні?».
- ▶ Італійський вчений-універсал Леонардо да Вінчі вважав, що творці відчують Всесвіт у своїх розумах і руках.
- ▶ Професор Едвард де Боно визначив креативність як найважливіший людський ресурс.

Слайди 5, 6.

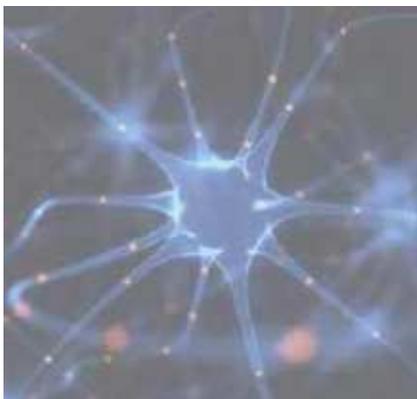
Креативність як самостійна тема

- ▶ Вчені почали розглядати креативність як окрему тему дослідження лише наприкінці XIX століття. До того часу західний погляд на креативність розглядався як виробництво чогось нового.
- ▶ Східні традиції індуїзму, конфуціанства, буддизму та даосизму розглядали креативність як процес відкриття через наслідування.
- ▶ Лише на початку XX століття вчені почали писати про креативність з точки зору уяви, оригінальності, геніальності, таланту, свободи та індивідуальності.
- ▶ У 2008 році Міхай Чиксентміхайї, член Американської академії освіти, став піонером теорії творчого потоку, який він описав як процес, коли творець насолоджується діяльністю інновації заради неї самої і не усвідомлює часу, оточення чи відволікань.
- ▶ Деякі дослідники визначають креативність як здатність реагувати на ситуацію, питання чи проблему з точки зору п'яти підшквал Торренса: плинності, оригінальності, розробки, опору передчасного закриття та абстрактності назв.
- ▶ Інші розглядають креативність як здатність перетворювати зовнішні впливи на цінний результат.

- ▶ Креативність – це тенденція до мислення та вироблення нових ідей. Здатність створювати нові, корисні продукти.
- ▶ Креативність вимагає сили для протиріччя принципам існування.
- ▶ Креативність передбачає поєднання існуючих знань з новими способами.
- ▶ Креативність – це навичка, яку може розвинути кожен.
- ▶ Креативність допомагає оскаржувати припущення, досліджувати альтернативи та знаходити рішення під час кризи.

Креативність як нейророзвиток

- ▶ Процеси, що відбуваються в мозку, є суттєвими для творчого мислення.
- ▶ Наша нервова система постійно генерується, формується та перебудовується – цей процес називається нейрогенезом.
- ▶ Навіть незначні порушення в нейрональному розвитку можуть призвести до розумових, рухових та логічних обмежень.
- ▶ В мозку людини близько ста мільярдів нейронів, які утворюють зв'язки з іншими нейронами через синапси.
- ▶ Хімічні речовини потрапляють у синапси та активують нейрони.
- ▶ Це створює ефект доміно, що призводить до комунікації.
- ▶ Аналогічно тому, як біле світло заломлюється через призму, створюючи спектр кольорів, ідеї подорожують через свідомість і розсіюються на множинні потоки.
- ▶ Ці потоки з'єднуються один з одним і інтегруються в більш узгоджені структури.
- ▶ Здатність переосмислити своє мислення вимагає зміни стану самого мозку.

Креативність як навичка виживання

- ▶ Психологи в Америці вперше почали вивчати креативність як форму самовираження.
- ▶ За останні двадцять років креативність стала навичками виживання для подолання стрімко мінливого середовища.
- ▶ Сучасні дослідження показують необхідність надати людям змогу розвивати креативність та долати виклики глобалізації в наших суспільствах.
- ▶ Ця потреба призвела до зростаючого інтересу до більш специфічних досліджень креативності (психометричних, експериментальних, біографічних та біометричних досліджень).
- ▶ У сучасній Америці креативність розглядається як навичка виживання у складному середовищі.
- ▶ Впровадження креативності важливе у всьому, від покращення умов життя до розширення емоційного досвіду та надання людям можливості досягти успіху.
- ▶ Створення гармонійного, підтримуючого середовища та вивчення різних механізмів оригінального мислення є життєво необхідними ресурсами.
- ▶ Інформаційне перевантаження, поряд з технологічним вибухом сучасного суспільства, вимагає ментальної гнучкості та адаптивності, якщо людина бажає легко перемикатися між способами мислення.
- ▶ Людина, яка відкрита до нового досвіду, може генерувати чудові рішення.
- ▶ Розвиток творчого потенціалу реактивує самоусвідомлення, самовизначення та самовираження.

Креативність як навичка виживання

- ▶ Розвиток творчих життєвих навичок - це процес випромінювання вашої вродженої креативності.
- ▶ Креативність стимулює мислення, орієнтоване на вирішення проблем.
- ▶ Вона направляє ваш розум через складність та двозначність, не викликаючи стресу та тривоги.
- ▶ Креативність вважається вирішальною для навігації в сучасних соціальних структурах, від індивідів та спільнот до ширшого соціального контексту світу.
- ▶ Багато навчальних закладів тепер викладають навички креативності на основі знань, досвіду та здібностей у певній галузі.

Там немає коробки

- ▶ Скільки разів ви чули фразу – «думай за межами коробки» або «думати нестандартно»?
- ▶ Знаєте що? Коробки немає.
- ▶ Ви самі створюєте свою коробку з обмеженням зору, обмеженням сприйняття, з упередженнями та хибними уявленнями.
- ▶ Ми навчаємося в школі, як знаходити правильні відповіді, мислити раціонально та діяти практично.
- ▶ Ми намагаємося уникати невизначеності та відокремлюємо наше грайливе ставлення від серйозного підходу до справи.

Там немає коробки

- ▶ Ми навчаємося боятися невдач і шукати схвалення через успіх.
- ▶ Ми навчаємо наших дітей уникати невизначених ситуацій.
- ▶ Хоча це безпечно, наскільки це допоможе їм стати аналітичними віртуозами та критичними мислителями?
- ▶ Креативність вказує на різницю.
- ▶ Вона навчає нас змінювати досвід, генерувати новизну та сприймати оригінальність.

Креативні підходи

- ▶ Креативність – це мистецтво мислення.
- ▶ Інновації та оригінальне мислення застосовні до всіх сфер нашого життя, від політики та економіки до права та інженерії.
- ▶ Іноді ми зосереджуємося на вузькій галузі експертизи та не помічаємо, що все взаємопов'язано.
- ▶ Креативні підходи до медицини, бізнесу, військової справи та кримінального правосуддя зробили б світ кращим місцем для життя.

Порядок і контроль

- ▶ Втрата здатності контролювати ситуацію та робити вибір через залежність від певних моделей та порядків послаблює навички подолання труднощів.
- ▶ Штучно створений порядок вашого мозку чи життя обмежує вашу природну здатність терпіти невизначеність реальності.
- ▶ Таким чином, багато геніальних учених, шахістів та математиків були видатними досягненнями, але мали труднощі з виконанням простих повсякденних завдань або підтриманням стосунків через хаотичний характер та непередбачувані результати.

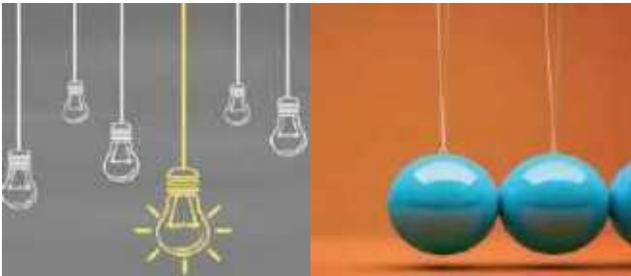

Непередбачуване майбутнє

- ▶ Стресові та непередбачувані умови можуть бути небезпечними для емоційного здоров'я.
- ▶ Яскраві образи, позитивні думки та внутрішній порядок допомагають людям зберігати душевну рівновагу в екстремальних обставинах.
- ▶ Багато досліджень, які стосуються осіб, що вижили після травматичних подій, включаючи стихійні лиха, війни, викрадення, звалтування та ув'язнення, підкреслюють важливість уяви та внутрішньої організації як механізмів виживання.

Креативне мислення

- ▶ Креативне мислення – це про розробку інноваційних рішень проблем.
- ▶ Креативні мислителі генерують не тільки багато ідей, але й різноманітні та різноманітні ідеї.
- ▶ Спосіб погляду на проблему з нової перспективи, який пропонує нестандартні рішення (які спочатку можуть здаватися незручними).
- ▶ Креативне мислення може стимулюватися як неструктурованим процесом, таким як мозковий штурм, так і структурованим процесом, таким як бічне мислення.

Шлях до мети

- ▶ Загальне прийняття рішень можна покращити, якщо ви підсилюєте різноманітні варіанти.
- ▶ Тестування ваших знань у нових умовах, з новими людьми та за допомогою нових методів сприяє розвитку здатності приймати рішення.
- ▶ Швидка відповідь альтернативними рішеннями та зміна перспектив допомагають!
- ▶ Гнучке мислення сприяє успіху в усіх сферах життя.
- ▶ Розгляд кількох ідей одночасно передбачає здатність змінюватися та адаптуватися.
- ▶ Розуміння різних можливостей, доступних для вас, та подолання звичного мислення підтримують гнучкі рішення.

Шлях до мети

- ▶ Прийняття рішень ґрунтується на таких техніках: порівняння переваг та недоліків, визначення пріоритетів та дослідження варіантів для знаходження найкращого рішення.
- ▶ Виконавчий центр мозку, який складається з передньої та бічної частини префронтальної кори, бере участь у прийнятті рішень, плануванні та абстрактному мисленні.
- ▶ Стили прийняття рішень варіюються від авторитарного та концептуального до аналітичного та поведінкового.
- ▶ Аналітичний стиль передбачає визначення найкращої альтернативи на основі ретельного спостереження.
- ▶ Поведінкове прийняття рішень ґрунтується на поясненнях та переговорах.
- ▶ Передбачення ймовірності та оцінка бажаності можливих наслідків стосуються когнітивного аспекту прийняття рішень.
- ▶ На креативність прийняття рішень впливає безліч факторів, включаючи самовизначення, експертність, контроль, мотивацію, цінності та ставлення.
- ▶ Здатність справлятися, підтримувати та приймати критику також впливає на прийняття рішень.
- ▶ Стрес, нездатність оцінити результати та неможливість передбачити наслідки негативно впливають на прийняття рішень.
- ▶ Ризикована поведінка, нереалістичні очікування, тривога, обмеження часу або постійний страх прийняти неправильне рішення провокують погані рішення.

Розуміння конфлікту

► Конфлікти виникають з різних причин. Важливо чітко визначити свою позицію та інтереси у конфлікті, а також зрозуміти позицію та інтереси свого опонента. Ось кілька запитань, які слід поставити собі, щоб краще визначити конфлікт:

- Інтереси
- Які мої інтереси?
- Що для мене справді важливо в цьому конфлікті?
- Чого я хочу?
- Що мені потрібно?
- Які мої занепокоєння, надії, страхи?

Шлях до згоди

► Багато людей зазнають невдач у вирішенні конфліктів, оскільки ми за програмою реагуємо певним чином.

► Наша природна реакція на конфлікт – «бийся або тікай» – руйнує довіру та здатність мислити.

► Нам не подобається, коли люди не погоджуються з нами.

Шлях до згоди

- ▶ Вирішення конфліктів - це спосіб для двох або більше сторін знайти мирне рішення розбіжностей між ними.
- ▶ Розбіжності можуть бути особистими, фінансовими, політичними чи емоційними.
- ▶ Коли виникає суперечка, найкращим рішенням часто є ведення перемовин для вирішення розбіжностей.

Розвиток навичок вирішення конфлікту

- ▶ Креативність може покращити ваші навички вирішення конфліктів, допомагаючи вам розуміти та генерувати нові рішення, які є корисними та задовільними для сторін, що беруть участь.
- ▶ Застосовуючи творчі методи, ви можете перетворити конфлікт на можливість, а не на бар'єр. Де б не були люди, там є конфлікти.
- ▶ У кожного з нас є свої цінності, потреби та звички, тому легко не розуміти один одного або дратувати – або гірше, вступати в конфлікт.
- ▶ Конфлікт може призвести до поганих рішень.
- ▶ Вирішення конфліктів є доречним майже для будь-якої суперечки.
- ▶ Наше повсякденне життя пропонує безліч можливостей для переговорів.

Шлях до згоди

- ▶ Зрозуміти конфлікт.
- ▶ Комунікувати з опонентом.
- ▶ Провести мозковий штурм можливих рішень.
- ▶ Обрати найкраще рішення.
- ▶ Скористатися послугами медіатора.
- ▶ Дослідити альтернативи.
- ▶ Справлятися зі стресовими ситуаціями та тиском.
- ▶ Креативність покращує ваші навички вирішення конфліктів. Вона допомагає вам:
  - Розуміти коріння та глибинні інтереси конфлікту.
  - Розкрити глибинні потреби, цінності та емоції.
  - Генерувати варіанти.
  - Розширювати спектр можливих результатів.
  - Проводити перемовини та співпрацювати.
  - Будувати довіру та взаєморозуміння.

- ▶ Будьте готові до компромісу.
- ▶ Усвідомлюйте свої емоції.
- ▶ Будьте активним слухачем.
- ▶ Будьте конкретними, але гнучкими.
- ▶ Уникайте швидких суджень.
- ▶ Знайдіть спосіб полегшити їм прийняття рішення.

Припущення та стереотипи

- ▶ Наш розум дозволяє нам функціонувати.
- ▶ Іноді наше мислення використовує скорочення, щоб дійти до висновків.
- ▶ Ми сортуємо велику кількість подразників та інформації, щоб зрозуміти їх.
- ▶ Для цього мозок робить припущення.
- ▶ Він помічає те, що очікує помітити.
- ▶ Наш мозок має тенденцію притягуватися до деталей, які підтверджують наші вже існуючі переконання.

- ▶ Ми фільтруємо.
- ▶ Шум стає сигналом.
- ▶ Ми заповнюємо прогалини.
- ▶ Сигнал стає історією.
- ▶ Ми робимо поспішні висновки.
- ▶ Історії стають рішеннями.
- ▶ Рішення формують наші ментальні моделі світу.

Невизначеність

- ▶ Більшість людей просто не люблять те, чого вони не розуміють.
- ▶ Люди, як правило, уникають і недовіряють невизначеному.

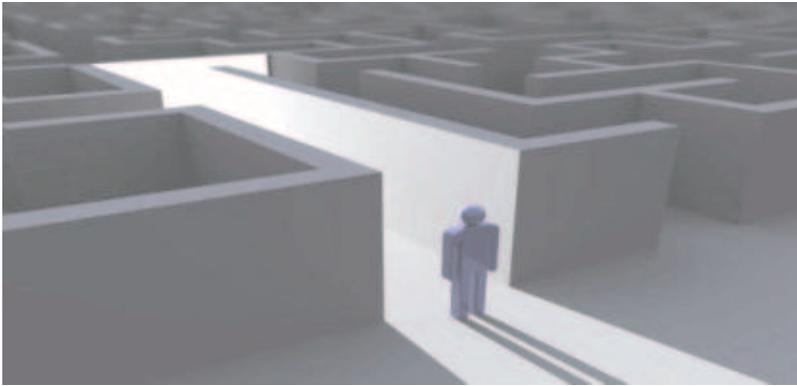
Складність

- ▶ Багатшарова структура сьогоdnішнього світу вимагає творчого підходу.
- ▶ Складність стосується механізмів, організмів, поведінки, проблем або умов.
- ▶ Творча складність стосується плинності між внутрішніми характеристиками та оригінальністю комбінації.

Розуміння коренів проблем

- ▶ Фокусуйтеся на усуненні кореневих причин, а не симптомів.
- ▶ Не ігноруйте важливість лікування симптомів для короткострокового полегшення.
- ▶ Розумійте, що може бути кілька кореневих причин.
- ▶ Фокусуйтеся на ТОМУ, ЯК і ЧОМУ щось сталося, а не на ТОМУ, ХТО відповідальний.
- ▶ Знайдіть конкретні докази причинно-наслідкових зв'язків, щоб підтвердити припущення про кореневу причину.
- ▶ Надайте достатньо інформації, щоб визначити коригувальні заходи.
- ▶ Розгляньте, як можна запобігти кореневій причині в майбутньому.

Слайди 32, 33, 34.

Узагальнення та стереотипи

- ▶ Ми узагальнюємо, щоб зрозуміти світ.
- ▶ Стереотипи є надмірними узагальненнями; вони часто передбачають, що людина має певні характеристики на основі необґрунтованих припущень.
- ▶ Стереотипи можуть легко призвести до упередженості та певних форм дискримінації.
- ▶ Хоча узагальнення допомагає нам орієнтуватися в житті, стереотипи ставлять нас у небезпечне становище.

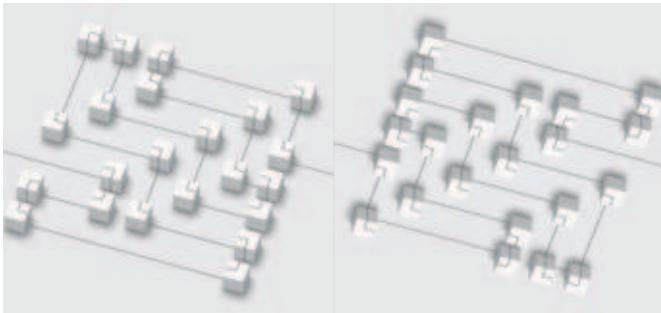
Мозковий штурм, переосмислення або використання аналогій

- ▶ Брейнстормінг (мозковий штурм) – техніка, під час якої люди взаємодіють, щоб спонтанно пропонувати ідеї.
- ▶ Переосмислення – загальна зміна способу мислення людини.
- ▶ Реструктуризація – акт терапевтичної зміни способу мислення.
- ▶ Аналогії та метафори працюють, оскільки вони використовують ваші наявні знання та досвід і допомагають вам перенести їх на нові ситуації чи сфери.
- ▶ Використовуючи обидві півкулі мозку, ви можете покращити свої навички творчого вирішення проблем та подолати ментальні блоки чи упередження.

Слайди 35, 36.

Обмін інформацією

- ▶ Для ефективного прийняття рішень інформація, що обмінюється, повинна бути точною, релевантною, своєчасною та придатною для дій.
- ▶ Обмін інформацією повинен бути багатостороннім.
- ▶ Інформація про загрози, коли це можливо, повинна обмінюватися з критично важливими партнерами інфраструктури на відповідному рівні класифікації та, по можливості, на несекретному рівні.
- ▶ Ризики, пов'язані з обміном інформацією та її захистом, зменшуються завдяки прийняттю розумних політик та стандартів.

Шлях до злагоди

- ▶ Подумайте про конфлікти у сучасному світі: Україна-Росія, Ізраїль-Хамас, Ефіопія, Південний Судан, Сирія та деякі інші країни.
- ▶ Подумайте про пристосування, глобальну безпеку, запобігання конфліктам, миробудівництво, затримку реагування на глобальні конфлікти, обмеження обміну інформацією, коректування фактів, створення інформаційних кампаній, протилежні погляди, сприйняті регуляторні заборони, оцінку ризиків, безпеку, маскування даних, страх, недостатність інструментів, технології тощо.
- ▶ Чи були журналісти етичними, висвітлюючи ці конфлікти? Чи зробили влада все можливе для прогнозування, запобігання та/або вирішення конфлікту?

Слайди 37, 38.

Впровадження та моніторинг рішень

- ▶ Встановіть критерії та індикатори.
- ▶ Збирайте та аналізуйте дані.
- ▶ Порівнюйте та оцінюйте результати.
- ▶ Виявляйте та усувайте упередження.
- ▶ Коригуйте та покращуйте рішення.
- ▶ Повторюйте.

Використання образів для зміни громадської думки

- ▶ Образи можуть бути настільки потужними, щоб впливати на громадську думку, спонукати нас до дії та в кінцевому підсумку змінити не лише історію, а й саму історію.
- ▶ Як журналісти, так і психологи зацікавлені у впливі образів.
- ▶ Образи можуть попереджати нас про жахи війни та справжню цінність людського життя.
- ▶ Зазвичай ці образи викликають короткочасну емоційну реакцію.

Культурна компетентність

- ▶ Усвідомлення себе
- ▶ Усвідомлення свого статусу «свій/чужий»
- ▶ Етика, норми та рутини
- ▶ Знання про інших
- ▶ Навички, що впливають на знання про інших

Перемовини та співпраця

- ▶ Перемовини є потужним інструментом для вирішення конфліктів.
- ▶ Сторони прагнуть досягти рішення, яке поважає точку зору кожної сторони, мінімізуючи негативний вплив розбіжностей.
- ▶ Перемовини передбачають відкритий діалог, активне слухання, компроміс та іноді поступки.

Етичні обов'язки

- ▶ Етичні обов'язки та обмеження застосовуються.
- ▶ Журналісти повинні враховувати очікування громадськості.
- ▶ Проявляти емпатію та захищати, коли вони мають справу з реальними чи потенційними жертвами.
- ▶ Журналістика повинна освітлювати сумнівні твердження.
- ▶ Журналістика повинна враховувати альтернативи та наслідки.
- ▶ Звернення до експертів завжди є корисним.

Перетворення викликів на можливості

- ▶ Виберіть мету і визначте, чому ви хочете її досягти.
- ▶ Складіть список всього, що потрібно зробити.
- ▶ Проведіть мозковий штурм і передбачте всі можливі перешкоди.
- ▶ Перетворіть перешкоди на стратегії.
- ▶ Виконуйте з радістю.

Холістичний погляд на креативність

- ▶ Практики крос-тренінгу заохочують людей прийняти холістичний погляд на світ.
- ▶ Взаємозв'язки між різними системами формують холістичні критерії навчання в різних сферах людського досвіду.
- ▶ Створення, включаючи ідентифікацію цілей та проблем, збір даних, генерацію ідей, перевірку та рекомендації щодо дій, є холістичним.
- ▶ Він вимагає складних навичок та взаємодій, щоб роздумувати над конкретною проблемою, використовувати знання та досвід, а потім створити ефективне повідомлення компанії/групи щодо цієї проблеми.
- ▶ Багато концепцій креативності ґрунтуються на холістичних поглядах.
- ▶ Концепція креативності Роудса «Чотири П», заснована на взаємодії між людиною, процесом, продуктом та пресом, передбачає холістичний погляд на креативність.

Креативність і комунікація

- ▶ Креативність покращує комунікацію, роблячи її оригінальною, релевантною та зрозумілою.
- ▶ Креативна комунікація передбачає обмін ідеями, мозковий штурм та творче мислення, надання простору для висловлення думок іншим.
- ▶ Для ефективного та креативного спілкуватися визначте свою мету, виберіть найкращий формат, канал та тон спілкування.
- ▶ Знайте свою аудиторію.
- ▶ Будьте оригінальним, релевантним та зрозумілим.
- ▶ Покращуйте критичне мислення, гнучкість, оригінальність та відкладайте судження.
- ▶ Будьте об'єктивними, розвивайте навички вирішення конфліктів та прийняття рішень.
- ▶ Не повторюйтесь.
- ▶ Змінюйте свої перспективи, але дотримуйтесь етичних принципів: чесності, справедливості, співчуття, поваги, культурної чутливості, відповідальності, підзвітності, прозорості, екологічної свідомості.

Виклики творчої комунікації

- ▶ Висвітлення новин, засобів масової інформації, мовлення, статей та комунікації, може включати такі аспекти, як об'єктивність, збалансованість, упередженість, конфіденційність та громадський інтерес.
- ▶ Це також може включати стереотипи, смак і етику, неетичність, свободу слова, рекламні практики, такі як приховане розміщення продукції, та юридичні питання, такі як наклеп.
- ▶ Зокрема: насильство; оплачені/введення в оману/неповні дані; неправдива реклама; вплив ЗМІ на політичну програму; стратегічний маркетинг.

Медіа, конфлікти і миротворчість

- ▶ Журналістика, спрямована на мир, передбачає пошук правди, а не маніпуляцію фактами. Журналісти, які висвітлюють конфлікти, повинні робити вибір, що сприяє миру, а не підсилює напруження.
- ▶ Цей вибір включає те, як подавати історії, ретельно підбирати слова, що повідомляти.
- ▶ Метою є створення атмосфери, яка підтримує мирні ініціативи та миротворців, а також висвітлення історій про війну та конфлікти збалансовано.
- ▶ Журналістика миру також відома як журналістика вирішення конфліктів, чутлива до конфліктів журналістика, конструктивне висвітлення конфліктів та репортажі про світ.

Нейтральна журналістика проти креативної журналістики

► Опис журналістики як творчої професії може викликати дискомфорт у деяких журналістів: ми зображуємо журналістику як нейтральну діяльність – «лише факти» – відмінну від художньої літератури чи мистецтва, які, здається, «створюють щось з нічого».

► Але журналістика є творчою: ми повинні обирати, як розповідати історії, як кадрувати знімки, де робити монтажні зрізи та що залишати, а що відкидати, і як поєднувати результати.

Креативність в журналістиці

► «Креативність – це щось на зразок погляду на світ через калейдоскоп. Ви дивитеся на набір елементів, ті самі, що й усі інші, але потім переставляєте ці плаваючі шматочки в нову захоплюючу можливість». Розабет Мосс Кантер, професор бізнесу Гарвардської школи бізнесу.

► Ми повинні використовувати креативність, щоб вирішувати проблеми, які можуть перешкоджати нам зайняти цю «позицію камери» в першу чергу, знайти людей з новинами, гідними повідомлення, адаптуватися, коли ми не можемо знайти потрібну інформацію, або вона не відповідає нашим очікуванням (насправді, фактичне оповідання вимагає додаткового рівня креативності, оскільки ми можемо працювати лише з правдою).

Креативна журналістика

- ▶ Журналіст, який повністю покладається на прес-релізи, є ознакою відсутності уяви, коли репортер не може самостійно генерувати ідеї щодо пошуку новинних сюжетів або того, як їх розробляти.
- ▶ Креативність була предметом низки досліджень у журналістиці.
- ▶ Останні хвили досліджень щодо інновацій у галузі часто також стосуються бар'єрів та стимулів для креативності, яка робить інновації можливими.
- ▶ Це ера, яка вимагає креативності від галузі.
- ▶ Креативні дизайнери використовують такі елементи, як типографіка, колір, образи та композиція, для вирішення візуальних проблем.
- ▶ Успішний креативний дизайн повинен:
  - Комунікувати передбачене повідомлення.
  - Бути візуально привабливим.
  - Бути відповідним для передбаченого використання або контексту.
  - Виділятися серед інших дизайнів у своїй галузі чи середовищі.
  - Бути технічно грамотним та функціональним, якщо він призначений для практичного використання.

Слайди 50, 51.

Комунікація в дизайні

- ▶ Комунікація: дизайн є інструментом комунікації, дозволяючи дизайнерам чітко та ефективно передавати повідомлення.
- ▶ Візуальна ієрархія: дизайн допомагає встановити візуальну ієрархію, що полегшує глядачеві орієнтуватися та розуміти контент.
- ▶ Брендинг: добре розроблений бренд може допомогти встановити впізнаваність бренду та відрізнити компанію від конкурентів.
- ▶ Естетика: дизайн також стосується естетики, створення візуального контенту, який є візуально привабливим та залучає глядача.

Глобальна освіта та знання

Uchenna Ekwo, Ph.D.

President, Center for Media & Peace Initiatives, New York

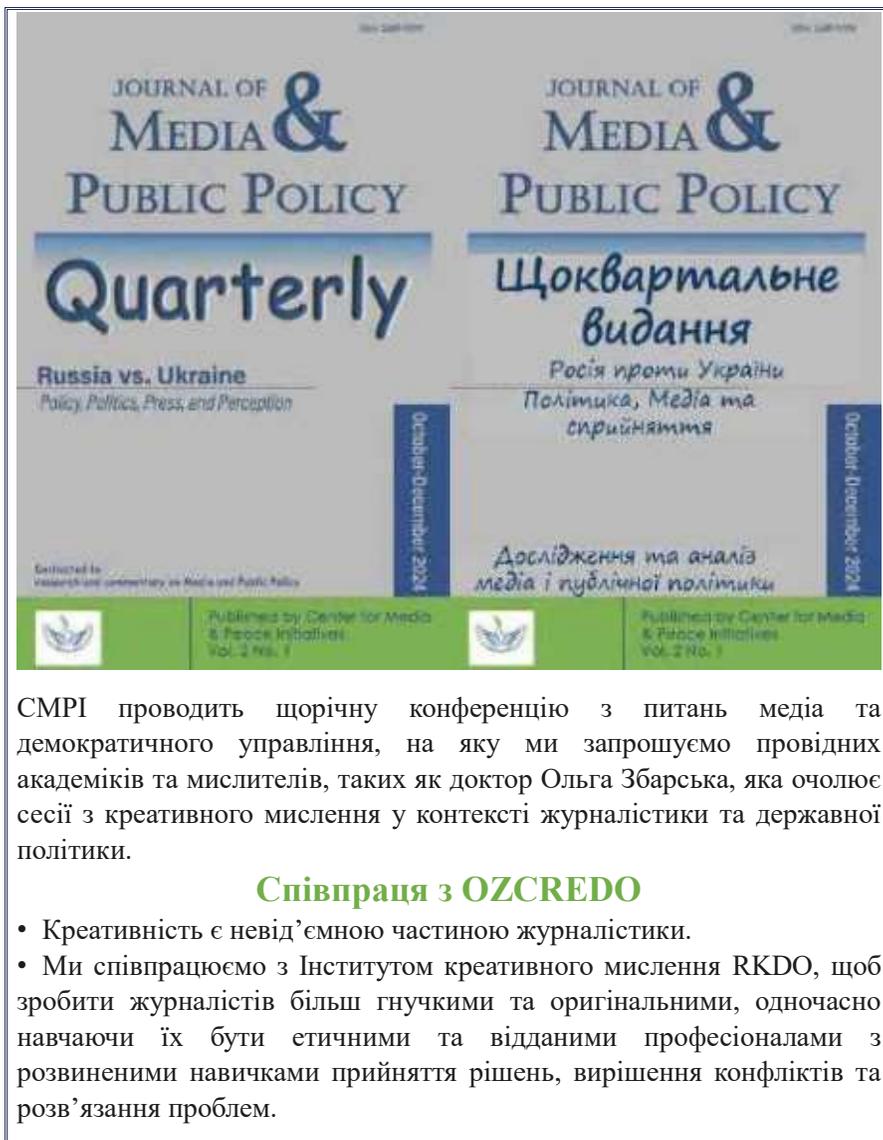
Центр медіа та ініціатив миру (СМРІ), Нью-Йорк - це аналітичний центр у сфері медіа та державної політики, який має спеціальний консультативний статус при Економічній і Соціальній Раді ООН.

Заснований у 2005 році, Центр медіа та ініціатив миру (СМРІ) продовжує залучати різноманітних професіоналів, зокрема журналістів, дипломатів та експертів у галузі державної політики, з усього світу.

Центр об'єднує людей та ідеї на різних заходах і платформах для сприяння та святкування міждисциплінарних досліджень з метою отримання нових знань і розуміння, створення та розширення нових транснаціональних, міждисциплінарних дослідницьких мереж та партнерств між поколіннями.

Публікації СМРІ

СМРІ видає журнал з питань медіа та державної політики, а також новин щодо прийнятих рішень.

СМРІ проводить щорічну конференцію з питань медіа та демократичного управління, на яку ми запрошуємо провідних академіків та мислителів, таких як доктор Ольга Збарська, яка очолює сесії з креативного мислення у контексті журналістики та державної політики.

Співпраця з OZCREDO

- Креативність є невід’ємною частиною журналістики.
- Ми співпрацюємо з Інститутом креативного мислення RKDO, щоб зробити журналістів більш гнучкими та оригінальними, одночасно навчаючи їх бути етичними та відданими професіоналами з розвиненими навичками прийняття рішень, вирішення конфліктів та розв’язання проблем.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

СМРІ та Інститут креативного мислення провели наукові дослідження щодо освітніх та психологічних потреб України, зосередившись на створенні безпечного навчального середовища.

Дослідження підкреслюють важливість соціального та емоційного інтелекту, критичного мислення, вирішення проблем та лідерства. Протягом багатьох років СМРІ виявляла ключові організаційні та культурні особливості, які сприяють підвищенню ефективності різних спільних заходів.

Слайди 7, 8, 9.

Протидія дезінформації

- Частиною моєї роботи як професора журналістики та медіадосліджень, є сприяння медіаграмотності для протидії дезінформації та мізінформації.
- “Social Media Council” (SMC) - слугує багатостороннім механізмом звітності, який забезпечує відкритий, прозорий, незалежний і підзвітний форум для вирішення питань модерації контенту на платформах соціальних медіа на основі міжнародних стандартів прав людини, медіаграмотності та освіти щодо протидії дезінформації та мови ненависті.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 2.

1. Що таке креативність?
  - А – тенденція до мислення та вироблення нових ідей
  - Б – навичка, яка доступна не кожному
  - В – лише нові способи організації, нові знання, нові методи
2. Чим є креативність ?
  - А – не є результатом процесів, які відбуваються в мозку
  - Б – є навичкою виживання
  - В – є особистісним виявом і не впливає на самоусвідомлення
3. Назвіть причину того, чому люди думають стандартно.
  - А – креативні рішення – складний і тривалий процес
  - Б – є правильні відповіді та рішення життєвих та професійних проблем
  - В – прагнемо уникати невизначеності
4. Чому на ваш погляд виникають навички подолання труднощів?
  - А – це частина креативного мислення
  - Б – блокують попередній досвід
  - В – не передбачають використання уяви та внутрішньої організації
5. Визначте, як в ході вирішення конфліктів реалізується креативність.
  - А – креативність може покращити результати
  - Б – креативність лише додає бар'єри в ході перемовин
  - В – слід зосередитись на одному варіанті, а не генерувати велику кількість ймовірних варіантів.

Презентація до лекції 3.

Формування культури саморегуляції та самовизначення у дітей через творчість

- ▶ Моє формальне дослідження формування саморегуляції та самовизначення у дітей розпочалося в 1993 році в Одеському державному університеті України.
- ▶ Під час навчання в аспірантурі я представила інноваційний підхід, сутність якого полягала у необхідності формування культури самовизначення учнів початкових класів, і який я презентувала в обласному Інституті підвищення кваліфікації вчителів в Одесі.
- ▶ Моєю метою було адаптувати початкову освіту шляхом інтеграції різних дисциплін у систему самосприйняття як компонент широкого концептуального світу.
- ▶ Відповідно, я запропонувала, щоб учні починали своє навчання з таких предметів, як математика, наука, мова (мови), мистецтво та інші основні сфери з вивчення їх безпосереднього оточення перш ніж розширювати свої знання та навички, щоб охопити сім'ю, школу та суспільство.
- ▶ Моя навчальна програма, з акцентом на саморегуляції та самовизначенні, була розроблена як інструмент управління для допомоги в комунікації результатів поєднання взаємопов'язаних дисциплін з холістичної точки зору.
- ▶ Мета полягала в тому, щоб продемонструвати, що навчальна програма не може бути розбита на ізольовані сфери знань, такі як грамотність та успішність у науках.
- ▶ Швидше, це має бути інтегрований підхід, який відображає свідчення спостереження, критичного аналізу, оригінального мислення та емоційного інтелекту.

► Сучасні дослідження демонструють, що незбалансована освіта зі спотвореними навчальними програмами та суворими академічними вимогами сприяє формуванню некреативних, інтелектуально перевантажених людей, які мають погані механізми подолання труднощів, обмежене самовираження та загальмоване самоусвідомлення.

► У своїй першій роботі над креативністю я наголошувала на необхідності оновлення освітньої парадигми та заміни існуючої системи на цілісну систему розв'язання проблем, гнучкості, винахідливості та значущих стосунків через призму самоусвідомлення. Метою цього підходу було поєднати ізольовані компоненти різних дисциплін та підвищити творчий потенціал у дітей та дорослих.

► Я хотіла гуманізувати початкову освіту шляхом інтеграції всебічних вимірів та цілей у прийнятну структуру, яка на той момент не залишала місця для розвитку критичного мислення та емоцій.

► Навчальна програма була спрямована на включення численних шарів, заснованих на досвіді навчання про себе, емоції та взаємозв'язках, а не на запам'ятовуванні вузьких визначень.

Збалансована освіта

- ▶ Сучасні дослідження доводять, що незбалансована освіта з суворо академічними вимогами призводить до перевантажених людей з обмеженим самовираженням та знівельованим самоусвідомленням.
- ▶ Навчальний досвід, який не стимулює розум та емоції, навряд чи створить особистостей, здатних мислити творчо та збалансовувати власні потреби та обов'язки.

Креативний підхід

- ▶ Дослідження світу через радісне навчання передбачає трансдисциплінарне дослідження, де освітянин розглядається як компаньйон.
- ▶ Новий, креативний підхід до освіти, заснований на культурі самовизначення, повинен інтегрувати окремі дисципліни в модель самосприйняття як частину більшого концептуального світу.

- ▶ Учні повинні вивчати різні дисципліни, починаючи зі свого безпосереднього оточення, а потім розширюючи свої знання та навички на інші сфери, що сприятиме відчуттю зв'язку та залученості та допоможе учням розвинути власну мотивацію, уяву та самовизначення.

Створення можливостей

- ▶ Навчання, засноване на самовизначенні, дозволяє учневі зрозуміти власні сильні сторони та набути кращого контролю над процесом навчання завдяки оволодінню незалежним мисленням.
- ▶ Це також допоможе учневі робити кращий вибір та задовольняти особисті потреби.
- ▶ Надання можливостей учневі робити вибір з самого раннього віку є важливим компонентом навчання розв'язання проблем.
- ▶ Також важливо навчити учнів, як втілювати ідеї в життя та оцінювати результати.
- ▶ Креативність та інтелект постійно кількісно оцінюються в нашій освітній системі.

Слайди 8, 9.

- ▶ Самооцінка та захоплення учнів не повинні ґрунтуватися лише на результатах тестів та змагань. Здатність встановлювати зв'язки та генерувати ідеї також має враховуватися.
- ▶ Навчання повинно включати емоційний досвід, вирішення конфліктів та прийняття рішень.
- ▶ Воно має ґрунтуватися на ефективній співпраці, з правом на помилки на цьому шляху.
- ▶ Діти вважають за краще пробувати, ніж спостерігати, приймати рішення, ніж суворо дотримуватися правил.
- ▶ Підтримка та оперативний зворотний зв'язок були важливими для більшості учнів.
- ▶ Проведення паралелей, встановлення незвичайних зв'язків, самовираження через мистецтво, музику та рольові ігри є ефективними стратегіями для поліпшення результатів навчання.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Залучення учнів через творчість та самовизначення призводить до значущої спільної творчості та сприяє їхньому майбутньому успіху у творчих починаннях – у кар'єрі, вдома та в інших сферах життя.

► Учні, які мають внутрішню мотивацію та самовизначення, адаптуються легше, ніж ті, чия мотивація контролюється ззовні.

► Приємне навчальне середовище, засноване на відчутті зв'язку та особистому задоволенні, може сприяти автономній мотивації.

► Цей тип навчання підтримуватиме автономію та сприятиме гнучкості, інтересу та самоцінності.

► Основними методами навчання в моїй навчальній програмі був трансформаційний підхід до навчання, що наголошував на трансдисциплінарному дослідженні, де вчителі виступали партнерами в процесі.

► Програми визнавали, що для успіху в майбутньому діти повинні розвивати креативне та символічне мислення, будувати стосунки та знаходити баланс між своїми особистими потребами та обов'язками – і все це, взаємодіючи зі світом, через цікавий навчальний досвід.

Слайди 12, 13.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Моя книга «Формування культури самовизначення у молодших учнів через гуманізацію педагогічного процесу» була опублікована в 1995 році Інститутом підвищення кваліфікації вчителів в Одесі.

► За словами Світлани Фролової (2009), заступника директора Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, ці програми спиралися на психолого-педагогічні засади розвитку креативного мислення та самовизначення у учнів молодших класів.

► Навчальна програма викликала інтерес у багатьох інших шанованих педагогів області та України.

► У 1996 році я приїхала до Нью-Йорка, щоб продовжити роботу над інноваційним мисленням, оригінальністю та самовизначенням.

► Я завершила другий цикл програм навчання в університеті та аспірантурі, разом із відповідним стажуванням та набуттям досвіду.

► Я почала брати інтерв'ю у композиторів, винахідників, художників, письменників та дизайнерів.

► Незважаючи на те, що ці особистості мали різні характери, культурне та соціальне походження та спосіб життя, їх усіх об'єднувало внутрішнє прагнення кидати виклик стереотипам.

Слайди 14, 15.

► Я дійшла висновку, що для розуміння саморегуляції та самозвинувачення ми повинні спочатку досягнути процеси прийняття рішень та розв'язання проблем.

► І навпаки, розуміння прийняття рішень та розв'язання проблем є неповним без розуміння механізмів, що лежать в основі сприйняття та креативного мислення.

► Я продовжила своє дослідження, започаткувавши дослідження, зосереджене на креативності як безмежному потенціалі людського розуму.

► Креативність є серйозним фактором у прогнозуванні того, чи розвинуть діти здатність бачити світ з різних точок зору і зрештою досягнуть успіху.

► Дослідження креативності в Америці удосконалилось від простого до складного, від оцінювання геніїв до розвитку звичайних людей, від виявлення надзвичайних талантів до виховання креативності як когнітивного стилю.

► Креативність є автентичною характеристикою, яка уможлиблює актуалізацію внутрішньої енергії, спонукань та потенціалу.

► На відміну від самозбереження, креативність не обов'язково з'являється як реакція на зовнішню небезпеку.

► Тим не менш, креативність часто виникає з вразливості, стресу, пониження чи інших неприємних відчуттів.

►Цінність творчих результатів походить від соціальних, моральних, культурних, консенсуальних та естетичних норм і відносин, проте креативність у повсякденному житті є досить інтуїтивною адаптацією до численних стресорів для підтримки внутрішнього балансу та захисту себе від потенційної небезпеки.

►Внутрішні творчі спонукання та стимуляція з боку навколишнього середовища сприяють прояву унікальних здібностей з ціннісно-орієнтованими цілями та високим рівнем естетичної сумісності.

►Відповідне дослідження взаємозв'язку між креативністю та різними впливовими факторами має враховувати особистісні характеристики, умови та середовище; тому я охопила якомога більше факторів, що стосуються креативності.

►Численні сучасні дослідники погоджуються, що стимулювання креативності у дітей молодшого віку сприяє розвитку почуття власного «я», мотивації, інкубації ідей та складних підходів до реальності.

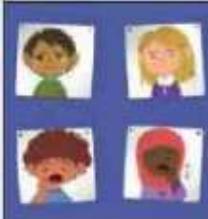
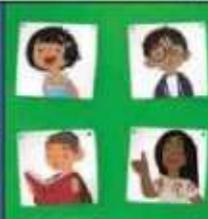
►Креативність сприяє інтелектуальному зростанню та когнітивному розвитку дітей, одночасно зменшуючи їх накопичені агресивні або деструктивні тенденції та спонукання.

- ▶ Креативність не обмежується лише конкретними сферами життя.
- ▶ Креативність є всюди, в кожному.
- ▶ Креативне мислення – це здатність почуватися добре, функціонувати належним чином і створювати чудову роботу.
- ▶ Креативність стосується толерантності, впевненості та благополуччя. Вона застосовується до всіх сфер життя, включаючи себе, сім'ю, соціальні мережі, лідерство, культурну спадщину, професійне зростання, мистецтво, спорт, навколишнє середовище, природу, бізнес, комунікацію, право, духовність та здоров'я.
- ▶ Девід Гуртін, засновник Gurteen Knowledge Community, глобальної навчальної мережі, що налічує понад 12 000 науковців у 138 країнах, вважає, що «ми повинні бути креативними щохвилини нашого життя - кожне рішення, кожна взаємодія - кожен акт повинен бути креативним та інноваційним, а не звичайним».

Саморегуляція

- ▶ Саморегуляція – це усвідомлення своєї поведінки та розуміння того, як вона впливає на вашу здатність досягати своїх цілей.
- ▶ За визначенням Американської психологічної асоціації (АПА), саморегуляція описується як «управління своєю поведінкою через самомоніторинг, самооцінку та самопідкріплення».
- ▶ Люди, які розвивають навички саморегуляції, можуть оцінювати доречність своїх дій та коригувати свою поведінку, коли це необхідно.

Зони регуляції			
			
Блакитна зона Сумний Нудьгуючий Втомлений Хворий	Зелена зона Щасливий Зосереджений Спокійний Гордий	Жовта зона Стурбований Розчарований Безглуздий Схвальований	Червона зона Переповнений Перебуває у захваті Злий, розгніваний Нажаханий, переляканий Перебуває у паніці

Для розвитку саморегуляції у дітей важливо!

- ▶ Зрозуміти поняття «саморегуляція».
- ▶ Враховувати етапи розвитку дитини.
- ▶ Створити навчальне середовище, орієнтоване на учня.
- ▶ Заохочувати самовизначення як ключовий елемент креативності.
- ▶ Розвивати навички креативного мислення, які сприяють саморегуляції та самовизначенню.
- ▶ Саморегуляція стосується здатності контролювати свої емоції та дії відповідно до вимог конкретної ситуації.
- ▶ Ця навичка охоплює здатність протистояти сильним емоційним реакціям на стресові подразники, заспокоювати себе у моменти засмучення, адаптуватися до змін в очікуваннях та керувати розчаруванням, не втрачаючи контролю.
- ▶ Вона включає сукупність здібностей, які допомагають дітям, у міру їх зростання, спрямовувати свою поведінку до конкретної мети, навіть серед невизначеностей світу та власних емоцій.

Коли і як починається саморегуляція?

- ▶ Діти розвивають саморегуляцію завдяки теплим та чуйним стосункам. Вони також розвивають її, спостерігаючи за дорослими навколо себе.
- ▶ Саморегуляція починається, коли діти ще немовлята. Найбільше вона розвивається у ранньому та дошкільному віці, але також продовжує розвиватися і в дорослому віці.
- ▶ Наприклад, немовлята можуть смоктати пальці для комфорту або відвертатися від своїх доглядачів, якщо їм потрібна перерва від уваги або вони втомлюються. Але немовлята насправді не можуть саморегулюватися, тому важливо заспокоїти їх або допомогти їм заспокоїтися, якщо вони неспокійні.

► Малюки можуть короткий час чекати на їжу та іграшки. Але малюки все ще можуть вихопити іграшки в інших дітей, якщо вони також дуже хочуть ними гратися. Істерики трапляються, коли малюки переповнені сильними емоціями.

► Дошкільнята починають розуміти, як гратися з іншими дітьми, та усвідомлювати, що від них очікується. Наприклад, дошкільник може спробувати говорити тихо, якщо ви в кінотеатрі.

► Діти шкільного віку краще контролюють власні бажання та потреби, уявляють собі точку зору інших людей і бачать обидві сторони ситуації. Це означає, наприклад, що вони можуть не погодитися з іншими дітьми без сварки.

► Діти підліткового віку краще планують, наполегливо виконують складні завдання, поведуться соціально прийнятним чином і враховують, як їхня поведінка впливає на інших людей. Наприклад, ваша дитина-підліток може подумати про вашу точку зору, коли домовляється з вами про час повернення додому.

Допомога дітям та підліткам у навчанні, практики саморегуляції

- ▶ Практичні способи, як ви можете допомогти своїй дитині навчитися та практикувати саморегуляцію:
- ▶ Працюйте над навичками дитини з розуміння та керування емоціями.
- ▶ Використовуйте стратегії заспокоєння.
- ▶ Плануйте складні ситуації.
- ▶ Залучайте дітей до вирішення проблем та переговорів у складних ситуаціях.
- ▶ Хваліть свою дитину, коли вона проявляє саморегуляцію та справляється зі складною ситуацією.
- ▶ Намагайтеся моделювати саморегуляцію для своєї дитини.

Саморегуляція проти самоконтролю

- ▶ Хоча саморегуляція та самоконтроль можуть здаватися схожими, вони мають різні визначення. Самоконтроль зосереджується на управлінні та стримуванні імпульсів, тоді як саморегуляція охоплює ширший спектр методів, які люди використовують для спрямування своїх дій на досягнення своїх цілей.
- ▶ Деякі моделі самоконтролю наголошують на його функції у безпосередніх реакціях, тоді як саморегуляція служить комплексною стратегією для досягнення та підтримки цих цілей. Самоконтроль є постійним аспектом саморегуляції в повсякденному житті.

Чому саморегуляція важлива?

► Саморегуляція допомагає людям справлятися зі стресом і конфліктами, одночасно зміцнюючи стосунки та загальне самопочуття.

► **Фізично.** Діти часто мають імпульс фізично накинутися, коли вони злі або засмучені – і іноді дорослі теж. Саморегуляція допомагає нам контролювати ці імпульси та діяти більш належним чином. А здатність заспокоїтися має фізичні наслідки, як-от уповільнення серцебиття.

► **Емоційно.** Якщо людина засмучена, сумна, зла або збуджена, саморегуляція допомагає їй заспокоїтися, регулювати свої почуття, а потім поводитися прийнятним і продуктивним чином, що також допомагає контролювати емоції, щоб вони не були надмірними.

► **Психічно.** Саморегуляція є важливою для ефективного навчання та виконання завдань, як у навчальних закладах, так і на робочому місці. Вона дозволяє людям залишатися за партою, звертати увагу на необхідні завдання та відновлювати концентрацію після завершення роботи.

► **Соціально.** Саморегуляція допомагає людям діяти у соціально прийнятний спосіб і сприяє розвитку стосунків, запобігаючи впливу надмірних емоцій або імпульсів на їхні дії.

Випадки саморегуляції

► Саморегуляція, в основному, включає управління своїми емоціями та діями для ефективного впровадження у повсякденне життя.

Приклади саморегуляції включають:

► керування сильними емоціями, такими як розчарування, розчарування або збентеження;

► заспокоєння себе після переживання чогось хвилюючого;

► перемикання уваги після завершення одного завдання та початку іншого;

► регулювання імпульсів;

► взаємодія належним чином та підтримка позитивних стосунків з іншими.

Причини проблем із саморегуляцією

- ▶ Невдача саморегуляції є поширеним явищем, і як причини, так і наслідки можуть бути різноманітними.
- ▶ Одне дослідження розглянуло кілька цілей саморегуляції (здорове харчування, заощадження грошей, зберігання спокою) і виявило, що протягом попередніх 24 годин люди зазнали невдачі приблизно в половині з п'яти цілей, які, за їхніми словами, вони намагалися досягти в середньому.
- ▶ Деякі труднощі пов'язані з невпевненістю людини у своїй здатності до саморегуляції, або вони можуть виникати через обставини чи стресори.
- ▶ Інші можуть бути більш стійкими та серйозними.
- ▶ Пережита травма часто пов'язана з труднощами в саморегуляції.
- ▶ Крім того, інші діагнози, які можуть сприяти цьому, включають: депресію; розлади харчової поведінки; аутизм; розлади, пов'язані із вживанням психоактивних речовин; хронічний стрес.

Способи покращення саморегуляції

- ▶ Саморегуляцію можна розвинути та покращити.
- ▶ Пам'ятайте, що стратегії, ефективні для однієї людини, можуть не підійти іншій, тому не соромтеся досліджувати різні методи.
- ▶ Самоусвідомлення.
- ▶ Усвідомленість.
- ▶ Управління стресом.

Самоусвідомлення

► Самоусвідомлення включає розпізнавання власних емоцій, дій та думок. Розвиток самоусвідомлення може покращити ваше розуміння ваших мотивацій та вибору, який ви робите.

► Дослідження показують, що структуровані програми самоусвідомлення для дітей молодшого віку можуть покращити їх здатність керувати емоціями, зосереджуватися та контролювати поведінку.

► Одне з досліджень показало, що діти, які брали участь у заняттях йогою, використовували більше мови, яка демонструвала розуміння навичок саморегуляції.

Самосвідомість

Усвідомленість

- ▶ Усвідомленість – це спосіб мислення, який передбачає перебування в теперішньому моменті та усвідомлення свого оточення, своїх думок і того, як відчувається ваше тіло.
- ▶ Практика усвідомленості підтримує саморегуляцію, заохочуючи вас сповільнюватися та поводитися більш усвідомлено.
- ▶ Огляд вісімнадцяти досліджень за участю дітей у п'яти країнах підтвердив ефективність використання технік усвідомленості для покращення саморегуляції та обмеження емоційних і поведінкових труднощів.

Самоусвідомлення

- ▶ Самовизначення – це складне явище, що охоплює установки та здібності.
- ▶ Воно включає прийняття рішень, самозахист, особисті цілі, планування, встановлення пріоритетів, вирішення проблем, дослідження можливостей тощо.

Управління стресом

Хронічний стрес може спричинити перепади настрою та труднощі з концентрацією, що, в свою чергу, може заважати вашій здатності до саморегуляції. Ви можете взяти стрес під контроль за допомогою методів управління стресом, які включають:

- ▶ глибоке дихання;
- ▶ медитацію;
- ▶ фізичні вправи;
- ▶ достатній сон;
- ▶ Одне дослідження медичних працівників було зосереджено на тому, як хронічний стрес впливає на частину мозку, яка називається префронтальною корою, яка відіграє ключову роль у саморегуляції.

Самовизначення

- ▶ Самовизначення – це поєднання здібностей та установок, включаючи креативність, самоусвідомлення та впевненість.
- ▶ Воно також включає в себе наполегливість, розв'язання проблем та самозахист для встановлення та досягнення особистих цілей.
- ▶ Внутрішня мотивація, всебічне залучення, внутрішній баланс та відчуття наполегливості зміцнюють відчуття самовизначення, що, відповідно, сприяє задоволенню та щастю.
- ▶ Часто самовизначення передбачає пошук перешкод, дослідження можливостей, вирішення проблем та вихід за межі зони комфорту.

Принципи самовизначення

- ▶ Теорія самовизначення стверджує, що люди мають три психологічні потреби для оптимального благополуччя та продуктивності: спорідненість, компетентність та автономію. Коли людина відчуває зв'язок з іншими, компетентність та відчуває, що діє з почуттям власної волі, вона буде автономно мотивованою або самовизначеною (Deci, 2017; Deci & Ryan, 2012).
- ▶ **Спорідненість** стосується потреби відчувати турботу та піклуватися про інших.
- ▶ **Компетентність** стосується потреби відчувати себе ефективним у своїй поведінці.

Креативність і самовизначення

- ▶ Якщо креативність пов'язана з потоком ідей, оригінальністю, гнучкістю та вільністю думки, то самовизначення включає внутрішній баланс, наполегливість та впевненість у собі.
- ▶ І самовизначення, і креативність відіграють важливу роль у прийнятті рішень та розв'язанні проблем, а також у підвищенні самооцінки, мотивації та досягнень учнів.
- ▶ Розвиток як креативності, так і самовизначення є безперервною практикою, яка починається в ранньому дитинстві.
- ▶ На цьому ранньому етапі креативність формується у вигляді допитливості та винахідливості.
- ▶ Творчі досягнення в дитинстві прогноують успіхи в дорослому віці точніше, ніж високі бали за тести інтелекту.
- ▶ Навчання збільшує здатність генерувати креативні ідеї – одну з найцінніших рис розуму.
- ▶ Коли людям бракує саморегуляції, їхні емоції можуть сильно впливати на їхні дії.
- ▶ Для дітей розвиток навичок саморегуляції є вирішальним, оскільки вони здобувають незалежність і починають приймати рішення щодо своєї поведінки та вирішення ситуацій без підтримки дорослих.
- ▶ Здатність до саморегуляції пропонує дітям кілька переваг.

Слайди 42, 43, 44.

Як проявляється емоційна дисрегуляція?

- ▶ За словами клінічного психолога доктора Метью Роуза, проблеми з саморегуляцією можуть проявлятися по-різному, залежно від дитини: «Деякі діти реагують миттєво сильними емоціями, без будь-якого попередження чи наростання, їм важко контролювати цю миттєву поведінкову реакцію».
  - ▶ На противагу цьому, він зазначає, що деякі діти відчувають поступове наростання дистресу, який вони можуть терпіти лише обмежений час. Це часто завершується поведінковим спалахом.
  - ▶ «Ви можете спостерігати, як вони рухаються в негативному напрямку, але незрозуміло, як втрутитися».
- Доктор Роуз розглядає проблеми емоційного контролю як поєднання темпераменту та набутої поведінки. «Вроджені здібності дитини до саморегуляції ґрунтуються на темпераменті та особистості», - пояснює він.
- ▶ Деякі немовлята мають труднощі із самозаспокоєнням, додає він, і дуже засмучуються, коли ви намагаєтесь їх купати чи одягати. Ці діти можуть з більшою ймовірністю відчувати проблеми з емоційною саморегуляцією, коли вони стануть старшими.
  - ▶ Ключ до навчання навичок саморегуляції, за словами доктора Роуза, полягає не в тому, щоб уникати ситуацій, з якими дітям важко впоратися, а в тому, щоб допомогти дітям пройти через них і забезпечити сприятливі умови клініцисти називають це «підтримкою» бажаної поведінки доки вони не зможуть впоратися з цими викликами самостійно.
  - ▶ Підтримка може включати допомогу дитині з конкретним завданням, заохочуючи її самостійно вирішувати інші питання.
  - ▶ Якщо вони відчувають розчарування, для них корисно зробити перерву, щоб випити води.

- ▶ Підтримка може включати допомогу дитині з конкретним завданням, заохочуючи її самостійно вирішувати інші питання.
- ▶ Якщо вони відчувають розчарування, для них корисно зробити перерву, щоб випити води.
- ▶ Використання таймера для запланованих перерв також може бути корисним. Батьки можуть час від часу перевіряти, як ідуть справи, і пропонувати позитивний відгук за їхні зусилля.
- ▶ «Діти, швидше за все, прийматимуть більш зважені рішення, коли вони перебувають в атмосфері, яка заохочує роздуми та споглядання, а не в тій, яка є поспішною та емоційною».
- ▶ Надання часу для паузи допомагає дітям розвивати глибшу вдумливість, рефлексію та самоусвідомлення.

Стратегії саморегуляції для дітей

- ▶ Зробіть «час для себе». Проведіть 5 хвилин у спокійному, тихому місці з дитиною. Запропонуйте обійняти дитину, поговорити, заспівати, погойдатися або просто посидіти разом у тиші.
- ▶ Зробіть паузу для прослуховування. Послухайте дитячу медитацію разом з дитиною.
- ▶ Зробіть «райдужний подих». Станьте обличчям до дитини та почніть з руками, опущеними вздовж тіла. Вдихаючи, повільно підніміть руки, доки ваші долоні не зустрінуться над головою з прямими руками, уявляючи, що ви малюєте веселку кінчиками пальців! Видихаючи, обережно опустіть руки вниз, малюючи веселку зверху вниз.
- ▶ Проспівайте разом голосні звуки. По черзі обирайте відкритий голосний звук для співу, наприклад, «ааа» або «ооо». Глибоко вдихніть і, видихаючи, співайте голосний звук якомога довше. Повторіть кілька разів.

Техніка саморегуляції для дітей

► **Імітація рухів тварин.** Заохочуйте дитину подумати про тварину, з якою вона себе ідентифікує, а потім імітувати її рухи (наприклад, розлючений ведмідь може тупати навколо, тоді як сумний змій міг би повільно ковзати на животі). Після цього запропонуйте їй обрати іншу тварину, яку вона хотіла б зобразити, і запропонуйте їй рухатися так, як ця тварина (наприклад, щасливий птах міг би підстрибувати навшпиньках).

► **Напруження та розслаблення.** Навчіть дитину міцно стискати кулаки, а потім видихати, щоб звільнитися від напруги. Повторіть цей процес кілька разів або дослідіть відчуття напруження різних груп м'язів, таких як ноги, руки чи обличчя! Ця вправа є формою прогресивної м'язової релаксації, яка, як було встановлено, знижує частоту серцевих скорочень і зменшує рівень кортизолу.

► **Практика рефлексії.** Створення середовища, яке сприяє саморефлексії, може допомогти дітям робити кращий вибір щодо саморегуляції в майбутньому. Задавайте їм рефлексивні питання, наприклад: «Як почувалося моє тіло раніше? Як воно відчувається зараз?»

Слайд 49.

► У 2000 році професори доктор Едвард Л. Десі та доктор Річард М. Райан створили Теорію самовизначення (ТВЗ) як теорію мотивації, особистості, внутрішнього розвитку та потреб. (Richard M. Ryan and Edward L. Deci, «Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being,» American Psychologist 55, no. 1 (2000): 68–78.)

► Сила самореалізації, пов'язана з автономією (свобода вибору), компетентністю (здатність виконувати) та спорідненістю (спільний досвід), є важливим компонентом ТВЗ.

► Соціальне та культурне середовище, що стосується здорового функціонування людини, відіграє життєво важливу роль у самовизначенні, добробуті та розвитку.

► Самовизначення є спектральною характеристикою і включає право приймати рішення на основі особистих інтересів та пріоритетів, незалежно від зовнішнього тиску в особистому житті, освіті, кар'єрі, охороні здоров'я, політиці, економіці, юрисдикції, культурі та релігії.

► Самовизначення стосується окремих осіб, установ і суспільства. Коли вибір і рішення обмежені зовнішніми умовами, креативні методи допомагають у вирішенні проблем.

► Креативність і самовизначення є взаємозалежними. Самовизначені особи, швидше за все, будуть оригінальними, а креативність ґрунтується на незалежності.

► Креативні думки, засновані на вільному потоці та динамічному об'єднанні проксі-серверів, не можуть призвести до концептуальних і технологічних досягнень без суб'єктивного спостереження, експерименту та аналізу.

► З 1993 по 1995 рік я написав численні статті про формування культури самовизначення в особистостей, починаючи з раннього дитинства.

► Культура самовизначення означає широку орієнтацію та участь у різних середовищах на основі як естетичних, так і етичних цінностей.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Екологічна стійкість вимагає співпраці між культурами та дисциплінами на основі принципів креативності, краси та моралі.
- ▶ У 1995 році я запропонувала запровадити в українських національних школах класи, що стосуються культури самовизначення в різних сферах життя, включаючи сім'ю, школу, природу, стосунки, спілкування, мистецтво, літературу та музику.
- ▶ Було включено різноманітні приклади з літератури та мистецтва, зустрічі з творчими особистостями, рольові ігри та екскурсії.
- ▶ Я проаналізувала понад двісті міжнародних досліджень з цієї теми, включаючи дослідження Амонашвілі, Виготського, Занкова, Генінга, Гузмана, Векслера та Баллера, щоб підкреслити необхідність сприяння культурі самовизначення, заснованій на креативності та естетико-етичних нормах.
- ▶ Моєю метою було показати важливість переходу освітнього процесу від механічного запам'ятовування до творчого осмислення та збільшення потенціалу на основі активного залучення.
- ▶ Програма базувалася на стратегіях навчання, ретельно узгоджених з потребами, діями, мовленням, розумінням та уявленнями дітей.
- ▶ Запропонована творча навчальна програма була побудована на основі практичного навчання, вибору, концептуальних знань та щоденного навчального досвіду.
- ▶ Вона також інтегрувала спільне навчання, залучення та культурну чутливість як важливі елементи навчання.
- ▶ Навчальна програма враховувала розвиток дитини, відмінності в розвитку дітей, взаємопов'язані сфери між дисциплінами, культурними та сімейними цінностями, інтересами батьків та професійним розвитком вчителів.

Слайди 52, 53.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Було використано справжній експериментальний дизайн для порівняння рівня культури самовизначення учнів.
- ▶ Учні четвертого класу були випадковим чином розподілені на три групи:
  - ▶ Група 1 – нову навчальну програму викладали на основі традиційних методів навчання з інтенсивним контролем;
  - ▶ Група 2 – нову навчальну програму викладали на основі креативності та активного залучення;
  - ▶ Група 3 (контрольна) – традиційні методи навчання.
- ▶ Через рік результати в цих трьох групах були проаналізовані на основі тесту культури самовизначення.
- ▶ Аналіз показав, що навчальна програма, заснована на креативності та активному залученні, підвищила рівень культури самовизначення.
- ▶ Взаємозв'язок між креативністю та самовизначенням
- ▶ Самовизначені особистості можуть використовувати креативні ресурси та свої внутрішні здібності, щоб протистояти силам контролю та факторам навколишнього середовища.
- ▶ Самовизначені особи є автономними та розумними, і вони постійно прагнуть до досягнення своїх особистих цілей.
- ▶ Самовизначення вимагає високого рівня креативності та самомотивації. Воно ґрунтується на природних тенденціях до самоорганізації.

Слайди 54, 55.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ У своїй книзі «Формування культури самовизначення» я висвітлила основні інструменти для покращення навичок самовизначення у дітей та дорослих.
- ▶ Самозахист є необхідною здатністю для самовизначення.
- ▶ Знання сфер своїх потреб, інтересів, прав та обов'язків є суттєвим.
- ▶ Навчання технікам прийняття власних рішень та вибору сприяє збереженню рішучості.
- ▶ Навички планування та самоорганізації допомагають покращити самовизначення.
- ▶ У навчальних програмах з розвитку культури самовизначення у дітей я пропонувала, щоб для досягнення мети пізнання себе було реалізовано різноманітні види діяльності.
- ▶ Вправи включали створення списку мрій, визначення конкретних інтересів, навчання прийняття рішень та постановки особистих цілей крок за кроком.
- ▶ Я також рекомендувала вправи для прогнозування свого уявного майбутнього: у цьому сценарії діти мали поділитися своїм баченням щодо різних аспектів свого життя через десять та двадцять років.
- ▶ Навчання дітей оцінювати кожен вибір та вчитися на власному досвіді є суттєвим.

Слайди 56, 57.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ У 1995 році професор Кен Шелдон продемонстрував, що деякі характеристики самовизначення (мотиваційна орієнтація та самоконцепція) позитивно корелюють з креативністю.
- ▶ Дослідник підкреслив, що особи з високим рівнем самовизначення, як правило, аналізують власні когнітивні ресурси у спосіб, який стимулює креативне мислення. Крім того, креативні особи є незалежними та значною мірою самовизначеними.
- ▶ Оскільки креативність ґрунтується на незалежному мисленні, креативність є продуктом самовизначених особистостей.
- ▶ Самовизначення можна опанувати за допомогою діяльності та рольових ігор, які стосуються постановки цілей та планів щодо особистого життя, здоров'я, освіти та кар'єри.
- ▶ Розвиток культури саморегуляції та самовизначення у дітей через творчість триває. Це корелює з підвищеною креативністю та кращим вирішенням проблем (Deci, 2012).
- ▶ Дослідження показують, що саморегуляція та самовизначення, засновані на креативності, пов'язані з підвищеним загальним добробутом.
- ▶ Поведінка, яка демонструє вищий рівень самовизначення та нижчий рівень контролю, пов'язана з сильнішим почуттям особистої відданості, підвищеною наполегливістю, більш позитивними емоціями, вищою якістю виконання та покращеним психічним здоров'ям (Deci & Ryan, 2000).

Слайди 58, 59.

Юридичний аспект самовизначення в Америці

John Capaldi, Esq. Attorney-at-Law

► Розвиток навичок самовизначення та самомотивації починається від народження та відіграє вирішальну роль на ранніх етапах життя, продовжуючи розвиватися протягом дитинства, підліткового віку та дорослого життя.

Слайди 1, 2.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Численні значні екологічні та зовнішні впливи можуть сприяти або перешкоджати цьому зростанню та розвитку.

► Такі важливі елементи, як допологовий догляд, внутрішньоутробні обстеження та оцінки, належне медичне обслуговування, зв'язок між немовлятами та батьками, а також доступ до відповідного житла та догляду за дітьми відіграють вирішальну роль у формуванні зрілості, пов'язаної із самовизначенням та самомотивацією.

► Такі фактори, як вплив фізичної шкоди, емоційний стрес, зневага з боку батьків, контакт із наркотиками, алкоголем або шкідливими речовинами, перерви у вихованні дітей, залишення, недостатнє харчування, відсутність житла, одягу або першочергових потреб, недостатній зв'язок з батьками та сімейні взаємодії, а також фізичне або сексуальне насильство, все це становить серйозний негативний вплив.

Слайди 3, 4.

► Зазначені проблеми часто перешкоджають розвитку когнітивних та виконавчих функцій, здатності керувати та зменшувати тривогу та стрес, набуттю навичок мовлення, читання та грамотності, формуванню соціальних стосунків, особистих зв'язків та довіри, і можуть навіть перешкоджати фізичному зростанню, розвитку мозку та загальному здоров'ю.

► Травматичні події та переживання можуть призвести до серйозних наслідків, які значно впливають на життя людини, включаючи скорочення тривалості життя, підвищений ризик розвитку захворювань та проблем зі здоров'ям, таких як діабет, гіпертонія, ожиріння, залежність від алкоголю, зловживання психоактивними речовинами, залежність, депресія, насильство, розлучення, соціальна ізоляція, втрата роботи, злочинна поведінка, самогубство та зниження тривалості життя, доходу, здоров'я та загальної якості життя.

▶ Американська правова система звертається до осіб переважно через суди у справах неповнолітніх на державному та місцевому рівнях, хоча вона також може включати федеральний нагляд.

▶ Крім того, вона використовує офіси психічного здоров'я та служби соціального обслуговування дорослих, щоб пом'якшити негативний вплив шкідливих обставин та переживань, прагнучи виправити їх згубний вплив на самовизначення та розвиток особистої мотивації.

▶ У більшості випадків судове втручання та юрисдикція щодо неповнолітніх зазвичай тривають до досягнення ними повноліття, що зазвичай становить 18 років, або до їх емансипації.

▶ Проте в деяких штатах це може тривати до 21 року.

▶ Після цього підтримка може продовжуватися і в дорослому віці через різні соціальні служби для дорослих, медичне страхування, систему охорони здоров'я, а також агенції з питань інвалідності та психічного здоров'я.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 3.

1. На вашу думку, на що впливає незбалансована система освіти?
А – на формування некреативних людей
Б – на формування людей, які вже вміють долати труднощі
В – на формування людей з активним самоусвідомленням
2. Як впливає на особистість навчання, засноване на самовираженні?
А – не дозволяє сформувати незалежне мислення
Б – дозволяє задовольняти особисті потреби
В – не дозволяє зрозуміти сильні та слабкі сторони особистості
3. Визначте, в чому полягає допомога дітям та підліткам у навчанні саморегуляції?
А – у виконанні чітких правил та вказівок учителя
Б – у помірній критиці поведінки дітей
В – у залученні дітей до вирішення проблем та переговорів у складних ситуаціях
4. Вкажіть, до чого можуть призводити труднощі щодо забезпечення власної саморегуляції?
А – до психічної стабілізації поведінки
Б – до розладів харчової поведінки
В – до покращення міжособистісної комунікації
5. З чим пов'язане самовизначення особистості?
А – воно спричиняє підвищення конфліктності особистості в ході розв'язання проблем
Б – воно не пов'язане зі змінами самооцінки
В – зі здібностям та психічними, психологічними, мотиваційними установками.

Презентація до лекції 4.

Охорона здоров'я та безпека в дитячих садках і школах

Цілі навчання

- ▶ Надати перелік правил, що регулюють безпеку в приміщеннях та на дитячих майданчиках.
- ▶ Описати типові небезпеки, що зустрічаються в приміщеннях та на вулиці.
- ▶ Перерахувати складові плани евакуації та дій при надзвичайних ситуаціях.
- ▶ Роз'яснити, що таке синдром раптової дитячої смерті (СРДС) та які заходи допоможуть зменшити ризик СРДС та інших випадків раптової смерті немовлят (РНСН).

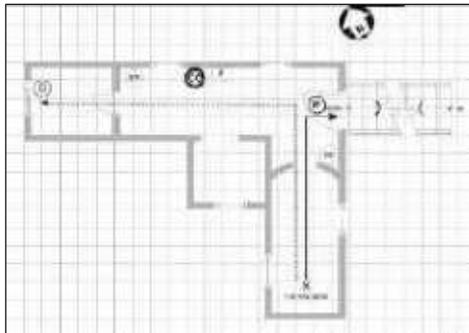
Програма тестування питної води на вміст свинцю штату Нью-Йорк

- ▶ Свинець може спричинити фізичні та поведінкові наслідки у дітей.
- ▶ Деякі з них включають:
- ▶ Пошкодження нервової системи
- ▶ Труднощі з навчанням
- ▶ Порушення слуху
- ▶ Порушення регуляції поведінки
- ▶ Уповільнення росту
- ▶ Анемія
- ▶ Гіперактивність

Екологічні міркування

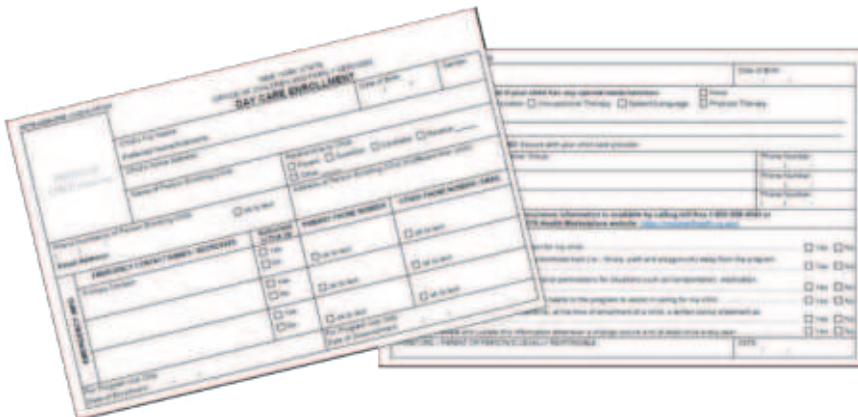
- ▶ Небезпечні матеріали*(частинний список):
  - чадний газ, свинець
  - пестициди
  - засоби для чищення, забруднення
  - ПХБ (поліхлоровані біфеніли), азбест
  - усі матеріали для куріння
  - освіжувачі повітря
  - деякі фарби/маркери, аерозольні спреї, ефірні олії
  - батарейки
  - паливо

План евакуації

- ▶ Форма ОСФС-6011
- ▶ Служби екстреної допомоги
- ▶ Евакуація, схема екстреної евакуації
- ▶ Переміщення, укриття на місці
- ▶ Комунікація
- ▶ Проведення навчань
- ▶ Задоволення емоційних потреб дітей

Форма реєстрації в дитячому садку

Перевірка присутності за іменами та візуальним контролем

Слайди 6, 7.

Годування немовлят

Дитина з відомою алергією

Дотримуйтеся індивідуального плану дії при алергії дитини

CALL 911!

Повідомте батьків та ваш регуляторний орган

Дитина з невідомою алергією, а заклад має специфічний антиген'ектор в запасі

Понад 7,5 фунтів

Відлік антиген'екторів

Менше ніж 7,5 фунтів

CALL 911!

Повідомте батьків та ваш регуляторний орган

Дитина з невідомою алергією, в закладі не має специфічного антиген'ектора у запасі

CALL 911!

Повідомте батьків та ваш регуляторний орган

Харчова безпека

► Коли ви шукаєте догляд за дитиною, вам слід спочатку зрозуміти, як ваш штат або територія його регулює.

► Ліцензування є основним способом, яким США та її території регулюють догляд за дітьми.

► Ліцензування догляду за дітьми – це процес, у якому уряди штатів та територій встановлюють мінімальні вимоги до здоров'я та безпеки, яким програми догляду за дітьми повинні відповідати, щоб законно працювати.

Слайди 10, 11.

► Федеральний закон вимагає від штатів і територій встановлення та забезпечення виконання вимог ліцензування догляду за дітьми, щоб гарантувати здоров'я та безпеку вашої дитини в програмі догляду.

► Пошук ліцензованої програми – це один з кроків, який ви можете зробити, щоб вибрати безпечну програму догляду для вашої дитини.

► Хоча ліцензування догляду за дітьми не гарантує якості, воно встановлює мінімальні вимоги до здоров'я та безпеки для програм догляду за дітьми. Крім того, ліцензовані програми догляду за дітьми повинні контролюватися, щоб гарантувати, що вони продовжують відповідати цим вимогам.

► Ліцензовані програми догляду за дітьми зобов'язані дотримуватися основних стандартів охорони здоров'я та безпеки, щоб законно працювати.

► Стандарти розроблені для того, щоб гарантувати, що програми догляду за дітьми забезпечують безпечне та здорове середовище для зростання та розвитку вашої дитини.

► Вимоги включають:

- перевірку кримінального минулого працівників догляду за дітьми;
- постійне навчання персоналу догляду за дітьми, включаючи серцево-легеневу реанімацію (СЛР), першу допомогу та практики безпечного сну для немовлят;
- санітарні практики;
- готовність до надзвичайних ситуацій;
- безпеку будівлі;
- здоров'я як дітей, так і вихователів;
- регулярний моніторинг, щоб гарантувати, що програма догляду за дітьми постійно відповідає всім стандартам охорони здоров'я та безпеки.

► Федеральний закон вимагає від штатів і територій забезпечення того, щоб усі ліцензовані програми догляду за дітьми відповідали мінімальним вимогам до здоров'я та безпеки для роботи.

Вимог до здоров'я та безпеки

- Санітарні вимоги допомагають зупинити поширення мікробів і включають миття рук, зміну підгузків, користування туалетом і загальне прибирання.
- Вимоги до здорових практик підтримують фізичну активність дітей і відпочинок, включаючи практики безпечного сну немовлят.
- Вимоги до здоров'я дітей включають медичні огляди, імунізацію та те, як програма повинна поводитися з хворими дітьми, а також зберігати та видавати ліки.

► Вимоги до здоров'я персоналу програми включають медичні огляди, тестування на туберкульоз, перевірку на наркотики та необхідні щеплення.

► Вимоги до безпеки будівлі включають перевірки, щоб переконатися, що конструкція будівлі, відкритий ігровий простір і дитячі майданчики безпечні, відповідають протипожежним нормам і не містять небезпек, які можуть завдати шкоди дітям.

► Вимоги до планування на випадок надзвичайних ситуацій гарантують, що програми готові забезпечити безпеку дітей під час надзвичайної ситуації.

Хто повинен пройти перевірку біографічних даних?

- ▶ Усі дорослі, які працюють або проживають у сімейному дитячому садку.
- ▶ Увесь персонал дитячого центру, включаючи директорів, вихователів, доглядачів, водіїв автобусів, прибиральників, кухонний персонал та адміністративних працівників.
- ▶ Кожен дорослий, який працює волонтером у програмі та матиме доступ до вашої дитини без нагляду.
- ▶ Інші дорослі, які можуть приходити до програми та матимуть доступ до вашої дитини без нагляду, наприклад, терапевти та інструктори з мистецтва, танців або спорту.

Що перевіряється під час процесу моніторингу біографічних даних?

- ▶ Процес перевірки біографічних даних, який вимагається ліцензуванням догляду за дітьми, гарантує, що персонал не має судимостей, які можуть поставити під загрозу здоров'я та безпеку вашої дитини.

Список конкретних необхідних перевірок

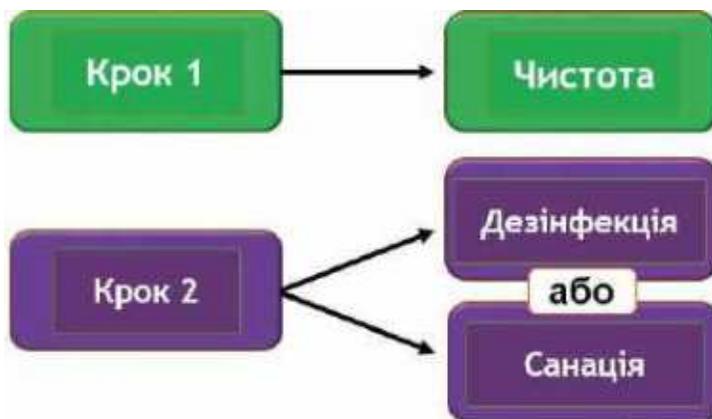
- ▶ Національна перевірка кримінальної історії ФБР з використанням відбитків пальців.
- ▶ Пошук у Національному реєстрі сексуальних злочинців Національного центру інформації про злочини.
- ▶ Пошук у наступних державних реєстрах і базах даних, де наразі проживає працівник догляду за дітьми, і в кожному штаті, де працівник проживав протягом останніх 5 років:
  - ▶ Державний кримінальний реєстр або сховище (відбитки пальців є обов'язковими в штаті, де працівник наразі проживає, і необов'язковими в інших штатах).
  - ▶ Державний реєстр або сховище сексуальних злочинців.
  - ▶ Державна база даних та реєстр випадків жорстокого поведіння з дітьми та нехтування ними.

Способи передачі мікробів

- ▶ Респіраторні виділення
- ▶ Кишкові виділення
- ▶ Прямий контакт
- ▶ Кров до крові

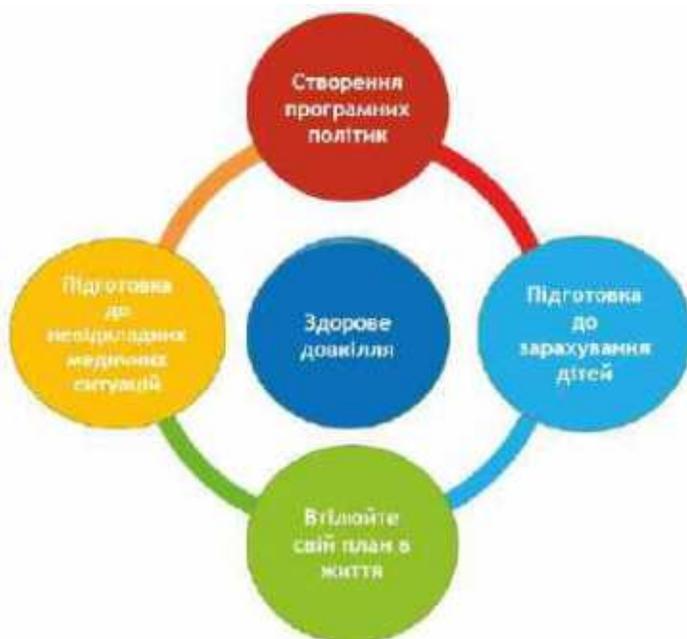
Ефективне прибирання – це двоетапний процес

Екологічно чистий підхід!

Цикл здорового довкілля

Повний графік вакцинації CDC

графік надолуження та примітки доступні на веб-сайті
CDC: www.cdc.gov/vaccines .

Графік штату Нью-Йорк також доступний на веб-сайті Департаменту охорони здоров'я штату Нью-Йорк: www.health.ny.gov

Table 1 Updated 19 vaccine-preventable diseases, last updated April 2023. Recommended and optional immunization schedule for ages 19 years or younger, United States, 2023

Vaccine	Birth	1-2	3-5	6-11	12-17	18-19
Hepatitis B (HepB)	1, 2, 3					
Polio (IPV)	2, 4, 6	15-18				
Diphtheria/Tetanus/Pertussis (DTaP)	2, 4, 6	15-18				
Hib (Hib)	2, 4, 6	15-18				
Pneumococcal (PCV13)	2, 4, 6	15-18				
MMR (MMR1)	12-15					
MMR2	15-18					
Tdap	11-12					
HPV	11-12					
meningococcal (MenACWY)	16-18					
meningococcal (MenB)	16-18					
MMR3	16-18					
MMR4	16-18					
MMR5	16-18					
MMR6	16-18					
MMR7	16-18					
MMR8	16-18					
MMR9	16-18					
MMR10	16-18					
MMR11	16-18					
MMR12	16-18					
MMR13	16-18					
MMR14	16-18					
MMR15	16-18					
MMR16	16-18					
MMR17	16-18					
MMR18	16-18					
MMR19	16-18					
MMR20	16-18					
MMR21	16-18					
MMR22	16-18					
MMR23	16-18					
MMR24	16-18					
MMR25	16-18					
MMR26	16-18					
MMR27	16-18					
MMR28	16-18					
MMR29	16-18					
MMR30	16-18					
MMR31	16-18					
MMR32	16-18					
MMR33	16-18					
MMR34	16-18					
MMR35	16-18					
MMR36	16-18					
MMR37	16-18					
MMR38	16-18					
MMR39	16-18					
MMR40	16-18					
MMR41	16-18					
MMR42	16-18					
MMR43	16-18					
MMR44	16-18					
MMR45	16-18					
MMR46	16-18					
MMR47	16-18					
MMR48	16-18					
MMR49	16-18					
MMR50	16-18					
MMR51	16-18					
MMR52	16-18					
MMR53	16-18					
MMR54	16-18					
MMR55	16-18					
MMR56	16-18					
MMR57	16-18					
MMR58	16-18					
MMR59	16-18					
MMR60	16-18					
MMR61	16-18					
MMR62	16-18					
MMR63	16-18					
MMR64	16-18					
MMR65	16-18					
MMR66	16-18					
MMR67	16-18					
MMR68	16-18					
MMR69	16-18					
MMR70	16-18					
MMR71	16-18					
MMR72	16-18					
MMR73	16-18					
MMR74	16-18					
MMR75	16-18					
MMR76	16-18					
MMR77	16-18					
MMR78	16-18					
MMR79	16-18					
MMR80	16-18					
MMR81	16-18					
MMR82	16-18					
MMR83	16-18					
MMR84	16-18					
MMR85	16-18					
MMR86	16-18					
MMR87	16-18					
MMR88	16-18					
MMR89	16-18					
MMR90	16-18					
MMR91	16-18					
MMR92	16-18					
MMR93	16-18					
MMR94	16-18					
MMR95	16-18					
MMR96	16-18					
MMR97	16-18					
MMR98	16-18					
MMR99	16-18					
MMR100	16-18					

Кроки, які необхідно вжити у разі невідкладних медичних ситуацій

- ▶ Зберігайте спокій.
- ▶ Заспокойте травмовану дитину.
- ▶ Забезпечте безпеку інших дітей, які перебувають під наглядом.
- ▶ Викличте допомогу: наберіть 911.
- ▶ Зв'яжіться з батьками або опікунами.
- ▶ Заповніть звіт про інцидент і повідомте OCFS.

► Федеральний закон вимагає від штатів і територій встановлення стандартів для розміру дитячих груп (за типом догляду за дітьми та віком дитини) та співвідношення персоналу до дітей (персонал/діти) для кожної вікової групи дітей, які отримують догляд.

► Стандарти співвідношення персоналу до дітей та розміру груп є способом забезпечення безпеки, благополуччя та розвитку дітей у програмах догляду за дітьми.

► Обов'язкові співвідношення та розміри груп допомагають персоналу забезпечити кращий нагляд та догляд і надають дітям більше можливостей для розвитку соціальних навичок, дозволяючи їм постійно взаємодіяти з меншою групою дітей та персоналу.

► Співвідношення персоналу до дітей – це кількість дітей, за нагляд яких відповідає кожен працівник догляду за дітьми (або сімейний вихователь).

Вимоги до співвідношення персоналу до дітей різняться залежно від віку. Наприклад, співвідношення персоналу до дітей 1:10 для 4-річних дітей означає, що один працівник повинен бути призначений для нагляду не більше ніж за 10 4-річними дітьми.

► Розмір групи – це максимальна кількість дітей, які можуть перебувати під наглядом працівника, вихователя або команди працівників у конкретному місці (наприклад, класна кімната або сімейний дитячий садок) або зоні (наприклад, дитячий майданчик). Наприклад, вимога може полягати в тому, що група 4-річних дітей не повинна перевищувати 16 дітей у класі дошкільного навчального закладу, незалежно від кількості присутніх працівників.

Примітка: У сімейному дитячому садку група включає всіх дітей, які отримують догляд у будь-який момент часу.

► Якість програми догляду за дітьми залежить від багатьох факторів. Деякі з найважливіших факторів – це освіта персоналу, досвід та постійне навчання. Дослідження показали, що навчені вихователі з більшою ймовірністю сприяють фізичному та психічному здоров'ю, безпеці та когнітивному розвитку дітей, які перебувають під їхньою опікою.

► Державні або територіальні офіси ліцензування догляду за дітьми здійснюють моніторинг ліцензованих програм, щоб переконатися, що персонал та вихователі пройшли все навчання, необхідне відповідно до правил ліцензування догляду за дітьми їхнього штату або території.

► Усі штати та території встановлюють вимоги до осіб, які хочуть стати персоналом у ліцензованій програмі догляду за дітьми або сімейним вихователем. Вимоги включають мінімальний вік та необхідне початкове навчання або освіти.

► Кожен штат і територія встановлює мінімальні освітні кваліфікації та вимоги до навчання для нового персоналу програми та сімейних вихователів, вимоги базуються на типі догляду та віці дітей, яким надаються послуги. залежно від посади (вихователь, старший вихователь, директор, сімейний вихователь тощо) будуть відрізнятися вимоги.

Постійне навчання з питань здоров'я та безпеки

► Для захисту здоров'я та безпеки дітей, необхідно, щоб персонал у програмах догляду за дітьми проходив постійне навчання з питань здоров'я та безпеки. Крім того, федеральний закон вимагає конкретного навчання з питань здоров'я та безпеки для членів персоналу, які доглядають за дітьми, що отримують федеральну фінансову допомогу.

► Федеральні вимоги включають наступні теми навчання з питань здоров'я та безпеки (які застосовуються до дорослих, які доглядають за дітьми в усіх ліцензованих установах догляду за дітьми).

Теми для навчання з питань здоров'я та безпеки

- ▶ Перша допомога та серцево-легенева реанімація для немовлят і дітей.
- ▶ Профілактика та контроль інфекційних захворювань та імунізацію.
- ▶ Практики безпечного сну та профілактика синдрому раптової дитячої смерті.
- ▶ Профілактика синдрому струшеного немовляти, травматичного ушкодження голови та жорстокого поводження з дітьми та нехтування ними.
- ▶ Розпізнавання, повідомлення та запобігання жорстокому поводженню з дітьми та нехтуванню ними.
- ▶ Введення ліків відповідно до стандартів батьківської згоди.
- ▶ Профілактика та реагування на надзвичайні ситуації, спричинені харчовими продуктами та алергічними реакціями.
- ▶ Готовність до надзвичайних ситуацій та реагування на стихійні лиха та інші події.
- ▶ Поводження, зберігання та утилізація небезпечних матеріалів.
- ▶ Безпека в приміщенні та на вулиці, включаючи захист дітей від небезпек, водойм та дорожнього руху.
- ▶ Безпека під час перевезення дітей, якщо це можливо.
- ▶ Розвиток дитини.
- ▶ Кожен штат і територія має персонал з ліцензування догляду за дітьми, який повинен регулярно здійснювати виїзні, особисті візити для моніторингу та перевірки всіх ліцензованих програм догляду за дітьми. Персонал з ліцензування документує результати цих візитів у звітах про моніторинг та перевірку.
- ▶ Федеральний закон вимагає від штатів і територій публікувати результати звітів про моніторинг та перевірку догляду за дітьми в Інтернеті. Ця вимога гарантує доступ сім'ї мають до інформації про відповідність програми вимогам до здоров'я та безпеки догляду за дітьми. Отже, сім'ї можуть зробити найкращий вибір догляду за дітьми.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Звіти про моніторинг та перевірку повинні бути легкими для розуміння, вони також повинні містити наступну інформацію:

- дата візиту та метою моніторингу або перевірки;
- порушення правил охорони здоров'я та безпеки, якщо такі є;
- дії, вжиті програмою для виправлення таких порушень;
- дії, вжиті державою для усунення порушень;
- обґрунтовані скарги (тобто скарги, які держава або територія розслідувала та визнала обґрунтованими) щодо недотримання програмою вимог охорони здоров'я та безпеки, спрямованих на захист здоров'я та безпеки дітей.

Безпека в школі

► Ми хочемо, щоб ви відчували, що ваша дитина щодня в безпеці та отримує підтримку в школі. Якщо у вас є занепокоєння щодо безпеки вашої дитини в школі, зверніться до вчителя та директора вашої дитини.

► Якщо ви вважаєте, що вашу дитину цькують – або вона цькує – обов'язково дізнайтеся ім'я представника школи «Повага до всіх» (RFA). Координатор RFA може забезпечити розслідування ситуації та інформувати вас.

Слайди 31, 32.

Посібник для батьків з питань безпеки в школі та готовності до надзвичайних ситуацій

- ▶ Посібник описує планування школи для забезпечення безпечного навчального середовища для всіх учнів і персоналу.
- ▶ У разі надзвичайної ситуації ви можете отримати інформацію про школу вашої дитини такими способами:
  - ▶ Зателефонуйте за номером 311.
  - ▶ Отримайте дзвінки з автоматизованої телефонної системи школи.
  - ▶ Прочитайте листи, надіслані додому з учнями.
- ▶ У разі надзвичайної ситуації персонал школи співпрацюватиме з Центральним департаментом адміністрації освіти, Департаментом поліції Нью-Йорка, Управлінням з надзвичайних ситуацій Нью-Йорка, а також з державними та федеральними установами, якщо це необхідно, для забезпечення безпеки та захисту учнів та шкільного персоналу.

Слайди 33, 34.

Що таке план безпеки школи?

► На початку кожного навчального року всі школи розробляють план безпеки школи. План визначає процедури, які школа використовує щодня та у випадках надзвичайних ситуацій, для забезпечення безпечного середовища, в якому відбувається ефективно навчання та викладання.

► Кожен план затверджується Управлінням безпеки та розвитку молоді та поліцією Нью-Йорка. Щоб забезпечити безпеку всіх учнів і персоналу, конкретні плани та процедури реагування на надзвичайні ситуації, викладені в плані безпеки школи, повинні залишатися конфіденційними.

План безпеки школи охоплює такі основні сфери.

- Інформація про школу/програму/академію: цей розділ містить список співробітників, години роботи, ієрархію, розклад занять, розклад звільнення, позакласні заходи та використання спеціальних приміщень (наприклад, басейнів).
- Учні з особливими потребами: цей розділ визначає учнів з особливими потребами в мобільності та способи задоволення цих потреб.

► Інформація про реагування на невідкладні медичні ситуації: цей розділ описує процедури розповсюдження інформації про стан здоров'я окремих учнів, виконання рекомендацій щодо здоров'я, а також підтримання та доступ до медичних засобів і навченого медичного персоналу. Він також описує використання та зберігання автоматичних зовнішніх дефібриляторів (АЗД).

► Процедури та призначення персоналу з безпеки школи: цей розділ включає процедури контролю відвідувачів, сканування безпеки та протоколи реагування на конкретні стихійні лиха або надзвичайні ситуації, такі як пожежа, укриття на місці, загроза вибуху, підозрілі пакунки, небезпечні матеріали, стрілянина та викрадення.

Агенти шкільної безпеки

► Агенти шкільної безпеки, які є частиною поліції Нью-Йорка, працюють спільно з адміністрацією школи, щоб підтримувати порядок і безпеку. Агенти шкільної безпеки мають такі обов'язки:

- Реагувати на невідкладні ситуації безпеки.
- Допомогати персоналу школи підтримувати дисципліну та порядок.
- Дотримуватися процедур контролю відвідувачів.
- Патрулювати території всередині та безпосередньо навколо будівлі школи.
- Запобігати проникненню сторонніх осіб у будівлю школи.
- Повідомляти про серйозні інциденти адміністрацію школи та відділ шкільної безпеки.

Управління безпеки та розвитку молоді (OSYD)

► Мета управління безпеки та розвитку молоді (OSYD) – зробити кожную державну школу в Нью-Йорку безпечним навчальним середовищем для учнів і персоналу. Управління безпеки та розвитку молоді тісно співпрацює з Департаментом поліції Нью-Йорка та його Відділом шкільної безпеки, а також з регіональним допоміжним персоналом, директорами та іншим шкільним персоналом.

► Окрім зосередження уваги на щоденній безпеці в шкільних будівлях та інших установах Департаменту освіти по всьому місту, Управління безпеки та розвитку молоді забезпечує професійний розвиток для розбудови потенціалу вчителів та іншого шкільного персоналу для впровадження програм профілактики та втручання, які залучають учнів до відповідальності та покращення їхньої власної поведінки. Професійний розвиток зосереджується на впровадженні комплексних програм вирішення конфліктів, включаючи медіацію одноклітків; програми, які зменшують і усувають цькування та інші форми переслідування; навчання та програми, які сприяють повазі до мультикультурного розмаїття.

Гаряча лінія проти ненависті. Шляхи повідомлення про інциденти.

► Якщо ви стали свідком або учасником інциденту переслідування, дискримінації чи булінгу, повідомте про це директора вашої школи (або вашого керівника, якщо ви не є працівником школи), який вживатиме відповідних подальших заходів для подання звіту. Якщо ви бажаєте повідомити про інцидент безпосередньо, скористайтеся одним із наведених нижче варіантів:

- Зателефонуйте на нашу нову Гарячу лінію проти ненависті.
- Звіти можна подавати анонімно.
- Подайте звіт на [веб-сайт] про будь-який інцидент між учнями.
- Подайте звіт на [веб-сайт] про будь-який інцидент, пов'язаний з персоналом.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Публічні школи Нью-Йорка не терплять ненависті, фанатизму чи расизму будь-якого роду. Останнім часом люди по всій країні, зокрема деякі учні NYCPSS, отримували жакливі текстові повідомлення з анонімних номерів з огидною та расистською лексикою. У співпраці з поліцією Нью-Йорка ми вживаємо швидких заходів для реагування на ці інциденти. Ми також надаємо підтримку психічному здоров'ю та безпеці постраждалим особам за потреби. Ненависті немає місця в наших школах, і безпека наших учнів, персоналу та сімей є нашим головним пріоритетом. Якщо ви або хтось із ваших знайомих став мішенню цих текстових повідомлень, негайно повідомте про це в поліцію Нью-Йорка, зателефонувавши за номером 911. Також зверніться до свого директора за підтримкою психічного здоров'я та/або безпеки.

► У школах Нью-Йорка Ми подвоюємо зусилля щодо підходу, який, як ми знаємо, працює – надання нашим учителям ресурсів для підтримки соціально-емоційних навичок і благополуччя наших учнів і, як результат, зменшення нашої залежності від відсторонення або каральної дисципліни. Якщо учні навчаються вирішувати конфлікти та будувати стосунки один з одним і з персоналом, вони з меншою ймовірністю будуть погано поводитися.

Слайди 41, 42.

Підтримка початкової школи

- ▶ Усі початкові школи отримують підтримку для навчання своїх учнів розвитку здорових стосунків за допомогою навчальних програм соціально-емоційного навчання (SEL). Доведено, що SEL покращує успішність учнів, надаючи пріоритет спілкуванню, емпатії та вирішенню проблем.
- ▶ Спираючись на принципи та практики, які вже використовуються в наших програмах дошкільної освіти, вчителі з ЗК – 5-го класів отримують навчання та матеріали, які допоможуть учням розвинути їхні емоційні та соціальні навички. Такі заходи, як щоденні зустрічі між учнями та система «приятелів», допоможуть дітям навчитися ладнати з іншими.
- ▶ Проведення цих уроків у початковій школі дозволяє учням будувати фундамент і краще розвиватися в роки становлення.

Підтримка середньої та старшої школи

- ▶ Середні школи по всьому місту посилять принципи SEL, впроваджуючи практики відновного правосуддя. Практики відновного правосуддя зменшують залежність виключно від традиційної дисципліни та покарання. Натомість учнів також заохочують активізувати навички SEL, зосереджуючись на ідентифікації емоцій, вирішенні конфліктів та вирішенні проблем.
- ▶ Використання цих навичок стає частиною щоденної практики школи. Учні навчають ставати лідерами у своєму житті, а дорослі навчаються відновній структурі, визнаючи, що зовнішні фактори часто мають значний вплив на щоденну реакцію учнів, і ці реакції необхідно вирішувати за допомогою кількох підходів.

Вимоги до здоров'я для відвідування школи

► Здоровіші учні краще навчаються. Ми хочемо підтримувати здоров'я вашої дитини, щоб зробити її успішнішою в школі та поза її межами. Щоб допомогти керувати потребами здоров'я вашої дитини в школі, ми вимагаємо, щоб ви та медичний працівник вашої дитини заповнили певні форми. Використання цих форм допомагає гарантувати необхідний догляд вашої дитини та послуги протягом навчального дня.

Огляд при першому вступі

► Ваша дитина вперше йде до школи чи дитячого садка? Перед початком навчання переконайтеся, що ваша дитина пройшла повний медичний огляд у медичного працівника.

► Медичний огляд повинен охоплювати наступне: історія хвороби; зріст; вага; індекс маси тіла; огляд зору; артеріальний тиск; оцінка харчування; стоматологічний огляд; оцінка розвитку; перевірка слуху; вакцинація.

► Ваша дитина також повинна бути перевірена на наявність свинцю та анемію, якщо вона вперше отримує догляд за дитиною (включаючи класи дошкільної підготовки).

Настанови Департаменту освіти щодо управління ліками в школах

► Учні можуть знадобитися приймати ліки протягом навчального часу:

- Щоб відвідувати школу, повноцінно брати участь у освітній програмі та підтримувати оптимальний стан здоров'я.
- Щоб забезпечити можливість прийому ліків учнями відповідно до цих цілей, як державні, так і недержавні школи повинні розробити та впровадити письмові політики та протоколи щодо ліків, які відповідають чинним федеральним і державним законам.

► Ради освіти або інші керівні органи повинні розробити політики у співпраці зі своїм шкільним медичним директором та/або шкільною медсестрою (RN) щодо введення всіх ліків, включаючи безрецептурні/безрецептурні (OTC) препарати, які вводяться учням протягом звичайного навчального часу та на заходах, спонсорованих школою, таких як екскурсії або позашкільні заходи.

► Управління ліками в усіх школах штату, як державних, так і недержавних, повинно відповідати державним законам і нормам.

► Державні та недержавні школи, які отримують федеральну фінансову допомогу від Міністерства освіти США, повинні надавати допомогу, пільги або послуги, включаючи введення ліків, учням з обмеженими можливостями, як це визначено федеральним законом.

► Рада освіти кожного округу або керівний орган школи та адміністрація несуть відповідальність за програму управління ліками в їхній школі.

Трикутник запобігання травмам

- ▶ Хто залучений?
- ▶ Що, на вашу думку, станеться?
- ▶ Що ви можете зробити, щоб запобігти травмам?
- ▶ Що говорять правила?

Ресурси

- ▶ New York State Department of Health <https://www.health.ny.gov/>
- ▶ New York State Society of Allergy and Immunology: Epi-autoinjectors School Program <https://www.nysallergy.com/epi-autoinjector-school-program>
- ▶ New York State Center for School Health <https://www.schoolhealthny.com/>
- ▶ New York State Education Department, Office of Professions <https://www.op.nysed.gov/>
- ▶ New York State Education Department, Office of Student Support Services-School Health
- ▶ Services <https://www.nysed.gov/student-support-services/school-health-services>

THE PYRAMID MODEL CONSORTIUM

Supporting Early Childhood PBIS

Модель Піраміда: сприяння соціально-емоційній компетентності у немовлят та дітей раннього віку

Rob Corso, PhD

Історія та взаємозв'язок

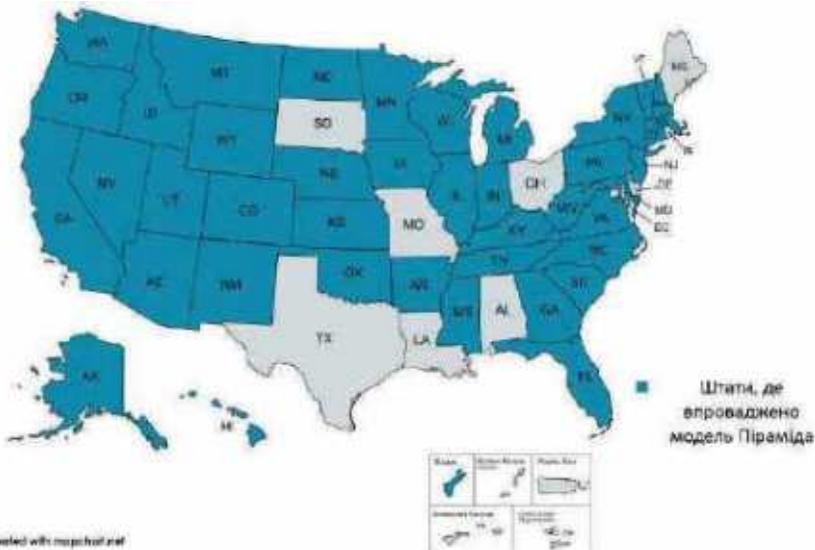

Слайди 1, 2.

Модель Піраміда. Рамки науково обґрунтованих практик

 THE PYRAMID MODEL CONSORTIUM
Supporting Early Childhood PBS

Слайди 3, 4.

Відстеження роботи з моделлю Піраміда по всьому світу.

Аргентина
Австралія
Беліз
Бурунді
Канада
Чилі
Китай
Колумбія
Коста-Ріка
Домініканська Республіка
Еквадор
Фінляндія
Гамбія
Гана
Греція

Гватемала
Індія
Ісландія
Ірландія
Ізраїль
Ямайка
Японія
Йорданія
Кіровоїстан
Малайзія
Мексика
Непал
Нова Зеландія
Філіппіни
Самоа

Саудівська Аравія
Шотландія
Сінгапур
Південна Африка
Південна Корея
Іспанія
Тайвань
Таїланд
Тринідад і Тобаго
Туреччина
Уганда
Сполучене
Королівство
Сполучені Штати
Венесуела
В'єтнам

THE PYRAMID MODEL CONSORTIUM
Supporting Early Childhood PMS

Результати оцінювання, пов'язані із запровадженням моделі Піраміди в програмах

- Цілеспрямоване навчання соціально-емоційної компетентності
- Внутрішня спроможність ефективно втручатися для підтримки дітей зі стійкою, складною поведінкою
- Посилення партнерських відносин з родинами
- Перерозподіл коштів, виділених на психічне здоров'я, для більшого фокусування на профілактиці
- Зниження відтоку персоналу, підвищення задоволеності персоналу роботою
- Покращення загальної якості програми

THE PYRAMID MODEL CONSORTIUM
Supporting Early Childhood PMS

БЗД В нашому курсі розглядається ця тема, 2021

Місце: Мова: Платформа: Школа:

Тема	Сценарій	Керівні дії	Сторона	Творчий курс, чим відрізняється від інших?	Які інші дії/вправи/техніки/ресурси/інструменти?	Аспект розвитку дитини?	Опціональні матеріали/ресурси	Стор. з Матеріалів	Додатков. дії/ресурси/інструменти
1. Цілі									
2. Цілі									
3. Цілі									
4. Цілі									
5. Цілі									
6. Цілі									
7. Цілі									
8. Цілі									
9. Цілі									
10. Цілі									
11. Цілі									
12. Цілі									
13. Цілі									
14. Цілі									
15. Цілі									
16. Цілі									
17. Цілі									
18. Цілі									
19. Цілі									
20. Цілі									
21. Цілі									
22. Цілі									
23. Цілі									
24. Цілі									
25. Цілі									
26. Цілі									
27. Цілі									
28. Цілі									
29. Цілі									
30. Цілі									
31. Цілі									
32. Цілі									
33. Цілі									
34. Цілі									
35. Цілі									
36. Цілі									
37. Цілі									
38. Цілі									
39. Цілі									
40. Цілі									
41. Цілі									
42. Цілі									
43. Цілі									
44. Цілі									
45. Цілі									
46. Цілі									
47. Цілі									
48. Цілі									
49. Цілі									
50. Цілі									

Безкоштовні або доступні за ціною ресурси суспільного надбання

Національний центр
інновацій
моделі Піраміда

www.challengingbehaviors.org

Консорціум за моделлю Піраміда
Підтримка PBIS (позитивної
поведінкової підтримки та
втручання) у ранньому дитинстві

www.pyramidmodel.org

THE PYRAMID MODEL CONSORTIUM
Supporting Early Childhood PBIS

Підтримка працівників раннього дитинства та шкільного віку через систему процесійного розвитку

Тіннікуа Вільямс,
менеджер з контролю якості професійного розвитку
«New York Works for Children»

Система професійного розвитку

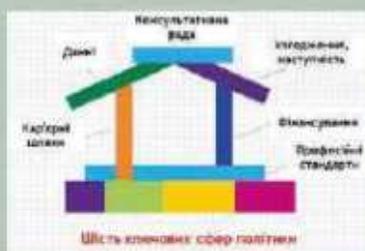
- ▶ Підтримує вихователів раннього дитинства чіткою структурою для безперервного професійного розвитку.
- ▶ Вирівнює компетенції, сприяє кар'єрному зростанню та допомагає залучити та утримати кваліфіковану робочу силу.
- ▶ Забезпечує високоякісні, науково обґрунтовані практики, які покращують освіту та догляд за маленькими дітьми.

Слайди 1, 2.

PD Компоненти системи.

Підтримка Фонду розвитку догляду за дітьми (CCDF)

Система для забезпечення постійного професійного розвитку з метою покращення знань та навичок працівників для підвищення якості догляду за дітьми.

Комунікації та політика.

Регистр Aspirer.

Професійний розвиток та забезпечення якості.

- Система професійного розвитку штату Нью-Йорк для працівників раннього дитинства та шкільного віку.
- Підтримує доступ працівників до якісної освіти та досвіду професійного розвитку.
- Використовує дані Aspirer для спрямлення справедливої політики, яка підтримує фахівців раннього дитинства.

ЯКА МЕТА РЕЕСТРУ?

- 01** Залученість персоналу
  - Доступ до інформації
  - Інтерактивні заходи, участь та залучення
  - Підвищення іншого галузі: енергія та реалізація
  - Підприємства та міжлюдські
- 02** Підготовка кадрів
  - Досвідчення, доступ, навчання
  - Серйозність, участь та залучення
  - Підприємства
  - Кваліфікаційні та навчальні історії
- 03** Дані про персонал
  - Шлях доміт (демографічний, підприємств, професійного розвитку та навчання)
  - Залученість (активність, доступ, цілі, історії)
  - Висота та доступ
- 04** Кадрова політика
  - Чи реалізується, рішення, підприємства та інновації
  - Висота та підприємства до розвитку
  - Підприємства
  - Підприємства та інновації
- 05** Добробут персоналу
  - Висока ефективність (можливість) на рівні професійного розвитку
  - Висока/Глибина управління та планування відсутності
  - Стратегія, інновації, участь, процеси
  - Підприємства та інновації

www.aspireregistry.com

ЩО ТАКЕ РЕЕСТР ASPIRE?

- Веб-реєстр Нью-Йорка для фактичного розвитку підприємств
- Відео-інструмент для відстеження кадрових та професійного розвитку персоналу працівників
- Висока ефективність та збереження особливих можливостей працівників та делегування відповідальності можливостями професійного розвитку
- Приклад відстеження інфраструктури підприємств Нью-Йорка

The Aspire Registry

Хто входить до реєстру Aspire?

Серед інших планів...

- Програми, діяльність DONMH (Департамент охорони здоров'я та психічної гігієни)
- Програми, що адмініструють одержані дані аналізи Нью Йорка
- Учасники QUALITYstarNY
- Програми Head Start
- Тренери, школи та інші асистувальні послуги з професійного розвитку
- Дев'ять муніципалітетів, які мають інтегральні плани
- Особливі особи та програми на всьому штаті, які вирішували кредитність

ПЕРЕВАГИ ASPIRE

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Демонструє перевірений академічний та професійний досвід

Залишається організованими, зберігаючи всі облікові дані онлайн та в одному місці

Залишається організованими, зберігаючи всі облікові дані онлайн та в одному місці

АДМІНІСТРАТИВНИЙ РІВЕНЬ

Підтримує кар'єрний ріст співробітників

Ділиться тією ж інформацією про кваліфікацію під час перелігу відповідності

Використовує календар тренінгів для доступу до швидкозміняного шаблону для директора та персоналу

ПЕРЕВАГИ ASPIRE

РІВЕНЬ ТРЕНЕРА

Оптимізуйте роботу за допомогою Системи затвердження тренінгів Aspire

Збільште видимість, прокваліфікувавшись до Довідника тренера та вчителів

Розширюйте охоплення тренерів за допомогою "PD Finder" (Пошуку професійного розвитку)

ДЕРЖАВНИЙ РІВЕНЬ

Допомогайте формувати справедливую політику для підтримки вашої кар'єри

Підвищуйте якість догляду за дітьми по всьому штату Нью-Йорк

ДЯКУЮ!

Training@nysed.org

646-654-6347

www.k12nysed.org

[@NewYorkWorldofChildren](https://www.instagram.com/NewYorkWorldofChildren)

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 4.

1. Визначте, що є однією з задач початкових шкіл в США?
А – забезпечувати підтримку для навчання своїх учнів розвитку здорових стосунків
Б – проводити заходи соціально-емоційного спрямування 2 рази на рік
В – запрошувати фахівців для розвитку емпатії, навиків вирішення проблем, формування навичок у спілкування
2. Визначте одну з практики, притаманних середнім та старшим школам в США.
А – практика традиційної дисципліни та покарання
Б – практика відновного правосуддя
В – практика не врахування зовнішнього впливу на щоденну реакцію учнів
3. На що мають бути спрямовані ліцензовані програми?
А – гарантувати здоров'я та безпеку дитини
Б – не розповсюджуватися на випадки надзвичайних ситуацій
В – забезпечувати здоров'я як дітей, так і вихователів
4. Що має передбачати чи не передбачати Федеральний закон?
А – передбачати публікацію результатів перевірки догляду за дітьми в Інтернеті
Б – не передбачати наявності постійного персоналу для здійснення моніторингу та перевірки ліцензованих програм
В – не передбачати конкретного навчання з питань здоров'я та безпеки членів персоналу
5. Якою є одна з вимог до плану безпеки школи?
А – він стосується учнів з особливими потребами
Б – він затверджується на зборах педагогічного колективу школи
В – він розробляється щорічно.

Презентація до лекції 5.

Роль креативності у вищій освіті: сприяння інноваціям та критичному мисленню

- ▶ Розуміння креативності в освіті.
- ▶ Важливість креативності у вищій освіті.
- ▶ Включення креативності в розробку навчальних програм.
- ▶ Виклики та перешкоди для креативності.
- ▶ Кейс-стаді та кращі практики.

Визначення креативності в академічному контексті

- ▶ **Генерування нових ідей.** Креативність є фундаментальною для розвитку інноваційних ідей та рішень в академічному середовищі, заохочуючи студентів мислити нестандартно.
- ▶ **Вихід за межі.** Креативність виходить за межі традиційних академічних кордонів, інтегруючи різні дисципліни та сприяючи міждисциплінарній співпраці між студентами.
- ▶ **Динамічне навчальне середовище.** Креативність виходить за межі традиційних академічних кордонів, інтегруючи різні дисципліни та сприяючи міждисциплінарній співпраці між студентами.

► Креативність – це багатогранна концепція, яка відіграє вирішальну роль в освіті. Розуміння її визначення та історичного контексту допомагає педагогам усвідомити її значення у розвитку навичок критичного мислення студентів.

► Креативність в академічному контексті відноситься до здатності генерувати нові ідеї та рішення. Вона виходить за межі традиційних кордонів і є важливою для створення динамічного навчального середовища, де студенти можуть процвітати.

► Численні теорії та моделі намагаються пояснити процеси, що лежать в основі творчого мислення. Ці рамки дають уявлення про те, як креативність можна розвивати та покращувати в освітньому середовищі.

Історичні погляди на креативність в освіті

Креативність як розкіш

► У раних освітніх системах креативність часто розглядалася як розкіш, а не як необхідний компонент навчання.

Зміни в освітніх парадигмах

► Уявлення про креативність в освіті значно змінилося, відображаючи ширші культурні та суспільні зміни з плином часу.

Креативність як основний компонент

► Сьогодні креативність визнається основним компонентом ефективного навчання, необхідним для залучення студентів та інновацій.

► Історично, креативність розглядалася в освіті по-різному, від сприйняття її як розкоші до визнання як основного компонента навчання.

► Розуміння її еволюції підкреслює її зростаючу важливість у сучасних освітніх парадигмах.

Теорії та моделі творчого мислення

► **Рамки творчого мислення.** Різноманітні теорії надають структурований підхід до розуміння процесу творчого мислення та його компонентів.

► **Розвиток креативності.** Освітні заклади можуть покращити креативність, впроваджуючи стратегії, натхненні цими теоріями та моделями.

► **Вплив творчого мислення.** Розуміння процесів творчого мислення може призвести до покращення вирішення проблем та інновацій у різних галузях.

Важливість креативності у вищій освіті

► Креативність життєво важлива у вищій освіті, оскільки вона покращує навички вирішення проблем, сприяє інноваціям і підтримує емоційний та когнітивний розвиток. Зазначені елементи є вирішальними для підготовки студентів до майбутніх викликів.

► Креативність покращує навички вирішення проблем у студентів, заохочуючи їх мислити нестандартно, навичка є безцінною для вирішення складних питань як в академічному, так і в реальному світі.

Покращення навичок вирішення проблем

► **Креативність і вирішення проблем.** Креативність сприяє інноваційному мисленню, дозволяючи студентам підходити до проблем з унікальних точок зору та генерувати ефективні рішення.

► **Застосування в реальному світі.** Розвиток навичок вирішення проблем за допомогою креативності готує студентів до вирішення складних завдань у реальних життєвих ситуаціях.

► **Академічна успішність.** Покращені навички вирішення проблем сприяють академічному успіху, дозволяючи студентам досягати успіхів у різних предметах і проектах.

Сприяння інноваціям та адаптивності

- ▶ **Розвиток креативності.** Заохочення креативності у студентів допомагає їм мислити нестандартно та розробляти інноваційні рішення проблем.
- ▶ **Подолання невизначеності.** Розвиваючи адаптивність, студенти стають більш стійкими та здатними справлятися з несподіваними викликами у своїй майбутній кар'єрі.
- ▶ **Підготовка до майбутнього.** Оснащення студентів навичками інновацій та адаптивності гарантує, що вони готові процвітати в динамічному світі.

- ▶ У світі, що постійно змінюється, розвиток креативності у студентів сприяє інноваціям та адаптивності, роблячи їх краще підготовленими до подолання майбутніх невизначеностей та викликів.
- ▶ Креативність підтримує як емоційний, так і когнітивний розвиток.
- ▶ Участь у творчих заходах допомагає студентам виражати себе, покращує їхній емоційний інтелект і стимулює когнітивний ріст.
- ▶ Для ефективного розвитку креативності важливо включити її в розробку навчальних програм. Це передбачає застосування творчих методик навчання та сприяння міждисциплінарному та проєктному навчанню.

Підтримка емоційного та когнітивного розвитку

► **Роль креативності.** Креативність відіграє вирішальну роль в емоційному та когнітивному розвитку, дозволяючи особистостям досліджувати свої думки та почуття.

► **Емоційний інтелект.** Участь у творчих заходах підвищує емоційний інтелект, допомагаючи студентам ефективно розуміти та керувати своїми емоціями.

► **Когнітивний розвиток.** Творчі заняття стимулюють когнітивний розвиток, заохочуючи вирішення проблем, критичне мислення та новаторські ідеї.

Включення креативності в розробку навчальних програм

► **Експериментальне навчання.** Експериментальне навчання дозволяє студентам вчитися через досвід, розвиваючи практичні навички та глибоке розуміння.

► **Навчання на основі запитів.** Навчання на основі запитів заохочує студентів ставити запитання, проводити дослідження та розвивати навички критичного мислення.

► **Заохочення креативності.** Методики сприяють вираженню креативності студентів, що призводить до інноваційних ідей та рішень.

Творчі методики навчання

- ▶ Творчі методики навчання, такі як експериментальне навчання та навчання на основі запитів, активно залучають студентів до освітнього процесу та заохочують їх досліджувати та виражати свою креативність.
- ▶ Міждисциплінарні та проєктні підходи до навчання сприяють співпраці та інноваціям, дозволяючи студентам вирішувати проблеми реального світу через творчу призму, використовуючи знання з різних галузей навчання.
- ▶ Оцінювання творчих результатів може бути складним, але воно є важливим для визнання та заохочення студентської креативності. Розробка відповідних методів оцінювання може допомогти сформувати культуру інновацій у вищій освіті.

Міждисциплінарне та проєктне навчання

- ▶ **Співпраця у навчанні.** Міждисциплінарне навчання заохочує студентів працювати разом, сприяючи розвитку навичок командної роботи та спільного вирішення проблем.
- ▶ **Вирішення проблем реального світу.** Студенти вирішують реальні проблеми, що дозволяє їм застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.
- ▶ **Креативність та інновації.** Проєктне навчання сприяє розвитку креативності, дозволяючи студентам досліджувати інноваційні рішення з різних точок зору.

Виклики і перешкоди для креативності

- ▶ Попри її важливість, існує безліч викликів та перешкод для розвитку креативності у вищій освіті, включаючи інституційні обмеження, стандартизоване тестування та обмеження ресурсів.
- ▶ Інституційні та культурні обмеження можуть придушити креативність, сприяючи конформізму замість інновацій.
- ▶ Визнання цих перешкод є першим кроком до створення середовища, сприятливого для творчого мислення.

Інституційні та культурні обмеження

- ▶ **Вплив на креативність.** Інституційні та культурні обмеження можуть стримувати креативність, віддаючи перевагу конформізму замість заохочення новаторського мислення.
- ▶ **Визнання перешкод.** Виявлення цих інституційних та культурних бар'єрів є вирішальним для створення середовища, яке сприяє творчому мисленню.
- ▶ **Розвиток інновацій.** Створення середовища, яке підтримує творче мислення, призводить до інноваційних рішень та зростання в організаціях.

Стандартизоване тестування та жорсткі навчальні плани

- ▶ **Вплив на креативність.** Стандартизоване тестування та жорсткі навчальні плани часто пригнічують творче самовираження студентів та обмежують їхню здатність досліджувати нові ідеї.
- ▶ **Необхідність реформ.** Реформування методів оцінювання та навчальних планів є важливим для розвитку креативності та надання студентам можливості повністю виразити себе.
- ▶ **Заохочення досліджень.** Заохочення досліджень за допомогою гнучких підходів до навчання допомагає студентам розвивати навички критичного мислення та вирішення проблем.

Обмеження ресурсів та підготовка викладачів

- ▶ **Вплив обмежених ресурсів.** Обмежені ресурси в освітніх установах можуть значно перешкоджати інтеграції креативності в методи навчання.
- ▶ **Важливість підготовки викладачів.** Недостатня підготовка викладачів може перешкодити здатності вчителя розвивати креативність та інноваційне мислення у студентів.
- ▶ **Інвестиції в розвиток.** Інвестиції в програми розвитку викладачів та ресурси є вирішальними для розвитку креативності в освіті.

Кейс-стаді та найкращі практики

► Ми почнемо з розуміння того, що означає креативність у контексті освіти, а потім розглянемо її важливість у вищій освіті. Далі ми дослідимо, як креативність можна інтегрувати в розробку навчальних програм, які виклики виникають, і, нарешті, розглянемо тематичні дослідження та найкращі практики.

► Стандартизоване тестування та жорсткі навчальні плани можуть обмежити творче вираження та дослідження у студентів. Реформування методів оцінювання та навчальних планів має вирішальне значення для розвитку креативності.

► Вивчення тематичних досліджень та найкращих практик надає цінну інформацію про те, як можна успішно розвивати креативність у закладах вищої освіти.

Інноваційні програми

► Університети впроваджують інноваційні програми, які надихають студентів мислити творчо та досліджувати нові ідеї.

Спільні ініціативи

► Співпраця між студентами заохочується через ініціативи, які сприяють командній роботі та спільним творчим проектам.

Підтримка художників та новаторів

► Багато університетів надають ресурси та підтримку початківцям художникам та новаторам для розвитку їхніх навичок та ідей.

Успішні творчі програми та ініціативи

Інтеграція креативності

► Інтеграція креативності у вищу освіту покращує навчальний досвід та сприяє інноваціям серед студентів.

Позитивні результати

► Успішні творчі програми призводять до покращення залучення студентів, розвитку навичок критичного мислення та загальної академічної успішності.

Демонстрація прикладів

► Висвітлення успішних ініціатив слугує натхненням для інших закладів освіти щодо впровадження подібних програм.

► Ефективні творчі програми та ініціативи демонструють можливості інтеграції креативності у вищу освіту. Зазначені приклади підкреслюють корисні результати цих зусиль.

► Підсумовуючи, креативність є важливою у вищій освіті, оскільки вона заохочує інновації та критичний аналіз. Долаючи перешкоди та впроваджуючи творчі методи в освітні рамки, ми можемо ефективніше підготувати студентів до викликів, які чекають на них у майбутньому.

КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ

ВИЗНАЧЕННЯ

Творче мислення - це здатність дивитися на проблеми та ситуації зі свіжої перспективи та пропонувати нові рішення.

Воно включає дивергентне мислення, де люди досліджують багато можливих рішень, що часто призводить до несподіваних зв'язків та ідей.

Воно не обмежене традиційними концепціями, правилами чи практиками та часто кидає виклик існуючому стану речей.

ТЕХНІКИ

Сесії мозкового штурму: Група співпрацює для генерування широкого спектра ідей щодо конкретного виклику або проблеми.

Техніка "Трьох якщо": Учасники ставлять три запитання "Що, якщо..." щодо ситуації чи проблеми, щоб поставити під сумнів припущення та дослідити інноваційні можливості.

HELPFULPROFESSOR.COM

Техніки творчого мислення для студентів закладів вищої освіти

► **Мозковий штурм** слугує для стимулювання інноваційних ідей через групову співпрацю. Техніка заохочує учасників ділитися своїми думками спонтанно і без застережень, дозволяючи їм розвивати внески один одного, коли ідея запалює іншу, що призведе до серії інсайтів.

► **Картування розуму (майндмеппінг)** – візуальний підхід до організації ідей і концепцій, що ілюструє їх зв'язки навколо центральної теми, як структура дерева, де головна ідея – стовбур, основні під-ідеї – гілки, а наступні ідеї представлені як менші гілки.

► **Аналогічне мислення** передбачає розпізнавання подібностей між різними об'єктами або ситуаціями і застосування цього розуміння для вирішення поточної проблеми. Техніка нагадує складання пазла, де ви вирівнюєте різні елементи на основі їх спільності.

► **Метод п'яти «чому»** – підхід до вирішення проблем, який передбачає багаторазове запитання «Чому», зазвичай п'ять разів, або стільки разів, скільки необхідно, щоб виявити першопричину проблеми.

Слайди 24, 25.

Техніки творчого мислення для студентів закладів вищої освіти

► **Метод трьох «якщо»** заохочує креативність, досліджуючи гіпотетичні сценарії «якщо». Уявіть, що б сталося, якби певні фактори в існуючій ситуації були змінені. Сформулюйте три твердження «якщо» і дослідіть потенційні результати, що призведе до нових інсайтів. Зазначений підхід сприяє інноваціям та адаптивності, спонукаючи людей вийти за межі поточних обмежень та уявити альтернативну реальність.

► **SCAMPER** – це абревіатура від Substitute (замінити), Combine (поєднати), Adapt (адаптувати), Modify (модифікувати), Put to another use (використати в інший спосіб), Eliminate (усунути) і Reverse (перевернути). Метод розроблений для стимулювання креативності під час оптимізації, удосконалення, або покращень для поточних продуктів, процесів.

Техніки творчого мислення для студентів закладів вищої освіти

► **Мислення «блакитне небо»** відноситься до процесу мислення без будь-яких раніше існуючих обмежень, що нагадує мрійливість, де немає неправильних відповідей. Можливості безмежні з точки зору генерації ідей, техніка заохочує нетрадиційне мислення та підтримує новаторські інновації. Усунувши всі межі, можуть з'явитися справді трансформаційні концепції.

► **Латеральне мислення** сприяє використанню нетрадиційних методів вирішення проблем, що призводить до творчих результатів. Уявіть, що ви зіткнулися з лабіринтом; замість того, щоб просто пройти через нього, латеральне мислення може надихнути вас перестрибнути через нього або прорватися крізь бар'єри. Відходячи від звичайних процесів мислення, латеральне мислення заохочує розробку винахідливих рішень і дозволяє вам підходити до викликів з різних точок зору.

► **Рольова гра** передбачає, що люди приймають різні ідентичності для отримання нового погляду на виклик або ситуацію. Уявіть, що ви стаєте на місце іншої людини та зможете відкрити нові інсайти та точки зору.

Техніки творчого мислення для студентів закладів вищої освіти

► **Зворотне мислення**, або мислення назад, служить стратегією вирішення проблем, яка заохочує контрінтуїтивний або протилежний підхід. Ця техніка нагадує зворотну інженерію, де людина простежує кроки назад від відомого рішення, щоб виявити відповідне питання.

► **Контрфактичне міркування** допомагає досліджувати альтернативні сценарії минулих подій, щоб подивитися на події зі свіжої точки зору. Розумово коригуючи деталі минулої події та розглядаючи різні результати, ви можете отримати цінні інсайти.

► **Техніка шести капелюхів мислення**, створена Едвардом де Бono, сприяє розгляду ситуацій з шести унікальних точок зору для отримання більш повного розуміння. Капелюх червоного кольору – для емоцій, білий для даних, зелений для інновацій, жовтий для переваг, чорний для ризиків і синій для управління процесом. Підхід заохочує цілісне мислення, виявляє сліпі зони та покращує загальне розуміння. Однак для підвищення ефективності слід приділяти увагу кожній точці зору.

Творче мислення та вища освіта

Cyril Jacobs,
CUNY Adjunct Lecturer,
Program Director

- ▶ Співпраця з Інститутом творчого мислення OZ CREDO для інтеграції творчого мислення у вищу освіту.
- ▶ Що таке творче мислення і чому воно потрібне майбутнім професіоналам?
- ▶ Творче мислення охоплює розвиток оригінальних, відмінних та інноваційних ідей шляхом розгляду проблем або ситуацій з різних точок зору.
- ▶ Існує зв'язок між творчістю та інтелектом.
- ▶ Це сприяє інноваціям, адаптивності та прогресу.
- ▶ Це пов'язано з вирішенням проблем і творчістю майже у всіх дисциплінах.
- ▶ Творчість виходить за межі традиційних оцінок логіки та пам'яті.

Слайди 1, 2.

Продемонстровані (природні/вроджені) здібності

- ▶ Всі ми від природи творчі.
- ▶ Baby's Planned Escape video/Відео «Запланована втеча дитини»
- ▶ Творчість повинна бути частиною освітніх програм у ранньому дитинстві.
- ▶ Мій професійний досвід.

У який спосіб студенти демонструють свої природні здібності?

- ▶ Студенти беруть участь, ставлячи запитання, розпізнаючи, досліджуючи та організовуючи інформацію та концепції.
- ▶ Вони формулюють запити, які керують їхніми творчими процесами, визначають і роз'яснюють відповідну інформацію, пов'язану з їхніми запитаннями, і визначають пріоритети своїх думок; вони збирають, класифікують, аналізують, порівнюють і синтезують інформацію.
- ▶ Студенти генерують нові ідеї, можливості та дії.
- ▶ Вони візуалізують потенційні результати та пов'язують концепції; розробляють план реалізації своїх творчих зусиль і вирішення проблем; генерують альтернативи; досліджують варіанти та оцінюють потенційні рішення.

Слайди 3, 4.

Студенти розмірковують про свої когнітивні процеси та методології

- ▶ Вони чітко формулюють, аналізують та оцінюють стратегії, які вони використовували для досягнення висновків; роз'яснюють обґрунтування вибору стратегій; і ілюструють, як вони застосовували свої знання в різних контекстах, а також причини цих застосувань.
- ▶ Студенти оцінюють, синтезують та аналізують міркування та методи, які вони використовували.
- ▶ Вони визначають та досліджують логіку, застосовану для виявлення та впровадження життєздатних рішень.

Критерії творчого мислення в освіті

- ▶ **Унікальність:** ступінь, до якого створена розповідь виділяється та відрізняється від загальних очікувань для дітей цього віку.
- ▶ **Складність:** ступінь складності та організації концепцій у розповіді та структурі, що не є типовим для дітей цієї вікової групи.
- ▶ **Емоційний резонанс:** здатність розповіді виражати почуття та встановлювати зв'язок зі своєю аудиторією.
- ▶ **Актуальність завдання:** наскільки добре розповіді відповідають зазначеним критеріям.
- ▶ Важливо розуміти різницю між творчим мисленням та результатами творчості для нашого погляду на творчість в освіті та її оцінку. Це передбачає, що ми можемо розрізнити здатність створювати творчі результати та фактичне створення цих результатів.

Творчий потенціал

► Термін «творчий потенціал» описує спектр навичок, необхідних для створення творчого результату, включає когнітивні аспекти, такі як навмисне та стратегічне мислення, а також різні некогнітивні фактори, пов'язані з особистістю та мотивацією, а також емоційні та афективні впливи.

► У цьому документі творчий потенціал охоплює навички, перелічені нижче. Він підтримується компонентними теоріями творчості.

Вимірювання креативної культури

► Середовище, де відбуваються творчі зусилля.

► Взаємозв'язок між творчими людьми та їхнім культурним контекстом є важливим для кожної грані творчого процесу.

Оцінка творчості у студентів

► Діяльність кожного студента можна оцінити на основі комплексного використання навичок вирішення проблем, що пропонує систему критеріїв для оцінки спроб студента знайти рішення, зосереджуючись на його здатності:

- Чітко визначити проблему або виклик.
- Визначити потенційні рішення.
- Сформулювати можливий шлях для вирішення.
- Визначити знання та дії, необхідні для вирішення проблеми, та визначити потенційних партнерів.
- Розпізнати будь-які перешкоди, які можуть завадити їхнім зусиллям щодо вирішення, та розробити стратегію подолання їх.
- Поміркувати, як їхні зусилля з вирішення проблем можуть вплинути на інших і навколишню спільноту, а також як вони можуть залучити спільноту до цього процесу.
- Розробити методи для моніторингу успіху їхніх зусиль з вирішення проблем.

Підсумок

► Заклади освіти можуть розробити комплексну програму, яка збирає та синтезує дані з різних джерел.

► Програма має враховувати, що творчість варіюється залежно від сфери та формується під впливом культури.

► Творчість охоплює багато вимірів.

► Досягнення в цій області залежать від багатьох факторів.

► Оцінка має ґрунтуватися на різних джерелах.

Планування життя для успіху: стратегії та кроки для досягнення ваших цілей

Неллі Краймер, професор OZCREDO,
фахівець у сфері планування життя,
захисник у сфері охорони здоров'я

Теми для розгляду

- ▶ Розуміння планування життя.
- ▶ Постановка чітких і досяжних цілей.
- ▶ Розробка ефективних стратегій.
- ▶ Створення системи підтримки.
- ▶ Підтримання мотивації та зосередженості.

Слайди 1, 2.

Розуміння планування життя. Визначення та важливість планування

Що таке планування життя?

► Планування життя передбачає визначення особистих і професійних цілей та деталізацію кроків, необхідних для їх досягнення.

Переваги планування життя

► Ефективне планування життя надає напрямок, ясність та мету, допомагаючи людям успішніше долати труднощі.

Долання життєвих труднощів

► Планування життя дає людям змогу впевнено зустрічати виклики, маючи структурований підхід до досягнення своїх прагнень.

Складові життєвого плану

► **Особисте бачення** окреслює ваші прагнення та те, чого ви прагнете досягти в житті. Воно слугує дороговказом для прийняття рішень.

► **Основні цінності** представляють ваші фундаментальні переконання та принципи. Вони спрямовують вашу поведінку та процеси прийняття рішень.

► **Цілі** – це конкретні результати, яких ви бажаєте досягти, тоді як стратегії – це плани, які ви створюєте для ефективного досягнення цих цілей.

► **Показники ефективності** використовуються для вимірювання прогресу на шляху до ваших цілей. Вони допомагають оцінити, чи є стратегії ефективними.

Переваги наявності життєвого плану

Підвишена зосередженість

► Життєвий план допомагає людям зосередити свої зусилля на тому, що дійсно важливо, мінімізуючи відволікання та підвищуючи продуктивність.

Покращене прийняття рішень

► Наявність чіткого життєвого плану покращує прийняття рішень, надаючи основу для оцінки виборів відповідно до довгострокових цілей.

Покращене управління часом

► Життєвий план сприяє кращому управлінню часом, визначаючи пріоритетність завдань, що сприяють досягненню своїх цілей та прагнень.

Більше відчуття самореалізації

► Люди, які дотримуються життєвого плану, часто відчують глибше відчуття самореалізації та задоволення, рухаючись до своїх прагнень.

Постановка чітких і досяжних цілей. Визначення особистих цінностей і пріоритетів

Важливість особистих цінностей

►Визначення особистих цінностей є надзвичайно важливим для розуміння того, що дійсно має значення в житті, та спрямовує рішення і дії.

Постановка ефективних цілей

►Постановка цілей, що узгоджуються з особистими цінностями, забезпечує мотивацію та задоволення від їх досягнення з часом.

Узгодження цілей з переконаннями

►Узгодження особистих цілей з основними переконаннями та бажаннями сприяє виникненню відчуття мети та самореалізації в житті.

Слайди 7, 8.

Концепція постановки SMART-цілей

► **Specific (S) - Специфічні цілі** Цілі мають бути чіткими та специфічними, щоб забезпечити напрямок та зосередженість, що закладає основу для всього процесу постановки цілей.

► **Measurable (M) - Вимірювані цілі** Вимірювані цілі дозволяють людям відстежувати прогрес і знати, коли цілі досягнуто, що заохочує відповідальність.

► **Achievable (A) - Досяжні цілі** Цілі мають бути реалістичними та досяжними для успіху. Постановка досяжних цілей підвищує мотивацію та відданість.

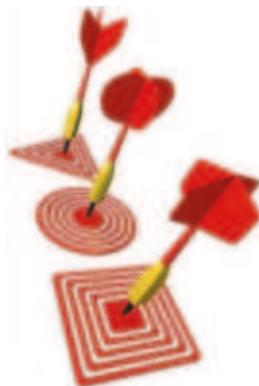
► **Relevant (R) – Значущі та релевантні цілі.** Ціль має відповідати вашим пріоритетам, цінностям, професійним чи освітнім завданням. Релевантність гарантує, що зусилля спрямовано на те, що має стратегічне значення, підтримує розвиток та узгоджується з довгостроковими планами.

► **Time-Bound (T) - Обмежені в часі** Встановлення дедлайну для ваших цілей створює терміновість та допомагає визначати пріоритети завдань, що заохочує своєчасне виконання.

Короткотривалі та довготривалі цілі

- ▶ **Негайні цілі.** Короткотривалі цілі слугують негайними орієнтирами, що допомагають зосередити зусилля та досягти швидких перемог.
- ▶ **Майбутній напрямок.** Довготривалі цілі забезпечують дорожню карту а відчуття напряму для ваших майбутніх прагнень і досягнень.
- ▶ **Балансування цілей.** Збалансування короткотривалих і довгострокових цілей є важливим для підтримки мотивації та досягнення загального успіху.

Розробка ефективних стратегій. Окреслення дієвих кроків

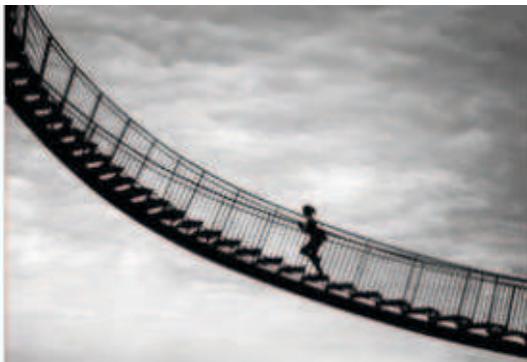
- ▶ **Розбивка більших цілей** на менші, керовані кроки може спростити процес досягнення та підвищити мотивацію.
- ▶ **Чітка мета для кожного кроку.** Кожен дієвий крок повинен мати визначену мету, щоб підтримувати зосередженість і напрямок до загальної цілі.
- ▶ **Призначення терміну виконання** для кожного кроку створює терміновість та заохочує своєчасний прогрес у досягненні цілі.

Техніки управління часом

- ▶ **Визначення пріоритетів** завдань дозволяє людям зосередитися на найважливішому, забезпечуючи, що критичні завдання виконуються першими.
- ▶ **Використання планувальників** допомагає людям організувати свій розклад, відстежувати дедлайни та ефективно керувати своїм часом.
- ▶ **Встановлення дедлайнів** заохочує відповідальність та допомагає людям дотримуватися плану для виконання завдань у встановлені терміни.

Адаптація до викликів та змін

- ▶ **Важливість адаптації.** Бути адаптивним допомагає людям ефективно та стійко долати непередбачувані життєві виклики.
- ▶ **Розвиток гнучкого мислення** дозволяє людям коригувати свої стратегії, залишаючись зосередженими на своїх цілях.
- ▶ **Залишатися цілеспрямованим.** Попри виклики, збереження чіткої зосередженості на цілях є вирішальним для особистого та професійного успіху.

Слайди 12, 13.

Створення системи підтримки. Пошук менторів та рольових моделей

- ▶ **Цінність менторства.** Менторство пропонує цінні ідеї (або інсайти), керівництво та заохочення, допомагаючи людям прокладати свій шлях.
- ▶ **Рольові моделі** можуть надихати та мотивувати людей, демонструючи успіх тих, хто досяг схожих цілей.
- ▶ **Налагодження зв'язків.** Пошук менторів та рольових моделей передбачає налагодження значущих зв'язків та участь у мережевих можливостях.

Нетворкінг та залучення до спільноти

- ▶ **Підтримка і співпраця.** Участь у мережах спільноти сприяє підтримці та співпраці між окремими особами та організаціями, посилюючи колективні зусилля.
- ▶ **Обмін ресурсами.** Нетворкінг уможливорює обмін ресурсами, інструментами та інформацією, що може бути корисним для всіх членів спільноти.
- ▶ **Нові ідеї та можливості.** Налагодження зв'язків через нетворкінг може призвести до нових ідей (або свіжих інсайтів) та нових професійних можливостей для зростання.

Звернення за професійною допомогою

- ▶ **Важливість керівництва.** Професійне керівництво є вирішальним для подолання перешкод в особистому та кар'єрному розвитку.
- ▶ **Роль коуча.** Коучі надають підтримку та забезпечують підзвітність, допомагаючи людям залишатися зосередженими на своїх цілях.
- ▶ **Допомога у подоланні труднощів.** Консультанти допомагають людям долати особисті труднощі та приймати обґрунтовані рішення.

Підтримка мотивації та зосередженості.

Залишатися мотивованими і натхненними

- ▶ **Читання для натхнення.** Книги можуть надавати цінні ідеї (або інсайти) та мотивацію, допомагаючи людям залишатися натхненними та зосередженими на своїх цілях.
- ▶ **Відвідування воркшопів.** Участь у воркшопах може сприяти появі нових ідей та виховувати мотивацію через цікаві взаємодії з іншими.
- ▶ **Позитивне оточення** може підняти настрій та допомогти підтримувати високий рівень мотивації.

Відстеження прогресу та відзначення важливих моментів

- ▶ **Важливість відстеження прогресу.** Регулярне відстеження прогресу надає людям чітке уявлення про їхні досягнення та зростання з часом.
- ▶ **Відзначення маленьких етапів** підвищує мотивацію та підкріплює зусилля, необхідні для досягнення більших цілей.

Подолання невдач та стійкість

- ▶ **Розуміння невдач.** Невдачі є неминучою частиною будь-якого шляху, надаючи можливості для зростання та навчання. Визнання їх є важливим для особистісного розвитку.
- ▶ **Важливість стійкості.** Стійкість – це здатність відновлюватися після труднощів та зберігати зосередженість на цілях. Вона має вирішальне значення для довгострокового успіху.
- ▶ **Навчання на викликах.** Кожен виклик пропонує цінні уроки, які можуть покращити навички та світогляд. Прийняття цих уроків є вирішальним для руху вперед.

Висновок

- ▶ **Ефективне планування життя** допомагає людям узгоджувати свої дії з їхніми особистими та професійними прагненнями, забезпечуючи цілеспрямований підхід до успіху.
- ▶ **Постановка чітких і досяжних цілей** є основоположною у плануванні життя, надаючи напрямок та мету для особистих і професійних шляхів.
- ▶ **Створення системи підтримки** з менторів, однодумців та ресурсів є вирішальним для підтримки мотивації та досягнення довгострокового успіху.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 5.

1. Здатністю/готовністю до чого є креативність в академічному контексті ?
  - А – здатністю генерувати нові ідеї та рішення
  - Б – здатністю забезпечувати високий науковий рівень викладання
  - В – готовністю навчатися впродовж всього життя
2. Визначте, на підтримку чого спрямована креативність ?
  - А – фізичного інтелекту
  - Б – емоційного інтелекту
  - В – вольового інтелекту
3. Через що на вашу думку виявляється креативність в навчальних програмах?
  - А – через навчання на основі цифрових технологій
  - Б – через навчання на основі предметної сепарації
  - В – через навчання на основі запитів
4. Що на вашу думку заважає розвитку креативності у вищій школі?
  - А – інституційні обмеження
  - Б – поважний вік викладачів
  - В – культурна одноманітність
5. Завдяки чому у вишах впроваджуються інноваційні програми?
  - А – лібералізації вимог до викладання у вишах
  - Б – наявності відповідних фахівців
  - В – спільним ініціативам.

Презентація до лекції 6. Сучасні аспекти формування успішної особистості

- ▶ Заняття творчістю часто змушують нас відчувати, що ми переживаємо життя повніше, ніж в інші часи.
- ▶ Творчість призводить до відчутних результатів, які сприяють багатству та складності нашого майбутнього
- ▶ Інноваційне мислення є результатом гнучкого мислення, адаптації винахідливих ідей, розширення думок, прагнення до складності, диверсифікації та обміну відгуками
- ▶ Конформістські погляди та застарілі припущення, а також гнітюче або неприємне середовище створюють перешкоди для творчості.

- ▶ Когнітивна гнучкість і хороше міркування позитивно впливають на оригінальне мислення.
- ▶ Взаємодія між творчістю та розумом надзвичайно динамічна.
- ▶ Творчі аналогії можна створювати на основі спотворених прогнозів.
- ▶ Найточніший аналіз даного досвіду поєднує в собі нове мислення, складне вирішення проблем і свободу прийняття рішень.
- ▶ Міркування підтверджує корисність та естетику оригінальних ідей.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Оригінальність вашого розуму розвивається на основі вашого творчого розвитку, адаптації до оточення та змін у поглядах.
- ▶ Підвищення стандартів досягнень для інноваційної діяльності створює більше можливостей для відкриттів
- ▶ Озброївшись різноманітними точками зору та яскравою уявою, ви звільните свою геніальну особистість від штучної коробки обмежень.
- ▶ Люди з творчим розумом справляються з проблемними ситуаціями набагато швидше, ніж ті, хто замкнений у власних упередженнях та обмеженнях.
- ▶ Щоб використовувати підхід з багатьма баченнями, важливо вийти із зони комфорту та відкрити свій розум для незвичайних рішень.
- ▶ Яскрава уява, метафоричне мислення, побудова аналогій та навчання на помилках є ефективними методами для досягнення творчих рішень.

- ▶ Мати інноваційне мислення означає жити з новизною, пристрасстю та оригінальністю. Радість життя, яка залежить від особистого сприйняття, зумовлена нашою здатністю інтерпретувати моделі значень.
- ▶ Мистецтву творчого мислення можна навчити разом із різноманітними техніками прийняття рішень, вирішення проблем, покращення середовища та внутрішнього задоволення, незважаючи на периферійну компенсацію
- ▶ **Внутрішня свобода** приходить із творчими інтерпретаціями зовнішніх стресорів
- ▶ **Усвідомлення** того, що ви маєте навіть частковий контроль над свідомістю, мінімізує тягар примусових обставин
- ▶ **Внутрішня організованість**, ясність цілей і готовність отримати оптимальний досвід сприяють плавній адаптації до швидко мінливого середовища та покращують якість життя

- ▶ Внутрішні умови є більш вирішальними для успіху, ніж сприятливе середовище.
- ▶ Спотворене сприйняття та порушена свідомість створюють серйозні перешкоди для щастя, навіть у найприємнішому оточенні.
- ▶ Ось чому деякі надзвичайно успішні люди відчувають депресію та покинутість.
- ▶ Щастя походить від творчого сприйняття та внутрішньої гнучкості.
- ▶ Воно підтримується психічним балансом та емоційною рівновагою.
- ▶ Гармонія розуму виникає від присмних переживань лише тоді, коли підтримується вдячністю та позитивом

Щоб досягти успіху, ви повинні спочатку справді вирішити, що ви цього хочете.

- ▶ Багатьом людям бракує рішучості, і вони не наважуються зробити вибір йти за своїми мріями.
- ▶ Успіх стає відчутним лише тоді, коли ви повністю віддані і прийняли рішення досягати своїх цілей, незалежно від викликів.
- ▶ Отже, що вирізняє успішних людей?
- ▶ Які конкретні дії вони здійснюють, які відрізняють їх від звичайної людини і дають змогу жити надзвичайним життям.

- ▶ Радість – це стан душі.
- ▶ Щастя – це вибір
- ▶ Уява – потужний інструмент для переживання радості.
- ▶ Творчість – це застосування уяви, що підтримує оптимальний вибір на шляху до радості.
- ▶ Залучення генерує високий рівень концентрації та спрямування енергії на досягнення мети.
- ▶ Коли ви занурюєтеся в проєкт, ваш розум захоплюється силою прогнозування та контролю на основі шаблонів, розум також зайнятий майбутнім успіхом та повнотою

- ▶ Щоб досягти повноцінного життя, першим кроком є перехід від буденного до визначного.
- ▶ Ця зміна починається з розширення вашої перспективи.
- ▶ Все починається з вашого мислення.
- ▶ Ваше мислення зрештою сформує ваше існування.
- ▶ Постійно концентруючись на успіху, ви збільшите свої шанси на його досягнення.
- ▶ З іншого боку, якщо ви зосереджуєтеся на невдачах і перешкодах, ви можете залишитися в стані посередності.
- ▶ Ваші думки будуть відображатися у вашому житті.

Активні особистості досягають успіху

- ▶ Чи знали ви, що, поряд зі своїми амбітними ідеями, успішні люди завжди залучені до дій?
- ▶ Вони активно створюють можливості, а не просто чекають, поки вони з'являться.
- ▶ Вам слід прийняти той самий підхід.
- ▶ Щоб досягти своїх цілей і втілити свої прагнення в реальність, вкрай важливо діяти.
- ▶ Багато людей мріють досягти успіху, але часто вагаються докласти необхідних зусиль для досягнення своїх цілей.
- ▶ Вони можуть висловлювати бажання стати багатими, створити успішний бізнес, мати просторий будинок або їздити на розкішному автомобілі, але часто їм не вистачає відданості для послідовного прагнення до цих цілей.
- ▶ Уникайте цієї пастки
- ▶ Хоча добре відомо, що для надзвичайного життя потрібні зусилля, саме ця складність відрізняє успішних від звичайних.

Рішучі особистості завжди рухаються вперед

- ▶ Коли ми дивимося на успішних людей, які досягли значних успіхів, виявляється спільна риса: їх непохитна рішучість долати труднощі.
- ▶ Шлях до успіху часто важкий, позначений різними невдачами та перешкодами.
- ▶ Однак, вкрай важливо не дозволити цим труднощам зневірити вас.
- ▶ Важливо розвинути стійкість, щоб наполегливо рухатися вперед, та перетворювати невдачі на значущі уроки.

Успішні люди вірять у свої мрії

- ▶ Чи вірите ви в себе та свої мрії?
- ▶ Якщо ви не вірите у свої мрії, хто ж тоді повірить?
- ▶ Це ваша мрія, і ви повинні її захищати.
- ▶ Ніколи не дозволяйте нікому казати, що вона велика, або її не можна здійснити.
- ▶ Ви повинні вірити у свої мрії та в себе.
- ▶ Ви повинні вірити, що якимось чином все складеться для вас.
- ▶ І ви завжди повинні готуватися та працювати над своїми мріями.

Сучасні аспекти формування успішної особистості

- ▶ Що спільного у космонавтів, найкращих лікарів, відомих музикантів та успішних підприємців? Це люди, якими ми захоплюємося, але іноді ми можемо відчувати до них легку заздрість.
- ▶ Якщо ви належите до однієї з цих професій, ви можете відчувати трохи заздрості до тих, хто перевершує ваші досягнення.
- ▶ Людей з високими досягненнями характеризує їхня сильна відданість постановці цілей і невпинне прагнення до цих цілей.
- ▶ Вони вміють зберігати концентрацію, зменшувати відволікаючі фактори та дотримуватися дисциплінованого графіка, який просуває їх до їхніх цілей.

Характеристики вискоефективних людей

- ▶ *Психічна стійкість*: вони демонструють психічну стійкість, що дозволяє їм долати виклики, ефективно справлятися зі стресом і залишатися зосередженими на своїх цілях, навіть коли виникають труднощі.
- ▶ *Постановка цілей*: вони ставлять чіткі, амбітні та реалістичні цілі. Розробляючи детальний план успіху, вони розбивають великі завдання на менші, здійсненні кроки.
- ▶ *Відданість і самодисципліна*: люди демонструють високий рівень відданості та самодисципліни у своїх прагненнях. Вони дотримуються суворих графіків тренувань, постійно практикують і підтримують міцну трудову етику.
- ▶ *Рутинні практики та звички*: високі досягнення в різних галузях приймають конкретні щоденні практики, які починаються з розвитку правильного мислення, звички сприяють дисципліні, необхідній для гострої концентрації, ефективного управління часом і непохитного визначення пріоритетів.

Характеристики високоефективних людей

- ▶ *Готовність приймати ризики та впроваджувати інновації:* успішні підприємці, деякі морські котики під час операцій та олімпійці часто готові йти на прораховані ризики. Мислення є вирішальним для підприємців, які прагнуть зруйнувати галузі. Вони впроваджують інновації, ставлять під сумнів існуючі норми та досліджують нові території у своїх секторах.
- ▶ *Адаптивність:* вони вміють пристосовуватися до мінливих ситуацій. Морські котики повинні акліматизуватися до різноманітних середовищ, олімпійці змінюють свої підходи до різних умов змагань, а підприємці адаптують свою тактику залежно від ринкової динаміки.
- ▶ *Командна робота та співпраця:* хоча їхні зусилля часто є індивідуальними, успішні люди усвідомлюють цінність співпраці та командної роботи.
- ▶ *Мислення та візуалізація:* вони постійно використовують стратегії розумової репетиції та візуалізації для підготовки до перешкод. Щодня візуалізація досягнень і формування позитивного мислення покращує їхню продуктивність і стійкість.
- ▶ *Постійне вдосконалення:* віддані постійному розвитку та вдосконаленню, вони активно шукають зворотній зв'язок, вчать на своїх помилках і постійно шукають можливості для вдосконалення своїх навичок і продуктивності.

Слайди 16, 17.

Характеристики, що відрізняють виняткових від звичайних

- ▶ Люди, які досягають успіху, мають амбітні бачення.
- ▶ Націлюючись на зірки, ви, ймовірно, досягнете місяця.
- ▶ Багато людей навіть не націлюються на стелю, що пояснює їхню відсутність надзвичайних досягнень у житті.

- ▶ Навіть висококваліфікованим і успішним людям часто важко зрозуміти фактори, що сприяють їхнім досягненням і невдачам.
- ▶ Автоматичне припущення, що успіх походить виключно від природних здібностей, або їх відсутності, представляє лише невелику частину ширшого контексту.
- ▶ Ті, хто досягає успіху, досягають своїх цілей не лише завдяки тому, ким вони є, але часто завдяки своїм зусиллям і рішенням.

- ▶ Будьте чіткими. Коли ви ставите ціль, прагніть бути якомога точнішими.
- ▶ Використовуйте можливості для роботи над своїми цілями. Враховуючи, наскільки метушливим може бути життя, і безліч цілей, якими ми жонглиємо одночасно, зрозуміло, що ми можемо упустити можливості діяти для досягнення цілі просто через те, що не розпізнали їх.
- ▶ Знайте, скільки прогресу ще залишилося. Досягнення будь-якої мети вимагає чесного та регулярного моніторингу вашого прогресу – незалежно від того, чи відстежуєте ви його самостійно, чи хтось інший.
- ▶ Зберігайте реалістичне відчуття оптимізму. Коли ви ставите ціль, корисно прийняти позитивне мислення щодо ваших шансів на успіх.

Успішні люди зазвичай демонструють певні риси та якості

- ▶ Існує особливе відчуття задоволення, яке приходить від досягнення ваших цілей.
- ▶ Незалежно від того, чи йдеться про завершення забігу, отримання підвищення, успішне складання тесту чи підкорення гори, кожен відчував смак успіху в різні моменти свого життя.
- ▶ Багато хто з нас прагне підтримувати цю позитивну тенденцію в майбутньому.
- ▶ Хоча люди з різних професій і життєвих етапів можуть по-різному сприймати успіх, ті, хто регулярно його досягає, часто мають схожі риси.
- ▶ Щоб досягти тривалого успіху, вам може бути вигідно розвинути ці якості в собі.

- ▶ **Пристрасть.** Мати сильну відданість своїй роботі має вирішальне значення для досягнення ваших цілей. Пристрасть діє як рушійна сила і допомагає вам у важкі часи. Важливо, щоб ця пристрасть була справжньою; ви повинні щиро вірити, що те, що ви робите, є цінним і значущим.
- ▶ **Оптимізм.** Багато найзначніших досягнень починаються як сміливі мрії. Деякі з цих амбіцій здавалися настільки визначними (як ідея відправити людей на Місяць), що багато хто вважав їх неможливими. Без оптимізму та впевненості в собі ті, хто досяг надзвичайного успіху, можливо, ніколи б нічого не досягли.
- ▶ **Наполегливість.** Кожна успішна людина стикалася з невдачами – часто багато разів і різними способами. Їх відрізняє не нижчий рівень невдач, а їхня здатність продовжувати рухатися вперед. Коли успішні люди стикаються з викликами, навіть суттєвими, вони не дозволяють перешкодам заважати їхньому просуванню.

Творчість

► Як у мистецьких, так і в наукових галузях люди, які здатні мислити інноваційно, мають більше шансів на успіх. Коли ви стикаєтеся з перешкодою, замість того, щоб просто дотримуватися звичайного набору рішень, спробуйте переосмислити проблему та розглянути альтернативні підходи, які інші можуть упустити.

Самодисципліна

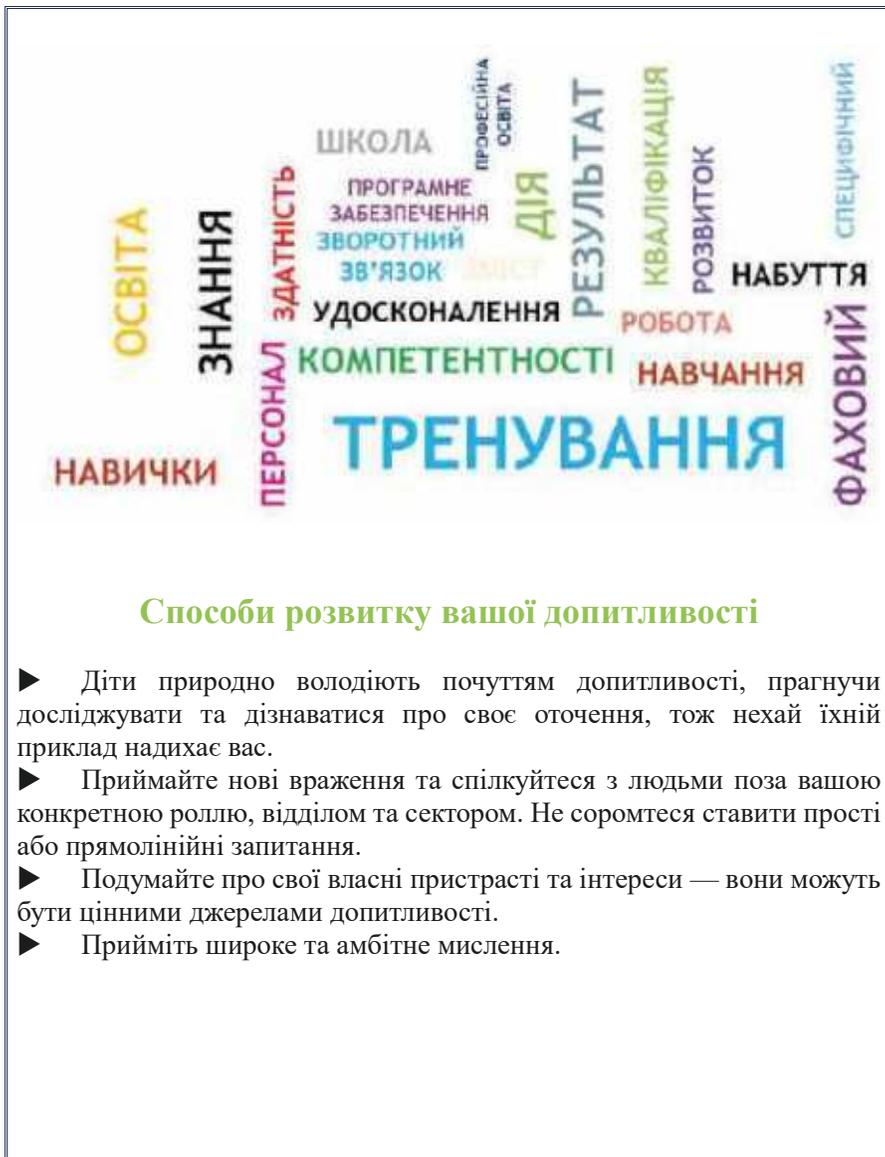
► Відкладання справ на потім є поширеною проблемою, і багато людей мають кілька незначних відволікаючих факторів. Однак ті, хто досягає тривалого успіху, не дозволяють цим відволікаючим факторам перешкоджати їхньому прогресу. Вони демонструють самодисципліну, необхідну для того, щоб залишатися зосередженими на своїх обов'язках, навіть коли їх спокушають менш важливі заняття.

Прагнення до вдосконалення

► Успішні люди усвідомлюють, що вони не безпомилкові. Хоча вони можуть мати сильну впевненість у своїх навичках, вони активно прагнуть до самовдосконалення, виявляючи свої слабкі сторони та вживаючи заходів для покращення своїх здібностей.

Прагнення до навчання

► Помітною рисою серед дуже успішних людей є їхні глибокі знання у своїй галузі. Багато хто також має чудове розуміння різних інших галузей, ця широта знань є важливою, оскільки успіх часто залежить від розуміння як специфіки своїх цілей, так і ширшого контексту світу.

Способи розвитку вашої допитливості

- ▶ Діти природно володіють почуттям допитливості, прагнучи досліджувати та дізнаватися про своє оточення, тож нехай їхній приклад надихає вас.
- ▶ Приймайте нові враження та спілкуйтеся з людьми поза вашою конкретною роллю, відділом та сектором. Не соромтеся ставити прості або прямолінійні запитання.
- ▶ Подумайте про свої власні пристрасті та інтереси — вони можуть бути цінними джерелами допитливості.
- ▶ Прийміть широке та амбітне мислення.

Способи покращення вашої здатності до адаптації

- ▶ Практичний досвід є ключем до навчання, тому важливо братися за завдання та шукати можливості, які вимагають гнучкості.
- ▶ Вийдіть за межі зони комфорту.
- ▶ Шукайте можливості для закордонного відрядження або тимчасового переведення.
- ▶ Киньте собі виклик, щоб брати участь у нових умовах з різними людьми.
- ▶ Розширення ваших горизонтів такими способами сприятиме вашому особистому зростанню та розвитку.

Способи розвитку вашої творчості

- ▶ Ваша роль полягає не лише в тому, щоб самостійно генерувати всі інноваційні концепції; скоріше, вона полягає в тому, щоб створити атмосферу, яка заохочує творчість серед вашої команди та розпізнає зв'язки між їхніми ідеями.
- ▶ Творчість процвітає, коли різні точки зору перебувають у діалозі. Отже, заохочуйте та приймайте різноманітні думки у вашій команді та прийміть принцип навчання на помилках.

Стратегії покращення комфорту з невизначеністю

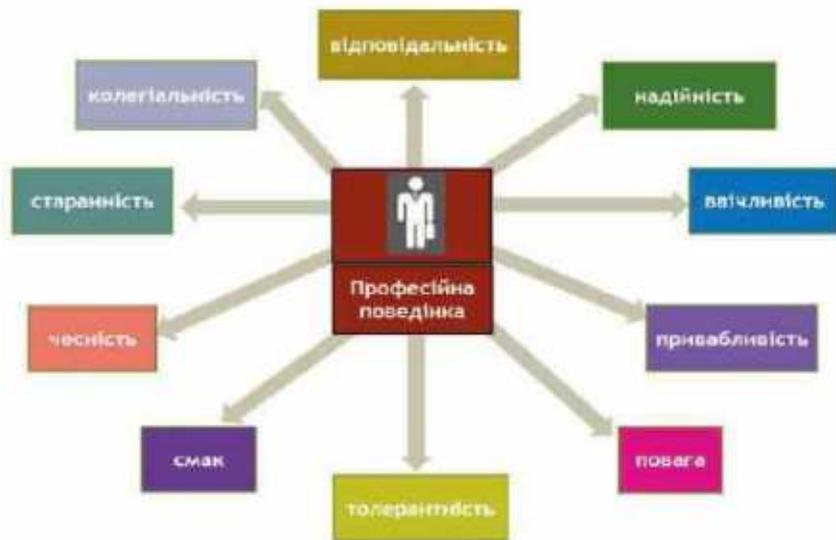
- ▶ Щоб прийняти невизначеність, важливо заглибитися в складнощі різних сценаріїв.
- ▶ Ставте різні запитання "що, якщо" та "то що", розглядаючи проблеми з різних точок зору.
- ▶ Збільшення почуття впевненості може свідчити про необхідність нової стратегії.
- ▶ Створення регулярної рутини для ясності розуму також може виявитися вигідним.
- ▶ Розвивайте практики, такі як медитація усвідомленості, йога або інші методи, які сприяють як дії, так і спогляданню.

Розвиток вашої стійкості

- ▶ Виконання завдання, яке не має чіткого результату, може бути тривожним, але це дає можливість підвищити вашу стійкість.
- ▶ Беріть участь у сценаріях, де досягнення успіху може бути не гарантовано.
- ▶ Такі позиції часто не мають формальної влади, що ускладнює оцінку вашого впливу та змушує вас сумніватися у вашій ефективності.

Стратегії розвитку емпатії

- ▶ Дослідження показують, що ми схильні більше спілкуватися з тими, хто схожий на нас, що підкреслює необхідність для лідерів активно взаємодіяти з людьми поза їхніми звичайними мережами.
- ▶ Спілкуйтеся з людьми з різним походженням, щоб отримати уявлення про їхні точки зору.
- ▶ Мета полягає в тому, щоб сприяти розумінню та зв'язку, закладаючи основу для спільного успіху.
- ▶ Якщо хтось здається вам нерозумним, це може впливати з вашого незнання того, що вони цінують найбільше.

Ось кілька порад, як підвищити свою творчу енергію та стати щасливішими

- ▶ Сприймайте стресори як нові можливості.
- ▶ Знайдіть нові моделі значення та втілюйте свої образи в реальність.
- ▶ Якщо ви вважаєте, що середовище недостатньо сприятливе, зробіть його сприятливим.
- ▶ Все, що вам потрібно, це ваша пристрасть і відданість.
- ▶ Будьте послідовними. Визначте свої цілі. Киньте виклик загальноприйнятій мудрості.
- ▶ Провокуйте незвичайні асоціації. Поєднуйте непов'язані питання. Уникайте кліше. Будьте більш інноваційними. Будьте більш гнучкими.

- ▶ Якщо ви ще не відкрили свою власну іскру творчості, подумайте про те, щоб дослідити особистості великих умів, таких як Ейнштейн або Пікассо.
  - ▶ Спробуйте подивитися на світ їхніми очима. Отримання знань з різних точок зору може бути корисним.
  - ▶ Спілкуйтеся з дуже успішними та оптимістичними людьми. Досліджуйте нове середовище. Оновіть свій житловий простір. Ставте високі цілі та розширюйте своє бачення.
  - ▶ Пам'ятайте, що лише тому, що ви не бачите іншу сторону, не означає, що веселка — це лише дуга. Стимулюйте свій розум.
-
- ▶ Творча справа може відбутися в рамках усталеної культури вірувань, де пробуджується щира пристрасть до оригінальних рішень у кожній дії, від приготування сніданку до керівництва компаніями.
  - ▶ Коли творчість застосовується в кожному аспекті життя, вона стає вашим кредо.
  - ▶ Творчий підхід сприяє найкращим домовленостям і найефективнішим рішенням у повсякденному житті.
  - ▶ Він перетворює життя з монотонного на привабливе для новизни.
  - ▶ Інтегрована оригінальність є повністю винагороджуваною.
  - ▶ Вона привносить нові значення та уявлення у вашу територію сприйняття та вираження.
  - ▶ Провокативний творчий розум стимулює уяву, а бачення спонукає до успіху.

ПРИЙНЯТТЯ ТОЧКИ ЗОРУ

Міркування щодо професійного розвитку

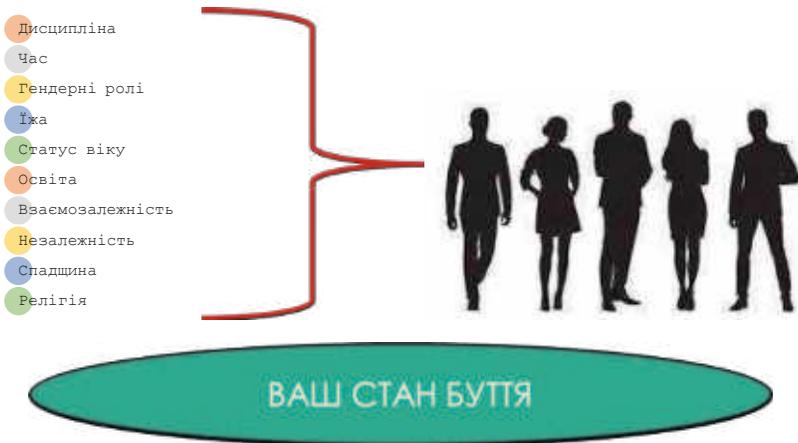
Дебора Фіцджеральд,
ліцензований фахівець у галузі вищої освіти,
професійного розвитку та безперервної освіти

Різні точки зору = Творчість

Слайди 1, 2.

Наша особиста культура відображає наше ставлення та цінність, яку ми надаємо кожному елементу

3 компоненти, необхідні для зміни практики у дорослих

ЗНАННЯ – Що я знаю

НАВИЧКИ – Що я можу застосувати на практиці

СХИЛЬНІСТЬ – У що я вірю

З цієї основою ми бачимо зростання

- ▶ Дослідження
- ▶ Критичне мислення
- ▶ Прийняття точки зору
- ▶ Співпраця
- ▶ Розв'язання проблем
- ▶ Саморегуляція
- ▶ Творчість

Пам'ятайте, зміни – це важко!

Управління складними змінами вимагає планування та уваги до деталей.

Бачення	Навички	Стимули	Ресурси	План дій	=	Успіх
Бачення	Навички	Стимули	Ресурси	Відсутній	=	Фальстарт
Бачення	Навички	Стимули	Відсутні	План дій	=	Розчарування
Бачення	Навички	Відсутні	Ресурси	План дій	=	Опір
Бачення	Відсутні	Стимули	Ресурси	План дій	=	Тривога
Відсутнє	Навички	Стимули	Ресурси	План дій	=	Спонтанність

Анкета самоперевірки до теми 6.

1. Який із зазначених факторів є вирішальним для досягнення успіху?
А – сприятливе середовище
Б – внутрішні умови
В – психічний баланс
2. Чому, на вашу думку, активні особистості досягають успіху?
А – діють лише в слушний час
Б – створюють можливості для реалізації
В – мають гарних партнерів
3. Які з перерахованих нижче якостей відповідають якостям успішної людини?
А – пристрасть, конформізм, наполегливість
Б – пристрасть, конформізм, толерантність
В – пристрасть, оптимізм, наполегливість,
4. Що, на вашу думку, включає в себе самовизначення?
А – цілі, планування, розстановка пріоритетів, вирішення проблем
Б – цілі, аналіз даних, розв'язання конфліктів, планування
В – аналіз даних, розстановка пріоритетів, планування бюджету, розв'язання конфліктів.
5. Що є основною характеристикою дивергентного мислення?
А – прийняття швидких рішень на основі інтуїції.
Б – використання логічних правил для аналізу інформації.
В – здатність генерувати Безліч різноманітних ідей або альтернативних рішень.

Презентація до лекції 7.
**Академічна свобода та етична складова
вчених у Сполучених Штатах Америки**

Порядок денний

- ▶ Історичне підґрунтя академічної свободи
- ▶ Правові та інституційні рамки
- ▶ Виклики академічній свободі
- ▶ Вплив на дослідження та викладання
- ▶ Перспективи та адвокація

Витоки в середньовічних університетах

Середньовічні університети

► Середньовічні європейські університети були центрами навчання, що сприяли інтелектуальним пошукам та свободі від зовнішнього контролю.

Інтелектуальна автономія

► Прагнення вчених до інтелектуальної автономії було вирішальним для закладення основ академічної свободи.

Незалежність від влади

► Вчені прагнули незалежності від Церкви та інших влад, створюючи середовище, сприятливе для вільної думки.

Розвиток в американській вищій освіті

Визнання академічної свободи

► XIX століття стало початком академічної свободи в Америці, заклавши підґрунтя для інтелектуальної незалежності.

Заснування дослідницьких університетів

► У цей період також відбулося виникнення дослідницьких університетів, що підкреслювало інтеграцію викладання та досліджень.

Інтелектуальна незалежність

► Акцент на інтелектуальній незалежності в цей час сприяв формуванню культури пошуку та інновацій у вищій освіті.

Слайд 4.

Ключові історичні віхи

Ключова Декларація принципів 1915 року

► Декларація принципів 1915 року, прийнята AAUP, була ключовою у визнанні академічної свободи та тенюру в освітніх установах.

Вплив на освіту

► Декларація суттєво вплинула на стандарти та практики, пов'язані з академічною свободою в американській вищій освіті.

Формальне визнання

► Формальне визнання академічної свободи з тих пір еволюціонувало, впливаючи на політику та поведінку в академічній спільноті.

Перша поправка та академічна свобода

Роль Першої поправки

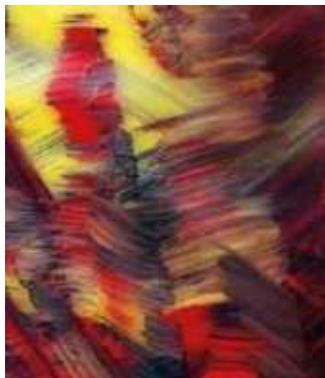
► Перша поправка є ключовою у захисті академічної свободи, уможливлючи відкритий дискурс та різноманітні погляди в освіті.

Свобода вираження поглядів

► Вчені можуть висловлювати різні точки зору без страху відплати, створюючи середовище вільного пошуку та дебатів.

Вплив на освіту

► Академічна свобода, що ґрунтується на Першій поправці, підвищує якість освіти через різноманітні ідеї та критичне мислення.

Роль академічних установ та політики

Підтримання академічної свободи

► Академічні установи є важливими у захисті академічної свободи, забезпечуючи, що ідеї можуть досліджуватися без обмежень.

Політики та управління

► Ефективні структури управління та політики в академічних установах формують середовище для навчання та досліджень.

Права та обов'язки

► Чіткі політики визначають права та обов'язки як викладачів, так і студентів, сприяючи формуванню культури інтелектуальної незалежності.

Основні судові справи та прецеденти

Свізі проти Нью-Гемпшира

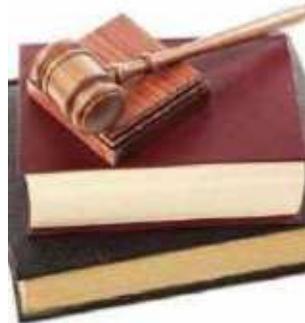
► Справа Свізі встановила ключові принципи щодо академічної свободи та прав викладачів у вищих навчальних закладах.

Кейшиан проти Ради регентів

► У справі Кейшиана суд посилив захист академічної свободи та обмежив втручання уряду в освітніх установах.

Визначення академічної свободи

► Справи колективно підкреслюють важливість захисту академічної свободи у сприянні створенню міцного освітнього середовища.

Політичний та соціальний тиск

Вплив на академічну свободу

► Політичний та соціальний тиск може підривати академічну свободу, обмежуючи здатність вчених досліджувати суперечливі теми.

Конфлікти щодо суперечливих тем

► Дебати навколо суперечливих тем можуть створювати напруженість академічних установ, впливаючи на плани викладання та досліджень.

Ідеологічні упередження в освіті

► Ідеологічні упередження можуть формувати зміст освіти, впливаючи як на те, що викладається, так і на те, як студенти сприймають інформацію.

Економічні впливи та питання фінансування

Вплив економічних стимулів

► Економічні стимули відіграють значну роль у формуванні академічних досліджень, впливаючи на напрямок та обсяг досліджень.

Обмеження фінансування

► Джерела фінансування можуть накладати обмеження, які обмежують свободу дослідників вивчати певні теми або методології.

Інтелектуальна незалежність

► Компроміс з інтелектуальною незалежністю виникає, коли програми досліджень формуються фінансовими інтересами, а не академічними цілями.

Цензура та самоцензура

Загроза академічній свободі

► Цензура з боку зовнішніх сил підриває ключовий принцип академічної свободи, обмежуючи відкритий пошук та дискусії.

Вплив внутрішніх політик

► Внутрішня політика установ може накладати цензуру, що створює середовище, де науковці відчують себе обмеженими у своїх дослідженнях та вираженні поглядів.

Самоцензура в академічному середовищі

► Самоцензура виникає, коли науковці утримуються від обговорення певних тем через страх наслідків або негативної реакції з боку колег чи установ.

Свобода досліджувати різноманітні теми досліджень

Заохочення інновацій

Академічна свобода сприяє інноваціям, даючи дослідникам змогу досліджувати нетрадиційні ідеї та методології.

Значні досягнення

Свобода в дослідженнях призводить до значних досягнень у багатьох дисциплінах, трансформуючи знання та технології.

Дослідження різноманітних тем

Вчені мають можливість досліджувати широкий спектр тем, сприяючи глибшому розумінню складних питань.

Вплив на навчальні плани та педагогіку

Академічна свобода

► Академічна свобода дозволяє викладачам обирати зміст навчальних планів, який найкраще відповідає потребам їхніх студентів.

Різноманітний освітній досвід

► Сприяння різноманітному навчальному плану виховує критичне мислення та всебічну освіту для всіх студентів.

Критичний освітній досвід

► Різноманітний підхід до методів викладання заохочує студентів критично мислити про те, що вони вивчають.

Співпраця та обмін ідеями

Важливість академічної свободи

► Академічна свобода є важливою для сприяння культурі співпраці та відкритого дискурсу серед вчених.

Посилення міждисциплінарної роботи

► Сприяння співпраці між дисциплінами посилює інновації та призводить до новаторських результатів досліджень.

Побудова інтелектуальної спільноти

Співпраця допомагає побудувати багату інтелектуальну спільноту, яка заохочує різноманітні погляди та ідеї.

Нові тенденції та технології

Онлайн-навчання

▶ Онлайн-навчання стрімко набирає популярності, надаючи студентам гнучкий доступ до освітніх ресурсів та курсів по всьому світу.

Цифрова наука

▶ Цифрова наука стосується інтеграції технологій у дослідження та академічну роботу, посилюючи доступність та співпрацю.

Виклики академічній свободі

▶ В міру розвитку технологій виникають виклики для академічної свободи, що вимагає балансу між інноваціями та традиційними освітніми цінностями.

Роль академічних та студентських організацій

Адвокація академічної свободи

▶ Академічні організації виступають за права осіб вільно висловлювати ідеї та прагнути інтелектуальної незалежності без страху.

Підтримка інтелектуального діалогу

▶ Організації створюють платформи для відкритого діалогу, дозволяючи студентам та викладачам обговорювати різні погляди та ділитися знаннями.

Надання ресурсів та підтримки

▶ Студентські організації часто надають ресурси, такі як воркшопи, менторство та академічна допомога, щоб допомогти одноліткам долати виклики.

Стратегії захисту академічної свободи

Підвищення обізнаності

► Підвищення обізнаності щодо академічної свободи є важливим для сприяння культурі, яка цінує вільний пошук та вираження поглядів в академічному середовищі.

Адвокація політики

► Залучення до адвокації політики допомагає впливати на законодавство та інституційну політику, що захищає академічну свободу та сприяє відкритому діалогу.

Побудова коаліцій

► Формування коаліцій між різними зацікавленими сторонами у вищій освіті посилює колективний голос та вплив у захисті академічної свободи.

Важливість академічної свободи

► Академічна свобода є важливою для сприяння інтелектуальній незалежності та заохочення інноваційного мислення у вищій освіті.

Історичний контекст

► Розуміння історичного контексту академічної свободи допомагає нам оцінити її значення та еволюцію з часом.

Правові основи

► Правові основи академічної свободи захищають вчених та студентів від цензури та сприяють відкритому пошуку.

Адвокація захисту

► Адвокація захисту академічної свободи забезпечує її стійкість для майбутніх поколінь вчених.

Концепція академічної свободи

- ▶ Академічна свобода, яка стосується можливості вчених, дослідників та викладачів викладати та проводити дослідження без загрози цензури чи репресій, є ключовим принципом сучасної американської вищої освіти, хоча вона розвинулася відносно нещодавно.
- ▶ Заворушення почалися в 1896 році в Стенфордському університеті, коли Едвард А. Росс, молодий професор економіки, спровокував адміністрацію університету і навіть Джейн Стенфорд через його відкриту критику залізничної галузі, яка принесла фінансовий прибуток родині Стенфордів.
- ▶ Між 1896 і 1900 роками Росс відстоював різні популістські концепції, будучи автором політичних памфлетів, один з яких мав назву "Honest Dollars". Цей памфлет підтримував рух за вільне срібло, який закликав до реформування монетарної системи нації, щоб вона базувалася на сріблі замість золота.

- ▶ На відміну від моделі академічної свободи, встановленої німецькими університетами, яка захищала права як викладачів, так і студентів, AAUP (Американська асоціація професорів університетів) зосередилася виключно на правах викладачів.
- ▶ Створення нового розуміння свободи студентів навчатися є найбільш нагальним педагогічним та навчальним викликом, з яким ми стикаємося сьогодні.
- ▶ Мірковуння про цикли суперечок щодо академічної свободи, що виникали від епохи Маккарті в 1950-х роках через протести проти війни у В'єтнамі 1960-х та на початку 70-х років, до дебатів навколо критичної расової теорії у 80-х роках, культурних війн у Єльському університеті у 90-х роках, і до нашої нинішньої ситуації, нагадують про наслідки нечіткості цих тверджень та важливість забезпечення ясності.
- ▶ Поняття академічної свободи досі не має чіткого визначення, що призводить до невизначеності щодо її меж, значення та найефективніших способів її захисту.
- ▶ Нині знову спостерігається зростання уваги серед правозахисників до академічної свободи, обговорюючи, як принципи прав людини можуть допомогти у визначенні та захисті функцій досліджень, освіти та навчання.
- ▶ Цей звіт має на меті задокументувати ці обговорення з тим, щоб вони слугували ресурсом для освітніх установ, які стикаються з новим набором викликів.

- ▶ Громадськість має обмежене розуміння академічної свободи, і навіть в академічних колах багато хто відчуває труднощі з формулюванням її значення або причини її захисту.
- ▶ Запитання, порушені минулої весни – що стосуються ролі та цілей вищої освіти, як вона вирішує розбіжності та інакомислення, та обґрунтування цих питань – залишаються актуальними.
- ▶ Установи по всій країні та в усьому світі стикаються зі зростанням викликів, включаючи скорочення фінансування, політичне втручання в академічні програми, ослаблення тенюру та дії проти професорів, які займаються обговоренням спірних тем.
- ▶ Хоча точне визначення академічної свободи може вислизати від нас, очевидно, що цей принцип перебуває під значною загрозою.

- ▶ Нещодавно кілька відомих правозахисників почали формулювати нове розуміння академічної свободи, яке виходить далеко за межі переважної американської інтерпретації.
- ▶ Вони стверджують – перспектива, що ґрунтується на міжнародних стандартах прав людини, більш ефективно визначає (і таким чином захищає) роль академічної сфери у сприянні демократичному прогресу.
- ▶ Звіт має на меті висвітлити це ключове обговорення серед експертів з прав людини.
- ▶ Він також досліджує точку зору, що права людини можуть бути не найвідповіднішою основою для академічної свободи, та прагне знайти конструктивні перетини між двома точками зору.
- ▶ Документ створено з наміром окреслити простір для роздумів для тих, хто стикається зі значними викликами, з якими стикається академічна сфера сьогодні.

► Багатьом людям бракує чіткого розуміння академічної свободи. Існує поширене переконання, що вона стосується права професорів університетів вільно висловлювати свої думки як у межах аудиторії, так і за її межами. Це сприйняття не дивує; протягом останнього десятиліття академічну свободу часто висвітлювали у повідомленнях ЗМІ про професорів, які стикаються з наслідками за висловлені ними погляди. Хоча прирівнювання академічної свободи до свободи слова має певну обґрунтованість — майже всі теорії академічної свободи враховують право професорів на вираження поглядів — це поняття охоплює більше, ніж просто індивідуальне вираження. Навіть у її чітко американських інтерпретаціях, де занепокоєння щодо свободи слова історично відігравали значну роль, академічна свобода фундаментально втілює ідею того, що академічні починання мають бути значною мірою самоврядними. Це означає, що професори повинні мати автономію для проведення бажаних ними досліджень, і, колективно, вони повинні мати можливість встановлювати власні стандарти щодо того, що становить якісну академічну роботу.

► Витоки цього ідеалу в Сполучених Штатах можна простежити до кінця XIX століття. Протягом цього періоду американські вчені, натхненні взаємодією зі своїми німецькими колегами, прагнули переформувати свою професію. Вони прагнули зосередитися не тільки на поширенні знань, але й на автономному розвитку нового розуміння, дотримуючись специфічних методів доказу та дискурсу. Таким чином, академічна свобода стала означати свободу вчених проводити свої дослідження так, як вони вважали за потрібне, дотримуючись стандартів, встановлених їхніми академічними спільнотами. Обґрунтування полягало в тому, що академічні середовища мають виняткову здатність формулювати та оцінювати аргументи, корисні для загального блага. Однак такі аргументи можуть потенційно засмучувати тих, хто перебуває при владі, які можуть намагатися їх замовчати або придушити. Отже, будь-яке суспільство, щиро віддане демократичному прогресу – та переконання, що такий прогрес залежить від поінформованого та активного громадянства – вживатиме заходів для захисту академічних середовищ від зовнішніх впливів з відмінними планами.

► У Сполучених Штатах підтримка цієї перспективи значно зросла на початку 1900-х років, посилена значними подіями, які виявили вразливість академічної незалежності. У 1900 році Едвард Росс, професор політичної економії в Стенфордському університеті, був звільнений після того, як Джейн Стенфорд, співзасновниця університету, висловила незгоду з його публічними заявами щодо популістської економічної політики (яку він підтримував) та імміграції (проти якої він виступав, ґрунтуючись на відверто расистських поглядах).

► Негативна реакція на звільнення Росса та подібні випадки мотивували науковців чітко визначити своє розуміння академічної свободи та виступати за її розширення. Вони стверджували, що було недоречно, щоб хтось, як Джейн Стенфорд, якій бракувало експертизи в галузі, мала повноваження звільнити Росса, особливо з огляду на те, що його колеги визнавали високий рівень його наукової діяльності та викладання.

- ▶ Хоча ця ситуація була зосереджена навколо виступу Росса, вона по суті оберталася навколо питання самоврядування в академічному середовищі. Дебати серед науковців посилилися, вони стверджували, що рішення щодо найму та підвищення на посаді мають прийматися колегами, ґрунтуючись виключно на наукових досягненнях. Ця інтерпретація академічної свободи призвела до помітних успіхів, найважливішим з них стало створення американської системи академічного тенюру, яка частково відображала захист, який європейські науковці мали під своїми бюрократичними державами.
- ▶ Однак з плином часу практичне застосування цієї концепції не завжди послідовно адаптувалося до академічного ландшафту, що змінюється, переплетений зі ширшими змінами в американських політичних та економічних контекстах.
- ▶ Юристка Рената Уїтц описала академічну свободу як «право бунтаря», як права преси, вираження поглядів та зібрань, що сприяє дебатам та викликам, необхідним для конституційної демократії.
- ▶ Концепція пов'язування академічної свободи з традицією прав людини з'являється вже багато років, хоча переважно як примітка у ширших дискусіях або в дебатах, які не привертали значної уваги.
- ▶ Перспектива відрізняється від інших, як, наприклад, перспектива AAUP, через її специфічну спрямованість та широту.
- ▶ Погляд на академічну свободу з позиції прав людини зберігає традиційний акцент на автономії вчених та установ.
- ▶ Однак він виходить за ці межі, застосовуючи більш інклюзивне розуміння того, хто отримує вигоду від академічної свободи.
- ▶ Ідея розвивається протягом кількох десятиліть.
- ▶ Вже у 1997 році Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) виступила за правову основу для академічної свободи у сфері прав людини, стверджуючи, що незалежність освітніх установ є важливою для повного здійснення загального права на освіту.

- ▶ Правом з прав людини визнається, що існують вагомі підстави для їх обмеження; однак воно вимагає, щоб усі такі обмеження відповідали суворому трискладовому критерію необхідності, пропорційності та легітимності.
- ▶ В інтерв'ю влітку 2024 року з Центром Позена Кей підкреслив, що простого посилення на протест як на такий, що порушує порядок, недостатньо для виправдання його розпуску.
- ▶ Керівники кампусів та місцева влада повинні чітко пояснити необхідність будь-яких обмежень і, що не менш важливо, взаємодіяти з протестувальниками, щоб знайти рішення, які дозволять зберегти їхні виражальні цілі настільки, наскільки це можливо.
- ▶ З точки зору прав людини – на відміну від точки зору Конституції США – не має значення, чи відбувається протест у державному чи приватному кампусі.
- ▶ Останнім часом спостерігається зростання залученості учасників дискусій з прав людини щодо академічної свободи, при цьому багато хто пропонує суттєві розширення концепції. Деякі особи навіть намагалися надати визначення академічній свободі.
- ▶ У 2024 році дві важливі публікації ООН сприяли подальшому розвитку правозахисної перспективи щодо академічної свободи.
- ▶ По-перше, робоча група ООН з питань академічної свободи, створена у відповідь на звіт Кея 2020 року, оприлюднила чіткий набір з дев'яти принципів, спрямованих на впровадження академічної свободи.
- ▶ Невдовзі після цього Фаріда Шахід, нинішній Спеціальний доповідач ООН з питання права на освіту, опублікувала важливий тематичний звіт про академічну свободу.
- ▶ Обидва документи викликали дискусію, стверджуючи не лише, що академічна свобода заслуговує на особливе ставлення у межах прав людини, але й те, що це фундаментальне право людини, яке належить – хоча в різних формах – усім особам, залученим до пошуку знань, включаючи професорів університетів, викладачів початкової та середньої освіти, студентів, а також тих, хто викладає та навчається поза традиційними освітніми установами.

- ▶ Перспектива Шахіди, ймовірно, під впливом її соціологічної освіти, сформувала її дослідження сучасних загроз академічній свободі.
- ▶ Хоча вона деталізувала явні порушення – такі як примусове закриття університетів, звільнення чи ув'язнення професорів з боку уряду, закони, що забороняють обговорення конкретних тем, та спостереження за науковцями з боку влади – вона також наголосила на зростанні більш тонких та взаємопов'язаних порушень.

До них належали:

- ▶ Зростання плати за навчання в університетах, що перешкоджає доступу менш заможних осіб, які прагнуть знань.
- ▶ Збільшення плати, яку стягують комерційні видавці за доступ до академічних матеріалів.
- ▶ Вплив донорів та випускників на політику університетів, потенційно впливаючи на напрямок академічних пошуків способами, які можуть не відповідати початковим намірам науковців.
- ▶ Зростаюче сприйняття університетів як корпоративних суб'єктів та відповідний погляд на корпорації як на «зацікавлені сторони».
- ▶ Співпраця між університетами та комерційними компаніями, що зміщує фокус досліджень від досліджень, керованих цікавістю, до тих, що зумовлені комерційними інтересами.
- ▶ Значне зростання кількості посад на неповну ставку, строкових та без перспективи отримання тенюру, що знижує гарантії зайнятості і може придушувати суперечливі академічні дослідження.
- ▶ Посилення занепокоєння, особливо в західних контекстах, щодо того, щоб не засмучувати студентів, особливо тих, хто сплачує за навчання з-за кордону, оскільки установи стають більш залежними від цього доходу через скорочення державного фінансування.
- ▶ Зростання кількості скарг від студентів та батьків, коли вводяться складні теми.

- ▶ Уявлення про те, що академічна свобода може підпадати під парасольку права прав людини, потенційно охоплюючи й студентів, було здебільшого ігноровано – особливо в Сполучених Штатах – що призвело до обмеженого публічного дискурсу з цього питання за межами правозахисних кіл. Важливим винятком із цієї тенденції є історик Джоан Уоллак Скотт, яка брала участь в дискусіях навколо академічної свободи через свою академічну діяльність та залученість до роботи AAUP.
- ▶ У 2020 році Скотт взяла участь у конференції під назвою «Академічна свобода як право людини», організованій Школою прав людини в Анкарі, Туреччина. Вона визнала глобальну кризу, з якою стикається академічна свобода, пояснюючи її як авторитарними репресіями, так і впливом ідеологій вільного ринку на освітні установи. Однак, як вона висловилася у своїй статті 2022 року, що випливала з її презентації на конференції, вона стверджувала, що академічна свобода не повинна класифікуватися як право людини.
- ▶ Робоча група ООН з питань академічної свободи, яку підтримує звіт Шахід, особливо чітко висловлюється щодо цього питання, визначаючи академічну свободу як «спільну відповідальність», що «кожен має право та відповідальність... поважати, сприяти та прагнути до неї». Їхній звіт висвітлює широкий спектр зацікавлених сторін, зацікавлених у добробуті академічної свободи, і закликає всіх їх діяти на її підтримку.
- ▶ Включає викладачів, студентів, сім'ї студентів, бізнес, релігійні та культурні організації, політичні партії та засоби масової інформації. Робоча група наголошує, що «Співробітники та студенти вищої освіти» мають бути особливо пильними, щоб забезпечити повну стійкість права на академічну свободу у їхньому викладанні та дослідженнях. Можна уявити, що ця пильність проявляється як повідомлення ООН або державних органів про порушення академічної свободи або спроби вплинути на державну чи інституційну політику з цього питання.

- ▶ В умовах політичного тиску та ширших структурних змін, що підривають академічну свободу, керівники установ часто виявляють поступливість або співучасть.

Отже, академічні профспілки повинні взяти на себе ініціативу у захисті та відстоюванні академічної свободи.

- ▶ Необхідно зібрати ресурси та стратегії для проведення кампаній, організації та переговорів для підтримки цілісності та автономії вищої освіти. Передбачає забезпечення того, щоб науковці були захищені від політичного втручання та мали гарантії зайнятості, необхідні для здійснення їхньої академічної свободи.

- ▶ По всьому світу різноманітні суб'єкти, включаючи уряди, праві адвокаційні групи, консервативні та релігійні організації, а також корпоративні інтереси, посилюють свої напади на академічну свободу.

- ▶ Спостерігається помітне зростання зусиль щодо цензурування академічних навчальних планів, обмеження досліджень та зменшення інституційної автономії, тоді як політичні переслідування викладачів стають більш поширеними. Напади проявляються у численних формах, таких як заборони на викладання расових та гендерних студій, скорочення фінансування та політичне втручання в управління університетами, що відповідає ширшим загрозам демократії, правам профспілок та свободі слова.

- ▶ У відповідь на цю ситуацію представники профспілок освіти, науковці та фахівці зібралися у Калгарі, Канада, 7–8 лютого на «Знання та влада: Міжнародна боротьба за академічну свободу», глобальну конференцію, організовану Інтернаціоналом освіти (ІО) та Канадською асоціацією викладачів університетів (CAUT). Захід слугував майданчиком для вирішення цих нагальних питань та посилення спільних зусиль для захисту академічної свободи по всьому світу.

Важливість профспілок освіти у захисті академічної свободи

Ключовим аспектом конференції була життєво важлива функція профспілок освіти у протидії цим загрозам. На другий день Ренді Вайнгартен, Президент Американської федерації вчителів (AFT), виступила з основною доповіддю, підкресливши необхідність для профспілок очолити зусилля для захисту вільного пошуку, незалежних досліджень та демократичних принципів у вищій освіті.

На що спрямована діяльність профспілок ?

- ▶ Чинити опір політичній цензурі та ідеологічним викликам щодо змісту освіти.
- ▶ Забезпечити більш надійні договірні гарантії для академічної свободи та тенюру.
- ▶ Підтримувати окремих науковців, які стикаються з негативною реакцією за їхні дослідження чи політичні переконання.
- ▶ Висвітлювати корпоративні та політичні суб'єкти, що мають на меті підірвати незалежну освіту.
- ▶ «Академічна свобода охоплює не тільки права окремих викладачів, але й право суспільств отримувати незалежні знання та дослідження», – наголосила Вайнгартен.

Глобальний виклик для академічної свободи

Конференція завершилася рішучим закликком до дії, закликаючи профспілки освіти посилити свої ініціативи у захисті академічної свободи як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Основні пункти обговорення

- ▶ Посилення захисту академічної свободи шляхом колективних переговорів, національного законодавства та міжнародних угод.
- ▶ Сприяння солідарності між профспілками освіти для протистояння політичному та корпоративному тиску у вищій освіті.
- ▶ Відстоювання збільшення державного фінансування вищої освіти, щоб дозволити академічним установам успішно виконувати свої публічні та демократичні обов'язки.

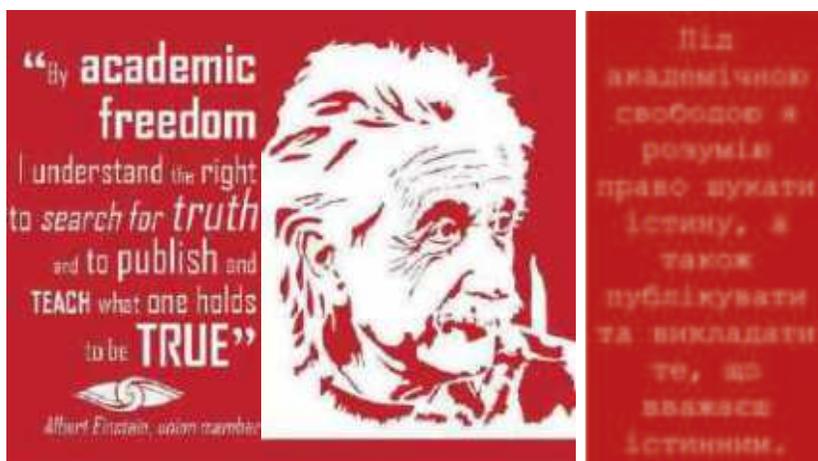
Слайди 39, 40.

- ▶ Хоча критичне мислення загалом заохочується, ця підтримка часто слабшає, коли це стосується делікатних тем.
- ▶ За іронією долі, ці суперечливі теми можуть слугувати значними каталізаторами для розвитку здібностей критичного мислення, які готують студентів до вирішення складних проблем.
- ▶ Щоб успішно використовувати спірні питання для посилення критичного мислення, освітні установи повинні продемонструвати свою прихильність до академічної свободи.
- ▶ У багатьох академічних середовищах необхідність у критичному мисленні є найвищою у ситуаціях, де його застосування найменш ймовірне.
- ▶ Це часто пояснюється загальним небажанням установ стикатися із суперечностями, що виникає через занепокоєння щодо можливих юридичних проблем або негативного суспільного сприйняття.

- ▶ Кілька факторів зменшують шанси застосування критичного мислення в аудиторіях при роботі зі складними темами.
- ▶ Фактори включають зростання вимог щодо підзвітності з боку законодавців, аналіз поточних стандартів змісту освіти, моніторинг онлайн- та академічної роботи професорів, опір студентів до навчальних стратегій та зусилля, спрямовані на обмеження ідеологічного різноманіття.
- ▶ Стаття обговорює поточні тенденції, що загрожують академічній свободі, що згодом впливає на включення критичного мислення до суперечливих тем. Крім того, вона пропонує установам та викладачам встановити чіткі політики щодо академічної свободи для захисту здатності викладачів сприяти критичному мисленню.
- ▶ Розуміючи, як ці тенденції формують освітнє середовище, викладачі можуть ефективно планувати своє викладання та вживати проактивних заходів, щоб забезпечити процвітання критичного мислення щодо чутливих тем в рамках академічної свободи.

- ▶ Запропонований «білл про академічні права» в Пенсильванії зіткнувся з критикою як потенційно шкідливий на різних освітніх рівнях.
- ▶ Законодавство, підтримане організацією «Students for Academic Freedom», яка має 150 відділень по всій країні, здається неправильно названим, оскільки організація прагне обмежити викладання певними санкціонованими поглядами (Berube par. 11).
- ▶ Опоненти цього законопроекту, включаючи Американську асоціацію викладачів університетів, стверджують, що термін «академічна свобода» зловживається для обмеження критичного мислення (Bradley par. 2, «Academic Freedom» pars. 2, 9).
- ▶ Наразі у 14 штатах тривають дискусії щодо змісту в умовах, орієнтованих на підзвітність (Swanger 4).
- ▶ У 2005 році Том Окстер і Девід Горовіц дискутували про те, чи повинні штати зобов'язувати коледжі сприяти ідеологічному різноманіттю.
- ▶ Ті, хто виступає проти таких заходів, стверджують, що штати не повинні втручатися у визначення чи формування освітніх питань.
- ▶ Рух до «політкоректного» навчального плану суперечить принципам академічної свободи та гальмує критичне мислення.
- ▶ Звинувачення в «упередженості» часто не помічають суттєвого моменту.
- ▶ Традиція дослідження в галузі гуманітарних наук вимагає, щоб усі позиції, незалежно від їхньої суперечливості, були сформульовані та захищені як частина критичного мислення (Hickey and Brecher 302-3).
- ▶ Проте деякі стверджують, що вартість гуманітарної освіти зросла через судові позови, що оскаржують зміст та діяльність викладачів.

Визнання спільного, автономного та підтримуючого права людини міжамериканськими принципами

- ▶ Міжамериканські принципи академічної свободи та автономії університетів встановлюють відмінну систему стандартів у сфері прав людини, розроблену для роз'яснення правового значення академічної свободи, її важливості в демократичному суспільстві, її зв'язку з іншими правами людини та істотної функції автономії університетів у захисті академічної свободи. З правової точки зору, ці принципи класифікуються як норми «м'якого права».
- ▶ МАКПЛ підтримала формулювання цих принципів, посилаючись на статті 41.b Американської конвенції з прав людини та 18.b її Статуту, обидві з яких підкреслюють повноваження МАКПЛ рекомендувати державам-членам Американської конвенції з прав людини вживати прогресивних заходів для поліпшення ситуації з правами людини.

Залучення академічної спільноти та громадянського суспільства у сфері академічної свободи

- ▶ Організації громадянського суспільства відіграли вирішальну роль у підвищенні обізнаності серед національних та міжнародних правозахисних органів напередодні ухвалення принципів. Їхні ініціативи були життєво важливими для забезпечення визнання порушень академічної свободи як окремих питань, які потребували розгляду.
- ▶ Завдяки їхній адвокації МАКПЛ почала включати академічну свободу до своїх звітів до ухвалення Міжамериканських принципів. У своїх оцінках Венесуели та Нікарагуа МАКПЛ підкреслила, що академічна свобода та автономія університетів є життєво важливими для права на освіту і, зрештою, для здоров'я демократичного суспільства.
- ▶ Етика слугує фундаментальними настановами, що регулюють поведінку дослідників. Вона впливає не тільки на процес відкриття, але й на наслідки та використання наукових результатів.
- ▶ Етичні міркування в дослідженнях охоплюють різні аспекти, включаючи управління даними, відповідальне використання ресурсів, повагу до прав людини, поводження як з людьми, так і з тваринами, що є об'єктами дослідження, соціальну відповідальність, чесність, сумлінність та обмін результатами досліджень.
- ▶ Зрештою, етика, що стосується наукових досліджень, прагне гарантувати, що пошук знань не шкодить добробуту окремих осіб чи суспільства.
- ▶ Вона сприяє створенню середовища, яке заохочує відповідальне наукове дослідження.
- ▶

Слайди 47, 48.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Історичні події відіграли вирішальну роль у формуванні дослідницької етики, особливо коли відсутність етичних міркувань призводила до шкідливих наслідків.
- ▶ Яскравим прикладом етичного провалу є дослідження сифілісу в Таскігі, проведене Службою громадської охорони здоров'я США з 1932 по 1972 рік.
- ▶ У цьому дослідженні афроамериканських чоловіків в Алабамі використовували як піддослідних для спостереження за розвитком невилікованого сифілісу. Осіб не поінформували про їхній діагноз і їм відмовили в доступі до ефективного лікування, навіть після того, як пеніцилін став доступним у 1940-х роках.
- ▶ Якщо розглядати через призму сучасних етичних стандартів, цей випадок є серйозним порушенням інформованої згоди і становить експлуатацію вразливої групи населення.
- ▶ Громадське обурення, яке виникло після розкриття неетичних практик дослідження, призвело до створення Національної комісії із захисту піддослідних у галузі біомедичних та поведінкових досліджень.
- ▶ Комісія згодом сприяла формулюванню Белмонтського звіту в 1979 році, який встановив фундаментальні принципи, такі як повага до осіб, благодіяння та справедливість, що нині слугують основою для етичних дослідницьких практик.

Слайди 49, 50.

- ▶ Ключовою подією, що сформувала етичні настанови, стала таламідова катастрофа кінця 1950-х – початку 1960-х років.
- ▶ Таламід продавався як нешкідливий седативний засіб для вагітних жінок для полегшення ранкової нудоти в Європі, таламідов спрочинив народження близько десяти тисяч дітей із тяжкими вадами розвитку через його тератогенний вплив, який не був достатньо вивчений до випуску препарату.
- ▶ Катастрофа підкреслила нагальну потребу у комплексних клінічних випробуваннях та наголосила на етичному зобов'язанні виявляти та повідомляти про потенційні ризики, особливо для вразливих груп, таких як вагітні жінки.
- ▶ Як результат, були посилені правила, що стосуються випробувань лікарських засобів, і було підкреслено важливість інформованої згоди в клінічних дослідженнях.

- ▶ Стенфордський тюремний експеримент, проведений у 1971 році психологом Філіпом Зімбардо, слугує яскравим прикладом того, як неналежний етичний нагляд може призвести до згубних наслідків.
- ▶ Дослідження, що мало на меті вивчити психологічний вплив сприйнятої влади, зрештою спричинило емоційний дистрес серед учасників. Неспроможність розпізнати потенційну психологічну шкоду та відсутність достатніх заходів для захисту учасників становили етичне порушення в психологічних дослідженнях.
- ▶ Випадок підкреслив важливість наявності етичних стандартів, що пріоритезують психічне та емоційне здоров'я учасників, особливо у дослідженнях, що включають психологічні елементи. Як наслідок, він спонукав до впровадження більш суворих процесів перегляду та створення настанов, спрямованих на запобігання психологічній шкоді в дослідженнях. Американська психологічна асоціація та інші організації переглянули свої етичні стандарти, щоб краще захистити психічний та емоційний добробут учасників.

Вплив на сучасні етичні стандарти

- ▶ Минулі етичні порушення значно вплинули на розробку сучасних етичних настанов у наукових дослідженнях.
- ▶ Дослідження сифілісу в Таскігі призвело до Белмонтського звіту 1979 року, який встановив ключові етичні принципи, такі як повага до осіб, благодіяння та справедливість. Цей випадок також призвів до створення Інституційних наглядових рад (ІНР), відповідальних за нагляд над дослідженнями за участю людей.
- ▶ Таламідова криза спонукала до впровадження суворіших правил випробування лікарських засобів та вимог щодо інформованої згоди для клінічних випробувань.
- ▶ Крім того, Стенфордський тюремний експеримент спонукав Американську психологічну асоціацію переглянути свої етичні стандарти, посиливши акцент на правах та добробуті учасників.

Сучасні етичні стандарти та настанови у дослідженнях

Інформована згода

► Вимагає, щоб учасники були належним чином проінформовані про характер дослідження, включаючи його цілі, методи, потенційні ризики та переваги. Вони повинні мати можливість поставити запитання та повинні добровільно погодитися на участь, вільні від будь-якого тиску. Зазначений вище процес підтримує повагу до індивідуальної автономії та право ухвалювати обґрунтовані рішення.

Конфіденційність та приватність

► Дотримання конфіденційності є вирішальним у дослідженнях за участю людей. Особиста інформація учасників має бути захищена від несанкціонованого доступу або розголошення. Дослідники відповідальні за впровадження заходів для захисту анонімності та приватності учасників, що допомагає будувати довіру та заохочує до участі в дослідженнях.

Незавдання шкоди та благодіяння

► Принципи зосереджені на обов'язку запобігати шкоді (незавдання шкоди) та максимізувати переваги, зменшуючи потенційну шкоду (благодіяння). Дослідники повинні переконатися, що їхні дослідження не наражають учасників на надмірні ризики і що будь-які потенційні ризики виправдані очікуваними перевагами.

Справедливість

► У контексті дослідницької етики справедливість стосується справедливого відбору та поводження з учасниками досліджень. Вона має на меті забезпечити, щоб переваги та відповідальність досліджень були справедливо розподілені між різними соціальними групами, тим самим захищаючи від експлуатації вразливих груп населення.

Роль Інституційних наглядових рад (ІНР)

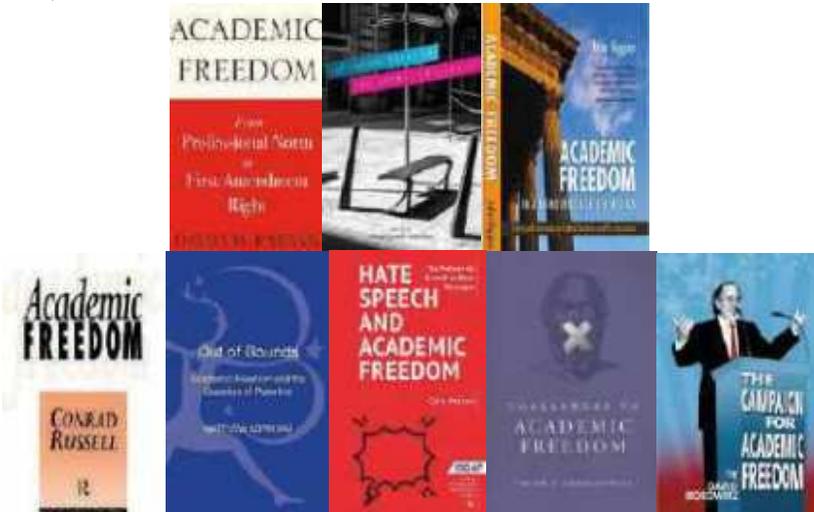
► Інституційні наглядові ради є важливими для підтримки етичних практик у дослідженнях. ІНР є комітетом, створеним установою, що проводить дослідження, для оцінки, авторизації та нагляду за дослідженнями за участю людей. Їхня основна функція полягає в тому, щоб захищати права та добробут учасників.

Розгляд та затвердження

► Перед початком дослідження ІНР оцінює пропозицію дослідження, щоб підтвердити її відповідність етичним стандартам. Це включає розгляд потенційних ризиків та переваг, процесу отримання інформованої згоди та стратегій, впроваджених для забезпечення конфіденційності.

Моніторинг та дотримання

► ІНР також здійснює нагляд за поточними дослідницькими роботами, щоб забезпечити дотримання етичних настанов. Вони можуть вимагати регулярні звіти та мають повноваження проводити аудити для підтвердження безперервної відповідності етичним принципам.

Реагування на етичні порушення

Коли етичні стандарти порушуються, ІНР має повноваження застосовувати санкції, що можуть включати вимогу внесення змін до дослідження або повне зупинення проєкту.

Інші регуляторні органи та установи, що забезпечують дотримання стандартів.

Крім ІНР, різноманітні національні та міжнародні регуляторні організації забезпечують дотримання етичних стандартів досліджень.

До них належать:

► Управління з захисту досліджень за участю людей (OHRP) у Сполучених Штатах, яке забезпечує дотримання Федеральної політики захисту піддослідних.

► Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), яка пропонує глобальні етичні настанови для біомедичних досліджень.

► Міжнародний комітет редакторів медичних журналів (ICMJE), який встановлює етичні стандарти для публікації біомедичних досліджень.

Разом з ІНР ці організації створюють надійну мережу, що сприяє етичним практикам у наукових дослідженнях, захищаючи цілісність досліджень, навчаючись на минулому досвіді.

Переваги етичних досліджень

Надійні та достовірні результати

Чому аспект достовірності важливий у дослідженнях, і яким чином етичні практики його посилюють?

► Етичні практики, включаючи ретельне рецензування колегами, чіткі методології та дотримання встановлених настанов, гарантують, що результати досліджень є одночасно валідними та надійними.

► Коли дослідження проводяться з урахуванням етичних міркувань, воно менш схильне до упереджень, неточностей або помилок, що можуть підрвати достовірність.

► Наприклад, етичні стандарти вимагають точного представлення даних та повної прозорості щодо будь-яких можливих конфліктів інтересів, що відіграє життєво важливу роль у забезпеченні цілісності та надійності результатів досліджень

Як етичні практики призводять до соціально корисних результатів?

- ▶ Етичні практики в дослідженнях часто узгоджуються з цінностями та потребами суспільства, що призводить до результатів, які є не тільки науково значущими, але й корисними для спільноти.
- ▶ Дотримуючись принципів, таких як справедливість та благодіяння, дослідники гарантують, що їхні дослідження за участю людей мають позитивний вплив на суспільство.
- ▶ Наприклад, етичні протоколи в медичних дослідженнях підкреслюють важливість збалансування наукового прогресу з добробутом пацієнтів, забезпечуючи, що нові методи лікування є одночасно ефективними та безпечними.
- ▶ Рівновага є життєво важливою для вирішення нагальних проблем громадського здоров'я, водночас захищаючи індивідуальні права та добробут.

Довіра між громадськістю та науковою спільнотою

- ▶ Зв'язок між громадськістю та науковою спільнотою значною мірою ґрунтується на довірі, яка вибудовується через послідовну етичну поведінку в дослідженнях.

- ▶ Коли громадськість вірить, що дослідники дотримуються етичних стандартів, це посилює їхню довіру до наукового процесу та його результатів.
- ▶ Етичні дослідницькі практики відображають прихильність до суспільних норм і цінностей, зміцнюючи віру в те, що наука приносить користь громадськості.

Рекомендації та висновок

Постійна освіта та навчання

► Наукова спільнота повинна наголошувати на важливості безперервної освіти та навчання з етики для дослідників усіх рівнів, забезпечуючи їхню обізнаність та розуміння етичних стандартів та їхнього значення.

Покращений діалог та співпраця

► Сприяти міждисциплінарній співпраці та діалогу між науковцями, етиками, політиками та громадськістю для вирішення нових етичних проблем та створення гнучких настанов.

Культивування культури етичної відповідальності

► Установи та дослідники мають сприяти створенню середовища, де етичні міркування є фундаментальними для дослідницького процесу, сприяючи прозорості, підзвітності та соціальній відповідальності.

Стандарти та етика

Основна місія та цінності

► Scientific American зосереджується на представленні значних та інтригуючих досліджень, концепцій та знань у сферах науки, здоров'я, технологій, навколишнього середовища та суспільства. Видання присвячене поширенню достовірної інформації, поглибленню нашого розуміння світу та сприянню соціальній справедливості.

Етика та прозорість

► Видання пріоритезує етику та прозорість як фундаментальні принципи як у своєму змісті, так і в робочих практиках. Чесне та справедливе висвітлення є важливим для надання достовірної інформації нашій аудиторії.

Для дотримання цих принципів наша команда

Підтримує незалежність.

► Якісна журналістика залежить від незалежності. Команда Scientific American активно уникає або вирішує конфлікти інтересів. Такі конфлікти виникають, коли фінансові інтереси журналістів або особисті зв'язки можуть впливати на їхню неупередженість. Якщо редактори виявляють потенційні конфлікти, пов'язані з джерелами чи авторами, вони повідомляють про це своєму керівнику, який потім визначає, чи варто залучати головного редактора. У випадках фактичного конфлікту вживаються заходи для того, щоб або відсторонити зацікавлену особу від матеріалу, або повністю вилучити матеріал з процесу публікації.

Сприяє справедливості.

► Редакційна команда Scientific American ставиться до джерел та читачів з повагою та увагою. Редактори та репортери надають особам, компаніям та організаціям, згаданим у статтях, можливість відповісти на відповідну критику. Ми прагнемо спілкуватися з нашими читачами без зарозумілості, демонструвати відсутність упередженості та взаємодіяти з повагою. Ми не приділяємо «рівного часу» точкам зору, що не мають суттєвої наукової підтримки. Наші думки та думки наших авторів чітко зазначені.

Гарантує точність та підзвітність.

► Scientific American прагне підтримувати точність. Як автори, так і редактори несуть відповідальність за правдивість свого змісту. Усі оригінальні та перекладені статті, а також інфографіка, подкасти та відео, опубліковані на нашому вебсайті та в друкованому вигляді, проходять ретельну перевірку фактів.

Чому важлива дослідницька етика?

- ▶ Це відображення поваги до тих, хто бере участь у дослідженнях.
- ▶ Вона забезпечує, щоб дослідниками не висувалися необгрунтовані, небезпечні чи необдумані вимоги.
- ▶ Вона забезпечує достатній обмін знаннями між усіма зацікавленими сторонами.
- ▶ Вона встановлює спільний стандарт у всіх вищезгаданих аспектах.

Ретельно вдосконалює політику щодо використання штучного інтелекту. Scientific American дотримується настанов з ШІ, встановлених нашою материнською організацією, Springer Nature, які наголошують на п'яти людиноцентричних принципах етичного застосування ШІ. Ці принципи включають:

- ▶ **Гідність, Повага та Мінімізація шкоди:** Наш фокус полягає у забезпеченні людської гідності та добробуту, водночас вживаючи заходів для уникнення шкоди як суспільству, так і навколишньому середовищу.
- ▶ **Справедливість та рівність:** Ми працюємо над зменшенням шансів структурних упереджень та нерівностей.
- ▶ **Прозорість:** Ми роз'яснюємо роль ШІ в нашій діяльності, використовуючи зрозумілу мову, та включаємо заяви про розкриття інформації, коли це необхідно.
- ▶ **Підзвітність:** Ми забезпечуємо наявність людського нагляду у розробці та результатах, отриманих за допомогою наших інструментів та рішень ШІ.
- ▶ **Приватність та управління даними:** Ми захищаємо індивідуальну приватність та дотримуємося всіх відповідних нормативних актів щодо захисту даних.

Основні віхи становлення та розвитку академічної свободи в США

Джозеф Е. Де Рітіс,
доктор наук в галузі права

Історичні відомості щодо розвитку академічної свободи викладачів в США

- ▶ Приклади порушень академічної свободи громадян США впродовж 20- років ХХ століття
- ▶ Академічна свобода починається з рішень батьків

Слайди 1, 2.

Історичні відомості щодо розвитку академічної свободи викладачів в США

- ▶ Приклади порушень академічної свободи викладачів у зв'язку з їх приналежністю до певних громадянських асоціацій.
- ▶ Свобода слова є вирішальною для академічної свободи.
- ▶ Суб'єктивність у відносинах викладачів та адміністрації закладів.
- ▶ Заборона звільнення викладачів з політично-громадських причин.

Історичні відомості щодо розвитку академічної свободи студентів в США

- ▶ Порушення академічної свободи студентів, які протестували проти війни у В'єтнамі.
- ▶ Заклад не може регулювати місця, часу та причини проведення протестів.
- ▶ Порушення академічної свободи викладачів у підборі літератури.
- ▶ Якщо література є в бібліотеках, нею не заборонено користуватися.
- ▶ Порушення академічної свободи учнів щодо видання шкільної газети.

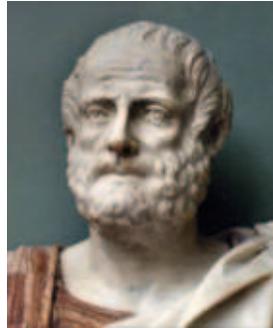

Академічна свобода як історичне явище

Джон Капальді,
доктор наук в галузі права

Вияви академічної свободи в ході цивілізаційного розвитку людства

- ▶ Перші вияви академічної свободи – давня Греція.
- ▶ Наукові бачення та релігійні переслідування. Релігійний, науковий та суспільний опір новому.
- ▶ Просвітництво як ознака академічної свободи.
- ▶ Правова побудова окремих країн. Система освіти та права в США будувалась на основі Англо-Саксонської та Німецької моделей.

Слайди 1, 2.

Економічний вплив на академічну свободу

- ▶ Влада зосереджена в кожному штаті
- ▶ Прагнення фінансової незалежності освітніх закладів.
- ▶ Сфери науки, що можуть нести загрозу суспільству.
- ▶ Регулювання департаментами, а не штатами.

Правда приносить свободу

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 7.

1. Вкажіть три фактори, які негативно впливають на академічну свободу.
А – політичний та соціальний тиск
Б – обмеження у виборі тем для дослідження
В – ідеологічні упередження
Г – необхідність задовольняти наукові інтереси студентів
Ґ – активність громадянського суспільства
2. Вкажіть три фактори, які позитивно впливають на академічну свободу.
А – економічні стимули та фінансування
Б – наявність цензури та самоцензури
В – інтелектуальна незалежність
Г – створення інтелектуальних спільнот
Ґ – відсутність міждисциплінарних досліджень
3. Оберіть три вірні судження, що стосуються академічної свободи.
А – академічна свобода сприяє демократичному прогресу
Б – академічна свобода ґрунтується на міжнародних стандартах прав людини
В – академічна свобода не пов'язана з інституційною автономією
Г – академічна свобода відповідає корпоративним інтересам
Ґ – академічна свобода є правом та відповідальністю
4. Оберіть три вірні судження, що стосуються етичного підґрунтя академічної свободи.
А – етичні настанови регулюють поведінку дослідника
Б – етичні міркування охоплюють соціальну відповідальність, сумлінність та обмін результатами дослідження
В – навчання впродовж життя не пов'язане з етичними нормами
Г – академічна свобода має бути спрямована на психічний та емоційний добробут учасників
Ґ – етичні норми не пов'язані з поширенням наукової інформації
5. Який з наведених аспектів є найбільш значущим викликом для академічної свободи в контексті широкого впровадження штучного інтелекту (ШІ) в освітній та науковій сферах? (обрати одне твердження)
А – Збільшення обсягів доступної наукової інформації, що потребує нових методів її обробки.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Б – Потенційне обмеження інтелектуальної автономії викладачів та дослідників через надмірну залежність від алгоритмів ШІ у формуванні контенту та оцінюванні.

В – Необхідність розробки нових етичних кодексів для використання ШІ в наукових публікаціях.

Г – Зростання конкуренції за фінансування наукових проєктів, що використовують технології ШІ.

Ґ – Можливе зниження інтересу студентів до традиційних форм навчання через перевагу інтерактивних ШІ-інструментів.

Презентація до лекції 8.
Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах

Огляд порядку денного

- ▶ Розуміння кризи
  - ▶ Роль креативності в кризі
  - ▶ Стратегії сприяння креативності
  - ▶ Прикладні дослідження креативності під час кризи (або «Кейс-стаді креативності під час кризи»)
  - ▶ Навчання та розбудова стійкості
-
- ▶ **Криза** – емоційно значуща подія або радикальна зміна стану в житті людини та/або в її оточенні.
  - ▶ **Травмоінформований підхід** – усвідомлення численних особистісних та суспільних наслідків травми, передбачення того, як особи, які пережили травму, можуть реагувати на наші слова та дії, а також докладання зусиль для створення світу, який не завдає подальшої шкоди.
  - ▶ **Креативність** – здатність створювати або викликати до існування щось нове, будь то нове вирішення проблеми, новий метод чи пристрій, або новий художній об'єкт чи форма.

- ▶ Під час стресових обставин люди дозволяють негативним думкам накопичуватися та вилитися, створюючи неконтрольований ментальний "сніговий ком".
  - ▶ Стрес може перешкоджати або затримувати креативність, а також здатність до гнучкого мислення. Плинність думки погіршується, коли розум одержимий негативними думками.
  - ▶ Зосередження на неприємних подіях та умовах перевантажує мозок і переводить думки в режим негативних патернів.
  - ▶ Зацикленість на неприємних переживаннях у свідомості створює нові зв'язки та сприяє більшій кількості неприємних передбачень.
  - ▶ Як результат, людина стає тривожною та пригніченою.
  - ▶ Стрес сигналізує про підвищення вразливості та блокує багатоперспективне мислення. Фіксація на негативних результатах та ригідне сприйняття не дозволяють шукати нові патерни мислення.
-
- ▶ Стрес виникає з того, як ми сприймаємо життєві події.
  - ▶ Коли ми відчуваємося перевантаженими, наш розум інстинктивно шукає безпеки та звичних патернів, щоб зменшити ризики.
  - ▶ Тривалі стресори можуть звужувати нашу зосередженість та увагу. Однак, складні ситуації, що призводять до розумової втоми, гіпертонії чи тривоги, також можуть стимулювати інтелектуальну активність та сприяти виникненню інноваційних ідей.
  - ▶ У 1995 році дослідники, включаючи Г. Дж. Кейзера та В. Б. Шауфелі, виявили позитивну кореляцію між стресом та креативною продуктивністю.
  - ▶ Креативне мислення передбачає трансформацію несприятливих ситуацій у конструктивні думки та дії. Наприклад, стрес може заохочувати ефективне управління часом та покращувати організаційні навички.

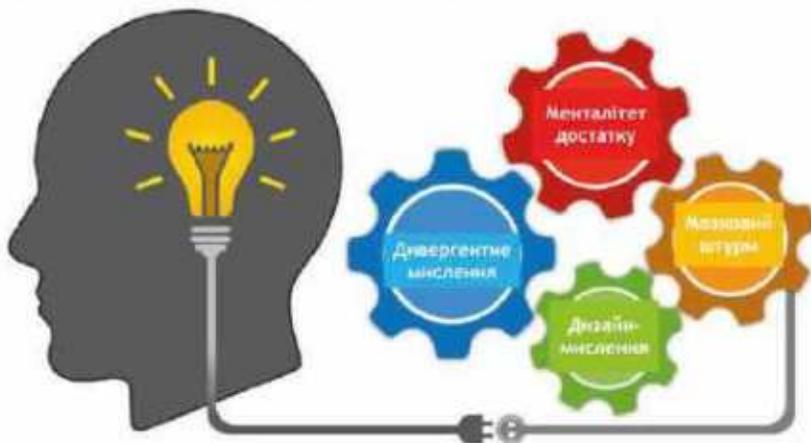
О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Наявність стійкості має вирішальне значення для подолання стресових ситуацій. Ті, хто володіє високою стійкістю, часто посилюють своє креативне мислення під тиском.
- ▶ Ключові особистісні риси, такі як здатність справлятися з невизначеністю, впевненість і відкритість до нового досвіду, можуть перетворити стресові ситуації на можливості для творчого самовираження.
- ▶ Результати досліджень у цій галузі є різноманітними. Вплив стресу на креативність залежить від різних факторів, включаючи інтенсивність та тип стресорів, індивідуальні стратегії подолання та адаптивність, рівень залученості, наявну підтримку, контекстуальне середовище, особистісні риси, значущість та інші змінні. Вразливість, пов'язана з втомою, може або пригнічувати інноваційне мислення, або призводити до унікальних проривів. Стресові події часто викликають негативні емоції, які, що цікаво, можуть надихати на художнє вираження некомфортних почуттів. Креативні відкриття можуть принести полегшення від стресу, тоді як тривога може прокласти шлях до глибших осяянь та більш глибокого художнього вираження.
- ▶ Деадаптивні механізми подолання, включаючи вживання психоактивних речовин або алкоголю, подовжують дисоціацію та приносять лише тимчасове полегшення. Ці техніки не покращують ситуацію. Насправді, вони можуть збільшити різноманітні психічні та фізичні ускладнення через емоційні пошкодження. Ефективна адаптація до події базується на переосмисленні цілей та формуванні нових установок. Існує багато аспектів когнітивно-поведінкового процесу, які допомагають людям з ПТСР зменшити тривогу та змінити патерн мислення від заперечення до здорової адаптації.
- ▶ Травмофокусована терапія інтегрує креативність для невербального вираження пригнічених спогадів.
- ▶ Музика, драма, поезія, фотографія, танці та скульптура охоплюють методи "поза сценою" (out-of-scene-methods).
- ▶ Побічні ефекти інтенсивно драматичної події вимагають креативної терапії. Симптоми відсутності відчуттів, уникнення, заперечення та гіперусвідомлення можуть бути полегшені за допомогою експресивних мистецтв, поезії, драми або музикотерапії.

Слайди 6, 7.

НАВИЧКИ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ

Типи навичок креативного мислення

НАВИЧКИ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ

- ▶ Креативність спрямована на зменшення стресових тригерів агресивної поведінки та нервових зривів. Ви можете спрямувати гнів у пристрасть та потужні акти творчості.
- ▶ Насильство та агресія можуть бути передбачені та перенаправлені в конструктивну діяльність.
- ▶ Креативний підхід, спрямований на зменшення агресії, пропонує безліч технік, зокрема: уникнення тригерів на основі досвіду, усвідомлення небажаних наслідків, дії з емпатією та толерантністю, модифікація агресивних поривів, ідентифікація та використання позитивних захисних механізмів, фокусування на приємних думках, розвиток вдумливої рефлексії, використання підтримки навколишнього середовища, а також перетворення ірраціональних ідей, породжених гнівом, на впевнену інновацію.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Стрес і тривога не є постійними станами.
- ▶ Почуття можуть бути перенаправлені в конструктивну енергію, що призведе до підвищення креативності та продуктивності. Навичка перетворювати невдачі на успіхи є вирішальною для перетворення негативних емоцій на позитивну енергію.
- ▶ Хоча стрес може загострювати увагу на вирішенні проблем, він також може створювати обмежену перспективу щодо питання, вимагаючи часу та енергії для подолання та управління. Стрес може викликати різні реакції.

- ▶ Високі очікування, численні стресори, погана фільтрація, низька толерантність до зовнішніх стимулів, бажання відповідати стигматизованому сприйняттю успіху змушують людей страждати від наслідків.
- ▶ Внутрішні недоліки, високі академічні стандарти та професійні вимоги зумовлюють необхідність переглянути ситуацію та поставити нове питання, а не вирішувати стару проблему.
- ▶ Безперервний стрес може знижувати наявну кількість заспокійливого нейромедіатора серотоніну та послаблювати зв'язок між дендритами.
- ▶ Як результат, здатність мозку обробляти інформацію може бути знижена.
- ▶ Креативні думки та дії можуть сприяти співчуттю та рефлексії, управлінню негативними почуттями та перенаправленню енергії.

- ▶ Процес перетворення тривоги на креативність під час боротьби з невдачами та страхом є власним мистецтвом розуму.
- ▶ Стрес створює певні обмеження з точки зору гнучкості та плинності мислення; проте, розум, що перебуває у стресі, шукає виходу зі шкідливого середовища, перенаправляючи потік до продуктивних результатів.
- ▶ Тривала вразливість та надзвичайна чутливість можуть позитивно впливати на сприйняття та креативне мислення. Репетиційні думки та ментальні образи впливають на нейронні патерни, мислення та самооцінку.

Слайди 10, 11, 12.

- ▶ Позитивне мислення сприяє релаксації. Існує багато інноваційних технік для зниження стресу через візуалізацію; вони включають уявлення себе краплею води, що пливе за течією, або листком, що ширяє на літньому вітерці.
- ▶ Спокійні сцени природи – наприклад, захід сонця, водоспад, озеро чи ліс – заспокоюють настрій та знижують психологічну напругу.
- ▶ Ментальні втечі та усамітнення захищають розум від неприємних подій та нападів. Захисні образи та візуалізація безпечних кордонів знижують стрес та сприяють розслабленню. Яскраві ментальні образи можуть бути посилені, якщо зосередитися на різних відчуттях.

- ▶ Оскільки мозок може змінювати свої перспективи для адаптації до внутрішніх стимулів, стимулювання креативності у дітей з ПТСР допоможе їм підвищити почуття власної гідності, ентузіазм, культивування ідей та багатогранні підходи до себе та реальності.
- ▶ Креативність сприятиме когнітивному прогресу у дітей та зменшуватиме накопичені негативні або деструктивні імпульси.
- ▶ У 2011 році дослідники Роберт Міллер і Девід Джонсон припустили, що ПТСР підвищує рівень символічного представлення та художніх характеристик.
- ▶ ПТСР сприяє яскравим образам та взаємодії із символічними представленнями. Коли зовнішні стимули перевантажують людей, активуються всі захисні механізми.
- ▶ Травматичний досвід викликає порушення, які можуть проявлятися на різних рівнях. Арт-терапія (візуальне мистецтво) може допомогти дітям та дорослим з ПТСР вербалізувати свої почуття.
- ▶ Травматична подія може призвести до довгострокових психологічних та фізичних наслідків.

- ▶ Гормон стресу кортизол вивільняє глюкозу та жир у кровотік, щоб забезпечити м'язи поживними речовинами, і зменшує поглинання білка, щоб постачати енергію до м'язів.
- ▶ Якщо мигдалеподібне тіло відчуває біль, воно передає повідомлення до всіх частин мозку, після чого відбувається вивільнення хімічних стимуляторів, таких як норадреналін та адреналін, які підвищують кров'яний тиск, частоту серцевих скорочень і дихання, а також кровотік у м'язах. Підвищує метаболізм, сповільнює процес травлення, сприяє тунельному зору з максимальною концентрацією та збільшує гормональну температуру.
- ▶ Стрес підвищує вразливість, посилює чутливість та порушує баланс інтеграції мозку.

Визначення та типи кризи

Розуміння кризи

- ▶ Криза визначається як значна загроза для діяльності, що може призвести до негативних наслідків, вимагаючи негайної уваги.

Природні лиха

- ▶ Природні лиха включають такі події, як землетруси, повені та урагани, які можуть серйозно порушити діяльність і вимагати невідкладного реагування.

Фінансові кризи

- ▶ Фінансові кризи виникають внаслідок економічної нестабільності, впливаючи на організації та призводячи до потенційного банкрутства або значних втрат.

Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я

- ▶ Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я, такі як пандемії, становлять значні загрози для суспільного порядку та вимагають скоординованих заходів для захисту здоров'я.

Історичні приклади криз

Велика депресія

► Велика депресія була серйозним світовим економічним спадом, що тривав з 1929 до кінця 1930-х років, призводячи до повсюдного безробіття та труднощів.

Пандемія COVID-19

► Пандемія COVID-19 зачепила мільйони людей у всьому світі, спричинивши кризи в охороні здоров'я, економічний спад та зміни в повсякденному житті.

Світові війни

► Перша та Друга світові війни були значними глобальними конфліктами, які змінили нації, економіки та суспільства, призвівши до військових інновацій та змін у глобальній динаміці сил.

Психологічний вплив криз

Вплив на ментальне здоров'я

► Кризи можуть викликати стрес і тривогу, впливаючи на ментальне здоров'я та загальне самопочуття в складні часи.

Сприяння стійкості

► Розуміння психологічних впливів є надзвичайно важливим для розробки стратегій, що сприяють стійкості та механізмам подолання.

Креативність у важкі часи

► Кризи також можуть призводити до підвищеної креативності, оскільки люди адаптуються до нових обставин і шукають рішення.

Чому креативність є вирішальною під час кризи

Адаптація до змін

► Креативність дозволяє окремим особам та організаціям адаптуватися до швидко мінливих ситуацій, знаходячи нові шляхи вперед, коли традиційні рішення є недостатніми.

Інноваційне вирішення проблем

► Креативне мислення сприяє інноваційним стратегіям вирішення проблем, які можуть призвести до несподіваних та ефективних рішень у важкі часи.

Подолання обмежень

► У часи кризи креативність допомагає долати перешкоди та обмеження, дозволяючи знаходити винахідливі та ефективні відповіді.

Виникнення нових ідей

► Креативність у кризі призводить до генерації інноваційних ідей, коли звичайні методи стають неефективними.

Ситуації високого тиску

► Кризові умови часто створюють ситуації високого тиску, які змушують людей мислити інакше та швидко адаптуватися.

Мислення поза рамками (нестандартне мислення)

► У часи кризи окремі особи та команди змушені досліджувати нетрадиційні ідеї та методи для подолання викликів.

Переваги креативного мислення у складні часи

Миттєві рішення

► Креативне мислення дозволяє командам швидко розробляти ефективні рішення проблем, що виникають у складні часи.

Покращення навичок вирішення проблем

► Залучення до креативного мислення покращує загальні навички вирішення проблем, готуючи людей до майбутніх викликів.

Підвищення морального духу

► Креативні підходи можуть підняти командний дух та заохочувати позитивне мислення навіть у складних ситуаціях.

Заохочення до співпраці

► Креативне мислення сприяє співпраці між членами команди, що призводить до більш інноваційних та колективних рішень.

Психологічні аспекти креативності під тиском

Емоційні реакції на тиск

► Посилені емоційні реакції під тиском можуть суттєво впливати на творчий процес людини, як позитивно, так і негативно.

Пригнічення проти заохочення

► Для когось тиск може пригнічувати креативність, тоді як для інших він може слугувати каталізатором, що стимулює інноваційне мислення та вирішення проблем.

Використання креативності

► Розуміння психологічних факторів дозволяє людям більш ефективно використовувати свою креативність у ситуаціях високого тиску.

Заохочення креативного мислення

Підтримуюче середовище

► Підтримуюче середовище є надзвичайно важливим для розвитку креативності, дозволяючи людям вільно висловлювати свої ідеї.

Заохочення та визнання

► Заохочення та визнання творчих внесків надихає людей до інновацій та пошуку нових ідей.

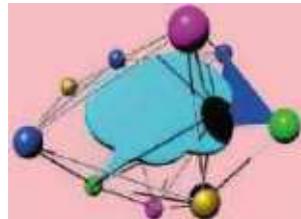
Ризик у креативності

► Ризикування є життєво важливою частиною творчого процесу, що веде до відкриттів та інновацій.

Техніки для мозкового штурму та генерації ідей

Майнд-мапінг (Інтелект-карти)

► Майнд-мапінг — це візуальна техніка, яка допомагає організувати думки та ідеї, сприяючи креативності та всебічному розумінню.

Метод SCAMPER

► Метод SCAMPER заохочує команди розглядати ідеї через різні лінзи: замінити, комбінувати, адаптувати, модифікувати, Застосувати для іншого використання, Усунути та Перегрупувати.

Дивергентне мислення

► Дивергентне мислення сприяє генерації численних ідей та рішень, що є важливим для інновацій та креативності у вирішенні проблем.

Необхідність як каталізатор інновацій

Інновації під час криз

► Кризи часто змушують окремих осіб та організації переосмислювати традиційні методи та впроваджувати інноваційні рішення для виживання.

Примус до інновацій

► Нагальні виклики створюють необхідність, яка стимулює креативність та призводить до проривів у різних сферах.

Виживання та процвітання

► Зіштовхнувшись з необхідністю, інновації стають вирішальними не лише для виживання, але й для процвітання в конкурентному середовищі.

Обмеження ресурсів та винахідливість

Креативність від обмежень

► Обмеження ресурсів можуть запалити креативність, спонукаючи людей шукати інноваційні рішення, які вони інакше б не розглядали.

Розвиток критичного мислення

► Зіштовхнувшись з обмеженими ресурсами, люди змушені мислити критично, покращуючи при цьому свої навички вирішення проблем.

Ефективні результати

► Винахідливість, народжена з обмежень, часто призводить до несподіваних, але ефективних результатів, які можуть суттєво вплинути на проєкти та ідеї.

Спільні зусилля та колективний мозковий штурм

Важливість співпраці

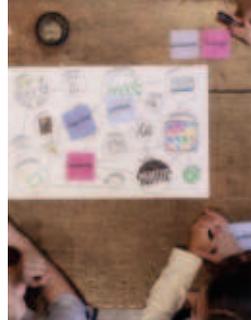
► У кризових ситуаціях співпраця між членами команди є важливою для ефективного та дієвого вирішення викликів.

Різноманітні перспективи

► Колективний мозковий штурм об'єднує різні точки зору, що призводить до інноваційних рішень, які можуть не виникнути в ізоляції.

Розвиток креативності

► Середовище, яке заохочує відкрите спілкування, сприяє розвитку креативності, дозволяючи швидко впроваджувати ефективні рішення.

Адаптації бізнесу під час економічних спадів

Перехід на електронну комерцію

► Багато компаній перейшли на платформи електронної комерції, щоб охопити клієнтів під час економічних спадів, забезпечуючи безперервні продажі та взаємодію.

Ребрендинг послуг

► Ребрендинг дозволив компаніям оновити свій імідж та залучити нових клієнтів, відображаючи адаптивність у важкі часи.

Стійкість та інновації

► Демонструючи стійкість, компанії показують інноваційні рішення викликів, адаптуючи свої стратегії у відповідь на зміни ринку.

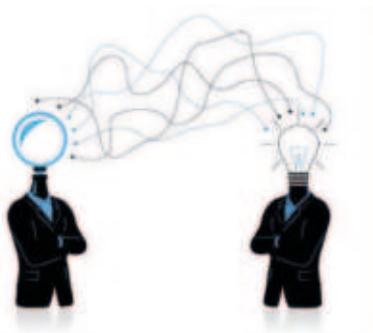
Гнучке мислення та адаптивність

Важливість гнучкості

► Гнучке мислення дає змогу людям коригувати свої підходи зі зміною обставин, забезпечуючи краще вирішення проблем.

Адаптація до кризи

► Бути адаптивним є вкрай важливим для ефективного подолання криз та несподіваних викликів, що призводить до більш стійких результатів.

Заохочення культури експериментування

Сприяння експериментуванню

► Заохочення експериментування створює безпечний простір для членів команди, щоб вони могли досліджувати нові ідеї та впроваджувати інновації без страху невдачі.

Готовність ризикувати

► Культура експериментування сприяє прорахованому вияву ризику, що може призвести до новаторських рішень та вдосконалень.

Посилення креативності

► Під час криз заохочення експериментування може призвести до інноваційних підходів та креативного вирішення проблем у командах.

Уроки, засвоєні з креативності, спричиненої кризами

Важливість адаптивності

► Адаптивність є вирішальною під час криз, дозволяючи окремим особам та організаціям коригувати стратегії та залишатися ефективними в умовах, що змінюються.

Цінність відкритості

► Відкритість сприяє креативності та інноваціям, дозволяючи командам досліджувати нові ідеї та рішення у складних ситуаціях.

Проактивне вирішення проблем

► Проактивний підхід до вирішення проблем допомагає передбачати виклики та впроваджувати ефективні рішення до того, як вони загостряться.

Розбудова стійкості через інновації

Впровадження інновацій

► Організації, які застосовують інноваційні практики, можуть проактивно та ефективніше вирішувати майбутні виклики.

Культура креативності

► Сприяння культурі, що заохочує креативність, може призвести до покращення вирішення проблем та підвищення стійкості в організаціях.

Підвищення стійкості

► Організації, які надають пріоритет інноваціям та креативності, краще підготовлені до адаптації в умовах невизначеності та змін.

Підготовка до майбутніх криз за допомогою креативних стратегій

Інтеграція креативних стратегій

► Інтеграція креативних стратегій у планування кризових ситуацій допомагає організаціям ефективно розробляти інноваційні рішення.

Проактивний підхід

► Проактивний підхід до кризового менеджменту готує організації шляхом передбачення потенційних викликів та відповідного планування.

Інновації та адаптація

► Сприяння інноваційному середовищу дозволяє організаціям швидко адаптуватися та реагувати на непередбачені кризи.

Соціальні та культурні зміни

Креативність, спричинена кризою

► Кризові ситуації часто стимулюють креативність, що призводить до інноваційних рішень, які переформатовують соціальні норми та практики.

Поява нових норм

► Внаслідок креативності можуть виникати нові суспільні норми, змінюючи спосіб функціонування та взаємодії спільнот.

Вплив на майбутні покоління

► Ці культурні зміни часто впливають на майбутні покоління, впроваджуючи нові практики та цінності в ідентичність громади.

Економічні наслідки та нові галузі

Інновації, спричинені кризою

► Інновації під час криз значно сприяють появі нових галузей промисловості та економічних можливостей.

Зростання технологічного сектору

► Пандемія прискорила зростання технологічного сектору, продемонструвавши потенціал для швидкої трансформації галузі.

Переформатування економік

► Креативність, що виникає під час кризи, має силу переформатовувати економіки, призводячи до інноваційних бізнес-моделей та можливостей.

► Креативність часто вимагає готовності кидати виклик усталеним правилам або уявним межам, що охоплює не лише формальні норми, але й соціальні правила та конвенції, які спонукають нас дотримуватися звичних шляхів і традиційних методів.

► Під час кризи стає очевидним, що звичайні правила часто ігноруються. Зазначене явище спостерігається в різних контекстах, де ієрархії руйнуються, а попит на конкретні ресурси різко зростає, дозволяючи постачальникам цих ресурсів отримати негайний доступ до влади – наприклад, компанії, що виробляють маски, швидко запрошуються для зв'язку з офісом губернатора.

► Швидко виникають нові альянси та співпраця зі зменшеним акцентом на захист інтелектуальної власності.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Коли люди усвідомлюють, що обмеження знято, вони часто почуваються більш вільно виражати свою креативність.
- ▶ Це може охоплювати суспільні очікування, які ми вважаємо обмежувальними, включно з тими, що стосуються того, як ми взаємодіємо з іншими, як користуємося соціальними медіа чи іншими технологіями, як обираємо співпрацю та як розподіляємо свій час.
- ▶ Наприклад, ви можете почуватися вільніше, щоб звернутися до когось, з ким давно не розмовляли, або з ким раніше мали неприємну зустріч.
- ▶ Минуло майже **40 років** з того часу, як розпочалися дослідження креативності в часи кризи. Чи досягаємо ми прогресу в пошуку креативних рішень для подолання цих криз?
- ▶ Креативність є життєво важливим активом для будь-якої організації, яка прагне до інновацій та розширення, особливо під час криз або несподіваних збоїв.
- ▶ Результати досліджень були узагальнені разом з останніми тенденціями в цій галузі, деталізуючи **незалежні змінні, медіатори, модератори та результати**, вивчені в дослідженнях креативності під час криз.
- ▶ Хоча це складна дослідницька галузь, спостерігається нестача літератури, присвяченої саме кризам.
- ▶ Дослідження прагне визначити **майбутні напрямки**, які могли б поглибити наше розуміння креативності, допомагаючи організаціям формувати ефективні стратегії та програми для подолання криз.

Зв'язок між креативністю та кризою

Необхідність і труднощі часто породжують креативність. Під час кризи наш розум перемикається в режим вирішення проблем, активно шукаючи нові ідеї та рішення. Ця підвищена усвідомленість може слугувати іскрою для креативної думки.

Психолог Міхай Чиксентміхаї зазначає: «Креативність завжди була життєво важливою для нашого виживання як виду. З того часу, як наші предки прагнули створити вогонь, креативність дозволяла нам долати виклики та адаптуватися до мінливих обставин. У часи кризи наші творчі здібності змушені відкривати інноваційні рішення».

Кризи змушують нас мислити по-новому, виходити за рамки усталених шаблонів і ставити під сумнів традиційні переконання. Зіткнувшись з обмеженнями, ми заохочуємося до інновацій та розробки свіжих ідей. Як влучно сказав Альберт Ейнштейн: «Серед труднощів криється можливість». Прийняття цієї перспективи може посилити нашу креативність та допомогти нам знаходити нові шляхи крізь перешкоди, з якими ми стикаємося.

► У моменти кризи наші емоції можуть посилюватися, спричиняючи почуття страху, тривоги та смутку. Загострені емоції можуть запалити джерело натхнення. Письменниця Елізабет Гілберт писала: «Ваші емоції та ваша креативність взаємопов'язані, і обидві вони прекрасні. Головне – з'явитися і виконати свою роботу».

► Аби криза не паралізувала нас, ми можемо спрямувати свою енергію на творчі заняття. Участь у креативних видах діяльності дозволяє висловлювати свої почуття, знаходити розраду та віднаходити сенс у складних переживаннях. Художниця Фріда Кало казала: «Я малюю квіти, щоб вони не вмирили».

► Усвідомлення зв'язку між креативністю та кризою дозволяє реалізовувати потенціал для зростання та натхнення у важкі часи. Таким чином ми можемо відкривати інноваційні рішення, розвивати стійкість та творити красу перед обличчям хаосу. Надзвичайно важливо підтримувати свій творчий дух живим і дозволяти йому вести вас до надії та оновлення.

Виявлення тригерів креативності

Знайти натхнення та підтримувати креативність під час кризи непросто. Однак креативність може процвітати навіть у негараздах. Розпізнавання тригерів креативності дозволяє розкрити свій творчий потенціал і залишитися відкритими до свіжих ідей.

Перший крок – зрозуміти, що собою являють тригери креативності, стимули, які активують вашу уяву та генерують нові концепції. Вони можуть варіюватися від розмови з другом до прогулянки на природі. Наші тригери можуть запропонувати цінні ідеї та натхнення у важкі періоди. За умови відсутності натхнення або браку мотивації, знайдіть хвилинку, щоб подумати, що саме запалює вашу креативність, це може бути щось таке просте, як прослуховування музики або участь у якійсь формі фізичної активності. Письменниця Елізабет Гілберт писала: «Ви повинні з'явитися і зробити свою частину, а потім божественна частина прийде і танцюватиме з вами».

► Щоб визначити, що саме запалює вашу креативність, почніть спостерігати за своїм оточенням і помічати, що привертає вашу увагу. Це може бути витвір мистецтва, певний відтінок або звук сміху. Прийміть ці тригери та дозволяйте їм скеровувати ваші творчі зусилля.

► Інший корисний метод для виявлення ваших тригерів креативності – ведення щоденника. Документуючи свої думки та досвід, ви можете краще зрозуміти, що саме надихає вашу креативність. Як заявив експерт із креативності сер Кен Робінсон: «Креативність – це застосування вашої уяви до роботи. Уявляйте, думайте, створюйте, винаходьте та надихайте».

► Після того, як ви визначите свої тригери креативності, важливо включити їх у свій щоденний розклад. Плануйте дії або моменти, які, як ви знаєте, посилять ваше креативне мислення. Чи то цілеспрямована прогулянка на природі, чи виділення часу на читання та відкриття свіжих концепцій – ці тригери допоможуть підтримувати ваш творчий потік.

Як знайти натхнення у складні часи

Загальновідомо, що важкі періоди можуть виснажувати мотивацію та залишати почуття браку натхнення. Проте вкрай важливо усвідомити, що навіть у скрутні моменти у вас всередині все ще є резервуар креативності, який чекає, щоб його задіяли. Ось кілька стратегій, які допоможуть вам віднайти натхнення та підтримати свою творчу енергію у випробувальні часи:

Прийміть свої почуття

► У важкі часи цілком нормально переживати різноманітні емоції. Замість того, щоб відштовхувати ці почуття, прийміть їх і дозволяйте їм підживлювати вашу креативність. Письменниця Елізабет Гілберт зауважила: «Самій креативності абсолютно байдужі результати – єдине, чого вона прагне, це процес». Тому дозволяйте собі переживати свої емоції та спрямовувати їх у свої творчі починання. Роблячи це, ви можете виявити, що створюєте по-справжньому автентичні та значущі роботи.

Використовуйте саморефлексію

► Складні ситуації часто спонукають нас переглянути свої переконання та цінності. Скористайтеся цим шансом для саморефлексії, щоб посилити свою креативність. Приділіть час веденню щоденника своїх думок і почуттів, заглиблюючись у те, що вас мотивує, або практикуйте усвідомленість. Глибше розуміючи себе, ви зможете відкрити цінні ідеї та свіжі перспективи, які надихнуть ваш творчий процес.

Шукайте натхнення в інших

► У важкі часи може бути корисно черпати натхнення з досвіду та мудрості тих, хто вас оточує. Шукайте історії людей, які подолали труднощі та знайшли мотивацію у скрутні часи. Їхній досвід може висвітлити ваш шлях і запевнити, що ви не самотні у своїх викликах. Як зазначила авторка Шеріл Стрейд: «Ви маєте бути сміливими у часи великого болю... і як тільки ви будете такими, це змінить усе».

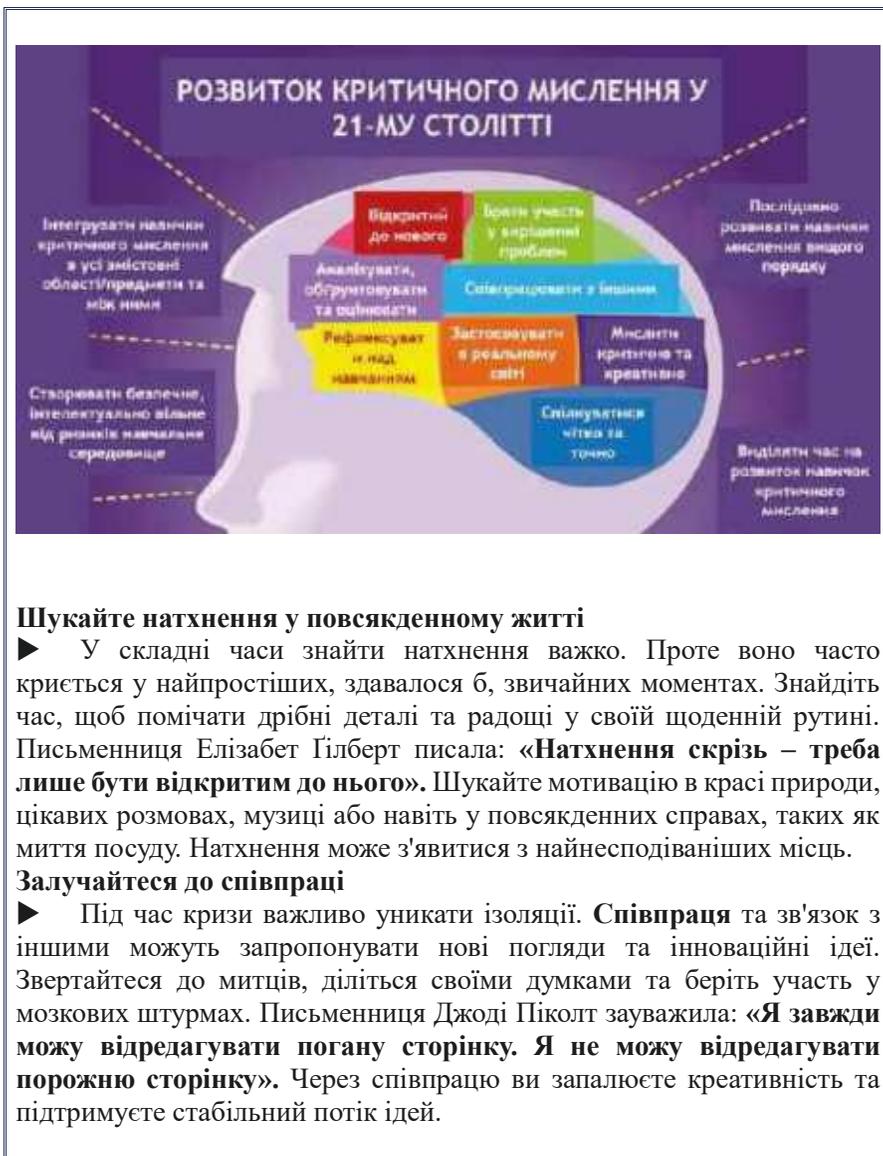
Зміни – невід'ємна частина життя, і їхні наслідки особливо помітні в часи кризи. Для тих, хто займається творчою діяльністю, надзвичайно важливо модифікувати свої творчі підходи, щоб ефективно долати ці мінливі обставини.

Прийміть гнучкість

► Перший крок у налаштуванні ваших творчих методів – це **прийняття гнучкості**. Зрозумійте, що ваші раніше усталені робочі рутини можуть бути неефективними або непридатними в поточному середовищі. Залишайтеся відкритими до нових ідей та різних підходів. Відомий художник Пабло Пікассо якось сказав: “Кожен акт творення є спочатку актом руйнування”. Дозвольте собі можливість **демонтувати застарілі практики** та відбудувати їх відповідно до поточної ситуації.

Дозвольте собі експериментувати

► У важкі часи цілком нормально відчувати себе наляканим або невпевненим щодо подальших кроків. Однак цей період пропонує унікальну можливість експериментувати та досліджувати нові шляхи. Надайте собі свободу вийти за межі звичних обмежень і спробувати різні засоби або техніки. Як радить автор і художник Остін Клеон: «Почніть копіювати те, що любите. Копіюйте, копіюйте, копіюйте. У кінці копіювання ви знайдете себе». Дозволивши собі експериментувати, ви можете відкрити приховані таланти або знайти нові джерела натхнення.

Шукайте натхнення у повсякденному житті

► У складні часи знайти натхнення важко. Проте воно часто криється у найпростіших, здавалося б, звичайних моментах. Знайдіть час, щоб помічати дрібні деталі та радощі у своїй щоденній рутині. Письменниця Елізабет Гілберт писала: **«Натхнення скрізь – треба лише бути відкритим до нього»**. Шукайте мотивацію в красі природи, цікавих розмовах, музиці або навіть у повсякденних справах, таких як миття посуду. Натхнення може з'явитися з найнесподіваніших місць.

Залучайтеся до співпраці

► Під час кризи важливо уникати ізоляції. **Співпраця** та зв'язок з іншими можуть запропонувати нові погляди та інноваційні ідеї. Звертайтеся до митців, діліться своїми думками та беріть участь у мозкових штурмах. Письменниця Джоді Піколт зауважила: **«Я завжди можу відредагувати погану сторінку. Я не можу відредагувати порожню сторінку»**. Через співпрацю ви запалюєте креативність та підтримуєте стабільний потік ідей.

Виховання стійкості через творчі заняття

- ▶ У складні періоди надзвичайно важливо розвивати **стійкість** для вашого психічного здоров'я та загального добробуту. Одним з ефективних методів виховання стійкості є **творча діяльність**. Участь у творчих заняттях не лише допомагає вам виражати емоції та знімати стрес, але й дозволяє вам отримати доступ до вашої внутрішньої сили та розвивати почуття мети та контролю.
- ▶ Психолог доктор Емма Леклерк зазначає: «Творче вираження може бути рятівним кругом у важкі часи. Воно дозволяє нам обробляти наші емоції, знаходити вихід для стресу та відкривати нові способи розуміння себе та світу навколо нас».
- ▶ Незалежно від того, чи стикаєтеся ви з особистими викликами, чи долаєте ширшу кризу, залучення до творчих занять може забезпечити опору та натхнення.

Поради щодо способів творчого самовираження

Ведення щоденника: шлях до саморефлексії

- ▶ Одним із ефективних способів підняти свій моральний дух під час кризи є **ведення щоденника**. Візьміть ручку та папір або відкрийте цифровий щоденник і дозвольте своїм думкам вільно текти. Вираження своїх емоцій, страхів та прагнень на папері може бути неймовірно терапевтичним. Відомий письменник Ел Мартінес писав: «Письменництво – це форма терапії; іноді я дивуюся, як ті, хто не пише, не створює музику чи не малює, можуть уникнути божевілля, меланхолії, паніки та страху».

Креативна візуалізація: сила уяви

- ▶ **Візуалізуйте** щасливе місце або спокійне середовище. Закрийте очі, зробіть глибокий вдих і перенесіть себе в цей безтурботний простір. Уявіть яскраві кольори, відчуйте легкий вітерець і пориньте у спокій. Як сказала Майя Енджелу: «Ви не можете вичерпати креативність. Чим більше ви її використовуєте, тим більше її у вас є».

Художнє вираження: розкрийте свого внутрішнього митця

► Залучення до мистецьких занять може бути ефективним способом підняти моральний дух і задіяти вашу креативність. Будь то малювання, креслення, скульптура чи навіть розфарбовування в альбомі, сам акт створення чогось візуально привабливого може мати глибокий вплив на ваше самопочуття. Влучно сказав Вінсент ван Гог: «Якщо ви чуєте голос у собі, що каже – ти не вмієш малювати, тоді будь-що малюй, і цей голос замовкне».

Музикотерапія: заспокійлива мелодія для душі

► Слухання або створення музики може бути неймовірно надихаючим під час кризи. Підспівуйте своїм улюбленим пісням, танцюйте так, ніби ніхто не бачить, або навіть навчіться грати на музичному інструменті. Пам'ятайте слова Фрідріха Ніцше: «Без музики життя було б помилкою».

Креативні письмові підказки: розвиваємо уяву

► Скористайтеся креативними письмовими підказками, щоб стимулювати свою уяву та посилити креативність. Дозвольте словам вільно текти на сторінку, створюючи нові світи, персонажів та історії. Як мудро сказав Ніл Гейман: «Почніть розповідати історії, які можете розповісти лише ви, тому що завжди будуть письменники кращі за вас, і завжди будуть письменники розумніші за вас. Завжди будуть люди, які набагато краще роблять те чи інше, але ви єдиний вид».

Культивуйте самоспівчуття

► У складні моменти легко бути надто суворим до себе та відчувати розчарування через творчі блоки або знижену продуктивність. Плекання самоспівчуття є вирішальним для ефективної адаптації вашого творчого підходу. Визнайте, що це важкі часи, і цілком нормально робити перерви або мати невдалі дні. Художниця й авторка Брене Браун радить: «Розмовляйте із собою так, як ви розмовляли б з тим, кого любите». Проявіть доброту та розуміння до себе, і ви побачите, як процвітають ваші творчі починання.

Вітайте зміни

► Зміни часто бувають складними, але це природна частина життя. Прийміть їх як можливість для зростання та еволюції. Художник Енді Воргол сказав: «Завжди кажуть, що час змінює речі, але насправді ви повинні змінювати їх самі». Дозвольте собі трансформувати та модифікувати свої творчі процеси у відповідь на мінливі ситуації, що може відкрити двері до нових можливостей, покращити ваш творчий світогляд.

- ▶ Існують деякі генетичні пояснення здатності креативних людей справлятися з двозначністю та творити на основі протиріч і асоціацій.
- ▶ У 2009 році доктор Саболч Кері провів аналіз дисперсії (ANOVA) та ієрархічний регресійний аналіз, щоб визначити зв'язок між генотипами та креативністю.
- ▶ Дослідник підкреслив, що біологічно релевантний поліморфізм промотора гену нейрегуліну 1 впливає на креативне мислення.
- ▶ У 2012 році Ошін Вартанян, ад'юнкт-професор психології Університету Торонто Скарборо, зазначив, що у контексті креативного мислення аналогія та метафора активують послідовні, але розрізнені нейронні системи, що було підтверджено в дослідженнях за допомогою фМРТ (функціональної магнітно-резонансної томографії).
- ▶ **Аналогічне мислення** важливе для досягнення новизни; отже, **аналогія сприяє винаходу**. Метафори допомагають концептуалізувати на вищому рівні абстракції та конкуруючих гіпотез.
- ▶ Таким чином, **аналогічне та метафоричне мислення посилюють креативність**.
- ▶ Будь-які послідовні лінійно-процедурні обмеження можуть бути розширені шляхом генерування додаткових варіацій можливих рішень.
- ▶ У ситуаціях високого тиску надзвичайно важливо використовувати **стратегії подолання** та трансформувати тривогу чи гнів у конструктивну силу.
- ▶ Залучення до **креативного мислення** під час складних часів може знизити стрес, покращити управління часом та сприяти кращому плануванню.
- ▶ Такий підхід також може призвести до **змін у перспективі, переоцінки цінностей та відкриття відчуття мети**.
- ▶ Крім того, креативне вирішення складних обставин може сприяти покращенню **балансу, розширенню мережі контактів, наполегливості та самоствердженню**.
- ▶ Результати залежать від того, як людина сприймає стрес та реагує на нього.
- ▶ Оскільки стрес часто вимагає створення рішень, життєво важливо адаптувати своє мислення, щоб ефективно орієнтуватися в стресових умовах та максимізувати позитивні результати.

- ▶ Важливо пам'ятати, що **інноваційні ідеї** часто виникають, коли ви добре відпочили та зберігаєте позитивний настрій. Обов'язково робіть необхідні перерви, беріть участь у заняттях, які приносять вам радість та розслаблення, і приділяйте пріоритетну увагу **турботі про себе**.
- ▶ Піклування про ваше **фізичне та психічне здоров'я** створює середовище, де креативність може процвітати.
- ▶ Знайти натхнення у складні часи може бути важко. Однак, **усвідомлюючи свої емоції**, цінуючи красу повсякденного життя, займаючись саморефлексією, черпаючи натхнення від інших та зосереджуючись на турботі про себе, ви можете задіяти свою **креативність** і віднайти необхідну мотивацію для подолання перешкод.

Креативність у часи кризи та в екстремальних обставинах: голоси з класу англійської мови для учнів-носіїв інших мов (ENL)

Кейти Бельтере,
ліцензований педагог

Хто мої учні?

Клас 1 ENL (9 клас)	Клас 3 ENL (10 клас)
<ul style="list-style-type: none"> •Нещодавно прибулі •Багато учнів SIFE (Students with Interrupted Formal Education - учні з перерваною формальною освітою), деякі неписьменні рідною мовою •Деякі прибули самостійно, працюють багато годин, стикаються із булінгом, переживають період "мовчання" (silent period)	<ul style="list-style-type: none"> •В США близько 3 років •Більш адаптовані, але часто відчують смуток/горе за своїми рідними країнами

Що таке креативність у класі ENL?

- ▶ Більше, ніж мистецтво та письмо
- ▶ Безпечний простір для дослідження ідентичності
- ▶ Інструмент для самовираження за межами вільного володіння мовою
- ▶ Спосіб опрацювати травму, зміцнити впевненість у собі

Основний проєкт – «Мої домівки» (ENL 1)

Нагхненний книгою «Будинок на Манговій вулиці»
(*The House on Mango Street*)

- ▶ Досліджували:
  - Стара домівка – багата на спогади та гордість
  - Нинішня домівка – часто простір болю або боротьби
  - Майбутня домівка – надія, прагнення, зцілення
- ▶ Поєднання письма та малювання
- ▶ Створило довіру та радість у класі

Голоси з проєкту «Мої домівки»

«Цього року я переїхав з Гватемали до Нью-Йорка. Я щасливий у своєму новому домі. Я сумую за своєю старою домівкою» – Учень ENL 1

«Я покинув Сальвадор минулого року. Сумую за їжею та бабусею. Моя нова квартира тиха. Іноді мені самотньо» – Учень ENL 1

«Мій дім у Домініканській Республіці був гамірним і повним двоюрідних братів та сестер. Тепер моя кімната тільки для мене, це дивно, але спокійно» – Учень ENL 1

Основний проєкт – Вірші «Звідки я»

- ▶ Учні ENL 3
- ▶ Натхненні віршем Джорджа Елли Лайон (George Ella Lyon)
- ▶ Писали про ідентичність, спадщину, запахи, смаки, традиції
- ▶ Відображали гордість та тугу/сумЗміцнювали зв'язки у класі

**Сила
голосу**

- Багато учнів починають у тиші
- Через креативне письмо/мистецтво вони знаходять свій голос
- Проєкти допомогли учням:
  - Зміцнити впевненість
  - Поділитися своєю культурою
  - Висловити складні емоції
  - Відчути себе побаченими та почутими

**Виклики у
творчості під
час кризи**

- Втома від роботи
- Травма та туга за домом
- Мовні бар'єри
- Брак часу/ресурсів
- Проте, креативність процвітає, тому що вона є людською та цілющою

**Роздуми та те,
чого я
навчилася**

- Кожен учень має історію
- Креативність виходить за межі мови
- Побудова довіри є надзвичайно важливою
- Невеликі можливості для творчості = величезне емоційне

**Фінальний
слайд**

- «Коли ми дозволяємо учням творити, ми дозволяємо їм зцілюватися».

Кризи та креативність в охороні здоров'я

Дмитро Морозов,
сертифікований медичний
фахівець штату Нью-Йорк
та Червоного хреста Нью-Йорка

Огляд порядку денного

- ▶ Інноваційні відповіді на кризи в охороні здоров'я
- ▶ Тематичні дослідження креативності в охороні здоров'я
- ▶ Виклики та можливості в кризовому управлінні
- ▶ Майбутні напрямки розвитку креативності в охороні здоров'я

Кризи та креативність в охороні здоров'я

Вплив стихійних лих

► Стихійні лиха, такі як землетруси та урагани, створюють значне навантаження на системи охорони здоров'я та ресурси, що вимагає негайних дій.

Важливість реагування на надзвичайні ситуації

► Швидке реагування на надзвичайні ситуації має вирішальне значення для пом'якшення наслідків стихійних лих та забезпечення безпеки постраждалого населення.

Вивчення досвіду минулих інцидентів

► Аналіз дій у разі стихійних лих допомагає розробляти кращі стратегії та підготовку до майбутніх надзвичайних ситуацій

Етичні міркування щодо лікування та інновацій

Доступ до медичного обслуговування

► Кризові ситуації часто загострюють проблеми доступу до медичного обслуговування, викликаючи етичні занепокоєння щодо того, хто отримує лікування.

Рівність у лікуванні

► Забезпечення рівності в лікуванні є життєво важливим, особливо під час криз, для запобігання нерівності в результатах охорони здоров'я.

Пріоритетність лікування

► Етичні дилеми виникають під час визначення пріоритетності лікування під час криз у сфері охорони здоров'я, що впливає на результати лікування пацієнтів.

Масштабування успішних інновацій

Важливість посткризової оцінки

► Посткризова оцінка допомагає організаціям оцінити, які інновації були ефективними та готові до масштабування.

Визначення успішних стратегій

► Визначення успішних стратегій під час процесу оцінки гарантує, що цінні уроки та висновки будуть збережені для майбутніх ініціатив.

Медичні працівники часто надають допомогу особам, які стикаються з психологічними або медичними невідкладними ситуаціями. Будь-яка ситуація, яку пацієнт сприймає як надзвичайно складну, може призвести до кризової реакції, яка включає як психологічні, так і фізіологічні симптоми.

Ми підтримуємо пацієнтів у кризових ситуаціях:

- надаючи заспокоєння та емоційну підтримку;
- оцінюючи специфіку проблеми, визначаючи психічні, психіатричні, суїцидальні або вбивчі схильності пацієнта, а також його медичні стани;
- забезпечуючи безпеку пацієнта та оточуючих;
- допомагаючи пацієнту створити план дій, який зменшує стрес та забезпечуючи його відданість цьому плану; та
- підтримуючи пацієнта та інших відповідних осіб, щоб підтвердити, що план виконується, оцінити прогрес та надати подальшу допомогу та підтримку.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Травматичний досвід посилює нестерпну напругу, яку неможливо передати вербально; тому існує велика потреба в позитивних способах спрямування цих руйнівних емоцій.
- ▶ Натхнення, що виникає внаслідок травми, як свого роду захисний механізм, дає можливість відновити зв'язок з цілісним «я».
- ▶ Змістовні ресурси творчого самовираження пропонують нові сфери відкриттів і дозволяють мозку переорієнтуватися з болісних почуттів на новий потік образів та позитивне самопрезентування.
- ▶ Посттравматичний стресовий розлад може виникнути внаслідок свідoctва війни, злочину чи жаху; нападу, смерті, нещасного випадку, війни чи стихійного лиха. ПТСР є постійним наслідком травматичних мук, які викликають жах, беззахисність або страх. Люди з посттравматичним стресовим розладом можуть відчувати флешбеки, нічні кошмари та галюцинації.
- ▶ Вони також можуть відчувати уникнення або надмірні емоції, страждати від безсоння, фізичних симптомів та труднощів з концентрацією уваги, проявляти гнів, прихильність, роздратування, депресію та тривогу.
- ▶ Креативність може допомогти людині опрацювати та виразити складну травму, включаючи горе, гнів, страх або недовіру, допомагаючи травмованій людині почуватися комфортно з собою, знайти нову мету життя та створити гостинне та сприятливе середовище.
- ▶ ПТСР може навіть збільшити ймовірність та здатність створювати та маніпулювати зовнішніми стимулами, символічними репрезентаціями та творчою силою.

Слайди 7, 8, 9.

- ▶ Звіти показують, що 3,0% дорослих мають позитивний результат тесту на ПТСР у будь-який момент часу.
- ▶ ПТСР вражає близько 8% чоловіків та 20% жінок після переживання травматичного досвіду. Поширеність ПТСР протягом життя оцінюється у 8,3%. Медичні працівники, через свою спеціалізовану роботу, часто стикаються з травмами – як прямо, так і опосередковано – під час догляду за пацієнтами, що може спровокувати симптоми ПТСР.
- ▶ Різні групи медичних працівників, включаючи лікарів, медсестер та акушерок, повідомляли про симптоми ПТСР. Рівень поширеності ПТСР серед персоналу швидкої допомоги, лікарів невідкладної допомоги та акушерок становить 11%, 22% та 36% відповідно.

- ▶ Медичні працівники стикаються з проблемою виникнення симптомів посттравматичного стресового розладу (ПТСР) без належної підтримки з боку своїх організацій.
- ▶ Дослідження показують, що стресова робоча атмосфера та недостатня організаційна підтримка можуть сприяти розвитку ПТСР.
- ▶ Багато медичних працівників розповідали, що їхні зіткнення з травмою та ПТСР залишають їх ізольованими та позбавленими емоційної підтримки.

- ▶ Така ситуація може призвести до негативних наслідків для медичних працівників, таких як вигорання, невдоволення роботою та бажання залишити свої посади.
- ▶ Крім того, це може призвести до інших проблем із психічним здоров'ям, зокрема депресії та вторинного стресового розладу.
- ▶ Погіршення психічного здоров'я медичних працівників може підвищити ймовірність помилок у лікуванні та знизити загальну якість медичної допомоги, яку вони надають пацієнтам.

- ▶ Креативність – це життєво важлива енергія.
- ▶ Ми з'єднуємося з цією енергією всередині нас і використовуємо її для вираження мистецтва, яке походить з найглибших частин нас самих.
- ▶ Креативність живиться іншими життєво важливими енергіями, що існують всередині нас, включаючи уяву, сміливість, щирість та вразливість.
- ▶ Креативність вимагає нашої пристрасті, любові та грайливості.
- ▶ Вона вимагає нашої допитливості та нашого духу дослідження.
- ▶ Вона вимагає від нас проявити себе та виконати роботу творення, щоб підтримувати її живою.

- ▶ Останнім часом медичні послуги зазнали значного прогресу в знаннях і технологіях, що зробило системи охорони здоров'я складнішими, ніж будь-коли раніше.

- ▶ Це зумовило необхідність реформування системи охорони здоров'я та створило серйозні виклики для клініцистів, адміністраторів, дослідників та політиків.
- ▶ Будьте в курсі нових знань і технологій, що є важливим для покращення організаційної діяльності та розробки ефективної політики.
- ▶ Креативність відіграє вирішальну роль у досягненні успіху організації, сприяючи генеруванню та прийняттю інноваційних ідей.
- ▶ Вона вимагає відкритого розуму, критичного мислення та сприятливого середовища.
- ▶ Хоча значення креативності в сестринській справі визнається, особливо коли медсестри стикаються з ситуаціями, до яких вони ніколи не були готові, керівники медсестер потребують глибшого розуміння психологічних та соціальних факторів, що впливають на креативність.
- ▶ В епоху швидкого наукового прогресу підвищення креативності медсестер є життєво важливим для задоволення потреб пацієнтів та покращення результатів організації.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

► Останнім часом світові лідери охорони здоров'я активно заохочують медсестер застосовувати креативність та інновації для покращення результатів лікування пацієнтів.

► Сектор охорони здоров'я переживає суттєві зміни.

► Сучасні організації охорони здоров'я потребують креативних та інноваційних стратегій.

► Ідеї креативності та інновацій не є новими для професії медсестер.

► Медсестри в усьому світі щодня беруть участь в інноваційних практиках, мотивовані необхідністю покращити результати догляду та зменшити витрати на охорону здоров'я.

► Невизнання та нездатність розвивати креативність серед медичних сестер може перешкоджати майбутньому прогресу та інноваціям у сестринській практиці та сестринській науці.

► Медичні працівники часто стикаються з непередбачуваними ситуаціями та доглядають за пацієнтами з різним походженням та різними станами здоров'я; тому вони повинні виходити за рамки стандартних обов'язків медичних сестер та розвивати навички творчого мислення для прийняття обґрунтованих рішень.

► У багатьох системах охорони здоров'я медичні сестри утворюють основну професійну групу серед персоналу «передової лінії», надаючи до 80% ключових медичних послуг.

► Як результат, вони мають унікальну можливість пропонувати креативні та інноваційні рішення для вирішення як поточних, так і майбутніх глобальних проблем охорони здоров'я.

- ▶ Щоб впровадити креативність у основу організації охорони здоров'я, керівники повинні спочатку розвинути в собі креативне мислення, а потім надихнути свої команди робити те саме.
- ▶ Це починається з прийняття допитливості та відкритості до нових медичних практик, технологій та моделей догляду за пацієнтами.
- ▶ Керівники охорони здоров'я повинні заохочувати ставити запитання, експериментувати та навчатися на невдачах як невід'ємні частини організаційної культури.
- ▶ Креативне мислення в охороні здоров'я також передбачає критичне мислення та здатність розглядати проблеми охорони здоров'я з різних точок зору.
- ▶ Такий підхід не лише стимулює інновації, але й призводить до більш ефективних стратегій вирішення проблем.
- ▶ Створюючи середовище, де різноманітні ідеї вітаються та цінуються, керівники охорони здоров'я можуть повністю розкрити творчий потенціал своїх команд.

- ▶ Вплив креативного лідерства виходить за рамки простого вдосконалення медичних інновацій.
- ▶ Організації охорони здоров'я, якими керують лідери, що наголошують на креативності, як правило, більш адаптивні, здатні реагувати на зміни та ефективно вирішувати нові виклики.
- ▶ Вони також досягають успіху в утриманні кваліфікованих працівників, які процвітають в умовах, що цінують та розвивають їхні творчі навички.
- ▶ Крім того, організації охорони здоров'я, які зосереджуються на розвитку креативності у своїх командах, часто мають конкурентну перевагу в залученні найкращих талантів та підтримці високого рівня задоволеності та залученості співробітників.
- ▶ Це не лише зміцнює їхні позиції на ринку, але й підвищує їхню репутацію як інноваційних та прогресивних установ.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 8.

1. Чому стрес негативно впливає на креативність? Оберіть три твердження.
  - А – стрес сприяє накопиченню негативних передбачень подій
  - Б – стрес сприяє блокуванню багато перспективного мислення
  - В – стрес сприяє покращенню фізичного стану
  - Г – стрес робить людину вразливою та тривожною
  - Ґ – стрес сприяє гнучкості мислення
2. Чому стрес позитивно впливає на креативність. Оберіть три твердження.
  - А – стрес сприяє конструктивному мисленню
  - Б – стрес сприяє покращенню настрою
  - В – стрес заохочує до ефективного управління часом
  - Г – стрес сприяє покращенню організаційних навичок
  - Ґ – стрес сприяє формуванню неконтрольованого ментального «снігового кому».
3. Оберіть три твердження, які стосуються навичок креативного мислення.
  - А – конвергентне мислення
  - Б – дивергентне мислення
  - В – дизайн мислення
  - Г – закріплення тригерів
  - Ґ – менталітет достатку
4. Оберіть три твердження, що стосуються нетравматичних шляхів боротьби зі стресами.
  - А – рефлексія
  - Б – візуалізація
  - В – штучне продовження стресу для підвищення продуктивності
  - Г – ментальні втечі
  - Ґ – психологічне заперечення стресу
5. Оберіть три твердження, що стосуються переваг креативності в складній ситуації.
  - А – відсутність необхідності використання критичного мислення
  - Б – прийняття миттєвих рішень
  - В – покращення навичок вирішення проблем
  - Г – підвищення командного духу
  - Ґ – відсутність необхідності ризикувати

Презентація до лекції 9.

Вплив когнітивних стилів на ухвалення рішень: підвищення впевненості

Генератор ідей: використання ментальних карт як техніки для розвитку ідей

Чому креативність?

Протягом останніх двадцяти років креативність стала важливою навичкою для вирішення проблем у житті.

Слайди 1, 2.

- ▶ Креативність покращує **якість** рішень.
- ▶ Креативність передбачає життєві **досягнення**.
- ▶ Креативні люди можуть **адаптуватися** до різних ситуацій.

- ▶ Ми сприймаємо світ на основі інтерпретації **шаблонів**.
- ▶ Мозок створює думки та поєднує їх у **потоки**.

Все починається з того, як ви думаєте

Визначення типів мислення

Когнітивні стилі

► Когнітивні стилі – це ментальні стратегії, які люди використовують для інтерпретації та обробки інформації, формуючи своє розуміння світу.

Вплив на прийняття рішень

► Різні типи мислення значно впливають на те, як люди приймають рішення та підходять до проблем, що призводить до різноманітних результатів.

Підходи до вирішення проблем

► Те, як ми думаємо, може змінити наші стратегії вирішення проблем, впливаючи на ефективність досягнення висновків.

Огляд аналітичного мислення

Логічне міркування

► Логічне міркування є основою аналітичного мислення, дозволяючи людям робити висновки на основі структурованої інформації.

Критичний аналіз

► Критичний аналіз передбачає критичну оцінку інформації для виявлення упереджень, припущень та обґрунтованих висновків.

Методичне вирішення проблем

► Методичне вирішення проблем застосовує структуровані підходи для досягнення ефективних рішень на основі ретельної оцінки.

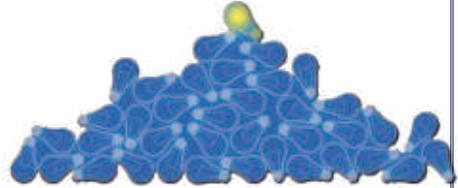
Огляд інтуїтивного мислення

Визначення інтуїтивного мислення

▶ Інтуїтивне мислення – здатність розуміти щось інстинктивно, без необхідності свідомого міркування.

Швидкість та спонтанність

▶ Цей тип мислення часто є швидким і спонтанним, що дозволяє швидко приймати рішення на основі інсайтів та досвіду.

Роль досвіду

▶ Інтуїтивне мислення значною мірою спирається на минулий досвід та знання, формуючи те, як люди сприймають ситуації та реагують на них.

Характеристики аналітичного мислення

Увага до деталей

▶ Аналітичні мислителі мають гостру увагу до деталей, що дозволяє їм легко помічати невідповідності та помилки.

Логічне міркування

▶ Вони досконало володіють логічним міркуванням, що дозволяє чітко та раціонально вирішувати проблеми в різних ситуаціях.

Структуровані підходи

▶ Аналітичні мислителі віддають перевагу структурованим підходам, покладаючись на систематичні методи для аналізу проблем та даних.

Процеси, залучені в аналітичне прийняття рішень

Визначення проблеми

► Перший крок передбачає чітке визначення проблеми, яку необхідно вирішити в процесі прийняття рішень.

Збір відповідних даних

► Збір усієї необхідної інформації та даних, які можуть послужити основою для аналізу та прийняття рішень, має вирішальне значення для досягнення ефективних результатів.

Аналіз інформації

► Аналіз зібраних даних для виявлення інсайтів, закономірностей та тенденцій, які впливатимуть на рішення, є суттєвим.

Оцінка можливих рішень

► Розгляд та зважування різних рішень на основі аналізу перед прийняттям остаточного рішення забезпечує ретельний підхід.

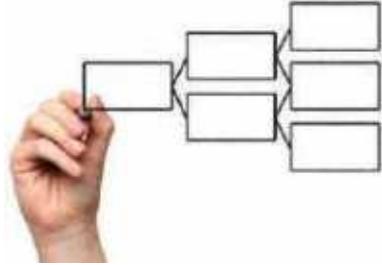
► Визначення проблеми є важливою частиною процесу прийняття рішень.

► Ейнштейн якось сказав, що якби в нього була лише година, щоб врятувати світ, він витратив би п'ятдесят п'ять хвилин на визначення проблеми та лише п'ять хвилин на пошук рішення.

► Неточно визначена або погано сформульована проблема не може бути вирішена належним чином, оскільки відсутні конкретні цілі чи плани дій, які могли б залучити ваш вищий когнітивний рівень мислення.

► При визначенні проблеми важливо зосередитися на її корінних причинах, а не на симптомах. Корінна причина проблеми є ключовим компонентом для її розуміння.

► Вона вказує на глибинний фактор у ланцюжку причинно-наслідкових зв'язків; коли ми її визначаємо, то можемо виявити витоки проблеми, що призводить до більш обґрунтованих рішень.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Після чіткого визначення корінної причини слід чітко сформулювати та записати бажаний результат. Поточний стан також має бути визначений.
- ▶ Потрібно ретельно проаналізувати розрив між поточним і бажаним станом.
- ▶ На основі цього можна розробити план дій для заповнення цього розриву шляхом логічних кроків до бажаного результату. Розгляд альтернативних варіантів може підвищити якість остаточного рішення.
- ▶ Навіть ті альтернативи, які не ведуть до оптимального рішення, можуть спровокувати цікаві ідеї та стати поштовхом до винаходу.
- ▶ Аналіз поточного стану в порівнянні з очікуваннями можна покращити за допомогою збору зворотного зв'язку.
- ▶ Після чіткого визначення корінної причини слід чітко сформулювати та записати бажаний результат. Поточний стан також має бути визначений.
- ▶ Потрібно ретельно проаналізувати розрив між поточним і бажаним станом.
- ▶ На основі цього можна розробити план дій для заповнення цього розриву шляхом логічних кроків до бажаного результату. Розгляд альтернативних варіантів може підвищити якість остаточного рішення.
- ▶ Навіть ті альтернативи, які не ведуть до оптимального рішення, можуть спровокувати цікаві ідеї та стати поштовхом до винаходу.
- ▶ Аналіз поточного стану в порівнянні з очікуваннями можна покращити за допомогою збору зворотного зв'язку.
- ▶ Важливо усвідомити всі перешкоди на шляху до прийняття найкращого рішення.
- ▶ Наші несвідомі упередження та закріплені шаблони можуть непомітно призвести до хибних рішень.
- ▶ Надавання переваги раніше схваленим рішенням, які можуть не відповідати поточним обставинам, також спотворює процес прийняття рішень.
- ▶ Емоційна залученість може заважати концентрації на реальній проблемі; отже, відсутність емоційного контролю може призвести до нелогічних висновків.

Слайди 10, 11, 12.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

- ▶ Спрощення процесу прийняття рішень: методи та підходи
- ▶ Існують інші методи, які полегшують прийняття рішень. Наприклад, можна розбити проблему на частини та проаналізувати її окремі аспекти в різних сферах.
- ▶ Пошук існуючої інформації, аналіз і вибір перевірених рішень у схожих ситуаціях, а також глибоке дослідження проблеми – це корисні інструменти для успішного вибору.
- ▶ Ще одна техніка – переосмислення проблеми та її переформулювання в іншій конфігурації, для якої вже існує ефективне рішення.
- ▶ Цього можна досягти, розглядаючи проблему в ширшому контексті, проводячи нові дослідження чи більш детальний аналіз або ж розвиваючи інший погляд на ситуацію.
- ▶ Іноді ефективним виявляється метод проб і помилок, коли ми перевіряємо випадкові рішення, доки не знайдемо правильне.
- ▶ Гарне прийняття рішень вимагає креативних підходів: пошуку нових перспектив, виявлення асоціацій, генерації незвичайних ідей чи переосмислення проблеми.
- ▶ Техніки допомагають змінити наш розумовий стан, перетворюючи процес прийняття рішень на більш творчий.
- ▶ Генерація багатьох ідей та випадковий вибір деяких з них може призвести до несподіваних рішень. Крім того, акцент на другорядних або незалежних аспектах проблеми може допомогти виявити приховані виклики, що, у свою чергу, сприятиме складнішому аналізу.
- ▶ Якщо проблему неможливо вирішити прямо, можна застосувати непрямий підхід – латеральне або творче мислення.
- ▶ По суті, якщо певну задачу не вдається розв'язати за допомогою повсякденного досвіду та знань, ми можемо шукати аналогії та застосовувати їх.
- ▶ Перенесення проблеми в інший контекст за аналогією дає нові ресурси та дозволяє знаходити додаткові аргументи.
- ▶ Навіть діти часто використовують цей метод, застосовуючи чийсь історії чи досвід для вирішення власних проблем.
- ▶ Відтворюючи схожі ситуації в аналогічному контексті, вони знаходять вихід із складних ситуацій.

Слайди 13, 14, 15.

- ▶ Ще одним інструментом для вирішення проблем є абстрактне мислення - створення концептуальної конструкції, яка пов'язує пов'язані поняття та формує нову категорію.
- ▶ У цьому підході створюється та аналізується загальна модель для пошуку універсального рішення, яке потім конкретизується та застосовується до окремої ситуації.
- ▶ Для використання абстрактного мислення при прийнятті рішень корисно дистанціюватися від проблеми. Наприклад, можна уявити, що цю проблему вирішує інша особа або що вона виникне у майбутньому.
- ▶ Це дозволяє розглянути абстрактні аспекти питання та переосмислити початкові припущення.
- ▶ Після переформулювання проблеми необхідно ретельно перевірити запропоноване рішення, щоб переконатися у його відповідності до поточної ситуації.

- ▶ Наша здатність приймати рішення визначає якість життя.
- ▶ Високі досягнення є наслідком вдалих виборів.
- ▶ Ефективний підхід до вирішення проблем поєднує логіку та уяву, оскільки як креативне, так і критичне мислення необхідні для пошуку оптимальних рішень.
- ▶ Ми не можемо повністю усунути стресові фактори чи створити ідеальні умови, але можемо розвинути унікальний спосіб сприйняття світу, визначення проблем та прийняття рішень.
- ▶ Впевненість у поєднанні з знаннями та навичками стимулює творче мислення і сприяє ефективним виборам.
- ▶ Використання ефективних методик прийняття рішень та розвиток самовпевненості дозволяють мінімізувати труднощі та ризики.

Переваги та недоліки

Інсайти

► Аналітичне мислення дозволяє отримувати об'єктивні інсайти, підвищуючи якість процесів ухвалення рішень.

Структуроване прийняття рішень

► Воно сприяє структурованому підходу до ухвалення рішень, забезпечуючи розгляд усіх аспектів перед тим, як дійти висновків.

Ризики надмірного аналізу

► Однак, воно також може спричинити надмірний аналіз, що призводить до нерішучості та втрачених можливостей.

Брак гнучкості

► Крім того, аналітичний спосіб мислення може призвести до ригідності, що ускладнює адаптацію до змінних обставин.

Характеристики інтуїтивного мислення

Креативність

► Інтуїтивні мислителі часто демонструють високий рівень креативності, що дозволяє їм генерувати інноваційні ідеї та рішення.

Швидке прийняття рішень

► Ці мислителі відомі своєю здатністю швидко ухвалення рішення, ґрунтуючись на внутрішніх відчуттях та інтуїції, а не на тривалому аналізі.

Опора на досвід

► Інтуїтивні мислителі значною мірою покладаються на свій особистий досвід та інсайти, щоб спрямовувати свої висновки та вибори.

Процеси, залучені в інтуїтивне ухвалення рішень

Швидка оцінка ситуації

► Ухвалення рішень на основі інтуїції починається зі швидкої оцінки ситуації, що часто призводить до негайних висновків.

Роль минулого досвіду

► Минулий досвід відіграє вирішальну роль у формуванні інтуїтивних рішень, дозволяючи людям покладатися на попередні знання.

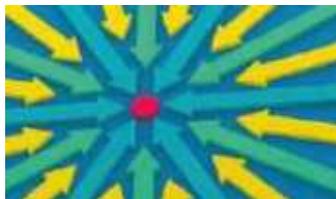
Емоційний вплив

► Почуття та емоції суттєво впливають на інтуїтивні рішення, часто призводячи до внутрішніх відчуттів, які скеровують вибір.

Переваги та недоліки

Швидке ухвалення рішень

► Інтуїтивне мислення дозволяє швидко ухвалювати рішення, забезпечуючи негайні відповіді в динамічних ситуаціях.

Креативні рішення

► Інтуїція часто призводить до інноваційних та креативних рішень, які аналітичне мислення може не помітити.

Імпульсивний вибір

Однак, інтуїтивне мислення іноді може призвести до імпульсивних рішень без ретельної оцінки.

Брак підтримки, що ґрунтується на доказах

► Інтуїтивні рішення можуть не мати підтвердження доказами або оцінки, що може призвести до потенційних помилок.

Слайди 20, 21.

Інтеграція аналітичного та інтуїтивного мислення

Комплексне прийняття рішень

► Інтеграція як аналітичного, так і інтуїтивного мислення покращує процес ухвалення рішень, враховуючи множинні перспективи.

Аналітичне мислення

► Аналітичне мислення ґрунтується на фактах та даних, забезпечуючи міцну основу для ухвалення обґрунтованих рішень.

Інтуїтивне мислення

► Інтуїтивне мислення привносить креативність та швидкість в ухвалення рішень, дозволяючи робити швидкий та інстинктивний вибір на основі досвіду.

Приклади комбінованого прийняття рішень у реальному світі

Інтеграція типів мислення

► Організації, що поєднують аналітичне та креативне мислення, досягають інноваційних рішень та покращених результатів в ухваленні рішень.

Успішні кейси

► Компанії, які використовують як аналіз ринку, так і творчі інстинкти, отримали значні переваги у своїх стратегіях та результатах.

Інноваційні рішення

► Поєднання інсайтів, заснованих на даних, та креативних підходів сприяє інноваціям та підвищує загальну ефективність в ухваленні рішень.

Стратегії балансування обох типів мислення

Виділення часу для роздумів

► Виділення часу для особистих та групових роздумів сприяє глибшому розумінню та збалансованому погляду між аналітичним та інтуїтивним мисленням.

Сприяння відкритим дискусіям

► Заохочення відкритих дискусій створює середовище, де можуть ділитися різними точками зору, покращуючи процеси прийняття рішень.

Заохочення командної співпраці

► Спільна командна робота використовує різноманітні стилі мислення, що призводить до інноваційних рішень та збалансованих підходів до вирішення проблем.

Роль середовища та контексту

Вплив середовища

► Середовище значно впливає на процеси прийняття рішень та стилі мислення, формуючи підхід людей до проблем.

Підтримуючі середовища

► Підтримуюче середовище сприяє інтуїтивному мисленню та посилює креативність, що призводить до кращих результатів прийняття рішень.

Стресові ситуації

► Навпаки, стресові середовища можуть перешкоджати аналітичному мисленню, спричиняючи проблеми та помилки у прийнятті рішень.

Здатність переосмислювати своє мислення вимагає зміни стану вашого мозку

Креативне мислення = Ментальна гнучкість

Тренуйте свій розум

- Заплющте очі. Подумайте про будь-яку країну, яку ви ніколи не відвідували. Уявіть, що ви щойно повернулися з цієї країни. Який ваш найнезвичайніший досвід там? Поділіться ним із групою.

Слайди 26, 27.

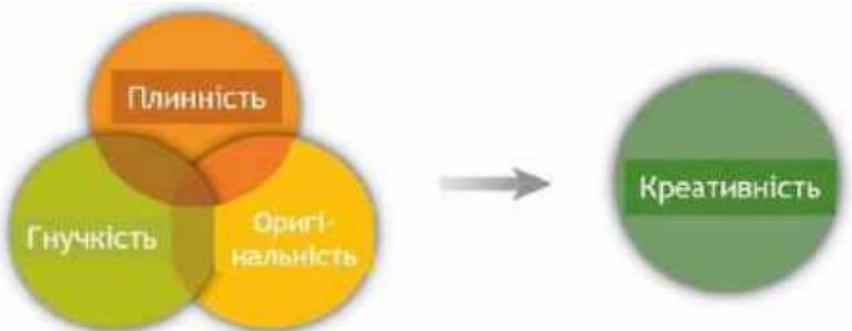
Ухвалення рішень

- ▶ Кожне рішення, яке ви приймаєте, **формує** ваше життя.
- ▶ **Важливим є баланс** між вашою інтуїцією та контролем.

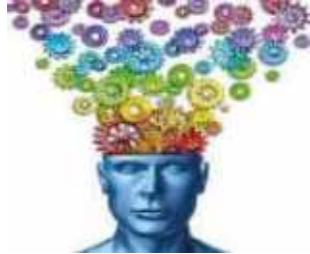
Креативне ухвалення рішень

- ▶ Кожна людина має потенціал для генерування креативних ідей.
- ▶ Креативне ухвалення рішень стосується нової поведінки, що ґрунтується на різноманітних взаємодіях між існуючими шаблонами.
- ▶ Помилки сприяють конкуруючій поведінці та новим думкам.

Креативне ухвалення рішень

- ▶ Ухвалення рішень у **стресових** умовах може призвести до **шкідливих** результатів.
- ▶ Креативність стимулює мислення, **орієнтоване на пошук рішень**.
- ▶ Вона **спрямовує ваш розум** крізь складність, не викликаючи тривоги.

Що впливає на ухвалення рішення?

- ▶ Здатність передбачати ймовірність
- ▶ Самовизначення
- ▶ Експертиза (досвід/компетентність)
- ▶ Контроль
- ▶ Мотивація
- ▶ Цінності
- ▶ Позиції (ставлення)
- ▶ Підтримка
- ▶ Здатність справлятися зі стресом/труднощами
- ▶ Здатність приймати критику

Вплив стресу та емоцій

Роль в ухваленні рішень

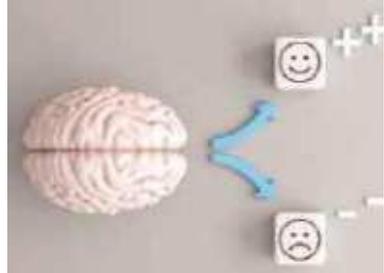
► Стрес та емоції суттєво впливають на те, як ухвалюються рішення, впливаючи на результати як в особистому, так і в професійному контексті.

Негативний вплив стресу

► Високий рівень стресу, як доведено, погіршує аналітичне мислення, що призводить до менш раціонального ухвалення рішень.

Імпульсивні рішення

► Емоційні реакції під час високого стресу можуть призвести до імпульсивних рішень, які можуть не узгоджуватися з логічними міркуваннями.

Культурні та соціальні впливи

Вплив культури

► Культурні особливості суттєво впливають на те, як люди сприймають ситуації та впливають на процеси ухвалення рішень.

Аналітичний та інтуїтивний підходи

► Різні культури можуть схилитися до аналітичного або інтуїтивного стилів, що впливає на те, як рішення ухвалюються в різних контекстах.

Соціальний контекст у прийнятті рішень

► Соціальні фактори, включаючи вплив однолітків та суспільні норми, відіграють певну роль у формуванні індивідуальних стилів та уподобань в ухваленні рішень.

Підвищення впевненості через креативність: розкриття вашого потенціалу

- ▶ Розуміння впевненості
- ▶ Роль креативності у формуванні впевненості
- ▶ Практичні творчі техніки для підвищення впевненості
- ▶ Інтеграція креативності у повсякденне життя
- ▶ Вимірювання прогресу та підтримка зростання впевненості

Визначення та важливість впевненості

Ризикування

► Впевненість дає людям можливість йти на продуманий ризик, що є важливим для особистого та професійного зростання.

Прагнення до цілей

► Маючи впевненість у собі, люди більш схильні ставити амбітні цілі та старанно працювати над їх досягненням.

Самосприйняття

► Впевненість значною мірою впливає на те, як ми сприймаємо себе, впливаючи на нашу самооцінку та взаємодію з іншими.

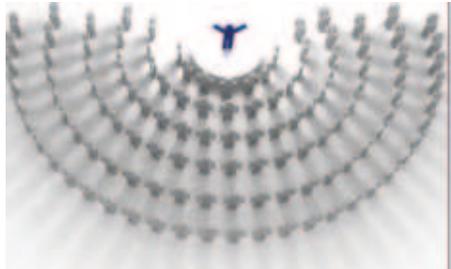
Можливості та досягнення

► Впевнений спосіб мислення часто відкриває двері до нових можливостей та збільшує ймовірність досягнення успіху.

Фактори, що впливають на рівень довіри

Минулий досвід

► Минулий досвід може суттєво вплинути на рівень впевненості людини, впливаючи на те, як вона сприймає нові ситуації.

Особисті переконання

► Особисті переконання щодо себе можуть як посилювати, так і зменшувати впевненість. Позитивна віра в себе сприяє більшій впевненості в собі.

Соціальне середовище

► Соціальне середовище, включаючи підтримку друзів та родини, відіграє вирішальну роль у формуванні рівня впевненості.

Поширені проблеми з впевненістю

Страх невдачі

► Страх невдачі може паралізувати людей, заважаючи їм ризикувати та досягати своїх цілей.

Негативні розмови з собою

► Негативні розмови з собою можуть створювати ментальний бар'єр, знижуючи самооцінку та впевненість у власних здібностях.

Порівняння з іншими

► Порівняння себе з іншими може призвести до почуття неповноцінності та зменшити мотивацію для досягнення особистих цілей.

Як креативність стимулює самовираження

Безпечний простір для самовираження

► Творчі можливості дозволяють людям вільно виражати себе без осуду, сприяючи емоційному благополуччю та особистісному зростанню.

Дослідження думок та почуттів

► Заняття творчою діяльністю допомагає людям обробляти свої емоції та думки, що призводить до глибшого саморозуміння.

Відповідальність та впевненість

► Створення мистецтва сприяє відчуттю власності над власною особистістю, підвищуючи самооцінку та впевненість у власних здібностях.

Творчі заняття, що підвищують впевненість

Переваги творчого самовираження

► Заняття творчою діяльністю сприяє самовираженню та може призвести до підвищення самооцінки та впевненості.

Заохочення експериментів

► Творча діяльність забезпечує безпечний простір для людей, щоб експериментувати з ідеями та методами, підвищуючи їхню впевненість.

Відзначення унікальних перспектив

► Участь у творчій діяльності дозволяє людям відзначати свої унікальні погляди, підвищуючи їхню самооцінку.

Історії людей, які здобули впевненість у собі завдяки творчості

Трансформація через креативність

► Прийняття креативності дозволило багатьом людям змінити своє життя та зміцнити впевненість у собі.

Надихаючі історії успіху

► Багато людей досягли професійного успіху, використовуючи свої творчі здібності, надихаючи інших наслідувати цей приклад.

Дослідження творчого потенціалу

► Історії заохочують інших досліджувати власний творчий потенціал та ризикувати, щоб розвиватися особисто та професійно.

Мистецтво та ремесла

Терапевтичне самовираження

► Мистецтво та ремесла забезпечують терапевтичний спосіб самовираження, допомагаючи людям творчо передавати свої емоції.

Підвищення самооцінки

► Створення відчутних витворів мистецтва може підвищити самооцінку, демонструючи творчі здібності та досягнення.

Сприяння творчості

► Заняття мистецтвом та ремеслами заохочують творчість та інновації, дозволяючи людям досліджувати нові ідеї та техніки.

Письменство та оповідання історій

Висловлення думок

► Письмо надає платформу для людей, щоб чітко та ефективно висловлювати свої думки та унікальний досвід.

Розвиток впевненості

► Розповідь історій дозволяє людям ділитися своїми історіями, сприяючи впевненості та відчуттю зв'язку з іншими.

Зв'язок з іншими

► Як письмо, так і розповідь історій допомагають у встановленні зв'язків, дозволяючи людям спілкуватися один з одним через спільний досвід.

Музика та виконавче мистецтво

Підвищення впевненості

► Заняття музикою та виконавським мистецтвом допомагають зміцнити впевненість у собі завдяки регулярним практикам та можливостям для виступів.

Самовираження через мистецтво

► Виконавське мистецтво надає потужний спосіб самовираження, дозволяючи людям творчо передавати емоції та історії.

Навички публічних виступів

► Участь у виступах розвиває важливі навички публічних виступів, що є вирішальним для особистого та професійного зростання.

Творчі процедури та звички

Важливість творчих звичок

► Регулярні творчі звички покращують самовираження та допомагають людям підтримувати зв'язок зі своєю творчістю.

Переваги ведення журналу

► Ведення щоденника дозволяє людям документувати свої думки та ідеї, сприяючи ясності та натхненню у творчому процесі.

Малювання ескізів як практика

► Регулярне малювання ескізів сприяє творчості та допомагає візуалізувати думки та концепції, що робить його важливою звичкою для художників.

Подолання творчих блоків

Розпізнавання творчих блоків

► Перший крок до подолання творчих блоків – це усвідомлення їхнього існування та розуміння їхнього впливу на вашу роботу.

Пошук натхнення

► Пошук нових джерел натхнення може відродити творчість і допомогти подолати ментальні бар'єри для інновацій.

Зміна середовища

► Зміна вашого середовища може стимулювати творчість і запропонувати нові перспективи, які можуть допомогти подолати перешкоди.

Співпраця та мозковий штурм

► Співпраця з іншими може призвести до нових ідей та рішень, що полегшить спільне подолання творчих труднощів.

Підтримка мотивації та послідовності

Важливість мотивації

► Підтримка мотивації є критично важливою для розвитку у творчих сферах. Вона допомагає зміцнити впевненість у собі та підтримувати ентузіазм.

Постановка досяжних цілей

► Постанова невеликих та досяжних цілей є життєво важливою для підтримки мотивації. Це дозволяє відстежувати прогрес та нарощувати темп.

Святкування прогресу

► Святкування досягнень, якими б незначними вони не були, допомагає посилити мотивацію. Воно нагадує людям про їхній шлях та досягнення.

Слайди 46, 47.

Постановка досяжних творчих цілей

Важливість реалістичних цілей

► Постановка реалістичних та досяжних цілей має вирішальне значення для керівництва людьми у їхніх творчих прагненнях та подорожах.

Розвиток впевненості

► Досягнення етапів на цьому шляху допомагає людям зміцнити впевненість у своїх творчих здібностях та рішеннях.

Відстеження прогресу

► Спостерігаючи за прогресом у досягненні цілей, люди можуть залишатися мотивованими та натхненними для продовження своєї творчої подорожі.

Відстеження рівнів достовірності

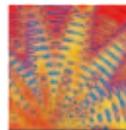
Оцінка рівнів впевненості

► Регулярна оцінка рівня впевненості дозволяє людям виявляти закономірності у своїх творчих процесах та успіхах.

Розпізнавання закономірностей

► Розпізнавання закономірностей у впевненості може допомогти у розробці стратегій для покращення творчих починань та особистісного зростання.

Важливість саморефлексії

► Саморефлексія є важливою для подальшого зростання, допомагаючи людям аналізувати свою впевненість та творчий шлях.

Слайди 48, 49.

Святкування важливих подій та досягнень

Важливість визнання

► Визнання досягнень, незалежно від їх розміру, підвищує мотивацію та заохочує до постійних зусиль в особистих та професійних починаннях.

Позитивний настрій

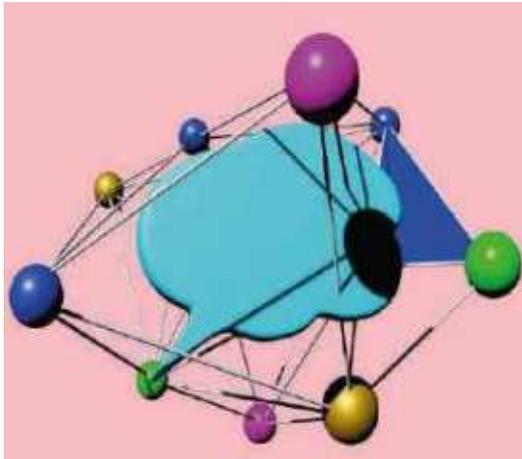
► Святкування досягнень допомагає розвивати позитивний настрій, що призводить до підвищення задоволеності та покращення загального самопочуття.

Підвищена впевненість

► Святкування досягнень зміцнює впевненість у собі та дає людям змогу впевнено приймати нові виклики.

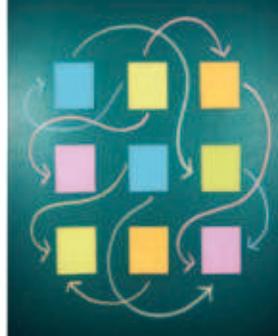

Ловець думок: ментальні карти для генерування ідей

Пункти порядку денного

- ▶ Вступ до ментальних карт
- ▶ Створення ловця думок
- ▶ Генерування ідей за допомогою ментальних карт
- ▶ Застосування ментальних карт
- ▶ Розширені методи ментальних карт

Що таке ментальні карти?

Центральна концепція

- ▶ Створення ментальних карт починається з центральної ідеї, яка слугує головним фокусом діаграми.

Зв'язок ідей

- ▶ Пов'язані ідеї пов'язані з центральною концепцією, візуально демонструючи їхні взаємозв'язки та зв'язки.

Сприяння чіткості

- ▶ Створення ментальних карт підвищує чіткість, організовуючи інформацію структурованим чином, що полегшує її розуміння.

Історія та походження ментальних карт

Вплив Тоні Б'юзена

► Тоні Б'юзен популяризував інтелект-картування у 1970-х роках, зробивши його широко визнаним інструментом для організації думок.

Історичні методи

► Подібні методи до інтелект-картування використовуються століттями, що відображає давній інтерес до візуального мислення.

Основи когнітивної психології

► Інтелект-картування ґрунтується на принципах когнітивної психології, покращуючи запам'ятовування та розуміння.

Переваги використання ментальних карт

Підвищення креативності

► Інтелект-карти заохочують творче мислення, візуально поєднуючи ідеї та концепції, сприяючи інноваційним рішенням.

Покращення запам'ятовування

► Використання інтелект-карт допомагає краще запам'ятовувати інформацію, організовуючи її таким чином, щоб її було легше запам'ятати.

Спрощення складної інформації

► Інтелект-карти розбивають складну інформацію на простіші компоненти, що полегшує її розуміння та аналіз.

Основні принципи створення ментальних карт

Центральне зображення

► Використання центрального зображення допомагає візуально закріпити основну ідею, полегшуючи запам'ятовування та розуміння теми.

Розгалуження ідей

► Розгалуження від основної ідеї дозволяє організувати пов'язані думки, створюючи структуроване представлення концепцій.

Використання ключових слів

► Включення ключових слів до ментальної карти покращує запам'ятовування, перетворюючи складні ідеї на лаконічні фрази.

Використання кольорів та зображень

► Використання кольорів та зображень не лише робить ментальні карти візуально привабливими, але й допомагає запам'ятовувати та відтворити інформацію.

Інструменти та методи для створення ментальних карт

Традиційні інструменти

► Ручка та папір – це класичні інструменти для створення інтелект-карт, що дозволяють проявити вільну творчість та гнучкість у дизайні.

Цифрові додатки

► Цифрові додатки надають різноманітні інструменти та шаблони, які роблять створення інтелект-карт простішим та ефективнішим.

Онлайн-програмне забезпечення

► Онлайн-програмне забезпечення пропонує функції для співпраці, дозволяючи кільком користувачам створювати та редагувати інтелект-карти в режимі реального часу.

Приклади ефективних ментальних карт

Надхнення для творчості

► Вивчення ефективних ментальних карт може спонукати до появи нових ідей та покращення творчого мислення в різних контекстах.

Логічна структура інформації

► Ментальні карти можуть ефективно логічно впорядковувати інформацію, полегшуючи розуміння та навігацію у складних темах.

Різноманітні стилі та застосування

► Різні стилі ментальних карт можна застосовувати до різних предметів, демонструючи їхню універсальність у навчанні та плануванні.

Мозкові штурми з використанням ментальних карт

Заохочує участь

► Інтелект-карти сприяють активній участі, дозволяючи всім учасникам візуалізувати ідеї та ефективно робити свій внесок.

Візуалізація зв'язків

► Використання інтелект-карт допомагає учасникам бачити зв'язки між різними ідеями, сприяючи творчості та інноваціям.

Розширення ідей

► Учасники можуть легко розширювати ідеї в рамках інтелект-карти, сприяючи глибшим обговоренням та більш комплексному плануванню.

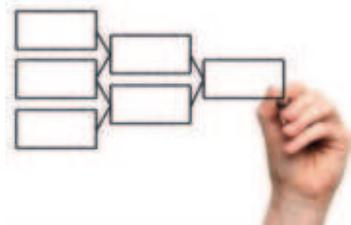

Слайди 58, 59.

Організація та категоризація ідей

Огляд ментальних карт

► Ментальні карти – це ефективні інструменти для візуалізації та організації думок, що дозволяє краще зрозуміти складні концепції.

Пріоритетність завдань

► Використання ментальних карт допомагає ефективно розставляти пріоритети завдань, забезпечуючи ясність щодо того, що потрібно виконати в першу чергу.

Покращене прийняття рішень

► Ясність, яку забезпечують ментальні карти, допомагає приймати обґрунтовані рішення, візуально представляючи варіанти та результати.

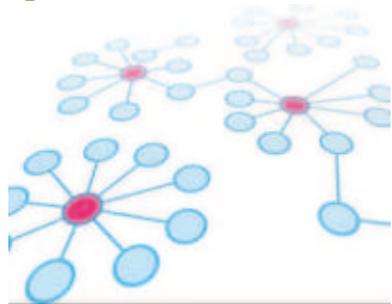
Зв'язок та розширення ідей

Сприяння зв'язкам

► Мапування думок допомагає візуалізувати та ефективно пов'язувати різноманітні ідеї, покращуючи розуміння.

Глибше дослідження

► Метод заохочує глибше дослідження концепцій, що призводить до збагачення дискусій та розуміння.

Інноваційні рішення

► Візуально організовуючи думки, мапування думок може надихнути на інноваційні рішення та творче мислення.

Інтелект-мапи в освіті

Організація думок

► Інтелект-карти допомагають учням систематично структурувати свої думки, що полегшує обробку та запам'ятовування інформації.

Покращення розуміння

► Використання інтелект-карт в освіті може значно покращити розуміння учнями складних тем, розбиваючи їх на простіші частини.

Активне навчання та залученість

► Інтелект-карти заохочують активну участь у навчанні, дозволяючи учням динамічно взаємодіяти з матеріалом.

Інтелект-мапи в бізнесі

Планування проекту

► Мапування думок допомагає в організації та візуалізації елементів проекту, забезпечуючи чіткість та спрямованість на етапах планування.

Розробка стратегії

► Воно забезпечує візуальну основу для команд для мозкового штурму та розробки ефективних стратегій, сприяючи співпраці та генеруванню ідей.

Вирішення проблем

► Мапування думок допомагає розбити складні проблеми на керовані частини, що призводить до креативних рішень та кращого прийняття рішень.

Особисте використання ментальних карт

Особистісний ріст

► Ментальні карти можуть допомогти людям візуалізувати свій шлях особистісного розвитку, окреслюючи кроки та віхи зростання.

Постановка цілей

► Використання ментальних карт для постановки цілей дозволяє людям розбити свої цілі на керовані завдання та візуалізувати свій прогрес.

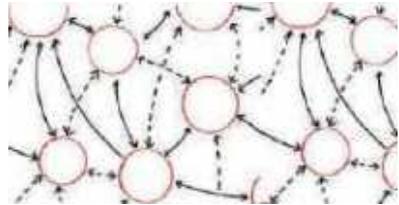
Відстеження звичок

► Ментальні карти можуть бути ефективним способом відстеження звичок, дозволяючи користувачам візуально відзначати успіхи та області для покращення.

Використання програмного забезпечення для ментальних карт

Функції програмного забезпечення

► Різноманітні програмні опції пропонують функції, такі як шаблони, що роблять створення ментальних карт ефективнішим та зручнішим для користувача.

Інструменти для співпраці

► Програмне забезпечення для ментальних карт часто включає опції для обміну, що полегшує співпрацю між командами та окремими особами.

Можливості інтеграції

► Багато додатків для ментальних карт інтегруються з іншими інструментами, підвищуючи продуктивність та робочий процес для користувачів.

Інтеграція ментальних карт з іншими інструментами

Підвищення продуктивності

► Інтеграція ментальних карт з інструментами для підвищення продуктивності збільшує загальну ефективність завдяки організації думок та завдань в одному місці.

Безперервний робочий процес

► Безперервний робочий процес досягається, коли ментальні карти пов'язані з календарями, що дозволяє краще керувати часом та виконувати завдання.

Організація завдань

► Використання ментальних карт разом з менеджерами завдань допомагає ефективно організовувати завдання, гарантуючи, що нічого не буде пропущено.

Спільне створення ментальних карт

Співпраця в реальному часі

► Спільне створення ментальних карт дозволяє командам разом проводити мозковий штурм та вдосконалювати ідеї в реальному часі, підвищуючи продуктивність та залученість

Посилення креативності

► Метод сприяє створенню креативного середовища, де члени команди можуть вільно ділитися та розвивати ідеї одне одного, що призводить до інноваційних рішень.

Згуртованість команди

► Спільне створення ментальних карт зміцнює згуртованість команди, сприяючи спільному розумінню та колективній відповідальності за ідеї та результати.

Перетворіть свої слабкі сторони на сильні!

- ▶ Незорганізований – Креативний
- ▶ Негнучкий – Організований
- ▶ Впертий – Відданий
- ▶ Сором'язливий – Схильний до роздумів
- ▶ Безвідповідальний – Авантюрний
- ▶ Слабкий – Скромний
- ▶ Зухвалий – Впевнений у собі
- ▶ Нетерплячий – Пристрасний

NY Works for Children & The Aspire Registry

Підтримка працівників дошкільної
освіти та шкільного віку через
системи професійного розвитку

Тіннікуа Вільямс,
менеджер з контролю якості
професійного розвитку «New York
Works for Children

Мета

Представити систему професійного розвитку
штату Нью-Йорк для фахівців дошкільної освіти,
зосередивши увагу на Реєстрі Aspire та системі
професійного розвитку

Починаючи з бачення

Кожна дитина має процвітати.

Кожна дитина має бути частиною суспільства.

Усі діти Нью-Йорка мають доступ до середовищ догляду та навчання, що сприяють їхньому добробуту та цілісному навчанню й розвитку.

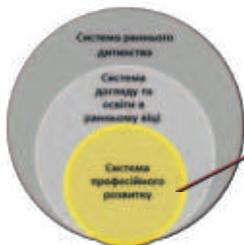
Що таке система професійного розвитку?

Системи професійного розвитку штатів та територій складаються з взаємопов'язаних зусиль, послуг та підтримки, які охоплюють весь спектр потреб робочої сили з єдиною метою – побудови та підтримки ефективної робочої сили.

Якою є мета системи професійного розвитку?

Залучати, утримувати, готувати та компенсувати (винагороджувати) працівників дошкільної освіти та догляду (ECE) штату.

Нью-Йорк працює для дітей

- ▶ Підтримує доступ робочої сили до високоякісної освіти та досвіду професійного розвитку.
- ▶ Використовує дані Aspire для подальшого впровадження справедливої політики, що підтримує фахівців дошкільної освіти.

- ▶ Веб-базований реєстр Нью-Йорка для фахівців раннього розвитку дітей.
- ▶ Надає інструменти для відстеження професійного розвитку дітей
- ▶ Надає доступ для пошуку та обміну високоякісними можливостями є професійного розвитку (Пошук PD).
- ▶ Пропонує підтримку для ліцензійної інфраструктури Нью-Йорка.

The
Aspire
Registry

Мета реєстру

- ✓ Виступає як центральний вузол для працівників сфери раннього розвитку.
- ✓ Сприяє комунікації, зв'язку та підтримці можливостей для робочої сили.
- ✓ Забезпечує інфраструктуру для систем професійного розвитку.
- ✓ Підтримує впровадження ліцензій та регульованого догляду за дітьми.
- ✓ Відстежує та звітує про розвиток робочої сили, освіти, навчання та зайнятості.
- ✓ Збирає дані, які використовуються для інформування щодо майбутніх питань, політичних рішень та цільової підтримки.

Хто знаходиться в реєстрі Aspire?

Наші учасники включають:

- Учасники програми покращення якості та рейтингу (Quality Rating Improvement participants)
- Програми, ліцензовані/дозволені державними регуляторними органами
- Програми, що адмініструються державними школами Нью-Йорка (NYC Public School administered programs)
- Програми Head Start
- Тренери, коучі та інші постачальники професійного розвитку
- Фізичні особи та програми по всьому штату, які вирішують приєднатися

Переваги ASPIRE

ИНДИВІДУАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Демонструйте перевірений академічний та професійний досвід

Залишайтеся організованими, зберігаючи всі облікові дані онлайн та в одному місці

Залишайтеся організованими, зберігаючи всі облікові дані онлайн та в одному місці

АДМІНІСТРАТИВНИЙ РІВЕНЬ

Підтримує кар'єрний ріст співробітників

Діліться перевіреною інформацією про кваліфікацію під час перевірок відповідності

Використовуйте календар тренінгів для доступу до високоякісного навчання для директора та персоналу

РІВЕНЬ ТРЕНЕРА

Оптимізуйте роботу за допомогою Системи затвердження тренінгів Aspire

Збільште видність, приєднавшись до Довідника тренерів та коучів

Розширюйте охоплення тренерів за допомогою "PD Finder" (Пошуку професійного розвитку)

ДЕРЖАВНИЙ РІВЕНЬ

Допомагайте формувати справедливую політику для підтримки вашої кар'єри

Підвищуйте якість догляду за дітьми по всьому штату Нью-Йорк

Зупинись і поміркуй

Уявіть собі високоякісне середовище для навчання дітей дошкільного віку. Там є:

- ▶ багаті, різноманітні можливості, що залучають дітей;
- ▶ багато активності, досліджень, рефлексії та допитливості;
- ▶ діти добре навчаються та розвиваються в усіх сферах (соціальной, фізичній, мовній тощо).

Які знання та навички потрібні вихователю дошкільного віку, щоб створити таке високоякісне навчальне середовище?

Що таке система професійного розвитку?

Компетенції окреслюють, що повинні знати та вміти робити вихователі дошкільного віку, щоб підтримувати розвиток та навчання дітей.

Компетенції є основою для професійної підготовки фахівців дошкільної освіти

Компетенції...

- ▶ Відображають поєднання знань, навичок та установок (схильностей).
- ▶ Можуть бути спостережені та оцінені.
- ▶ Вимагають здатності демонструвати численні пов'язані навички.

Стандарти, що керують нашою роботою

Різноманітні цілі, застосування та аудиторії

- ▶ Узгоджує програми вищої освіти та навчальні курси
- ▶ Підвищує рівень якості навчання.
- ▶ Базується на основних вимогах до здоров'я та безпеки.
- ▶ Слугує ресурсом для тренерів для розробки своїх курсів та створення більш конкретних навчальних цілей.
- ▶ Узгоджує навчання по всьому штату.

Директори та сімейні постачальники послуг з догляду за дітьми можуть використовувати його як ресурс для:

- ▶ Підтримки рефлексивного нагляду.
- ▶ Розвитку персоналу.
- ▶ Планування професійного розвитку на рівні всієї програми/закладу.

Майбутнє: інновації, співпраця та стратегічне зростання

Основні висновки

01

Aspire — це центральний інструмент для професійного зростання

02

New York Works for Children підтримує робочу силу через стандарти та системи

03

Співпраця з вищою освітою є важливою

Слайд 19.

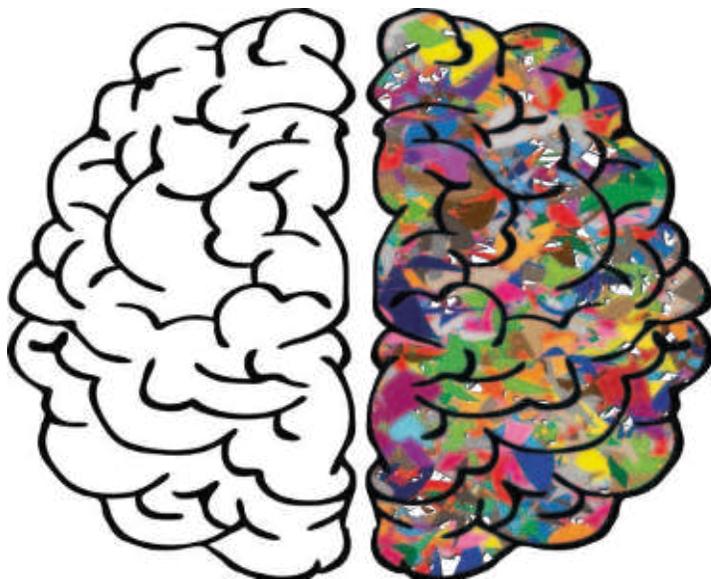
О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

Анкета самоперевірки до теми 9.

1. Оберіть три твердження, що характеризують аналітичне мислення.
  - А – логічні висновки
  - Б – пошук рішень методом здобуття власного досвіду
  - В – критичний аналіз
  - Г – орієнтація на загальне враження
  - Ґ – методичне вирішення проблем
2. Оберіть три твердження, що характеризують інтуїтивне мислення.
  - А – швидкість та спонтанність
  - Б – пошук рішень методом здобуття власного досвіду
  - В – креативність
  - Г – послідовний аналіз кожного факту
  - Ґ – уникання емоційного впливу на рішення
3. Визначте, яке з тверджень є хибним при підборі інструментів для вирішення проблем.
  - А – метод проб і помилок
  - Б – переосмислення проблеми
  - В – застосування аналогій
  - Г – акцент на другорядних або незалежних аспектах проблеми
  - Ґ – застосування перевірених рішень з минулого досвіду
4. Визначте чотири твердження, що відповідають стратегіям балансування обох типів мислення.
  - А – виділенням часу для роздумів
  - Б – прагненням до швидкого досягнення консенсусу
  - В – відкритими дискусіями
  - Г – активною командною співпрацею
  - Ґ – впливом середовища
5. Оберіть три твердження, що мають приналежність до підвищення впевненості.
  - А – орієнтації на інтуїтивні рішення проблеми
  - Б – самовираженню та підвищенню самооцінки
  - В – експериментам з ідеями та методами їх реалізації
  - Г – усвідомленню власних унікальних поглядів
  - Ґ – зменшенню потреби у зворотному зв'язку від інших

Презентація до практикуму з креативності

ПРАКТИКУМ З КРЕАТИВНОСТІ

Слайд 1.

Що ми вивчимо?

- ▶ Наука творчості
- ▶ Самовизначення
- ▶ Прийняття рішень
- ▶ Вирішення проблем
- ▶ Постановка цілей
- ▶ Встановлення зв'язків
- ▶ Впевненість
- ▶ Комунікація
- ▶ Розвиток впевненості
- ▶ Командний гравець
- ▶ Робота в команді
- ▶ Робота в умовах стресу
- ▶ Продуктивність
- ▶ Мозковий штурм
- ▶ Прогнозування за патерном
- ▶ Фільтрація інформації
- ▶ Сильні та слабкі сторони
- ▶ Раптове творче осяяння
- ▶ Оцінювання
- ▶ Середовище
- ▶ Інтерпретація
- ▶ Перспективи
- ▶ Візуалізація
- ▶ Культурна компетентність

Навіщо цей воркшоп?

- ▶ Воркшоп з креативності включає двадцять років моїх досліджень, проєктів та досвіду.
- ▶ Він повністю присвячений вашому творчому мисленню та розумовій підготовці.
- ▶ Він навчить вас генерувати нові ідеї, інтерпретувати ситуації, визначати альтернативи та багато іншого.
- ▶ Ви знайдете нові способи жити та знаходити цінність у різноманітності на роботі та у власній родині.
- ▶ Воркшоп буквально змінить ваше життя.
- ▶ Він стимулюватиме ідеї, мислення за межами сприйнятих меж, пошук прихованих патернів та досягнення творчого осяяння.
- ▶ Воркшоп про безмежну креативність, відкриття, цікавість та міркування.
- ▶ Творча подорож у світ інноваційних стратегій, які можна застосувати до всього, від приготування сніданку до керівництва компанією.

Творчість

- ▶ Визначення "креативності" вперше з'явилося в англійській мові в 1875 році і з тих пір трансформувалося, щоб відповідати сучасним тенденціям і потребам.
- ▶ Сучасне суспільство сприймає креативність як набір для виживання.
- ▶ Це складний навик для розвинутого мислення та адаптації до швидко мінливого середовища.
- ▶ Креативності можна навчитися!
- ▶ Креативність – це інструмент для навігації по соціальних, економічних, політичних та інших структурах.
- ▶ Багато установ зараз навчають навичкам креативності для успіху.

Наука творчості

▶ Нейронні шляхи, відповідальні за обробку інформації в нетворчих завданнях, ідентичні тим, що використовуються для творчих завдань у лобових долях.

▶ Нові комбінації виникають з інформації, що зберігається в різних ділянках мозку.

▶ Нейронні шляхи, відповідальні за обробку інформації в нетворчих завданнях, ідентичні тим, що використовуються для творчих завдань у лобових долях.

▶ Нові комбінації виникають з інформації, що зберігається в різних ділянках мозку.

Розум

▶ Розум кожного влаштований по-різному.

▶ Приблизно десять мільярдів нейронів у людському мозку утворюють тисячі хімічних зв'язків між нейронами.

▶ Процес навчання збільшує кількість зв'язків між нейронами та створює нові шляхи для інформації.

Здатність творити на основі 7 станів активації мозку

- ▶ Зв'язок
- ▶ Міркування
- ▶ Візуалізація
- ▶ Поглинання
- ▶ Трансформація
- ▶ Оцінювання

Можливо навчити людей отримувати доступ до творчих наборів і гнучко перемикатися з одного на інший.

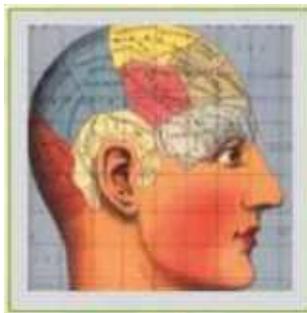
Набір, пов'язаний з творчістю

Певні набори мислення пов'язані з творчістю.

Можливо отримати доступ до цих наборів і перемикатися між ними, щоб підвищити творчість.

Існує сім станів активації мозку (наборів), які всі пов'язані з творчістю.

- ▶ Набір "Зв'язок" допомагає генерувати кілька рішень проблеми.
- ▶ Набір "Міркування" допомагає маніпулювати інформацією.
- ▶ Набір "Візуалізація" заохочує візуальне мислення.
- ▶ Набір "Поглинання" сприяє відкритості до нового досвіду.
- ▶ Набір "Трансформація" перетворює негативну енергію на творчі процеси.
- ▶ Набір "Оцінювання" виконує судження.
- ▶ Набір "Потік" заохочує потік думок.

Ви можете використовувати ці знання, щоб поліпшити свій власний потік творчого мислення!

Обидва шляхи важливі для творчості!

Спонтанний шлях

- ▶ Генерує раптові творчі осяяння, щоб дозволити обмін більшою кількістю ідей з асоціативних центрів, які зазвичай заблоковані.
- ▶ Сприяє новизні, ідеям та оригінальності на рівні, нижчому за рівень усвідомлення.

Навмисний шлях

- ▶ Включає цілеспрямоване вирішення проблем.
- ▶ Виконавчий центр мозку обчислює та впорядковує математичні конструкції.
- ▶ Сприяє точності та контролю.

Вправа: Використовуйте обидва! Напишіть вірш. Оберіть тему. Досліджуйте слова, рими та ритм. Напишіть. Відредагуйте. Поділіться, якщо хочете.

Потік творчого мислення

- ▶ Це практичний спосіб дивитися на речі з новою перспективи.
  - ▶ Це також складна реакція на твердження, рішення або відсутні компоненти.
  - ▶ Творче мислення необхідне для підвищення продуктивності, зниження стресу та досягнення успіху.
  - ▶ Творчість передбачає координацію між мережею когнітивного контролю, яка бере участь у виконавчих функціях, таких як планування та вирішення проблем, та мережею пасивного режиму роботи мозку, яка найбільш активна під час блукання думок або мрійливості.
- Вправа: Замість того, щоб думати про взуття як про захист ваших ніг від землі, подумайте про використання чогось для захисту землі від ваших ніг. Будь ласка, намалуйте, як може виглядати ваша ідея!

Творчий потік

- ▶ Творець насолоджується процесом.
- ▶ Творець не усвідомлює часу, оточення або відволікаючих факторів.
- ▶ Збудження.

Ви малюєте своє власне життя.

Вправа: Чи вважаєте ви, що творчість є частиною людської природи, чи це щось, що потрібно виховувати та вивчати? Будь ласка, поясніть, чому ви так вважаєте. Ви навчаєтеся в процесі!

Механізми, що сприяють творчому мисленню

- ▶ Інтерес
- ▶ Допитливість
- ▶ Уява
- ▶ Відкритість до досвіду
- ▶ Плинна увага
- ▶ Готовність ризикувати
- ▶ Підтримуюче середовище
- ▶ Приємний досвід

Вправа: Закрийте очі. Послухайте музику. Що ви бачите? Намалюйте спонтанно те, що ви щойно побачили з закритими очима. Намалюйте це. Поділіться цим з групою.

Як зробити досвід приємним

- ▶ Чіткі цілі
- ▶ Негайний зворотний зв'язок
- ▶ Баланс між викликами та навичками
- ▶ Ігнорування відволікаючих факторів
- ▶ Прийняття
- ▶ Відсутність самосвідомості
- ▶ Спотворене відчуття часу
- ▶ Відчуття мети

Вправа: Будь ласка, намалюйте те, що ви могли б побачити, якби були квіточкою. Змініть свою точку зору. Поділіться цим з групою.

Стадії творчості

- ▶ Підготовка - збір інформації, генерація ідей
- ▶ Інкубація - відхід від справи та розвиток.
- ▶ Осаяння - лампочка загоряється, коли формуються спонтанні нові зв'язки.
- ▶ Оцінювання - перевірка обґрунтованості вашої ідеї та порівняння її з альтернативами.
- ▶ Розробка - забезпечення її працездатності, зацікавлення інших та виведення на новий рівень.

Вправа: Прочитайте наступний вірш догори ногами:

«Вона йде в крас» лорда Байрона
ї вона йде в красі, як ніч, безхмарних країв і
зоряних небес; і все найкраще з темряви
світла зустрічається в її вигляді та очак; Так
пом'якшене до того ніжного світла, яке
відмовляє якравому дню.

Підвищення творчості

- ▶ Підвищити складність
- ▶ Поліпшити звичне застосування сильних сторін
- ▶ Формувати простір
- ▶ Адаптувати нові моделі уваги
- ▶ Думати нові думки
- ▶ Розвивати навички, яких може не вистачати.

Вправа: Оберіть будь-яку країну, в якій ви ніколи не були. Уявіть, що ви щойно повернулися з цієї країни. Яким був ваш найбільш незвичайний досвід там?

Слайди 14, 15.

Сильні та слабкі сторони творчості

- ▶ Відкритість до досвіду
- ▶ Готовність ризикувати
- ▶ Уява
- ▶ Інтерес
- ▶ Створення чітких цілей
- ▶ Здатність ігнорувати відволікаючі фактори
- ▶ Відчуття відповідальності
- ▶ Навички генерування нових думок та ідей

Візуалізація

- ▶ Це особливий спосіб використання вашої уяви.
- ▶ Це когнітивний процес цілеспрямованого створення образів.
- ▶ Для моделювання або відтворення візуального сприйняття.
- ▶ Для підтримки, вивчення та трансформації цих образів, одночасно змінюючи пов'язані з ними емоції або почуття.
- ▶ Коли ви практикуєте візуалізацію бажаного майбутнього, ви починаєте створювати це майбутнє.

Вправа: Закрийте очі. Уявіть, що ви стоїте посеред поля, повного польових квітів. Використовуйте кольоровий папір і самоклеючі кристали. Зробіть квітковий колаж.

Перспективи

- ▶ Нові перспективи розширюють нашу уяву.
- ▶ Множинні перспективи сприяють нелінійному мисленню!
- ▶ Різні думки сприяють кращим можливостям.
- ▶ Творчість базується на здатності поєднувати множинні погляди.
- ▶ Творчість охоплює різноманітність, співпрацю та міждисциплінарний підхід.
- ▶ Навколишнє середовище сповнене складних речей.
- ▶ Творча чутливість пов'язана з нашою здатністю розуміти складні ситуації.

Творчість і самовизначення

- ▶ Самовизначення – це складне явище, що складається з установок і здібностей.
- ▶ Воно включає прийняття рішень, самозахист, особисті цілі, планування, розстановку пріоритетів, вирішення проблем, дослідження можливостей тощо.
- ▶ Якщо творчість пов'язана з потоком ідей, оригінальністю, гнучкістю та плинністю думок, то самовизначення передбачає внутрішній баланс, наполегливість і впевненість у собі.
- ▶ І самовизначення, і творчість відіграють важливу роль у прийнятті рішень і вирішенні проблем, а також у підвищенні самооцінки, мотивації та досягнень учнів.

Вправа: Закрийте очі. Згадайте щось, що викликає сильні почуття: задоволення, смуток, страх, гнів тощо. Пластилін – чудовий спосіб для людей осмислити своє життя та історії. Використовуйте пластилін, щоб відтворити свої почуття.

Вирішення проблем

- ▶ Сприйняття та розпізнавання образів – дві категорії вирішення проблем.
- ▶ Воно включає зіставлення моделей, функцій, дій або характеристик.
- ▶ Формування найбільш продуктивних можливостей, які ми створюємо шляхом поєднання непов'язаних ідей, породжує нові ідеї.
- ▶ Вільні асоціації породжують протиріччя, які можна перетворити на новизну.
- ▶ Після того, як протиріччя узгоджені та скориговані, нова концепція стає більш точною та прозорою.
- ▶ Розпізнавання образів допомагає людям справлятися зі складними ситуаціями.

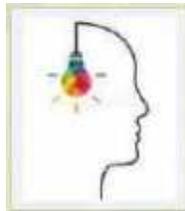
Права: Об'єднайтесь на групи. Використовуйте фліпчартний папір. Створіть символ для вашої організації.

- ▶ Нестандартне вирішення проблем ґрунтується на поєднанні різних точок зору, незалежно від їхньої надійності, з метою отримати нове розуміння та уявити можливості.
- ▶ Ненадійні результати можуть бути використані для стимулювання випадкових спалахів осяяння та уяви.
- ▶ Міркування є необхідною операцією для визначення цінності новоствореного результату.
- ▶ Формування нових перспектив через об'єднання правдивих і хибних аргументів і висновків разом із покращенням здатності вирішувати проблеми через розпізнавання образів і критичне мислення покращує здатність приймати рішення.
- ▶ Важливо оцінювати образи на основі міркувань.
- ▶ Ненадійні образи можуть призвести до ненадійних відкриттів.

Вирішення проблем

- ▶ Коли виникає конфлікт, дійте приємно, погоджуйтеся не погоджуватися та зберігайте належне почуття гумору.
- ▶ Ефективно вирішуйте конфлікт, а потім відпустіть проблему!
Вам не обов'язково завжди бути правим, щоб зберегти свій статус мудрої та шанованої особистості.
- ▶ Здатність розуміти пріоритети варта програшу в битві.
- ▶ У багатьох випадках програш – це перемога.
- ▶ Єдина невдача – це невдача спробувати.
- ▶ Якщо ви помиляєтеся, ви повинні вчитися на своїй помилці.
- ▶ Це лише ще один крок до вашої перемоги.

Ухвалення рішень

Алгоритм ухвалення рішень базується на оцінці переваг, недоліків, можливостей та шкідливих факторів.

Уточнення та визначення пріоритетів цілей

Формування та оцінка альтернатив

Прогнозування. Наслідки та вибір дій.

Коригування альтернатив і прийняття рішення.

- ▶ Ухвалення рішень базується на таких техніках: порівняння переваг з недоліками, визначення пріоритетів та дослідження варіантів вибору для пошуку найкращого рішення.
- ▶ Функціонування мозку під час процесу ухвалення рішень вже давно є предметом широких досліджень.
- ▶ Виконавчий центр мозку, який складається з передньої та бічної областей префронтальної кори, бере участь у прийнятті рішень, плануванні та абстрактному мисленні.
- ▶ Стилі прийняття рішень варіюються від авторитарного та концептуального до аналітичного та поведінкового.

Встановлення цілей

- ▶ Підвищення продуктивності, отримання підвищення, здобуття посади, збільшення продуктивності та розвиток кращих відносин.
- ▶ Цілі – це віхи, яких ви досягаєте, які допомагають вам досягти результату.
- ▶ Цілі дають вам відчуття контролю, даючи вам щось, на чому можна зосередитися.
- ▶ Постановка цілей є важливою частиною розвитку творчості.
- ▶ При постановці цілей розвивайте творчі ідеї та перетворюйте їх на працездатні рішення, які приносять користь організації.
- ▶ Киньте виклик старим рішенням, створюючи нові, які вирішують сучасні проблеми.
- ▶ Поважайте кожную точку зору від усіх осіб і вибирайте ті, які відповідають поточній ситуації.
- ▶ Вибирайте способи вирішення конфліктів.

З'єднання речей

- ▶ Люди, які більш творчі, можуть бачити зв'язки між речами, які можуть здаватися непов'язаними.
- ▶ Можливі зв'язки між речами нескінченні.
- ▶ Творчість – це просто з'єднання речей.
- ▶ Оригінальні мислителі та творчі люди навмисно шукають закономірності у своїх галузях та інших непов'язаних галузях, щоб мати можливість помітити зв'язки, які інші не можуть.
- ▶ Щоб покращити творче мислення, встановлюйте більше зв'язків між невідповідними речами!

Вправа: З'єднайте наступні слова в коротку історію: поле, машини, уява, кіт, глибокий, навчати, ножиці, ліс, пляшка, кумедний, генерувати, дощ, домінуючий, біг, сфера, пити, метафора, друг, навчання, кадрювання, сотня, батько, світло, водіння, колеги, диплом, відпустка, знання, образи, гнучкий, відсоток, зростання, додатковий.

Продуктивність

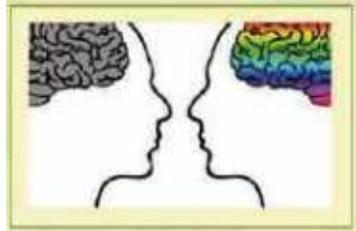
Творчість означає продуктивність. Продуктивність вимагає як аналітичного, так і творчого мислення. Давайте дізнаємося про ці стилі! Цілі – це віхи, яких ви досягаєте, які допомагають вам досягти результату.

Конвергентне мислення (аналітичне)

- ▶ Прийняття швидких рішень.
- ▶ Пошук одного рішення проблеми.
- ▶ Мобілізація до дії.

Дивергентне мислення (творче)

- ▶ Вироблення кількох варіантів вирішення проблеми.
- ▶ Генерація унікальних ідей для інновацій.
- ▶ Дослідження можливостей.

Мозковий штурм

- ▶ Ситуація, коли група людей збирається для генерації нових ідей та рішень щодо конкретної сфери інтересів, усуваючи обмеження.
- ▶ Техніка групової творчості для пошуку висновку щодо конкретної проблеми шляхом збору списку ідей, спонтанно наданих її членами.

- ▶ Люди можуть вільно мислити та пропонувати якомога більше спонтанних нових ідей.
- ▶ Усі ідеї записуються без критики, і після сесії мозкового штурму ідеї оцінюються.

Інші техніки мозкового штурму

- ▶ SWOT-аналіз: категоріальний аналіз сильних сторін, слабких сторін, можливостей та загроз.
- ▶ Рольовий штурм.
- ▶ Покроковий мозковий штурм – це концепція для тренування команд, які недостатньо комунікабельні. Вправа полягає в тому, щоб визначити проблему для групи, а потім наказати всім, крім двох членів, вийти з кімнати.
- ▶ Дизайн-шарет – це техніка мозкового штурму, яка дуже схожа на семінари. Зазвичай вона передбачає цілеспрямовану співпрацю групи або кількох груп, які спільно працюють над проектом.

Вправа: Розділіться на групи. Створіть нову марку/модель автомобіля. Використовуйте кольоровий папір і ножиці, щоб відтворити цю модель для вашої презентації.

Картування думок

- ▶ Почніть у центрі з основної проблеми.
- ▶ Зосередьтеся лише на одній ідеї.
- ▶ Від цієї головної ідеї створіть гілки (стільки, скільки потрібно), що стосуються основної теми.
- ▶ Використовуйте слова, символи, лінії та ключові слова. Використовуйте різні кольори та зображення.
- ▶ З'єднайте подібні асоціації тими самими кольорами.
- ▶ З'єднайте лінії, починаючи з центральної ідеї.
- ▶ Створіть підгілки.
- ▶ Продовжуйте впорядковувати свою інформацію, розміщуючи найважливіші речі ближче до основної концепції.
- ▶ Проведіть мозковий штурм своєї ідеї та знайдіть найкраще рішення на основі вашого картування думок.

Слайди 28, 29.

Вправа: Об'єднайтесь в групи. Проведіть мозковий штурм ідеї створення карти думок щодо проблеми у вашому дитячому садку/школі, яку ви намагаєтесь вирішити. Напишіть цю проблему в центрі вашого аркуша ідей.

Розгорніть цю проблему, оточивши її термінами, які найкраще описують ваші потреби. Коли ваша карта думок матиме цей перший шар, додайте другий шар до кожної з ваших потреб, описуючи, як ви можете вирішити ці проблеми.

Прогнозування за зразком

- ▶ Коли мозок знаходить закономірності, він аналізує та генерує зворотний зв'язок.
- ▶ Закономірності дуже важливі для творчості.
- ▶ Коли розум вперше пов'язує нові знання з досвідом, виникають нові спогади та глибше розуміння.
- ▶ Множинні зв'язки посилюють асоціації.
- ▶ Розпізнавання образів породжує вирішення проблем.
- ▶ Реалізація можливостей на основі прогнозів, заснованих на закономірностях, сприяє натхненню.

Вправа: Подивіться на зображення нижче. Інтерпретуйте його з двох протилежних точок зору – позитивної та негативної. Проаналізуйте його.

Що зробило ваше зображення позитивним? Що принесло негатив?

Сприяйте новим позитивним моделям мислення, пробуючи щось нове. Створіть нову звичку. Навчіться швидко читати. Потренуйтеся жонглювати. Подорожуйте за кордон. Вимовляйте слова задом наперед. Навчіться грати на музичному інструменті. Вивчайте нове слово щодня. Пишіть догори ногами.

Слайди 30, 31, 32.

Інтерпретація

- ▶ Люди інтерпретують речі по-різному. Інтерпретація відіграє важливу роль для творчості.
- ▶ Інтерпретація є частиною процесу сприйняття, в якому ми надаємо значення нашому досвіду, використовуючи ментальні структури, відомі як схеми.
- ▶ Інтерпретація даних допомагає класифікувати, маніпулювати та узагальнювати інформацію, щоб відповісти на критичні питання..

Вправа: Інтерпретуйте наступне (див. роздатковий матеріал): Ви неправильно зрозуміли мої слова, тому що вирвали їх з контексту. Я дійсно сказав, що вагаюся пекти печиво для збору коштів, але це не тому, що я не хочу брати участь, як ви стверджуєте. Я також сказав вам, що у мене закінчилося масло, і минулого разу, коли я пекла печиво, його ніхто не купив.

Фільтрування інформації

- ▶ Творчість пов'язана зі зниженою здатністю фільтрувати нашу «нерелевантну» сенсорну інформацію.
- ▶ Водночас, неуважність може допомогти людям інтегрувати ідеї, які знаходяться поза фокусом уваги, в їхню поточну обробку інформації, що призводить до творчого мислення.

- ▶ Творчі люди, здається, мають знижену фільтрацію сенсорної інформації, що може бути механізмом їхнього ширшого фокусу на більшому діапазоні стимулів.

Раптове творче осяяння

- ▶ Кожен прагне розвивати творчість, і не дивно чому: з цих моментів «ага!» виникають прориви, що змінюють світ.
- ▶ Момент «ага» - це момент раптового осяяння або відкриття.
- ▶ Моменти «ага» емоційні та впливові, створюючи потужне враження, яке змушує користувачів повертатися за новими.
- ▶ В ідеалі, ваш момент «ага» повинен відбутися, коли користувачі вперше спробують ваш продукт – зазвичай під час адаптації.
- ▶ Певна ділянка мозку у скроневій частці правої півкулі активується в моменти раптового творчого осяяння.

Унікальні ідеї

- ▶ Творча діяльність залежить від багатьох факторів.
- ▶ Щаслива близькість у творчості стосується оптимальної або зручної близькості чи доступності з точки зору простору, часу, відносин, появи або співпраці.
- ▶ Близькість проявляється в жестах, дотиках, просторі, фізичному вигляді, вокалізації та інших методах.
- ▶ Соціологія та психологія включають спеціальну галузь знань, засновану на кількості простору, який люди вважають за краще підтримувати.
- ▶ Унікальні ідеї не завжди одразу цінуються.

Унікальні ідеї

- ▶ Організація думок, міркування, уточнення та оцінка допомагають у визначенні цінності кінцевих продуктів.
- ▶ Творче мислення включає вільні асоціації між різними категоріями.
- ▶ Альтернативні вирази збагачують і модифікують очікуваний результат.
- ▶ Перетворення інформації в нову структуру відкриває шлях до більшої кількості рішень.
- ▶ Процес переходу від однієї ідеї до іншої аналогічний дуже простому математичному рівнянню: Причина 1 + Причина 2 = Наслідок 1.
- ▶ Поєднання двох різних ідей об'єднується в нову ідею.

Причина 1 + Причина 2 = Наслідок 1

Оцінка ідей

Оцінка інформації заохочує вас критично мислити про надійність, достовірність, точність, авторитетність, своєчасність, точку зору або упередженість інформації.

Наведені нижче критерії допоможуть вам оцінити інформацію. Пам'ятайте, що різні критерії будуть більш-менш важливими залежно від мети.

- ▶ **Актуальність:** Своєчасність інформації.
- ▶ **Релевантність:** Важливість інформації для ваших потреб.
- ▶ **Авторитетність:** Джерело інформації.
- ▶ **Точність:** Надійність, правдивість та правильність змісту.
- ▶ **Мета:** Причина існування інформації

Складність і невизначеність

- ▶ Людський розум надзвичайно складний.
- ▶ Будь-яка організація є складною.
- ▶ Складні структури передбачають комбінації, адаптацію та реструктуризацію.
- ▶ Формування асоціацій є творчим і складним.
- ▶ Зір і мислення - складні функції.
- ▶ Коли ви уявляєте, ви приймаєте рішення про щось, що не існує, і це непередбачувано, тому це невизначено; це потрібно створити.
- ▶ Невизначеність запускає творчість!

Творчість під стресом

- ▶ За стресових обставин люди дозволяють негативним думкам накопичуватися та створювати ментальний ефект снігової кулі.
- ▶ Стрес може перешкоджати або затримувати творчість та правильність змісту.
- ▶ Порушується плавність мислення.
- ▶ Зосередження на неприємних подіях перевантажує мозок.
- ▶ Колообіг неприємних переживань створює нові зв'язки та сприяє більш неприємним прогнозам.
- ▶ У результаті людина відчуває тривогу та депресію.
- ▶ Фіксація на сигнали стресу блокують мислення на негативних результатах блокує нові моделі мислення.

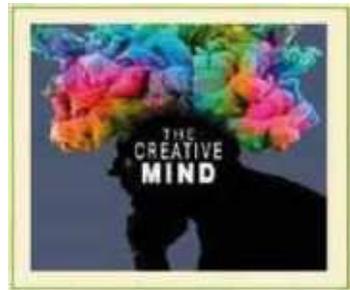
Середовище

- ▶ Привітне до розуму середовище сприяє творчості.
- ▶ Стимулююче середовище розширює обсяг інформації та створює виклики.
- ▶ Зона комфорту не сприяє інноваційній поведінці.
- ▶ Щаслива близькість у творчості стосується співпраці.
- ▶ Привітне до мозку оточення підтримує різні стилі навчання, ефективну комунікацію, співпрацю та сприяє активній участі.

Мистецтво творчого мислення

- ▶ Мати інноваційний спосіб мислення означає жити з новизною, пристрастю та оригінальністю.
- ▶ Радість життя, яка залежить від особистого сприйняття, зумовлена нашою здатністю інтерпретувати моделі значень.
- ▶ Мистецтву творчого мислення можна навчити разом із різноманітними методами прийняття рішень і вирішення проблем.
- ▶ Внутрішня свобода приходить із творчими інтерпретаціями зовнішніх стресорів.

СТАТИ БІЛЬШ КРЕАТИВНИМ

Якщо ви ще не знайшли свою іскру геніальності...

- ▶ Ви можете подумати про будь-яку творчу особистість і запозичити її спосіб мислення.
- ▶ Наприклад, запозичте ідентичність Ейнштейна чи Пікассо.
- ▶ Прочитайте про них.
- ▶ Спробуйте побачити світ так, як вони його бачили. Ніколи не завадить дізнатися про інші точки зору.
- ▶ Поговоріть з найуспішнішими позитивними людьми.
- ▶ Відвідайте нове місце.
- ▶ Оновіть свою кімнату.
- ▶ Змініть кольори навколо себе.
- ▶ Переосмисліть перешкоди.
- ▶ Уявіть нові можливості.
- ▶ Мисліть масштабно.
- ▶ Тренуйте свій розум.
- ▶ Не відмовляйтеся від своєї творчої особистості, тому що життя прекрасне, і ви заслуговуєте на те, щоб прожити його повноцінно.

OZCREDO
Institute of Creative Thinking
BE CREATIVE!

Правильні відповіді на запитання анкет самоперевірки

Анкета до лекції 1.

1. Б. 2. А. 3. В. 4. В. 5. Б.

Анкета до лекції 2.

1. А. 2. Б. 3. В. 4. А. 5. А.

Анкета до лекції 3.

1. А. 2. Б. 3. В. 4. Б. 5. В.

Анкета до лекції 4.

1. А. 2. Б. 3. В. 4. А. 5. В.

Анкета до лекції 5.

1. А. 2. Б. 3. В. 4. А. 5. В.

Анкета до лекції 6.

1. Б. 2. Б. 3. В. 4. А. 5. В.

Анкета до лекції 7.

1. А, Б, В. 2. А, В, Г. 3. А, Б, Г.

4. А, Б, Г. 5. Б.

Анкета до лекції 8.

1. А, Б, Г. 2. А, В, Г. 3. Б, В, Г.

4. А, Б, Г. 5. Б, В, Г.

Анкета до лекції 9.

1. А, В, Г. 2. А, Б, В. 3. Г.

4. А, В, Г, Г. 5. Б, В, Г.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Abuhamdeh, S., & Csikszentmihalyi, M. (2004). The artistic personality: A systems perspective. In R. J. Sternberg, E. L. Grigorenko, & J. L. Singer (Eds.), *Creativity: From potential to realization*. American Psychological Association.
2. Adriaanse, M. A., & Ten Broeke, P. (2022). Beyond prevention: Regulating responses to self-regulation failure to avoid a set-back effect. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 14(1), 278–293. <https://doi.org/10.1111/aphw.12302>
3. AJLabs. (n.d.). Mapping pro-Palestine College Campus Protests Around the World. Aljazeera.
4. Allan, S. (2005). Hidden in plain sight: Journalism's critical issues. In S. Allan (Ed.), *Journalism: Critical issues*. Open University.
5. Alysen, B. (2005). The disappearing cadetship: Trends in entry level journalism employment 1995–2005. Paper presented at the Journalism Education Conference, Griffith University.
6. American Psychological Association. (n.d.). APA dictionary of psychology.
7. Anderson, J. D. (1988). *The Education of Blacks in the South, 1860–1935*. University of North Carolina Press.
8. Arnsten, A. F. T., & Shanafelt, T. (2021). Physician distress and burnout: The neurobiological perspective. *Mayo Clinic Proceedings*, 96(3), 763–769. <https://doi.org/10.1016/j.mayocp.2020.12.027>
9. Bailin, S. (1988). *Achieving extraordinary ends: An essay on creativity*. Kluwer Academic Publishers.
10. Betts, A. (n.d.). Here's Where Protesters on U.S. Campuses Have Been Arrested. *The New York Times*.
11. Blair, C., & Raver, C. C. (2015). School readiness and self-regulation: A developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, 66, 711–731. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015221>
12. Bockmann, J. O., & Yu, S. Y. (2023). Using mindfulness-based interventions to support self-regulation in young children: A review of the literature. *Early Childhood Education Journal*, 51(4), 693–703. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01333-2>
13. Boden, M. (2004). *The creative mind: Myths and mechanisms*. Routledge.
14. Bond, M., Bedenlier, S., Marín, V. I., & Händel, M. (2021). Emergency remote teaching in higher education: mapping the first global online semester.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

International Journal of Educational Technology in Higher Education, 18, 50.
<https://doi.org/10.3390/educsci12020109>

15. Breed, W. (1955). Social control in the newsroom: A functional analysis. *Social Forces*, 33(4), 326–335.

16. Butterfield, J. (2017). *Problem solving and decision making*. Cengage Learning.

17. Cameron, J. (1992). *The Artist's Way*. Jeremy P. Tarcher / Perigee.

18. Carrillo, K. J. (2012). *African American History Day By Day – A Reference Guide To Events*. ABC-CLIO.

19. Castel, A. (1964). The Founding Fathers and the Vision of a National University. *History of Education Quarterly*, 4(4), 280–302.

20. Cervantes-Duarte, L., & Fernández-Cano, A. (2016). Impact of Armed Conflicts on Education and Educational Agents. *Revista Electrónica Educare*, 20(3), 238-261. <https://doi.org/10.15359/ree.20-3.12>

21. Child Mind Institute. (n.d.). How Can We Help Kids With Self-Regulation?

22. Cox, D. (2008). Academic Purpose and Command at Auburn, 1856–1902. *Alabama Review*, 51(2), 83–104.

23. Crick, F. (1995). The Impact of Linus Pauling on Molecular Biology. Retrieved from http://oregonstate.edu/dept/Special_Collections/subpages/ahp/1995symposium/crick.html

24. Cremin, L. A. (1970). *American Education: The Colonial Experience, 1607–1783*.

25. Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. Harper Perennial.

26. Denscombe, M. (2004). *The good research guide for small-scale research projects* (2nd ed.). Open University Press.

27. Eckert, R., & Vehar, J. (2007). *More lightning, less thunder: How to energize innovation teams* (3rd ed.). New & Improved.

28. Education and War in Ukraine (February 24 – April 1, 2022). Researches. Cedos. Available at: <https://cedos.org.ua/en/researches/education-and-war-in-ukraine-february-24-april-1-2022/>

29. Engelmeyer, B. M. (1993). A Maryland First. *Maryland Historical Magazine*, 78(3), 186–204.

30. Ferleger, L., & Lazonick, W. (1994). Higher Education for an Innovative Economy: Land-grant Colleges and the Managerial Revolution in America. *Business and Economic History*, 23(1), 116–128.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

31. Firestien, R. L. (1990). Effects of Creative Problem Solving on communication behaviors in small groups. *Small Group Research*, 21(4), 507–521.
32. Firestien, R. L. (1996). Leading on the creative edge: Gaining competitive advantage through the power of Creative Problem Solving. Pinon.
33. Firestien, R. L., & McCowan, R. J. (1988). Creative Problem Solving and communication behaviors in small groups. *Creativity Research Journal*, 1, 106–114.
34. Fish, S. (2013, October 28). Academic Freedom Against Itself: Boycotting Israeli Universities. *New York Times*. <https://archive.nytimes.com/opinionator.blogs.nytimes.com/2013/10/28/academic-freedom-against-itselfboycotting-israeli-universities/>
35. Flaherty, C. (n.d.). Columbia 'Simply Cannot Function'. *Inside Higher Education*.
36. Frankl, V. E. (1984). *Man's search for meaning* (3rd ed.). Simon & Schuster.
37. Galynska, O. et al. Remote learning during the war: challenges for higher education in Ukraine. (Original source details were incomplete, citation here is based on provided fragment).
38. Gasman, M. (2007). *Envisioning Black Colleges: A History of the United Negro College Fund*. Johns Hopkins University Press.
39. Gates, S., Hegre, H., Mogleiv H., & Strand, H. (2012). Development consequences of armed conflict. *World Development*, 40(9), 1713–1722. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.04.031>
40. Geiger, R. L. (2014). *The History of American Higher Education*.
41. Ghosh, A., Ray, A., & Basu, A. (2017). Oppositional defiant disorder: Current insight. *Psychology Research and Behavior Management*, 10, 353–367. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S120582>
42. Gilbert, E. (2015). *Big Magic: Creative Living Beyond Fear*. Riverhead Books.
43. Gillebaart, M. (2018). The 'Operational' Definition of Self-Control. *Frontiers in Psychology*, 9, 1231. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01231>
44. Godin, S. (2008). *Tribes: We Need You to Lead Us*. Portfolio.
45. Harwarth, I., et al. (1997). *Women's Colleges in the United States: History, Issues and Challenges*. DIANE Publishing.
46. Herndon, J. R. (2024). *What Is Self-Regulation?*
47. Hoss, T., Ancina, A., & Kaspar, K. (2021). Forced Remote Learning during the COVID-19 Pandemic in Germany: A Mixed-Methods Study on Students' Positive and Negative Expectations. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.642616>

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

48. Instruction Shirley Fessel, MA, MEd Instructor of English Park University. The Impact of Academic Freedom Policies on Critical Thinking Instruction. (Original source details were incomplete, citation here is based on provided fragment)
49. Innovative Teamwork Program: Course Workbook. (1979). Synectics, Inc.
50. Kahlo, F. (1995). *The Diary of Frida Kahlo: An Intimate Self-Portrait*. Harry N. Abrams
51. Karlamangla, S. (n.d.). Cal State Faculty Begin Largest U.S. Strike of University Professors. *The New York Times*.
52. Karlsson Linnér, R., et al. (2021). Multivariate analysis of 1.5 million people identifies genetic associations with traits related to self-regulation and addiction. *Nature Neuroscience*, 24(10), 1367–1376. <https://doi.org/10.1038/s41593-021-00908-3>
53. Katz, M. (1983). The Role of American Colleges in the Nineteenth Century. *History of Education Quarterly*, 23(2), 215–223.
54. Keijsers, G. et al. (1995). Performance and Burnout in Intensive Care Units. *Work and Stress*, 9(4), 513–27.
55. Keller-Mathers, S. (1990). Impact of creative problem-solving training on participants' personal and professional lives: A replication and extension [Unpublished Master's Project]. State University College at Buffalo.
56. Kirkpatrick, D. L. (1967). Evaluation of Training. In R. L. Craig & L. R. Bittel (Eds.), *Training and Development Handbook* (pp. 87–112). McGraw-Hill.
57. Lai, B., & Thyne, C. (2007). The Effect of Civil War on Education, 1980-97. *Journal of Peace Research*, 44(3), 277–292. <https://doi.org/10.1177/0022343307076631>
58. Larsen, M. T. (2012). *The Duty and Right of the Diocesan Bishop to Watch Over the Preservation and Strengthening of the Catholic Character of Catholic Universities in His Diocese* [Doctoral dissertation, Catholic University of America].
59. Marcus, A. I. (Ed.). (2005). *Engineering in a Land Grant Context: The Past, Present, and Future of an Idea*.
60. Miller, B. J. (1992). The use of outdoor-based training initiatives to enhance the understanding of creative problem solving [Unpublished Master's Project]. State University College at Buffalo.
61. Miller, B. J., Vehar, J. R., & Firestien, R. F. (2004). *Creativity unbound: An introduction to creative process* (4th ed.). THinc Communications.
62. Monet, C. (1989). *Monet by Himself: Paintings, Drawings, Pastels, Letters*.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

63. Morgan, N. (2022). Alleviating the Challenges with Remote Learning during a Pandemic. *Education Sciences*, 12, 109. <https://doi.org/10.3390/educsci12020109>
64. National Alliance on Mental Illness. (n.d.). Managing stress.
65. Naylor, N. A. (1984). "Holding High the Standard": The Influence of the American Education Society in Ante-Bellum Education. *History of Education Quarterly*, 24(4), 479–497.
66. Nelson, C. (2013). Academic Boycotts Reconsidered: A Response to the AAUP. *Journal of Academic Freedom*, 4. <https://www.aaup.org/sites/default/files/files/ResponseNelson.pdf>
67. Neilson, L. (1990). Impact of creative problem-solving training: An in-depth evaluation of a six-day course in creative problem solving [Unpublished Master's Project]. State University College at Buffalo.
68. Nigg, J. T. (2017). Annual Research Review: On the relations among self-regulation, self-control, executive functioning, effortful control, cognitive control, impulsivity, risk-taking, and inhibition for developmental psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 58(4), 361–383. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12675>
69. Omoeva, C., Moussa, W., & Hatch, R. (2018). The Effects of Armed Conflict on Educational Attainment and Inequality. *Education Policy and Data Center*. No. 18-03. Available at: [https://www.epdc.org/sites/default/files/documents/Omoeva%20Moussa%20Hatch%20\(2018\)%20-%20Impacts%20of%20conflict%20on%20education.pdf](https://www.epdc.org/sites/default/files/documents/Omoeva%20Moussa%20Hatch%20(2018)%20-%20Impacts%20of%20conflict%20on%20education.pdf)
70. Osborn, A. F. (1948). *Your creative power: How to use imagination*. Charles Scribner's Sons.
71. Osborn, A. F. (1993). *Applied imagination: Principles and procedures of Creative Problem Solving* (3rd ed.). Creative Education Foundation.
72. Parnes, S. J. (1981). *The Magic of your Mind*. Creative Education Foundation.
73. Parnes, S. J. (1992). *Visionizing*. Creative Education Foundation.
74. Patricia, H. (2010). *How Does Violent Conflict Impact on Individual Educational Outcomes? The Evidence So Far*. Institute of Development Studies at the University of Sussex, Brighton, UK. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000190710>
75. Pozen Family Center for Human Rights University of Chicago. (n.d.). (Contact information provided in original list, not a bibliographic entry).
76. Puccio, G. J., et al. (2006). A review of the effectiveness of Creative Problem-Solving training: A focus on workplace issues. *Creativity and Innovation Management*, 15, 19–33.

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

77. Rajagopal, B. (2023, May-June). Academic Freedom as a Human Right: An Internationalist Perspective. *Academe*, 25-28. <https://ssrn.com/abstract=872434>
78. Rashedi, R. N., & Schonert-Reichl, K. A. (2019). Yoga and willful embodiment: A new direction for improving education. *Educational Psychology Review*, 31, 725–734. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09481-5>
79. Reid, D. G. (1997). Facilitating creative problem solving: A study of impact and needs an internship experience [Unpublished Master's Project]. State University of New York College at Buffalo.
80. Roy, L. (2013, December 18). Storer College (1867–1956).
81. Rudolph, F. (1962). *The American College and University: A History*.
82. Schoen, R. (2000). *Winning the Race to Market: A case for creativity coaching* [Unpublished manuscript]. THinc Communications.
83. Scott, J. W. (2022). What Kind of Freedom Is Academic Freedom? *Critical Times*, 5(1), 1-19. <https://doi.org/10.1215/26410478-9536460>
84. 7 million children of war in Ukraine. (n.d.). Save Schools. Available at: <https://saveschools.in.ua/en/>
85. Sheldon, K. M. (1995). Creativity and Self-Determination in Personality. *Creativity Research Journal*, 8(1), 25–36.
86. Strayed, C. (2012). *Tiny Beautiful Things: Advice from Dear Sugar*. Vintage Books.
87. Thelin, J. R. (2004). *A History of American Higher Education*.
88. Uitz, R. (2020). Academic Freedom as a Human Right. *Political Science*, 2, 195-214. https://www.law.ox.ac.uk/sites/files/oxlaw/raft_3_academic_freedom_as_a_human_right_uitz_febr_2020.pdf
89. United Nations Economic and Social Council. (1999). CESCR General Comment No. 13: The Right to Education (Art. 13). <https://www.refworld.org/legal/general/cescr/1999/en/37937>
90. United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization. (1997). *Recommendations Concerning the Status of Higher-Education Teaching Personnel*. <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendationconcerning-status-higher-education-teaching-personnel>
91. United Nations General Assembly. (2020). Report of the Special Rapporteur on the Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression, David Kaye. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n20/197/86/pdf/n2019786.pdf>

О. Збарська. Авторський курс з розвитку креативного мислення

92. United Nations General Assembly. (2024). Report of the Special Rapporteur on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association, Gina Romero. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/226/62/pdf/n2422662.pdf>

93. United Nations General Assembly, Human Rights Council. (2024). Principles for Implementing the Right to Academic Freedom — Working Group on Academic Freedom. https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session56/A_HRC_56_CRP_2_EnglishVersion.docx

94. United Nations General Assembly, Human Rights Council. (2024). The Right to Academic Freedom — Report of the Special Rapporteur on the Right to Education Farida Shaheed. <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc5658-right-academic-freedom-report-special-rapporteurright>

95. Vansteenkiste, M., & Ryan, R. M. (2013). Autonomy refers to the need to feel that one is acting out of a sense of volition and self-endorsement.

96. Vehar, J. R. (1994). An impact study to improve a five-day course in facilitating creative problem solving [Unpublished Master's Project]. State University College at Buffalo.

97. Vehar, J. R., Doebler, C., & Eckert, R. P. (2000). Innovation Training as Profit Center? Yes! A 750% Return On Investment. Retrieved from <http://www.newandimproved.com/newsletter>

98. Veysey, L. (1965). The Emergence of the American University.

99. Williams, P. (2012). Pharrell: Places and Spaces I've Been. Rizzoli International Publications.

100. Zbarskaya, O. (1995). The Formation of Culture of Self-Determination of Young Children through Humanitarianization of Education [Doctoral dissertation, South Ukrainian National Pedagogical University].

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Авторський курс з розвитку критичного мислення, заснований на методиці Ольги Збарської

Навчальний посібник

Укладачі Н. М. Черненко, О. І. Папач

Підписано до друку 19.11.2025. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 23,37. Тираж 10.
Замовлення № . Ціна договірна.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»
79000, м. Львів, вул. Технічна, 1
87-100, м. Торунь, вул. Лубічка, 44
Телефон: +38 (050) 6 58 08 23
E-mail: editor@liha-pres.eu
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.